आत्मनिर्भर सर्वाङ्गीण उन्नति, सुखी र समृद्ध सत्यवती

सत्यवती गाउँपालिका
आवधिक विकास योजना

(आ.व.२०७९/८०-२०८४/०८५)

मस्यौदा प्रतिवेदन

परामर्शदाता संस्था

सिलिकन ईन्जिनियरिङ्ग एण्ड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि.

बत्तीसपुतली, काठमाडौं

सत्यवती गाउँपालिका
सत्यवती गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
जोहाङ्ग, गुल्मी
लुम्बिनी प्रदेश नेपाल

२०८०

प्रकाशन : आवधिक विकास योजना

प्रकाशक : सत्यवती गाउँपालिकाको कार्यालय, गुल्मी

सर्वाधिकार : प्रकाशकमा

मितिः २०८०

वेभसाइटः Mhttps://satyawatimun.gov.np/

इमेलः satyawatigaunpalika@gmail.com

प्राविधिक सहयोगः प्रदेश प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, नेपालगञ्ज वाँके
परामर्शदाता : सिलिकन ईन्जिनियरिङ्ग एण्ड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि.
बत्तीसपुतली, काठमाडौँ

विषय सूचि

परिच्छेद १ १५

१.१ पृष्ठभूमि १५

१.२. योजना तर्जुमाको उद्देश्य...१६

१.३ आवधिक योजना पूर्वतयारी क्रियाकलाप तथा चरण १७

१.३.१ सन्दर्भ सामग्रीको अध्ययन 17

१.३.२ बहुसरोकारवालाहरुसँगको प्रारम्भिक छलफल तथा अभिमुखीकरण १७

१.३.३ तथ्याङ्क संकलन तथा वस्तुस्थिति बिश्लेषण १७

१.३.४ वडास्तरीय परामर्श भेला 17

१.३.५ आवधिक योजना तर्जुमा कार्यशाला १८

१.३.६ तथ्याङ्कको प्रशोधन, बिश्लेषण तथा मस्यौदा प्रतिवेदन तयारी १८

१.३.७ प्रमाणीकरण कार्यशाला 19

परिच्छेद २ २०

गाउँपालिकाको विकासको विद्यमान स्थिति र उपलब्धिको समीक्षा २०

२.१ सत्यवती गाउँपालिकाको परिचय...२०

२.१.१ भौगोलिक अवस्था, राजनीतिक र प्रशासनिक संरचना २०

२.१.२. प्राकृतिक र सांस्कृतिक सम्पदा २०

२.१.३ महत्वपूर्ण धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरुः २१

२.१.४ जनसांख्यिक अवस्था 22

२.२ आर्थिक विकासको अवस्था २३

२.२.१ कृषि तथा खाद्य सुरक्षा 23

२.२.५ सहकारी 25

२.३. सामाजिक विकास अवस्था २६

२.३.१. स्वास्थ तथा पोषण 26

२.३.२ शिक्षा 26

२.३.३ खानेपानी तथा सरसफाई 27

२.३.४ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण २८

२.३.५ यूवा, खेलकुद तथा कला, संस्कृति, भाषा र साहित्य २८

२.४ पूर्वाधार विकासको अवस्था... २९

२.४.१ बस्ती आवास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण २९

२.४.२ सडक, पूल तथा यातायात 29

२.४.३ विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा 30

२.४.४ सूचना सञ्चार तथा प्रविधि 30

२.४.५ सिंचाई 30

२.५ वन वातावरण तथा विपद जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनको अवस्था ३१

२.५.१ वन तथा जैविक विविधता 31

२.५.२ भू संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन ३१

२.५.३ वातावरण व्यवस्थापन तथा जलवायू परिवर्तन अनुकूलन ३१

२.६ सुसासन तथा संस्थागत व्यवस्था...३२

२.६.१ स्थानीय नीति, ऐन तथा सुशासन ३२

२.६.२ संगठनात्मक विकास 32

परिच्छेद- ३ ३३

दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य र उद्देश्य ३३

३.१ पृष्ठभूमि ३३

३.२ प्रमुख समस्या र चुनौतीहरु..३३

३.३ प्रमुख सम्भावना तथा अवसरहरु ३४

३.४ आवधिक योजना तयारीका सिद्धान्त ३५

३.५ दीगो विकास, राष्ट्रिय र प्रदेश लक्ष्यसँग आवधिक योजनाको तादाम्यता......................................३७

३.५.१ राष्ट्रिय पन्ध्रौ योजनाको सोच ३८

३.५.२ प्रादेशिक प्रथम योजनाको सोच र लक्ष्य सम्वन्धित प्रदेशको सोच र लक्ष्य ३९

३.५.३ स्थानीय तहको सोच, लक्ष्य तथा उदेश्य ३९

३.५.४ परिमाणात्मक लक्ष्य ४१

३.५.७ रणनीति तथा प्राथमिकता ४५

३.८ वित्तिय क्षेत्रको प्रवृत्ति... ४६

परिच्छेद- ४ आर्थिक विकास ४७

४.१ कृषि तथा पशुपन्छी... ४७

४.१.१ पृष्ठभूमि ४७

४.१.२ प्रमुख समस्या र चुनौतीहरु ४७

४.१.३. सम्भावना तथा अवसर ४८

४.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना ४८

४.१.५. नतिजा खाका (कृषि तथा पशुपंछीपालन क्षेत्र) ५१

४.१.६. अपेक्षित उपलब्धि ५४

४.२.पर्यटन, संस्कृति तथा सम्पदा ५५

४.२.१ पृष्ठभूमि ५५

४.२.२ प्रमुख समस्या र चुनौती ५६

४.२.३ अवसर र सम्भावना ५६

४.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना ५६

४.२.५ नतिजा खाका ५८

४.२.६ अपेक्षित उपलब्धि ५९

४.३ उद्योग, व्यापार व्यवसाय तथा आपुर्ति ६०

४.३.१ पृष्ठभूमि ६०

४.३.२ समस्या/चुनौती तथा सम्भावना/अवसर ६०

४.४.३ क्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु ६१

४.४.४ नतिजा खाका ६३

४.४.५ अपेक्षित उपलब्धि ६४

४.५ श्रम रोजगार र सामाजिक सुरक्षा ६५

४.५.१ पृष्ठभूमि ६५

४.५.२ प्रमुख समस्या र चुनौती ६५

४.५.३ अवसर र सम्भावनाहरु ६५

४.५.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उद्धेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु ६६

४.५.५ नतिजा खाका ६८

४.५.६ अपेक्षित उपलब्धि ६९

४.६ वैंक वित्तीय संस्था तथा सहकारी ७०

४.६.१ पृष्ठभूमि ७०

४.६.२ प्रमुख समस्या र चुनौती ७०

४.६.३ अवसर र सम्भावनाहरु ७०

४.६.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु ७०

४.६.५ नतिजा खाका ७३

४.६.६ अपेक्षित उपलब्धि ७३

परिच्छेद– ५ **७४**

सामाजिक विकास **७४**

५.१ स्वास्थ्य तथा पोषण... ७४

५.१.१ पृष्ठभूमि ७४

५.१.२ प्रमुख समस्या र चुनौतीहरु ७४

५.१.३ सम्भावना र अवसर ७५

५.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु ७५

५.१.५ नतिजा खाका ७७

५.१.६ अपेक्षित उपलब्धि ७८

५.२ शिक्षा, विज्ञान तथा नवप्रवर्तन ७९

५.२.१ पृष्ठभूमि ७९

५.२.२ समस्या तथा चुनौती ७९

५.२.३ सम्भावना तथा अवसर ८०

५.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उद्धेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु ८०

५.२.५ नतिजा खाका ८२

५.२.६ अपेक्षित उपलब्धि ८४

५.३ खानेपानी तथा सरसफाइ.. ८५

५.३.१ पृष्ठभूमि ८५

५.३.२ समस्या तथा चुनौती ८५

५.३.३ सम्भावना तथा अवसर ८५

५.३.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु ८५

५.३.५ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका ८७

५.३.६ अपेक्षित उपलब्धि ८७

५.४ महिला, बालबालिका तथा लक्षित वर्ग ८८

५.४.१ पृष्ठभूमि ८८

५.४.२ समस्या तथा चुनौती ८८

५.४.३ सम्भावना तथा अवसर ८८

५.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना ८९

५.४.५ नतिजा खाका ९१

५.४.६ अपेक्षित उपलब्धि ९२

५.५ युवा तथा खेलकुद ९३

५.५.१ पृष्ठभूमि ९३

५.५.२ प्रमुख समस्या र चुनौतीहरु ९३

५.५.३ सम्भावना र अवसर ९३

५.५.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना ९३

५.५.५ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका ९५

५.५.६ अपेक्षित उपलब्धि ९५

५.६ कला संस्कृति, भाषा र साहित्य ९६

५.६.१ पृष्ठभूमि ९६

५.६.२ सम्भावना/अवसर ९६

५.६.३ समस्या/चुनौती ९६

५.६.४ दीर्घकालीन लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति तथा आयोजना ९६

५.६.५ नतिजा खाका ९८

५.६.६ अपेक्षित उपलब्धि ९८

परिच्छेद- ६ ९९

पूर्वाधार क्षेत्र ९९

६.१ वस्ती, आवास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण ९९

६.१.१ पृष्ठभूमि ९९

६.१.२ प्रमुख समस्या र चुनौतीहरु ९९

६.१.३ सम्भावना तथा अवसर ९९

६.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम र आयोजनाहरु १००

६.१.५ अपेक्षित उपलब्धि र नतिजा खाका १०१

६.१.६ अपेक्षित उपलब्धि १०१

६.२, सडक, पुल तथा यातायात क्षेत्र १०२

६.२.१ पृष्ठभूमि १०२

६.२.२ प्रमुख समस्या र चुनौती १०२

६.२.३ सम्भावना तथा अवसर १०२

६.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम र आयोजनाहरु १०२

६.२.५ नतिजा खाका १०४

६.२.६ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका १०५

६.३ विद्युत् तथा बैकल्पिक ऊर्जा १०६

६.३.१ पृष्ठभूमि १०६

६.३.२ प्रमुख समस्या तथा चुनौतीहरु १०६

६.३.३ सम्भावना र अवसर १०६

६.३.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम र आयोजनाहरु १०६

६.३.५ नतिजा खाका १०८

६.३.६ अपेक्षित उपलब्धि १०८

६.४ सूचना , सञ्चार तथा प्रविधि १०९

६.४.१ पृष्ठभूमि १०९

४.४.२ प्रमुख समस्या तथा चुनौती १०९

४.४.३ सम्भावना र अवसर १०९

६.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम र आयोजनाहरु १०९

६.४.५ नतिजा खाका १११

६.४.६ अपेक्षित उपलब्धि १११

६.५. सिंचाइ..११२

६.५.१. पृष्ठभूमि 112

६.५.२ प्रमुख समस्या र चुनौतीहरु 112

६.५.३ सम्भावना तथा अवसर 112

६.५.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना ११२

६.५.५ नतिजा खाका ११४

६.५.५ अपेक्षित उपलब्धि ११४

परिच्छेद- ७ ११५

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन ११५

७.१ वन तथा जैविक विविधता..११५

७.१.१ पृष्ठभूमि ११५

७.१.२ प्रमुख समस्या तथा चुनौतीहरु ११६

७.१.३ सम्भावना तथा अबसरहरु ११६

७.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम र आयोजनाहरु ११६

७.१.५ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका ११८

७.१.६ अपेक्षित उपलब्धि ११८

७.२ भूसंरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन..११९

७.२.१ पृष्ठभूमि ११९

७.२.२ समस्या तथा चुनौती ११९

७.२.३ संभावना तथा अवसर ११९

७.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति कार्यक्रम र आयोजनाहरु ११९

७.२.५ नतिजा खाका १२१

७.२.६ अपेक्षित उपलब्धी १२१

७.३ वातावरण तथा फोहोरमैला व्यबस्थापन १२२

७.३.१ पृष्ठभुमि १२२

७.३.२ समस्या तथा चुनौतीहरु १२२

७.३.३ सम्भावना तथा अवसर १२२

७.३.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति कार्यक्रम र आयोजनाहरु १२२

७.३.५ नतिजा खाका १२४

७.३.६ अपेक्षित उपलब्धी १२४

७.४ विपद जोखिम न्यूनिकरण र व्यबवथापन तथा जलवायु परिवर्तन उत्थानशीलता १२५

७.४.१ पृष्ठभूमि १२५

७.४.२ प्रमुख समस्या तथा चुनौती १२५

७.४.३ सम्भावना तथा अवसर १२५

७.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम र आयोजाहरु १२६

७.४.५ अपेक्षित उपलब्धि र नतिजा खाका १२७

७.४.६ अपेक्षित उपलब्धि १२७

परिच्छेद– ८ १२८

सुशासन तथा संस्थागत विकास १२८

८.१ संस्थागत विकास तथा सुशासन...१२८

८.१.१ पृष्ठभूमि १२८

८.१.२ समस्या र चुनौती १२८

८.१.३ सम्भावना तथा अवसरहरु १२८

८.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम र आयोजना १२९

८.१.५ नतिजा खाका १३१

८.१.६ अपेक्षित उपलब्धि १३१

परिच्छेद ९ १३२

कार्यान्वयन व्यबस्था १३२

९.१ पृष्ठभूमि १३२

९.२ संस्थागत व्यबस्था तथा मानव संसाधन योजना १३२

९.१.१ पृष्ठभूमि १३२

९.१.२ समस्या/चुनौती १३२

९.१.३ सम्भावना/अवसर १३२

९.१.४ दीर्घकालिन लक्ष्य र उद्देश्य 133

९.३ विषय क्षेत्र अनुसार अनुमानित वजेट १३४

तालिका ११: विषय क्षेत्र अनुसार अनुमानित वजेट १३४

९.४ स्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण १३५

९.५ वित्तीय स्रोत परिचालन रणनीति तथा सहकार्य १३७

९.६ वित्तीय स्रोत परिचालनका रणनीति तथा कार्यनीति...१३७

९.७ आवधिक योजना कार्यान्वयन १३९

९.७.१ वर्तमान अवस्था १३९

९.७.२ कार्यान्वयन कार्ययोजना १३९

९.७.३ मार्गदर्शन तयारी १३९

९.७.४ कार्यान्वयन विधिको छनौट १३९

९.७.५अख्तियारी १४०

९.७.६वार्षिक कार्यान्वयन कार्ययोजना १४०

९.७.७ अनुगमन प्रतिवेदन र समीक्षा १४०

९.८ अनुगमन तथा मूल्याङकन योजना...१४०

९.८.१ अनुगमन तथा मूल्याङकनको आवश्यकता १४०

९.८.२ अनुगमन तथा मूल्याङकनका लागि जिम्मेवार निकाय १४२

अनुसूचि १४४

अनुसूचि १ : गौरवका आयोजना १४५

अनुसूचि २ : रुपान्तरणकारी आयोजना १४७

अनुसूचि ३ :सहकार्यमा सम्पन्न गरिने आयोजना १४८

अनुसूचि ४ : आयोजना वैंक १४९

अनुसूचि ५: गाउँपालिकाको नक्शा १७९

अनुसूचि ६ : आवधिक योजना तर्जुमा प्रकृयामा सहभागीहरुको नामावली १८५

अनुसूचि ७ : आवधिक योजना तर्जुमा प्रकृयाका झलकहरु १९३

तालिका सूचि

विवरण	पेज नं.
तालिका: १ गाउँपालिकाको वडागत जनसंख्या	१९
तालिका २: कृषि उत्पादनको विवरण	२०
तालिका ३ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण	२२
तालिका ४: सिंचाईका मुख्य श्रोत	२५
तालिका ५: दीगो विकास लक्ष्य तथा सूचक	३३
तालिका ६: दीर्घकालीन राष्ट्रिय लक्ष्य तथा सूचक	३३
तालिका ७: दीर्घकालीन प्रदेश लक्ष्य तथा सूचक	३३
तालिका ८: राष्ट्रिय तथा लुम्बिनी प्रदेशको लक्ष्य	३६
तालिका ९: सत्यवती गाउँपालिकाको परिमाणात्मक लक्ष्य	३९
तालिका १०: वित्तिय प्रबृत्तिको अवस्था	४१
तालिका ११: विषय क्षेत्र अनुसार अनुमानित वजेट	१३२
तालिका १२ : पालिकाको आगामी पाँच बर्षको अनुमानित बजेट, राजश्व (रु. लाखमा)	१३४
तालिका १३: कार्यान्वयन कार्ययोजनाका चरण	१३७
तालिका १४: आवधिक गाउँविकास योजनाको अनुमगन तथा मूल्याङ्कन प्रक्रिया	१४१

शब्द संक्षेप

अ.मु.	:	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
अ/गैसस	:	अन्तराष्ट्रिय/गैर सरकारी संस्था
आ.व.	:	आर्थिक वर्ष
आ.वि.	:	आधारभुत विद्यालय
मा.वि		माद्यमिक विद्यालय
उ.स.	:	उपभोक्ता समिति
कि.मि.	:	किलोमिटर
न. पार्श्व चित्र		नगर पार्श्व चित्र
न पा	:	नगरपालिका
गा पा	:	गाउँपालिका
प्रा.वि.	:	प्राथमिक विद्यालय
प्रा शा	:	प्राविधिक शाखा
मा.वि.	:	माध्यमिक विद्यालय
म.वा.शा	:	महिला तथा वालबालिका शाखा
मे टन	:	मेट्रिक टन
रायोआ	:	राष्ट्रिय योजना आयोग
रु.	:	रुपैंयाँ
लि	:	लिटर
व. नं.	:	वडा नम्वर
दिविल	:	दिगो विकास लक्ष
दिराल	:	दिगो राष्ट्रिय लक्ष्य
प्रसस	:	प्रदेश समृद्धि संकेत
स.सं	:	सहकारी संस्था
शि.शा	:	शिक्षा शाखा
स्वा.शा	:	स्वास्थ्य शाखा
सा.सं	:	सामुदायिक संस्था
हे.	:	हेक्टर

परिच्छेद १

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२ ले संघीय, प्रदेश र स्थानीय गरी तीन तहको राज्य संरचनाको परिकल्पना सहित कार्यान्वयन र संस्थागत गरेको छ । संविधानले विभिन्न तहका लागि अनुसुची ६ देखि ९ सम्म एकल तथा साझा अधिकार सुचीमा तीनै तहको जिम्मेवारीहरु निर्धारण गरी समन्वयका आधारमा राज्य व्यवस्था संचालन हुने परिकल्पना गरिएको छ। स्थानीय तहलाई मजबुत र प्रभावकारी बनाउनका लागि संविधानले प्रत्याभुत गरे बमोजिम स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ जारी भई कार्यान्वयन समेत भैरहेको छ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ बमोजिम गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले स्थानीयस्तरको बिकासका लागि आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा आवधिक, वार्षिक, रणनीतिक विषय क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । गाउँपालिकाले पनि आफ्नो गाउँपालिकाको आवश्यकतलाई मध्य नजर गर्दै आवधिक विकास योजना (पञ्चबर्षिय) तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा लैजाने योजना तयार गरेको छ । साथै पालिकाले आफ्नो आवधिक योजनाको आधारमा वार्षिक एवं मध्यकालीन योजनाहरु तर्जुमा गर्ने र सोही अनुसार कार्यान्वयन गर्दै जाने प्रतिबद्धता समेत छ ।

गाउँपालिकाले आवधिक योजना तर्जुमा गर्दा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समय सीमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुने गरी विभिन्न नीतिहरु जस्तैः वातावरण, बालमैत्री शासन, सुशासन, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद व्यवस्थापन, लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण योजना निर्माण गरेको छ। स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, अनुसार योजना तर्जुमा गर्दा आर्थिक बिकास, गरिबी निवारण, रोजगार, आयवृद्धि, दीगो विकास, स्थानीय साधन श्रोत र सीपको अधिकतम उपयोग, छिट्टै प्रतिफल प्राप्त हुन सक्ने क्षेत्र र कम लागत एवं स्थानीय बासिन्दाहरुको सहभागिता जुट्न सक्ने पक्षहरुलाई बिशेष प्राथमिकताका साथ समाबेश गरिएको छ ।

नेपालको संविधान, २०७२ ले स्थानीय तहलाई प्रदान गरेका अधिकारहरु एवं स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ द्वारा दिइएको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारीहरु, योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७५ बाट निर्दिष्ट गरेका तौरतरीकाहरुलाई समेत अवलम्बन गरी पालिकाले आवधिक विकास योजना निर्माण गरेको छ। गाउँपालिकाको समग्र रुपमा विद्यमान अवस्थाको अध्ययन, विश्लेषण गरी दीर्घकालीन सोच, समष्टिगत लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति एवं प्रमुख कार्यक्रमहरु र सोको अनुमानित लागत समेत निर्धारण गरिएको छ । यस सन्दर्भमा पहिलो पटक तयार पारिएको यो आवधिक योजना सत्यवती गाउँपालिकाको लागि एक महत्वपूर्ण दस्तावेज एवं मार्गदर्शक हुनेछ । यो योजना समावेशी एवं सहभागितामूलक प्रक्रियाबाट तर्जुमा गरिएकाले समग्र विकासको रणनीतिक योजना मार्ग चित्र (Strategic and Indicative Planning Frame work) मात्र हो, जसले गाउँपालिकालाई मध्यकालीन, वार्षिक नीति तर्जुमा गर्न र प्राथमिकता क्षेत्र निर्धारण गरी श्रोत विनियोजन गर्ने आधार दस्तावेजको रुपमा काम गर्ने विश्वास लिइएको छ ।

नेपालको संविधान २०७२ मा उल्लेख गरिएको मौलिक हक, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त र नीति, संघीय एवं प्रदेशीय कानून र नीति एवं स्थानीय कानून, नीति र स्थानीय तहको अधिकार नै स्थानीय तहको विकासको मार्ग चित्र निर्माणका आधारहरु हुन । सोही बमोजिम स्थानीय तहले विकास निर्माणका लागि खाकाहरु तयार पार्नुपर्ने हुन्छ । नेपालको संविधान २०७२ अनुसार राज्यले सामाजिक न्याय, ज्येष्ठ नागरिक, दलित, महिला तथा

बालबालिका आवास, खाद्य सुरक्षा, स्वास्थ्य, श्रम तथा रोजगारी, शिक्षा, सूचना तथा सञ्चार, सम्पत्ति, समानताको हकलाई मौलिक हक र कर्तव्यका रुपमा लिएकाले त्यस्ता पक्षहरुलाई आवधिक योजना तर्जुमा गर्दा सोही बमोजिम सम्वोधन गर्नुपर्ने हुन्छ । आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने सन्दर्भमा यस कार्यलाई नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारको अधिकारहरूको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदनमा स्थानीय तहको कार्यसूचीमा समेत सूचीकृत गरिसकेको छ ।

त्यसैगरी संविधानको धारा ५७ (४) (५) र अनुसूची ८ र ९ मा क्रमशः स्थानीय सरकारको एकल अधिकार र साझा अधिकार सूचीको अधीनमा रही स्थानीय तहले आवधिक, मध्यकालीन एवं वार्षिक नीति, योजना, बजेट तथा कार्यक्रमहरु तर्जुमा गर्न सक्ने, कार्यान्वयन गर्न सक्ने र सरकारका तीनै तहहरु बीच आपसी सामान्जस्यता समेत हुनुपर्ने कुरामा जोड दिएको छ । संस्थागत तथ्याङ्क र सूचना संकलनका लागि मन्त्रालयबाट मोवाइल एप समेत जारी भई तदानुसार वस्तुगत विवरण तयार गरिनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

गाउँपालिका/नगरपालिकाले योजना बनाउँदा आर्थिक विकास, गरिबी निवारण, उत्पादनमूलक, छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने, जनताको जीवनस्तर, आम्दानी र रोजगारी बढ्ने, स्थानीय सीप, साधन श्रोतको अधिकतम प्रयोग हुने, दीगो विकास एवं भाषिक, साँस्कृतिक र सामाजिक सद्भाव तथा एकता अभिवृद्धि हुने पक्षहरुलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने कुरा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा २४ (३) मा उल्लेख भएको छ । राष्ट्रिय योजना आयोगबाट स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७५ (नमूना) तयार पारिएको छ । यस अनुसार स्थानीय तहबाट योजना तर्जुमा गर्दा अपनाउनुपर्ने आधारहरु (नेपालको संविधान, विद्यमान ऐन, नियम, राष्ट्रिय एवं प्रादेशिक नीति, त्यसको दीर्घकालीन सोच, आवधिक योजना, र मार्ग निर्देशनहरु, दीगो विकास लक्ष्य, स्थानीय तहको प्रमुख समस्या एवं संभावनाहरु र राजनीतिक दलका घोषणापत्र) र तीनै तहका सरकारहरुको बीच आवधिक लक्ष्य बीच अन्तरसम्बन्ध हुनुपर्ने कुरा स्पष्ट रुपमा उल्लेख भएको छ ।

१.२. योजना तर्जुमाको उद्देश्य

यस सत्यवती गाउँपालिकाको आवधिक विकास योजना समग्र गाउँपालिकाको विकासको रणनीतिक योजना मार्ग चित्र (Strategic and Indicative Planning Framework) भएको र यसले गाउँपालिकालाई मध्यकालीन, वार्षिक नीति तर्जुमा गर्न र प्राथमिकता क्षेत्र निर्धारण गरी श्रोत विनियोजन गर्ने आधार दस्तावेजको रुपमा काम गर्न सहयोग प्रदान गर्ने उद्धेश्य लिएको छ ।

- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय आवश्यकता र प्राथमिकताका आधारमा आवधिक विकास योजना तर्जुमा गर्ने,
- सहभागितामूलक पद्धतिबाट गाउँपालिकाको समग्र विकासको दीर्घकालीन सोच, आवधिक लक्ष्य निर्धारण गरी आधार सूचक र लक्ष्य परिमाणको आधारमा उद्देश्य, रणनीति एवं प्रमुख कार्यक्रमहरुको खाका बनाई गाउँपालिकाको वार्षिक कार्यक्रम तयार पार्न सहज बनाउने,
- आवधिक योजनाको कार्यान्वयनका लागि बार्षिक कार्यान्वयन योजना (Action Plan), अनुगमन र समीक्षा सूचकहरुको खाका तयार पार्ने,
- भविष्यमा विषय क्षेत्रगत रणनीतिक योजना (Sectoral Plan) तथा महत्वपूर्ण विकास प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रमहरु तर्जुमा गर्न मार्ग निर्देशित गर्ने,

- समष्टिगत र विषय क्षेत्रगत रुपमा प्राथमिकता प्राप्त योजना र क्रियाकलापमा लगानी सुरक्षित गर्न मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्न र विकास साझेदार तथा निजी क्षेत्रको लगानी प्रवर्द्धनका लागि मार्ग प्रशस्त गर्ने,

१.३ आवधिक योजना पूर्वतयारी क्रियाकलाप तथा चरण

गाउँपालिकाले तयार पारेको यो आवधिक योजनालाई प्रभावकारी ढङ्गबाट सबै सरोकारवालाहरुको सहभागीता, सल्लाह, सुझाव संकलन तथा भुमिका निर्वाह गर्ने/गराउने उद्धेश्य अनुरुप आवधिक योजना निर्माणलाई चरणबद्ध रुपमा विभिन्न तहमा तपसीलका प्रक्रियाहरु अवलम्बन गरी निर्माण गरिएको छ। :

१.३.१ सन्दर्भ सामग्रीको अध्ययन

आवधिक योजना तर्जुमाका लागि गाउँपालिकासँग सम्बन्धित अभिलेख तथा उपलब्ध लेखरचना, सम्बन्धित साहित्यहरुको डेस्क अध्ययन, आर्थिक, सामाजिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, भौगोलिक, प्राकृतिक लगायतका सम्भावनाका विविध पक्षहरुको समीक्षा गरिएको छ। यसका अतिरिक्त गाउँपालिकाको समग्र सम्भावना तथा चुनौतीका क्षेत्रको बिश्लेषणका साथै नेपालको संविधान २०७२, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्तीय आयोग अन्तर्गतका ऐन, कानून तथा निर्देशिका, प्रदेश सरकारका नीति तथा कार्यक्रम, गाउँपालिकासँग सिमाना जोडिएका स्थानीय सरकारका नीति तथा कार्यक्रम, राष्ट्रिय योजना आयोग अन्तर्गतका आवधिक योजना तर्जुमा निर्देशिका तथा अन्य सम्बन्धित स्रोत सामग्रीको अध्ययन गरिएको छ। उल्लेखित अध्ययनहरुको आधारमा गाउँपालिकाले अंगीकार गर्नुपर्ने नीति तथा कार्यक्रमहरुको अध्ययन विश्लेषण समेत गरिएको छ।

१.३.२ बहुसरोकारवालाहरुसँगको प्रारम्भिक छलफल तथा अभिमुखीकरण

प्रारम्भिक चरणमा गाउँपालिकाको सहयोगमा गाउँपालिका स्थित बहुसरोकारवालाहरुसँग योजना निर्माणको सैद्धान्तिक पक्षलाई समेटेर गाउँपालिकाका सरोकारवाला (राजनीतिक दलका प्रतिनिधि, स्थानीय जानकार, संस्थाका प्रतिनिधि, शिक्षक, कृषक समूह, महिला तथा आमा समूह, लक्षित वर्गका प्रतिनिधि आदि) को सहभागितामा भएको उक्त छलफलमा संघीय संरचना अन्तरगत स्थापित स्थानीय सरकारहरुले अवलम्बन गर्नुपर्ने योजनाबद्ध विकासको आवश्यकताको बारेमा अन्तरक्रिया गरियो।

१.३.३ तथ्याङ्क संकलन तथा वस्तुस्थिति बिश्लेषण

आवधिक योजना तर्जुमा पूर्व गाउँपालिकाको जनसांख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार, वन वातावरण तथा संस्थागत विकास सम्बन्धी आधारभूत तथ्याङ्क संकलनका लागि संस्थागत सर्वेक्षण सम्पन्न गरिएको थियो । आवधिक योजना तर्जुमाको प्रयोजनाका लागि भएको तथ्याङ्क संकलनका लागि आवश्यक सुचकहरु तथा प्रश्नावली तयार पारिएको थियो। सुचकमा उल्लेखित सुचनाहरु गाउँपालिकाको बिषयगत शाखाहरुबाट प्राप्त गरिएको थियो भने प्रश्नावलीमा तयार पारिएको सूचनाहरु वडागत छलफलमा सहभागी प्रतिनिधिबाट लिईएको थियो।

१.३.४ वडास्तरीय परामर्श भेला

गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, पुरातात्विक, ऐतिहासिक, प्राविधिक, भौगोलिक, मानवीय र प्राकृतिक श्रोतको वर्तमान अवस्थाको आँकलन गर्दै आवधिक योजना तर्जुमा कार्यका लागि वडा वडाको वस्तुस्थिति विश्लेषणका प्रत्येक वडाका सम्बन्धित राजनीतिक दलका प्रतिनिधि, निर्वाचित जनप्रतिनिधि, स्थानीय

जानकार, संघसंस्थाका प्रतिनिधि, निजी क्षेत्र, उद्यमी, आमा/महिला समूह प्रतिनिधि, कृषक समूह आदिको उपस्थितिमा वडास्तरीय परामर्श भेला आयोजना गरिएको थियो ।

१.३.५ आवधिक योजना तर्जुमा कार्यशाला

गाउँपालिकाका आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, पुरातात्विक, ऐतिहासिक, प्राविधिक, भौगोलिक, मानवीय र प्राकृतिक श्रोतको वर्तमान अवस्थाको वस्तुपरक विश्लेषण, सोको आधारमा दीर्घकालीन सोच, आवधिक लक्ष्य, विषय क्षेत्रगत उद्देश्य, रणनीति, समष्टिगत लक्ष्य सहित कार्यक्रमहरु तर्जुमा गर्ने उद्देश्यले राजनीतिक दलका प्रतिनिधि, स्थानीय जानकार, संघसंस्थाका प्रतिनिधि, निजीक्षेत्र, उद्यमी, आमा/महिला समूह प्रतिनिधि, कृषक समूह आदिको उपस्थितिमा योजना तर्जुमा कार्याशालाको आयोजना गरी तथ्यांक लिने कार्य सम्पन्न गरिएको थियो ।यस सत्यवती गाउँपालिकाले तयार गरेको वस्तुगत विवरणका आधारमा यो विकास योजना तयार गरिएको हो । आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने सन्दर्भमा निम्नानुसार प्रक्रिष तथा विधिहरु अवलम्बन गरिएको छ ।

क. **गोष्ठी संचालनः** गाउँ कार्यपीलकाका र पदाधिकारीहरु, वडा सदस्यहरु, जिल्ला समन्वय समितिका पदाधिकारीहरु, राजनैतिक दलहरु, पूर्व पदाधिकारीहरु, विषयगत शाखाका प्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरु, गाउँपीलका स्थित मावि तथा उच्च माविका प्रधानाध्यापकहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तथा विभिन्न संघ संस्थाका प्रतिनिधिहरुको उपस्थितिमा ३ दिने योजना तर्जुमा गोष्ठी संचालन गरिएको थियो ।

ख. सबैको सहभागितामा गोष्ठीबाट बृहत छलफल गरी सबैको मतैक्यतामा दूरदृष्टि र ५ बर्षको लागि

लक्ष्य निर्धारण गरिएको थियो ।

ग. गोष्ठीबाट आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार विकास, वन तथा वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन र संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन गरी ५ वटा क्षेत्रगत समितिहरु गठन गरी क्षेत्रगत सम्स्या विश्लेषण **SWOT** विश्लेषण गरी क्षेत्रगत उद्धेश्य, रणनीति, प्राथमिकता, निर्धारण गरिएको थियो ।

घ.सबै विषय क्षेत्रहरुलाई एकै ठाउँमा ल्याई नतिजामा आधीरत भई लजिकल फ्रेमवर्क विधि अपनाई योजनाको खाका तयार गरिएको थियो ।

ङ. गाउँपीलकाको वस्तगत विवरण, गोष्ठी, बैठकहरुबाट प्राप्त सुझाव एवं योजनामा उल्लेखित सूचना, नेपाल सरकारद्धारा प्रकाशित नक्सा एवं भौगोलिक सूचना प्रणालीका आधारमा स्रोत नक्साहरु तयार गरिएको छ ।

१.३.६ तथ्याङ्कको प्रशोधन, बिश्लेषण तथा मस्यौदा प्रतिवेदन तयारी

पालिकास्तरीय योजना तर्जुमा कार्यशालाले निर्धारण गरेका दूरदृष्टि, लक्ष्यलाई दृष्ट्रिगत गरी बिषयगत क्षेत्रहरुका अवसर र चुनौतीको बिश्लेषणका आधारमा समूहबाट आएका विषयगत उद्देश्य, रणनीति र प्रमुख कार्यक्रमहरु, उपलब्ध मापनका सूचकहरुलाई समूह छलफल गरी अन्तिम रुप दिइएको थियो । अन्तरपालिका, प्रदेश तथा संघीय सरकारसँग सरोकार राख्ने योजनाहरु, पालिकाले सेवाग्राहीलाई सेवा प्रदान गर्न आवश्यक पर्न जाने प्रशासनिक, भौतिक पूर्वाधार, संस्थागत विकास र मानव श्रोत संसाधनको विकास र व्यवस्थापनका पक्षबारे

छलफल गरिएको थियो । आवधिक योजनाको लागि आवश्यक पर्ने नक्शाहरु तयार गरिएको छ । अन्तमा, गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र २०७४ तथा कार्यशालाबाट निर्माण गरिएका दस्तावहेरुजको सहयोगमा गाउँपालिकाको पाँचबर्षे आवधिक योजना तयार पारिएको छ ।

१.३.७ प्रमाणीकरण कार्यशाला

माथि उल्लेखित अध्ययनका सम्पूर्ण क्रियाकलापहरु पुरा गरी आवधिक योजना सम्बन्धी प्रारम्भिक खाका तयार पारेर आवश्यक पृष्ठपोषणहरु समावेश गरी गाउँपालिकाका सम्बन्धित सरोकारवालाहरुको सहभागितामा प्रतिवेदन प्रमाणीकरण गोष्ठी संचालन गरिएको थियो । पालिकाको आवधिक योजनामा समावेश हुने सम्पुर्ण विषयवस्तु तथा अध्ययनको प्रारुप प्रस्तुत गरी सरोकारवालाबाट प्राप्त सुझावलाई संग्रहित गरी प्रमाणीकरण समेत गरिएको थियो ।

परिच्छेद २

गाउँपालिकाको विकासको विद्यमान स्थिति र उपलब्धिको समीक्षा

२.१ सत्यवती गाउँपालिकाको परिचय

२.१.१ भौगोलिक अवस्था, राजनीतिक र प्रशासनिक संरचना

नेपालको प्रशासनिक विभाजन अन्तर्गत लुम्बिनी प्रदेशको गुल्मी जिल्लाको पूर्वी भेगमा कालीगण्डकी गाउँपालिका र स्याङ्जा जिल्ला, पश्चिम भेगमा छत्रकोट गाउँपालिका, उत्तरतर्फ चन्द्रकोट गाउँपालिका र दक्षिणतर्फ रुरुक्षेत्र गाउँपालिकाको बीचमा सत्यवती गाउँपालिका सदरमुकाम तम्घासबाट करीब ३५ कि.मि दुरीमा रहेको छ । नेपाल एकीकरण पूर्वको राज्य अन्तर्गतको सत्यवती मन्दिरको नामबाट यस गाउँपालिकाको नामाकरण २०७३/११/२७ गते गरिएको थियो । नेपालको घुम्नैपर्ने पर्यटकीय गन्तव्य स्थलहरुमध्ये सत्यवती बज्यैको मन्दिर पनि एक हो ।

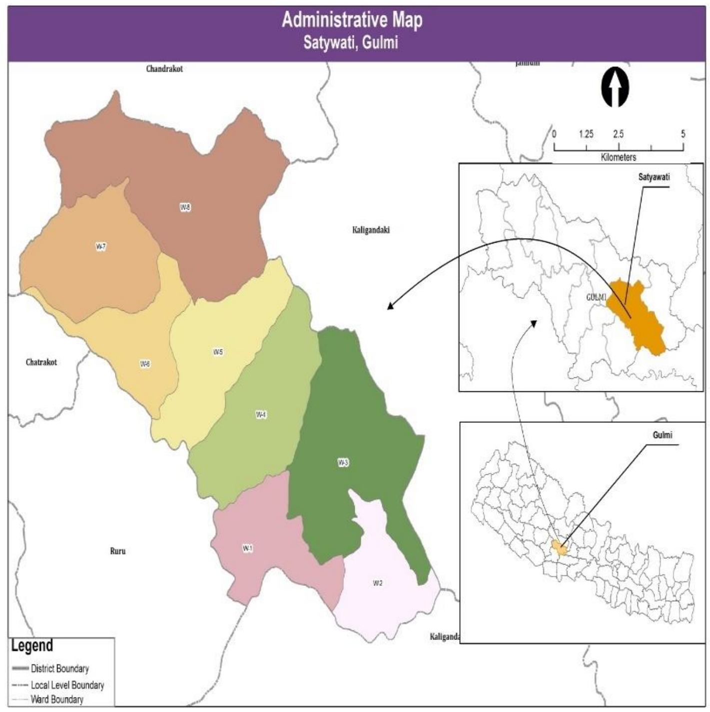

८ वटा वडाहरुमा विभाजन भएको यो गाउँपालिका साविकका ठुलो लुम्पेक, अस्लेवा, लिम्घा, हसरा, जोहाङ्ग, जुनिया र भार्से गाविसहरु मिलेर बनेको हो । यस गाउँपालिकाले कुल ११५.९२ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफल ओगटेको छ । क्षेत्रफलको हिसाबले सत्यवती गाउँपालिका गुल्मी जिल्लाको सबैभन्दा ठूलो गाउँपालिका पनि हो । संसारकै एकमात्र शालिग्राम पाइने कालीगण्डकी नदी र रुद्रावती नदी यसै पालिका भएर बग्ने गर्दछन् । समुन्द्री सतहदेखि न्यूनतम ५३० देखि २६९० मिटर माथिसम्म फैलिएको यस पालिकामा स्थानपिच्छे फरक फरक किसिमको हावापानी पाइन्छ ।

भौगोलिक विविधताका कारण यहाँको हावापानी उचाई तथा समय अनुरुप फरक फरक छ । गाउँ क्षेत्रका बेंसीहरुमा उष्ण, उच्च भेगमा समशीतोष्ण र महाभारत पहाडमा शीतोष्ण हावापानी पाइन्छ ।

राजनीतिक रुपमा यस गाउँपालिकालाई आठ वटा वडाहरुमा विभाजन गरिएको छ । साविकको जोहाङ्गलाई गाउँपालिकाको केन्द्र बनाई प्रशासनिक कार्यहरु संचालन गरिएको छ । सत्यवती गाउँपालिका गुल्मी जिल्लाको निर्वाचन क्षेत्र नं १ (क) प्रदेश अन्तर्गत पर्दछ ।

२.१.२. प्राकृतिक र सांस्कृतिक सम्पदा

गाउँपालिका भित्र रुद्रगंगा (बढिघाट), लुम्दीखोला, तर्दी, धवादी, सपौदी लगायतका खोलाहरु छन् । यहाँ भण्डारी पोखरी, वेद पोखरा, पिपल पोखरी, खपटेको रुख पोखरी, वायुडाँडाँ पोखरी, कोटको पोखरी, नाच्ने डाँडाा पोखरी,

खोल्टे पानी पोखरी, नर्मदेश्वर गुफा पोखरी, देवी भगवती पोखरी, उपल्लो कुमाल पोखरी, ठाटी पोखरी, राल पोखरी, चिम्से पोखरी, हेमन्ते पोखरी, दहरे पोखरी, चेप्टे पोखरी, नयाँ पोखरी, ठूलो पोखरी, झुले थुम पोखरी, दवुङ्ग पोखरी, लामा चौर पोखरी ठुला साना पोखरीहरु छन् । यी सबै यस गाउँपालिकाका भित्रका समुदायको जीविकोपार्जनका लागि प्रमुख जलस्रोत हुन् । गाउँपालिकामा खानेपानी गाउँक्षेत्र भित्रकै श्रोतबाट व्यवस्थापन गरिएको छ ।

यस गाउँपालिकामा धेरैजसो हिन्दूहरुको बसोवास छ । ऐतिहासिक धार्मिक स्थलहरुमा हिन्दूहरुकै मन्दिर मात्र छन् । यहाँका ऐतिहासिक स्थलहरुमा बुढी सत्यवती धाम, थाप्ले, रुद्रबेणी धाम, ठुलावगर, लुम्पेक हजिङकोट हिले, नेटागुफा, सिद्धथान, राधाकृष्ण मन्दिर, जुनियाँकोट, लिम्घा कोट, देवीथान मन्दिर, कालिकादेवी मन्दिर, भार्सेगुफा, फुर्सेथान दरबार, ढुङ्गाखानी, तामाखानी, सिसाखानी, जिमिरे गुम्बा आदि पर्दछन् । सत्यवती गाउँपालिका जातिय, भाषिक, धार्मिक रुपमा विविधतायुक्त गाउँपालिका हो । यसैकारण यहाँका स्थानीय चाडपर्व तथा संस्कृतिहरुमा पनि विविधता पाइन्छ । यस क्षेत्रमा बसोवास गर्ने जातजातिरुले फरक फरक चाडपर्व तथा जात्राहरु मनाउने गर्दछन् । समुदायको साझा चाडपर्वहरु जनैपूर्णिमा, दशैं, तिहार, होली पूर्णिमा हुन् भने क्षेत्री बाह्मणहरुले तीज, गुरुपूर्णिमा, रक्षाबन्धन र गुरुङ मगर समुदायले रोदीघर, घाटुनाच एवं नेवार समुदायले गाईजात्रा, धान्य पूर्णिमा लगायतका चाडपर्वहरु मनाउने गरेका छन् ।

२.१.३ महत्वपूर्ण धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरुः

वडा नं. ८ भार्सेमा अवस्थित अर्कुल दरबार पारकोट राज्य शीतकालीन दरबारमा हातहतियार तोप, खुँडा, तरबार, ढाल, जुनिया कोटमा संरक्षण गरेर राखिएको छ । झुलेथुम कालिका मन्दिरलाई वाग्लुङ्ग कालिकाको प्रतिकको स्वरुप मानिन्छ । बुढी सत्यवती १८औं शताब्दीदेखि विशेष गरी कार्तिक शुक्ल पूर्णिमाको दिन सत्यवती बजैको दर्शन गर्ने र बजै बाहिरिने भएकोले चिच्याएर मनले चिताएको वर माग्ने, वर पुरा भएपछि भाकल अनुसारको भेटी लिएर पुनः सत्यवती बजैको मन्दिरमा पुग्ने परम्परा रहेको छ । हुक्रायो सेती नाग सत्यवती गाउँपालिका वडा नं. २ स्थित जंगलको पहरामा रहेको छ । नेपालकै ऐतिहासिक ४२ फिट लामो र ४ फीट गोलाइको अचम्मको नागको मूर्ति समेत गसै पालिकामा रहेको छ । लुम्पेकीथानी बाजेबजैको मन्दिरमा भाकल गरेपछि मनले चिताएको कुरा पुरा हुन्छ भन्ने गहिरो आस्था र विश्वासका साथ दिनहुँ पूजा, धुप धुवार, कुखुरा, राँगा/पाँडा, पाठा र भेडाको भाकल र बली दिने प्रचलन रहेको छ । यस थानी बाजे बजैको चर्चा परिचर्चा र मानसम्मानमा देशको विभिन्न भागमा समेत रहेको छ । ऐतिहासिक हचिङ्गकोट दरबार, हचिङ्गकोट डाँडा (झण्डै १७५० मी.) पुरातात्विक क्षेत्र हो, जहाँ ३ सय वर्ष अघि भुरे टाकुरे राजाको शासन गर्ने दरबार रहेको इतिहास छ । हिले सिद्धबाबाः ठूलोलुम्पेक, हर्मिचौर, जयाखानी र अर्वेनीको शीरमा रहेको यो लेकमा ठूलो सिद्धशिला रहेको छ । जुन पहिले सानो मान्छे वस्न सकिने थियो तर पछि त्यो शिला बढ्दै गएर धेरै ठूलो भएको छ भन्ने किम्वदन्ती रहेको छ । हरेकवर्ष बालाचतुर्दशीको दिन दुधको धारा दिने र परेवा उडाई पूज्ने, सतबीउ छर्ने प्रचलन छ । बालाचतुर्दशीको दिन यहाँ मेला लाग्दछ । जुनियाँ भयरकोट मन्दिर अर्कोबे ऐतिहासिक तथा धार्मिक महत्व बोकेको स्थल हो । श्री भयर देवताको मन्दिर जुन जुनियाँकोट नाउँले परिचित छ, १६औं, १७औं शताव्दीतिर नेपाल एकीकरण हुनुभन्दा पूर्व भुरे टाकुरे राजाहरुको दरबार रहेको ठाउँलाई कोट भन्ने चलन रहेको पाइन्छ । चिदिपानी पुर्वमा रहेको बम्घाकोट मन्दिर पुरानो ऐतिहासिक तथा धार्मिक महत्व बोकेको मन्दिर एक हो । झाइदेउ मन्दिर, थाम सत्यवती मन्दिर, राम मन्दिर टाँगे मन्दिर, भार्से देउराली पालिकामा रहेका प्रमुख धार्मिक गन्तव्यहरु हुन् ।

पुत्ताउने छहरो (झरना): जोहाङ्गको फेदी, उत्तरतर्फ डुनडुरे खोलाको पुछार पश्चिमतर्फ कुलीबाँधको मनोरम जङ्गल र दक्षिणतर्फ चेघा खोलाको जङ्गल रहेको छ । यही भौगोलिक क्षेत्रको बीचमा रहेको स्थानीय नाम पुत्ताउने छहरो नामले चिनिने झरना यहाँको प्रसिद्ध पर्यटकीय स्थल हो ।

२.१.४ जनसांख्यिक अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार ४,९५३ घरहरुमा ५,२५२ परिवारहरुको बसोबास रहेको छ । यस गाउँपालिकाको जम्मा जनसंख्या १९४७३ रहेकोमा पुरुषको संख्या ९०५६ र महिलाको संख्या १०६९५ जना रहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा कुल २३८०७ जनसंख्या रहेको यो गाउँपालिकामा विगत १० वर्षमा करीव ४३३४ (२२ प्रतिशत) ले जनसंख्यामा गिरावट आएको देखिन्छ । हालको जनसंख्या अनुसार प्रति वर्ग किमि जनघनत्व १६८ रहेको यस पालिकामा महिला पुरुष अनुपात ८२.३३ प्रति १०० महिला रहेको छ । वडागत रुपमा वडा नं ३ को जनसंख्या सबैभन्दा बढी ३१४२ रहेको छ भने वडा नं ८ को जनसंख्या सबैभन्दा कम ११६५ रहेको छ । पुरुष जनसंख्याको ८९.२ प्रतिशत र महिला जनसंख्याको ७५.९ प्रतिशत साक्षरता दर रहेको छ । तालिका १ मा गाउँपालिकाको वडागत रुपमा जनसंख्या प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिकाः १ गाउँपालिकाको वडागत जनसंख्या

वडा	पुरुष	महिला	जम्मा
वडा नं १	११६३	१४०२	२५६५
वडा नं २	८८३	१०६०	१९४३
वडा नं ३	१४६६	१६७६	३१४२
वडा नं ४	११००	१३४२	२४४२
वडा नं ५	१०३५	१२५०	२२८५
वडा नं ६	१६३१	१९८०	३६११
वडा नं ७	१०१०	१३१०	२३२०
वडा नं ८	५०५	६६०	११६५
जम्मा	८७९३	१०६८०	१९४७३

स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

आर्थिक रुपमा सक्रय जनसंख्या करीव ५८ प्रतिशत रहेको यो गाउँपालिकामा १५ देखि ४० वर्ष उमेर समूहको जनसंख्या ४२ प्रतिशत रहेको छ भने २० देखि ४० वर्ष उमेर समूहका युवा २८ प्रतिशत रहेका छन । आर्थिक रुपमा सकृय जनसंख्याको आधारमा गाउँपालिका “जनसांखिक लाभ”को अवस्थामा देखिन्छ। अर्को तर्फ गाउँपालिकामा ५ वर्ष देखि १५ वर्ष उमेर समुहको जनसंख्या करीव ३० प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको देखिन्छ। तसर्थ आगामी आर्थिक वर्षहरुमा पनि गाउँपालिकालाई मानव संसाधनको अभाव नहुने देखिन्छ।

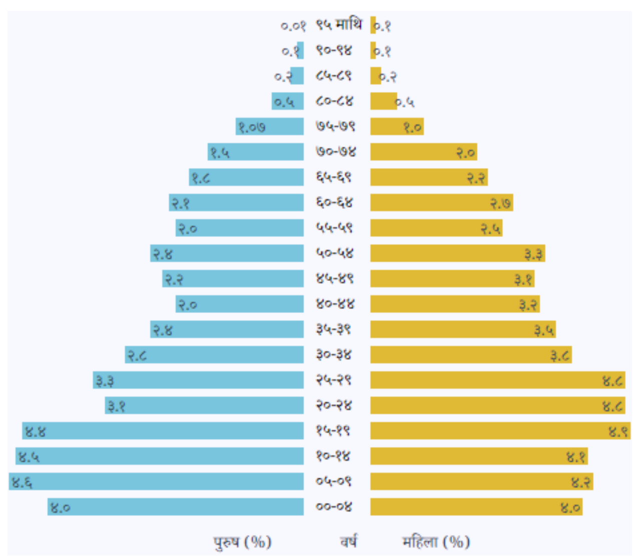

२.२ आर्थिक विकासको अवस्था

२.२.१ कृषि तथा खाद्य सुरक्षा

सत्यवती गाउँपालिकामा पनि धेरैजसो जनसंख्या कृषि पेशामा आबद्ध रहेका छन् । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकामा ८०.६ प्रतिशत घरधुरी कृषि पेशामा आबद्ध छन । जसमध्ये ८६.६ प्रतिशत महिला र ७३.५ प्रतिशत पुरुष कृषि पेशामा आवद्ध छन् । गाउँपालिकामा रोजगारीको ठूलो हिस्सा कृषि क्षेत्रले ओगटेको भएपनि अधिकांश कृषकहरु परम्परागत निर्वाहमुखी कृषिमा संलग्न छन् । यस गाउँपालिकामा कुल खेती गरिएको क्षेत्रफल ६३३०.४६ हे. रहेको छ । सहकारी संस्थाको संख्या १५, कृषि फर्म ६३, सकृय कृषक समूह संख्या ४० र सकृय अगुवा कृषक १०५ जना रहेका छन् । वडागत सर्वेक्षण अनुसार गाउँपालिकामा लगभग ३१० को हाराहारीमा व्यवसायिक कृषकहरु रहेका छन् । कृषिमा संलग्न श्रमिकहरुको उत्पादकत्व निकै कम रहनुले बसाइ सराइ र श्रमशक्ति पलायन बढीरहेको छ । कृषि उत्पादन र उत्पादकत्वमा उल्लेख्य वृद्धि नभएसम्म कृषकको आयस्तर, शिक्षा, स्वास्थ्य एवं पोषणको स्थिति र रोजगारी सृजना जस्ता महत्वपुर्ण समृद्धिका सुचकहरुमा गाउँपालिकामा किवी, सुन्तला, अदुवा, टमाटर, काउली, बन्दा, करेला, फर्सी,, निउरो, टुसा, सिमि, बोडी, कोदो, मकै, कफी, आलु, अकबरे खुर्सानी बाली व्यवसायिक खेती मुख्य छन् । मुख्य पेशा कृषि भए पनि गाउँपलिकाको पार्श्वचित्र २०७४ अनुसार आफ्नै उत्पादनले बर्षभरि खान पुग्ने जनसंख्या करीव ४० प्रतिशत रहेको छ । पशुपालन तर्फ गाउँपालिकामा ५ वटा भैसी, १० वटा बाखा, ४० वटा कुखुरा र ५ वटा वंगुर फर्म रहेका छन् भने दुधडेरी ६ वटा रहेका छन । किसानहरुले मौरी तथा माछापालन व्यवसाय पनि गरिरहेका छन् । यसरी व्यवसायिक कृषकहरुको संख्या बढाई कृषिका लागि आवश्यक प्राविधिक सहयोग, कम्पोष्ट मल, जैविक मल र नर्सरी उत्पादन गरी व्यवसायिकतामा आधारित रोजगारी वृद्धि गर्ने गाउँपालिकाको लक्ष्य रहेको छ ।

तालिका २: कृषि उत्पादनको विवरण

विवरण	कृषि उत्पादनको अवस्था
मुख्य नगदेबाली	अदुवा, बेसार, टिमुर, सिलाम
तरकारी बाली	गोलभेडा, लहरेबाली, सिमी, आलु
निर्यात हुने नगदेबाली तथा कृषि उत्पादनहरु	किवी, सुन्तला, अदुवा, गोलभेडा, काउली, बन्दा, फर्सी, चटेला, निउरो, टुसा, सिमी, बोडी, कोदो, मकै, कफी, आलु, अकबरे, केरा, धान आदि
निर्यात हुने बजार	बुटवल तथा स्थानीय बजार (बाह्य बजारमा न्यून)
बीउबिजनको उपलब्धता	सबैलाई सहज भएको
सम्भावना भएको व्यवसाय	तरकारी खेती, फलफूल, माछापालन, कफीखेती, किवी र जडिबुटी
फलफूल तथा खाद्यान्नमा बाह्य निर्भरता	५० प्रतिशत

कृषि व्यवसायमा सहुलियत ऋण, कृषि सामानमा अनुदान तथा यान्त्रिकीकरणमा पूँजीगत अनुदान, कृषि उपज संकलन केन्द्र, बजार प्रवर्द्धन केन्द्र, तथा सामुदायिक कृषि प्रसार सेवा केन्दहरुलाई वडा र समुदाय तहसम्म विस्तार गरी हालको रहेको संख्या ३ बाट यस योजना अवधिमा ८ वटा पुर्‍याइनेछ । जलवायु परिवर्तन, अतिवृष्टी, अनावृष्टि बाढी पहिरोवाट कृषिवालीमा भैरहेको क्षतिलाई न्यून गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । कृषि बिमा सेवा र परियोजनाबाट लाभान्वित कृषकहरुको संख्या बढाउने महत्वपुर्ण कार्यक्रमको एक हिस्साका रुपमा महिला उद्यमी विकास कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

२.२.२ पर्यटन तथा संस्कृति

यहाँका पोखरी तथा खोलाहरु र धार्मिक स्थलहरु प्रमुख पर्यटकीय सम्भावना बोकेका क्षेत्रहरु हुन । प्राकृतिक धार्मिक आकर्षणका क्षेत्रहरुमा आन्तरिक र बाह्य पर्यटकको आवागमन भने न्युन छ। गाउँपालिकामा पर्यटकीय स्तरका होटलहरु कममात्र खुलेका छन् । पर्यटन विकासका लागि आवश्यक पूर्वाधारहरु निर्माण भैनसकेका भएपनि केही पर्यटकीय पैदलमार्गहरु भार्से र ठुलो लुम्पेकमा होमस्टे संचालन भैरहेका छन् । थप होमस्टेहरुको संख्या ५ स्थानहरुमा विस्तार गरी उपलब्ध होमस्टेहरुको सेवा व्यवस्थित र स्थानीय संस्कृति सहितको ग्रामीण पर्यटनलाई बढाउने लक्ष्य छ। सडकमार्ग र पैदल मार्गहरु थप व्यवस्थित गरी धार्मिक पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि कम्तीमा ५ किलोमीटर बढाइनेछ र थप धार्मिक स्थलहरुको पुर्वाधारमा लगानी गरिनेछ। बर्षभरिमा हाल भैरहेको लगभग १००० जनामा बढाई २००० गर्ने लक्ष्यका साथ काम भएको हुनेछ।

नेपालका घुम्नै पर्ने गन्तव्य स्थलहरुमध्ये सत्यवती क्षेत्रलाई पनि एउटा महत्वपूर्ण गन्तव्य स्थलको रुपमा विकास गरी र स्थानीय अर्थतन्त्रमा हालको १० लाखबाट आम्दानी बढाई बार्षिक ३० लाख पुर्‍याइने छ।

२.२.३ उद्योग, व्यापार व्यबसाय र आपुर्ति

उद्योग, व्यापार, व्यवसाय क्षेत्रमा गाउँपालिकाको अवस्था सामान्य मान्न सकिन्छ। गाउँपालिकाको सदरमुकाममा दुग्ध व्यवसाय, होटल व्यवसाय, टेलर्स, फेन्सी पसल, सहकारी, मदिरा व्यवसाय राइस मिल आदि जस्ता व्यवसाय खुलेका छन्। पार्श्वचित्र २०७८ अनुसार गाउँपालिका क्षेत्रभित्र लगभग २८२ वटा व्यवसाय सञ्चालनमा रहेका छन। औपचारिक र अनौपचारिक क्षेत्रका चालु लघु, घरेलु तथा साना रु.१ करोड सम्मका उद्योगहरुको हालको संख्या १५ रहेकोमा यसलाई डब्बल गरी ३० पुर्‍याइनेछ। पालिकामा निकै कम संख्यामा व्यवसाय दर्ता भएका छन्। स्थानीय सीप र कच्चा पदार्थ र जडीबुटीमा आधारित ३ वटा व्यवसाय मात्र रहेका छन्। तर व्यवसाय विकास तथा उद्यमशीलताका लागि सीप सिकेकाहरु ११४ जना रहेका छन्।

२.२.४ श्रम, रोजगार र सामजिक सुरक्षाराष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार ८० प्रतिशत जनसख्या बसोबास गरिरहेका छन् भने देशको अन्य भागमा तथा विदेशमा गरी करिब २० प्रतिशत छन्। ८० प्रतिशतमध्येका २० प्रतिशत नागरिकहरू पूर्ण बेरोजगार छन् जसमा ११ प्रतिशत बैदेशिक रोजगारी र ९ प्रतिशत अन्य रोजगारीमा आवद्ध छन्। कोभिडको कारण वैदेशिक रोजगारीबाट युवाहरू गाउँ फर्किएका छन्। जीविकोपार्जनमुखी कृषिमा ६६ प्रतिशत जनशक्ति काम गरिरहेका छन्। यसरी यहाँ बेरोजगार, जनसंख्याको हिस्सा करिब ८० प्रतिशत कृषि र पशुपालनमा आबद्ध छ।

नागरिकको आम्दानीको मुख्य स्रोत कृषि तथा पशुपालन नै हो, जहाँ ८० प्रतिशत भन्दाबढी घरधुरी यही पेशामा आश्रित छन् । त्यसैगरी उद्यम व्यवसायमा २ प्रतिशत, निर्माण व्यवसायमा ०.७ प्रतिशत, व्यवसायिक क्रियाकलापमा करीव १० प्रतिशत, शिक्षा क्षेत्रमा ८ प्रतिशत मानिसहरुको संलग्नता रहेको राष्ट्रिय जनगणना २०७८ ले देखाएको छ। कामको उपलब्धताको सन्दर्भमा सत्यवती गाउँपालिकामा विगत १२ महिनामा आर्थिक रुपमा सक्रिय उमेर समूहका लगभग ४८.७ प्रतिशत जनसंख्याले कमसेकम ६ महिनासम्मको रोजगारी पाएको जानकारी तथ्यांक छ। ५ वटा बैदेशिक रोजगार तालिम संचालन केन्द्रहरु रहेको यस पालिकाबाट २९०० जना

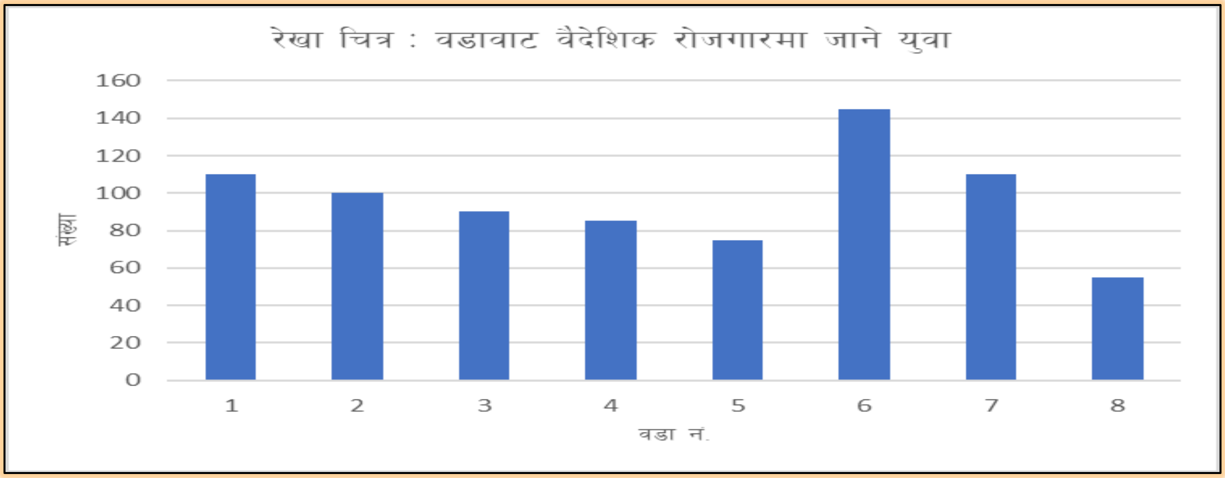

वैदेशिक रोजागारीमा हुँदा जम्मा दक्ष जनशक्तिको संख्या भने २५० जनामात्र रहेको छ। वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका ८० जनाले पालिकामै आफ्ना व्यवसायहरु समेत संचालन गरेका छन् भने गाउँमै बसेका युवा र महिलाहरु समेत व्यवसायमा संलग्न भएका छन् ।

अर्कोतर्फ बैदेशिक रोजगारी पनि गाउँपालिकाका युवाको प्रमुख आकर्षणमा रहेको देखिन्छ। वडागत सर्वेक्षण अनुसार कुल ७७० युवा वैदेशिक रोजगारीमा गएका छन् जसमा महिलाको संख्या न्यून छ।

वर्तमान समयमा यस गाउँपालिकामा वित्तीय क्षेत्र अन्तर्गत सेवा प्रवाह गर्ने २४ वटा बैंक, लघुवित्त, सहकारी र बिमा कम्पनीहरु रहेका छन्। जनताले सहकारी तथा वित्तीय संस्थाहरुबाट सेवा सहज पाईरहेका छन्।

२.२.५ सहकारी

एकको लागि हरेक र हरेकको लागि एक भन्ने नारा सहित सदस्यहरुको सामुहिक हितमा कार्य गर्नको लागि स्थापित सहकारी हालका दिनमा विश्वभर लोकप्रिय बन्दै गइरहेको छ। सहकारीमा आबद्ध सदस्यहरुको हितका लागि कार्य गर्ने र सानो सानो पुँजीलाई एकीकृत गरी कार्य गर्ने हुँदा निम्न आय भएकाहरुको लागि यी संस्थाहरु सहयोगी भएका छन्। सत्यवती गाउँपालिकामा हालसम्म १३ वटा विविध प्रकारका सहकारी दर्ता र ९ वटा बैंकहरु संचालनमा छन्। ती मध्ये महिला सहकारी १, कृषि सहकारी ७ र बहुउद्देशीय सहकारी ५ वटा रहेका छन् । बचत लगायतका प्रयोजनका लागि स्थापना भएका ७४ वटा आमा समुहहरुले अनौपचारिक वित्तीय कारोबार गरिरहेका छन् । विपन्न तथा लक्षित समुदायका लागि सहुलियत कर्जा र सीपमूलक कार्यक्रमहरु संचालन भैरहेका छन्। बजारीकरणका लागि समेत सहकारी सहकार्य कार्यक्रमहरु संचालित छन्।

२.३. सामाजिक विकास अवस्था

२.३.१. स्वास्थ तथा पोषण

तालिका ३ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण	
वडा	**स्वास्थ्य संस्थाको नाम**
१	अस्लेवा स्वास्थ्य चौकी
२	स्वास्थ्यसंस्था नरहेको
३	ठूलोपुम्पेकस्वास्थ्य चौकी
४	लिम्घास्वास्थ्य चौकी
५	हंसरास्वास्थ्य चौकी
६	जोहाङ्ग प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र जोहाङ्ग स्वास्थ्य चौकी
७	जुनियाँस्वास्थ्य चौकी
८	भार्सेस्वास्थ्य चौकी
स्रोतः वडागत सर्वे २०७९	

स्वास्थ्य सुविधाको उपलब्धता र सहज पहुँच प्रत्येक नागरिकको आधारभूत आवश्यकता हो । सत्यवती गाउँपालिकाका सवै वडाहरुमा आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको पहुँच विस्तार गरिएको छ । ८ वटै वडाका (वडा नं. २ मा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र रहेको) स्वास्थ्य चौकीमा खोप सेवा, सुरक्षित मातृत्व, परिवार नियोजन सेवा जस्ता प्रमुख आधारभूत सेवाहरु उपलब्ध छन् ।संविधानले नागरिकले राज्यबाट आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क प्राप्त गर्ने तथा स्वास्थ्य सेवामा सबै नागरिकको समान पहुँच प्राप्त हुने बिषयलाई मौलिक हकको रुपमा प्रत्याभूत गरेको छ । पालिका तहमा र रिफर सेवा समेतका लागि स्वास्थ्य आवश्यकताका क्षेत्रमा लगानी बढाउँदै गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको समान पहुँच स्थापना गर्न योजनाका कार्यक्रमहरु केन्द्रीत रहनेछन् ।

गाउँपालिकाको वडा नं.६, जोहाङ्गमा गाउँपालिकाको एक मात्र प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र रहेको छ र १५ शैय्याको अस्पताल निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको छ । गाउँपालिकाको ७ वटा स्वास्थ्य चौकी, १ आधारभूत सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र, छ वटा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, ४ वटा स्वास्थ्य संस्थामा ल्याव, ६ वटा स्वास्थ्य संस्थामा वर्थिङ्ग सेन्टर, १७ स्थानमा गाउँघर क्लिनिक, ३१ वटा स्थानमा खोपकेन्द्र सञ्चालनमा रहेको छ । यस गाउपालिकाको स्वास्थ्य संस्थामा ६३ कर्मचारी र ९० जना स्वास्थ्य स्वयंसेविकाले सेवा प्रदान गरिरहेका छन् ।

२.३.२ शिक्षा

नेपालको संविधानको धारा ३१ अनुसार शिक्षाको हकलाई मौलिक हकाको रुपमा व्यवस्था गरेको छ । त्यसैगरी राज्यका निर्देशक सिद्धान्तमा शिक्षालाई आधारभूत आवश्यकताको रुपमा राखी सबै नागरिकहरुलाई शिक्षाको अवसर उपलब्ध गराउनु राज्यको दायित्वको रुपमा उल्लेख गरेको छ। वास्तवमा शिक्षा विनाको जीवन अन्धकारमय हुन्छ। यिनै कुराहरुलाई ध्यानमा राखी यस आवधिक योजनाले शिक्षाको विकासलाई बिशेष महत्व दिएको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार सत्यवती गाउँपालिकाको साक्षरता दर ८१.९ प्रतिशत (पुरुष साक्षरता ८९.२ प्रतिशत र महिला साक्षरता ७५.९ प्रतिशत) छ भने करिब ३ प्रतिशत बालबालिका हालसम्म विद्यालयको पहुँचभन्दा बाहिर रहेका छन गाउँपालिकामा महिलाको साक्षरता दर पुरुषको भन्दा न्युन छ। ३९ वटा विद्यालय रहेको यस गाउँपालिकामा नीजि विद्यालय ८, क्याम्पस ४, उच्च मावि ६, मावि १९ र आधारभूत तहका विद्यालय २९ वटा छन् । गाउँपालिकाका ८९ प्रतिशत विद्यालयमा पक्की भौतिक संरचना छ भने सबै विद्यालय महिल, तथा बालमैत्री छन् । यद्यपि अपाङ्गमैत्री विद्यालयको संख्या ९ वटा मात्र छ । आधारभूत तहको विद्यार्थी सिकाई उपलब्धि दर ६४ प्रतिशत रहेको छ। शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:१३ रहेको यस गाउँपालिकामा सुचना तथा संचार प्रविधि सहितका विद्यालयहरुको संख्या ३५ रहेको छ । ३६ वटा

विद्यालयहरुमा नर्सिंग सेवा र महिलामैत्री विद्यालयका रुपमा संचालन गरिएका छन् भने ९ वटा विद्यालय अपांगमैत्री छन् ।

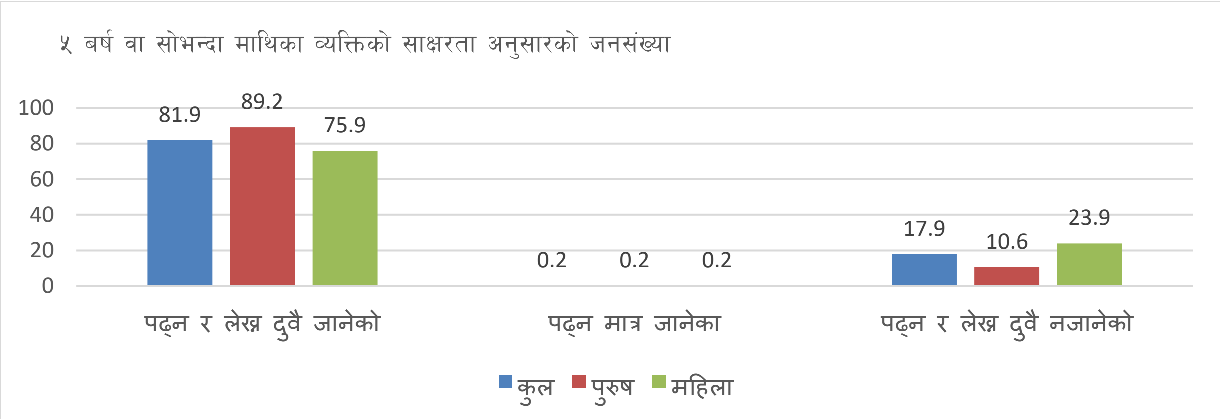

अर्कोतर्फ गाउँपालिकामा उच्च शिक्षा लिईरहेका १५ देखि २४ वर्ष उमेर समूहका अधिकांश विद्यार्थीहरुको मूख्य आकर्षण शिक्षा, व्यवस्थापन तथा मानविकी तर्फ देखिन्छ । कुल विद्यार्थी संख्याको क्रमश ४८.६, ३१.१ र ९.७ प्रतिशत विद्यार्थी आबद्ध छन् । पछिल्लो समय विज्ञान (३.५ प्रतिशत), स्वास्थ्य (१.९ प्रतिशत) तथा इन्जिनियरिङ (०.९ प्रतिशत) जस्ता विषयमा पनि विद्यार्थीको आकर्षण बढेको देखिन्छ ।

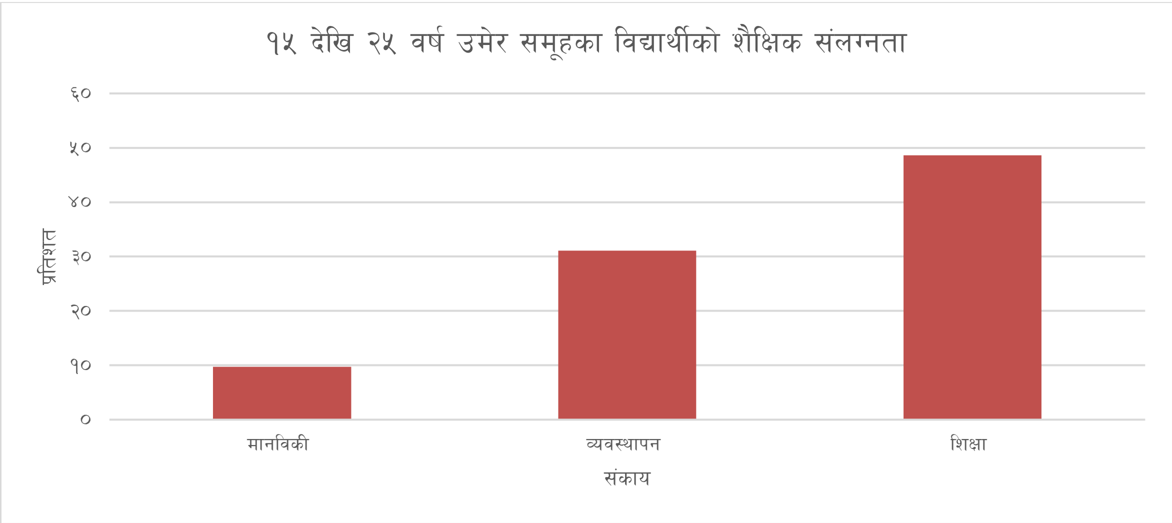

२.३.३ खानेपानी तथा सरसफाई

नेपालको संविधानको धारा ३५ को उपधारा ४ मा स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाइलाई मौलिक हकको रुपमा राखेको छ । वास्तवमा खानेपानी तथा सरसफाई आधारभूत आवश्यकतामा पर्दछ । अधिकांश रोगहरु खानेपानी तथा सरसफाइका कारणले हुने गर्दछन् । पानी जीवनको आधार हो भन्ने भन्ने अवधारणालाई आत्मसात गर्दै यस योजनाले खानेपानी तथा सरसफाइलाई बिशेष प्राथमिकतामा राखेको छ । खानेपानी तथा सरसफाईको सन्दर्भमा सत्यवती गाउँपालिकाको अवस्था संतोषजनक रहेको छ । ४९.३ प्रतिशत घरधुरीका लागि पाइपबाट आपुर्ति गरिएका खानेपानीका **निजी धाराहरु** उपलब्ध छन् भने ४८.७ प्रतिशत घरधुरी पाइपद्वारा वितरण गरिएको **सार्वजनिक धारा**को पहुँचमा छन् । खानेपानीको उपलब्धता सन्तोषजनक देखिए पनि स्वच्छ खानेपानीको

उपलब्धता भने जम्मा ३० प्रतिशतको घरधुरीका लागि मात्र छ । ९०.५ प्रतिशत घरधुरी पक्की शौचालयको पहुँचमा छन् र गाउँपालिका खुल्ला दिशामुक्त घोषणा भैसकेको छ । गाउँपालिकामा १९ वटा सार्वजनिक शौचालयहरु रहेका छन् । ६६ वटा उपभोक्ता समिसतहरुले सिक्रय रुपमा खानेपानी सेवा वितरणका लागि काम गरिरहेका छन् । ***स्रोत राष्ट्रिय जनगणना २०७८***

२.३.४ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण स्थानीय सरकारको समानुपातिक विकासको आधारशीला हो । समाजका सबै वर्गको समुचित विकास र अधिकारको प्रत्याभूति नगरिकन देशको विकास हुन सक्दैन् । महिला, वालबालिका, जेष्ठ नागरिक, आर्थिक रुपमा कमजोर वर्ग र समुदाय, अपाङ्गता भएका व्यक्ति लगायतका सरोकारवालाहरुको समान सहभागिता तथा निर्णय प्रकृयामा उनीहरुको अर्थपूर्ण सहभागिताले गाउँपालिकाको समावेशी विकासको आधार सिर्जना गर्न सक्छ ।

यस आ.व मा लैङ्गिक हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान, बाल दिवसको अवसरमा गाउँपालिका स्तरीय अन्तर आधारभूत विद्यालय लोकनृत्य प्रतियोगिता, श्रमिक महिला दिवसको अवसरमा श्रमिक महिला सम्मान र सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयमा कार्यरत विद्यालय कर्मचारी सम्मान कार्यक्रम, वडा नं. ४ र ३ मा घुम्ती शिविर सञ्चालन र अपाङ्गता परिचय पत्र वितरण कार्यक्रम सञ्चालन भएका छन् । पञ्जीकरणतर्फ यस आ.व. २०८०/०८१ मा सबै वडामा जन्म ६२६, मृत्यु २०२, सम्बन्धविच्छेद १५, विवाह २६३, बसाई सरि आएको दर्ता संख्या १६, सदस्य संख्या ५९ र बसाईसरि जानेमा दर्ता संख्या १३७ र सदस्य संख्या ५१६ गरी जम्मा १२५९ घटना दर्ता भएका छन् । सामाजिक सुरक्षातर्फ यस आ.व. मा पहिलो त्रैमासिकमा जम्मा लाभग्राही संख्या ३६४३ जना र वितरित रकम रु ३,३५,६५,८२०, दोस्रो त्रैमासिकमा जम्मा लाभग्राही संख्या ३६९२ र वितरित रकम रु ३,५१,६०,११४ र तेस्रो त्रैमासिकमा जम्मा लाभग्राही संख्या ३७३७ जना र वितरित रकम रु ३,५६,७०,८९४ रहेको छ ।

सत्यवती गाउँपालिकाको सन्दर्भमा करीव १२ प्रतिशत महिला रोजगारी, पेशाा, व्यवसायमा संलग्न छन् भने करीव ८० जना महिलाले व्यवसायिक सीपमुलक तालिम लिएका छन् । वडागत सर्वेक्षण २०७९ अनुसार भेदभाव, हिंसा पीडित घटनाहरु १८.१२ प्रतिशत देखिएको छ भने औसत आयु ६७ बर्ष भएका यस गाउँपालिका महिलाहरुको विवाह गर्ने औसत उमेर भने १७.२५ बर्ष रहेको देखिन्छ । यसरी हेर्दा बालविवाहका घटनाहरु हुने गरेको देखिन्छ । उक्त वर्गबाट विद्यालय जाने बालबालिका ९८.७५ प्रतिशत रहेको छ । ७० प्रतिशत महिला साक्षरता भएको यस पालिकाका २ प्रतिशत महिलाले शैक्षिक पेशामा रोजगारी गरेका छन्, तर ती वर्गबाट डाक्टर, इन्जिनियर र प्राविधिक भने बन्न सफल भएका छैनन् । उक्त समुदायबाट महिला शिक्षक १ प्रतिशत देखिएको छ । पालिकामा गठित संस्था तथा क्लवहरुको नेतृत्वमा महिला र दलित, मगर समुदायको सहभागीता न्यून छ । महिला उद्यमशीलता र सीप विकासका लागि गाउँपालिकाकले ४० लाख बजेट समेत विनियोजन गरेको छ ।

२.३.५ यूवा, खेलकुद तथा कला, संस्कृति, भाषा र साहित्य

सत्यवती गाउँपालिकाको नौ स्थानमा खेल मैदान छन् । यी खेल मैदानहरुको अवस्था सामान्य छ । यस क्षेत्रमा राष्ट्रिय स्तरका खेल मैदान बनाउने लक्ष्य राखिएको भए तापनि हालसम्म सो कार्यले गति लिन भने सकेको छैन । भएका खेल मैदानको पनि स्तरोन्नति गर्नुपर्ने अवस्थामा छन् । खेलकुद र कला संस्कृतिको जगेर्ना र प्रवर्द्धन

गर्न गाउँपालिकाले योजना निर्माण गरिरहेको छ । खेलकुद प्रतियोगिताहरु सञ्चालन गर्ने र कला साहित्यको प्रवर्द्धन गर्ने कार्यहरु भैरहेका छन् ।

पालिकाको समग्र अवस्था हेर्दा ४.७ प्रतिशत यूवाहरु विभिन्न क्षेत्रमा स्थानीय रोजगारीमा आबद्ध छन् भने ३५ प्रतिशत यूवाहरु खाडी लगायतका देशहरुमा रोजगारीमा गएका छन् । ३१.५ प्रतिशत जनसंख्या सक्रिय रोजगारीभन्दा बाहिर रहेका छन् भने १८.८ प्रतिशत जनसंख्याको ठुलो हिस्सा कुनै पनि आर्थिक क्रियाकलापहरुमा संलग्न नरहेको पाइन्छ । युवाहरुमा दुर्व्यसनीहरुको संख्या पनि गाउँपालिकामा रहेको वडा सर्वेक्षण प्रतिवेदनले देखाएकोछ । खेलकुदको दृष्टिकोणले पालिकाको मुख्य खेल भलिबल र लगायतका अन्य खेलहरु रहेका छन् र ६ वटा वडाहरुमा भलिबल र एक वडामा फुटबल मैदान समेत बनिसकेको छ ।

स्थानीय कला, भाषा र साहित्यलाई पेशाको रुपमा अवलम्बन गर्ने व्यक्तिहरु, स्थानीय लोपोन्मुख भाषाहरुको संरक्षण र स्थानीय कलासंस्कृति तथा चाडपर्व संरक्षणका लागि ६ वटा समितिहरु बनी कलासंस्कृति, भाषा, साहित्यको विकास तथा संरक्षणका लागि कार्यहरु समेत भैरहेका छन् ।

२.४ पूर्वाधार विकासको अवस्था

२.४.१ बस्ती आवास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण

सत्यवती गाउँपालिका अन्तर्गत चौर हटिया, जोहाङ भार्से, चेहेमी, खैरेनी, चोरकाटे, रुद्रवेनी, शाहघाट, गाउँडाँडा मुख्य बजार तथा बस्ती क्षेत्रहरु हुन । रिडी, शान्तिपुर, मझुवा, पुर्तिघाट, हर्मीचौर, वीखास, वलेटक्सार, तम्घास आदि सत्यवतीसँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध भएका नजीकका व्यवसायिक बजार क्षेत्रहरु हुन । ७३ प्रतिशत ढुंगा–माटोबाट र ८३.८ प्रतिशत घरधुरीको छानो जस्तापाताका छन् । सबै वडामा स्वास्थ्य चौकी, विद्यालय भवन, १४ वटा सार्वजनिक शौचालय लगायतका पूर्वाधार निर्माण भैसकेका छन् । गाउँपालिकामा बस्ती विकासमा नवीनतम प्रयासहरु भएको पाईदैन । बस्ती तथा आवास व्यवस्थापनमा ठोस तथा नीतिगत कार्य भएको पनि छैन् । ५० वटा जोखिमयुक्त बस्तीहरुको पहिचान गरी ४० स्थानहरुमा सुरक्षित आवास क्षेत्रहरु समेत पहिचान गरिएको छ । २० जना भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण सम्बन्धी दक्ष डकर्मीहरु तयार गरिएको छ । केही निजी आवास तथा संरचनाहरु भवन निर्माण मापदण्ड अनुसार बनेका छन् । ८ वटा सुविधा सम्पन्न सामुदायिक भवन, महिला तथा ज्येष्ठ नागरिक भवन तथा सभा हलहरु रहेका छन् । ***राष्ट्रिय जनगणना २०७८***

२.४.२ सडक, पूल तथा यातायात

सत्यवती गाउँपालिकाका सडक यातायातको न्युनतम पूर्वाधारको पहुँच सवै वडामा रहेको देखिन्छ । वडागत सर्वे २०७९ अनुसार गाउँपालिकामा कालोपत्रे सडक ७ किमी, ग्रावेल सडक ९ किमी तथा कच्ची सडक २५५.५ किमि रहेको छ । ५० किलोमीटर सडकमा नियमित मर्मत सम्भार भैरहेको छ । २ किलोमीटरसडकमा बायोइन्जिरियरिंग प्रविधि सहित वृक्षारोपण गरिएको छ । पालिकामा ५१ वटा झोलुङ्गे पुल र ८ वटा पक्की पुल छन् । पक्की, ग्रावेल र कच्ची सडकको अधिकतम चौडाई ४ मिटरसम्म रहेको छ । १७ किमी सडकमा नालीको व्यवस्था गरिएको छ । साना नदीहरुमा ५१ वटा पुलहरु छन् भने ८ वटै वडाबाट गाउँपालिकालाई जोड्ने सडक संजालको व्यवस्था छ । गाउँपालिकामा सडक किनारामा घर बनाई बसाबवास गर्ने घरधुरी पनि उल्लेख्य देखिन्छ । यहाँ करीव ९०० घरधुरी सडकको छेउछाउ वसोवास गर्ने गर्दछन् ।

२.४.३ विद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा

उर्जाको सबैभन्दा सरल र भरपर्दो स्रोतको रुपमा विद्युत उर्जालाई लिने गरिन्छ । सत्यवती गाउँपालिकाको वडागत सर्वेक्षण २०७९ मा यस क्षेत्रका ९८.२ प्रतिशत घरहरुमा विद्युत पुगेको देखिन्छ जसमध्ये १.०८ प्रतिशत घरधुरीहरुमा सोलार उर्जाबाट विद्युत आपुर्ति गरिएको छ । । विद्युत लाइनको विस्तारमा भएको ढिलाईले अझै पनि १.८ प्रतिशत घरपरिवारले बिजुलीबत्ती उपभोग गर्न नसकेको अवस्था छ । विद्युत विस्तार कार्यमा विद्युत प्राधिकरण सरकारको साथमा मिलेर काम गरिरहेको छ । सबै घरपरिवारमा यस आर्थिक बर्ष भित्रमा विद्युत पहुँच पुऱ्याउने लक्ष्य राखिएको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार सत्यवती गाउँपालिकाको लगभग ७१.९३ प्रतिशत घरपरिवारमा खाना पकाउनको लागि दाउरको प्रयोग गर्ने गरिएको छ भने ९.८ प्रतिशत घरधुरीहरुमा सुधारिएको उर्जा (बाँयोग्यास, एलपी ग्याँस) प्रयोग भैरहेको छ । पृथ्वीको संरक्षण तथा वातावरणको सुरक्षाका लागि वन जङ्गलको बचाउ गरी दाउरामाथिको इन्धनको निर्भरता कम गर्नु राज्य तथा नागरिकको जिम्मेवारी हो ।

२.४.४ सूचना सञ्चार तथा प्रविधि

सूचना तथा सञ्चारको हिसाबले गाउँपालिकाको अधिकांश घरधुरीमा सञ्चार सेवाको सुविधा पुगेको छ । फोन, इन्टरनेट, रेडियो, एफ. एम, टीभि लगायतका सञ्चार साधनहरु यस पालिकाको अधिकांश जनताको पहुँचमा रहेका छन् । सर्वेक्षणको नतिजा अनुसार पालिका भित्र रहेका सबै सेवा प्रदायक संस्थाहरुमा न्यूनतम सूचना प्रविधिको पहुँच रहेको छ । वडा अर्न्तगत सबै वडा कार्यालय, स्वाथ्य चौकी, बिद्यालय, तथा अन्य निकायमा न्यूनतम सूचना प्रविधिको सुविधा रहेको छ । ९६.८ प्रतिशत घरधुरीले संचारका कुनै न कुनै साधन प्रयोग गरेका छन् भने ८३.७ प्रतिशतले मोबाइल फोन प्रयोग गरेका छन् । २३.१ प्रतिशत घरधुरीमा इन्टरनेट सेवाको सुविधा पुगेको छ ।

२.४.५ सिंचाई

सत्यवती गाउँपालिकाको कुल खेतीयोग्य जमीन मध्ये ११५२ हेक्टर जमीनमा सिंचाई सुविधा पुगेको छ भने ७०० हेक्टर जमीन कुलो तथा पोखरीबाट सिंचित र ५५०० हेक्टर जग्गा आकाशे पानीको भरमा निर्भर रहेको छ । गाउँपालिकाका प्रमुख सिंचाइको स्रोतलाई तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

यस गाउँपालिकामा हालसम्म खोला तथा नदीहरुलाई कृषक आफैंले कुलोको माध्यमबाट सिंचाई गरिरहेका छन् । पालिकाकाले सिंचाइका माध्यमहरुको स्तरोन्नतिमा काम गरिरहेको छ । यहाँ सिंचाईको रुपमा प्रयोग भइरहेका स्रोतहरुको विवरण निम्नानुसार छ :

तालिका ४: सिंचाईका मुख्य श्रोत					
क्र.स	सिंचाइका प्रमुख श्रोत	वडा नं.	क्र.स	सिंचाइका प्रमुख श्रोत	वडा नं.
१	लुम्दी खोला	१	८	डुम्रे	
२	बडहरे खोला	२	९	तर्दि खोला	४
३	छिस खोला	३	१०	मुलकुलो	४
४	पातले खोला	३	११	डुन्डुरे	४
५	बाण खोला	३	१२	गुलगुल	४
६	गवाडी खाला	३	१३	वडाकुना	४
७	टेक खोला	३			४

स्रोत : वडा सर्वेक्षण २०७४

२.५ वन वातावरण तथा विपद जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनको अवस्था

२.५.१ वन तथा जैविक विविधता

समशीतोष्ण हावापानी भएको यस गाउँपालिकामा विभिन्न पतभ्कर तथा सदावहार किसिमका वनस्पतिहरु पाइने गर्दछ । विभिन्न किसिमका जंगली जनावरहरु, वन र बोटविरुवाहरु लगायतका विविधता यस पालिकामा रहेका छन् । काफल, सतुवा, विष, काली जस्ता जडिबुटी तथा कालिज, मृग, बाँदर, चितुवा, दुम्सी आदि जंगली जनावरहरु पनि छन् । सल्ला, साल, काफल, बाँस, निगालो, उतिस, सिमल जस्ता बोटबिरुवाहरु प्रशस्त छन् ।

गाउँपालिकाले १५०० रोपनी जग्गामा वृक्षारोपण गरेको छ भने ७०३ हेक्टर जमीन सामुदायिक वनले ओगटेको छ । पानी तथा सिंचाईको नियमित उपलब्धतताका लागि ३० वटा रिचार्ज पोखरी समेत निर्माण गरिएको छ ।

२.५.२ भू संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन

सत्यवती गाउँपालिकाभित्र भएका विभिन्न किसिमका जलाधार क्षेत्र रहेकाले उक्त क्षेत्रहरुको संरक्षण र व्यवस्थापनका लागि स्पष्ट योजना सहित कार्यान्वयन भैरहेको छ । १५ वटा पानीका मुहानहरु संरक्षण गरिएको छ । माटोको क्षयीकरण न्यूनीकरणका उपायहरु अन्तर्गत माटो व्यबस्थापन, वृक्षारोपण, जंगल संरक्षण, पानीका मुहान व्यवस्थापन, खोला तथा नदी कटान नियन्त्रण लगायतका विविध उपायहरु अबलम्बन गरिएको छ । पाखा तथा खुला जग्गाहरुमा वृक्षारोपण, आगलागी नियन्त्रण जस्ता कार्य भएका छन भने योजना अनुसार उल्लेख्य रुपमा नदी नियन्त्रण, ताल पोखरी तथा नदी संरक्षण, पहिरो नियन्त्रण, संवेदनशील क्षेत्रको नक्सांकंन, सिमसार क्षेत्र, पोखरी क्षेत्रको बैज्ञानिक व्यवस्थापन जस्ता कार्यहरु भएका छैनन् ।

२.५.३ वातावरण व्यवस्थापन तथा जलवायू परिवर्तन अनुकूलन

वातावरणीय सरसफाई तथा पूर्वाधार विकासका लागि गाउँपालिकामा वातावरण संरक्षण, संवर्द्धन तथा प्रर्वद्धनका लागि कार्यक्रम संचालन गर्ने गरिएको छ । वातावरणीय सचेतना अभियान, वृक्षारोपण, हरित पर्यटन जस्ता कार्यहरु गरी वातावरण संरक्षणमा जोड दिइएको छ । गाउँपालिकामा सामुदायिक वनको अवधारणालाई आत्मसाथ गरिएको, समय समयमा विभिन्न स्वास्थ्य तथा सरसफाईका कार्यक्रमको संचालन गर्ने, जनचेतना फैलाउने, शौचालय निर्माणको लागि अनुदान उपलब्ध गराउने साथै घरायसी सफाई सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रम

र विपन्न वर्गलाई वातावरणीय सफाईको लागि आवश्यक सहायता उपलव्ध गराउने, साथै विद्यालयस्तरीय कार्यक्रमको संचालन, गाउँस्तरमा विविध चाडपर्व वा दिवसको अवसर पारेर संचालन गरिने क्रियाकलाप लगायतका कार्यक्रमहरुले निरन्तरता पाइरहेका छन् । यस्ता कार्यहरुमा यस क्षेत्रका गैर-सरकारी संस्थाहरुको समेत सक्रिय योगदान रहेको छ । स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना र आपतकालीन प्रतिकार्य सञ्चालन केन्द्रको स्थापना भएको छैन् । यद्यपी पालिकामा विपदका पुर्वतयारी र व्यवस्थापनका सामग्रीको सामान्य केही व्यवस्थापन भएको छ । प्राथामिक उपचार केन्द्रहरु पनि हरेक वडामा छन् तर रक्तसञ्चार केन्द्र भने छैन । हरेक वडामा समुदायमा आधारित विपद जोखिम व्यवस्थापन समिति रहेको र विपद जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन भएको छ । सार्वजनिक संस्थाहरुमा भूकम्प प्रतिरोधात्मक सार्वजनिक संरचना निर्माण भएको र विपद पूर्वतयारी तथा पूर्वसूचना प्रणाली कार्यान्वयन नभएका साथै आपतकालीन भवनहरु पालिका भित्र कुनैपनि स्थानमा नभएको देखिन्छ ।

१२ वटा स्थानलाई खुल्ला क्षेत्र निर्धारण गरी व्यवस्थित, एकीकृत र सुरक्षित बस्ती विकासका कार्यहरु भैरहेका छन् । वडाहरुमा विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य समिति गठन भइ आपतकालीन कोष समेत व्यवस्था गरिएको छ । आपतकालीन उद्धारका लागि अत्यवश्यक एम्बुलेन्स तथा वरुणयन्त्रको व्यवस्था गरिएको छ ।

२.६ सुसासन तथा संस्थागत व्यवस्था

२.६.१ स्थानीय नीति, ऐन तथा सुशासन

गाउँपालिकामा योजना तर्जुमा लगायतका समितिहरू गठन भई क्रियाशील रहेका छन् । न्यायिक सम्पादनका लागि वडा वडामा मेलमिलाप कक्षको स्थापना भई सक्रिय स्थानीय मेलमिलापकर्ताहरूबाट न्यायिक सम्पादनको कार्य भैरहेको छ । सबै वडामा कार्य गर्न जिम्मेबारी सहित वडा सचिव कार्यरत छन् । वडा कार्यालयहरु आफ्नै तथा भाडाको भवनबाट सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् । सघीय मन्त्रालयबाट प्राप्त संगठन संरचना अनुसार उपलब्ध जनशक्ति कार्यरत छन् । स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्व–मूल्याकन कार्यविधि २०७९ मा यस पालिकाले कूल अंकभार ६९.५ प्राप्त गरेको छ । विभिन्न विकास साझेदार र गैरसरकारी संस्था यहाँ क्रियाशील छन् ।

गाउँपालिकाले हालसम्म कूल ४० वटा ऐन, निर्देशिका, कार्यविधि/मापदण्ड र नीति तथा मार्गदर्शन स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । यसैगरी स्थानीय सञ्चित कोष स्थापना भई सुत्रमा आधारित वित्तीय कारोबार सञ्चालन भएको, पञ्जीकरण, योजना, जिन्सी र वस्तुगत विवरण आदि जस्ता कार्य सफ्टवेयरको प्रयोगबाट सञ्चालन भैरहेका छन् । ८३ वटा आयोजनाहरु उपभोक्ता समिति मार्फत सम्पन्न गरिएका र २ वटा सार्वजनिक सुनुवायृ समेत गरिएको छ ।

२.६.२ संगठनात्मक विकास

पालिकाको संगठनात्मक विकासका लागि यसका विभिन्न सेवा क्षेत्रगत संरचनाहरु, समितिहरुको गठन तथा परिचालन गरिएको छ । संगठनात्मक संरचना र क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु र सोही अनुसारको कार्यान्वयन नीति नियम र कार्यविधिहरु यो पालिकाले निर्माण र कार्यान्वयन गरेको छ । हाल ८ वटा वडामा जम्मा करार तथा स्थायी गरेर ७४ जना कर्मचारीले सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् ।

परिच्छेद- ३
दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य र उद्देश्य

३.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२ ले प्रदान गरेका अधिकारलाई आ-आफ्नो तहमा कार्यान्वयन गर्दा तीनै तहका सरकारबीच आपसी सहकार्य, सहअस्तित्व र समन्वयका आधारमा गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। यसरी जिम्मेवारी र दायित्व निर्वाह गर्दा प्रत्येक तहगत सरकारले आ-आफ्नो तहमा नीति, ऐन, कानून, योजना, कार्यक्रम, मापदण्ड निर्धारण गर्न सक्ने अधिकार समेत सम्बन्धित सरकारमा रहेको छ । यसै सन्दर्भमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा २४ ले "गाउँपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा पालिकाको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत एवं विषयक्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था समेत गरेको छ। सत्यवती गाउँपालिकाले सहभागितात्मक र समावेशी प्रक्रिया अबलम्बन गरी यो आवधिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने प्रतिबद्धता समेत व्यक्त गरेको छ।

३.२ प्रमुख समस्या र चुनौतीहरु

आन्तरिक राजस्व सुधार योजनाद्धारा निर्देशित गरिएका सम्भाव्य राजस्वका स्रोत अनुसार राजस्व संकलन नहुनु, स्थानीय तहमा आवश्यकता अनुसारको दरबन्दी नहुनु र बिषय क्षेत्र अनुसारको दक्ष कर्मचारी व्यवस्थापन गर्न नसक्नु चुनौतीको रुपमा रहेका छन् । सहकारी र कतिपय गैरसरकारी संस्थाहरूका कार्यक्रम र बजेट गाउँपालिकाको योजना प्रक्रियामा समावेश हुन नसक्नु पनि चुनौतीको रुपमा देखिन्छ । पालिकाले भूउपयोग नीति अवलम्बन गर्न नसक्नु तथा उपलब्ध जमीनको प्रभावकारी सदुपयोग र व्यवस्थापन गर्न नसक्नु साथै वन संरक्षण र व्यवस्थापनमा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरु प्रभावकारी रुपमा नलाग्नु पनि चुनौती नै छ । स्थानीय तहमा आयआर्जन तथा स्वरोजगारका क्षेत्रहरु प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन हुन नसक्दा युवाहरु विदेशिने क्रम बढ्नु र स्थानीय उत्पादनहरु बढाउन नसकी आयात बढ्दा आम्दानीको क्षेत्रहरु कमजोर भएको देखिन्छ। शीतभण्डारको अभाव, वस्तु तथा सेवाहरुको मूल्य निर्धारण समस्या र श्रम गर्ने प्रवृत्तिको कमी, स्थानीय उत्पादनको बजारीकरण र आयातित वस्तुसँग प्रतिस्पर्धा गर्न नसक्नु, व्यवसायिकरणका लागि कृषि तथा पशुको बिमा हुन नसक्दा र उत्पादनलाई प्रत्यक्ष असर पारिरहेका मौसम परिवर्तन लगायतका बिषयमा आवश्यक सचेतनाका कार्यक्रम संचालन हुन नसक्नु पालिकाका समस्या र चुनौतीका रुपमा रहेका छन्। गाउँपालिकाका नीति नियमहरु, विभिन्न संस्थागत समितिहरु सक्रिय नहुनु पनि चुनौती छ। सामुदायिक विद्यालयमा सिकाइ उपलब्धि लक्ष्य अनुसारको नहुनु, प्राविधिक शिक्षाको विकास हुन नसक्नु र रोजगारीसँग शिक्षाको सम्बन्ध कायम हुन नसक्नु पनि चुनौतीको रुपमा देखिन्छ। गाउँपालिकामा सुशासनका सबै विधिको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुन नसक्नु तथा योजना तथा अनुगमन प्रणाली व्यवस्थित हुन नसक्नु र स-साना योजना कार्यान्वयनमा हुनु पनि थप चुनौती रहेको छ।

यसका अलवा अधिकांश नागरिकको पेशा कृषि भएता पनि खाद्यान्न, फलफूल, तरकारी, मासु, दूध आदिमा आत्मनिर्भर हुन नसक्नु, पूर्ण रुपमा खानेपानी तथा सरसफाइको पहुँच पुग्न नसक्नु, सिंचाइ योग्य कृषि भूमिमा सिंचाइ सुविधा नहुनु, कृषि कार्यका लागि समयमा मल, बीऊ, कर्जा सेवा, सिंचाइ, प्रविधि हस्तान्तरण र प्राविधिक ज्ञान, सीप र प्रचार प्रसार सेवामा कृषकको पर्याप्त पहुँच हुन नसक्नु, विपद्जन्य पूर्व तयारीको कमी र संस्थागत

क्षमताको विकास हुन नसक्नु, सुविधा सम्पन्न स्वास्थ्य चौकी नहुनु आदि पनि चुनौतीको रुपमा रहेका छन् । युवामा रोजगारमूलक सीप विकास गरी रोजगारी सिर्जना गर्न, स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास गर्नु, सबै परिवारमा स्वास्थ बीमाको पहुँच पुर्याउनु, विकास व्यवस्थापनमा अन्तरतह समन्वय जुटाउनु, वित्तीय संस्थाबाट गरिने लगानीलाई ब्यवस्थित गरी गरिबी निवारण र रोजगारी र्सिजनामा परिचालित गराउनु, वाताबरणीय क्षति, जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापनको जोखिम न्यूनीकरण गर्नु, जलवायु परिवर्तन अनुकूलनता अभिवृद्धि गर्नु आदि पनि चुनौतीका रुपमा छन् ।

संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह अन्तर्गत संघ, प्रदेश र अन्तरपालिका सम्बन्ध थप प्रभावकारी रुपमा अगाडी बढाउन तथा स्थानीय तहको नीतिगत सुधार तथा संरचना निर्माण र कार्यान्वयन पक्षका जटिलताहरु छन् । सडक गुरु योजना नबन्दा र कच्ची सडकका कारण सामग्री ढुवानीमा समस्या, र स्थानीय तहसँग समन्वय, सहकार्य नभई प्रदेश र संघबाट बजेट रकम विनियोजन गरिनु, आवश्यकताका आधारमा बजेट विनियोजन नगरिनु र विनियोजित रकम समयमा उपलब्ध नहुनु पनि यस पालिकाको विकासका लागि चुनौतीका रुपमा रहेका छन् । पर्यटन क्षेत्रको विकासको सम्भावना बोकेको यस पालिकामा पर्यटन प्रवर्द्धन र प्रचारप्रसार एवं पुर्वाधारको अभावको समस्या रहेको छ ।

३.३ प्रमुख सम्भावना तथा अवसरहरु

पालिकाको सबै वडाहरु एकआपसमा सडक सञ्जालमा जोडिनु र बाह्य जिल्लासँगको यातायातको सञ्जाल समेत प्रभावकारी रुपमा संचालन हुनु पालिकाको लागि प्रमुख अवसरको रुपमा रहेको छ । हरेक वडाहरुमा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा, सामाजिक सुरक्षा, विद्यालय, वित्तीय संस्थाहरुको सञ्चालन पालिकाका लागि थप अवसरका रुपमा रहेका छन् । सेवा तथा पुर्वाधारका अन्य सम्भावना तथा अवसरहरु भएको यस पालिकालाई आफ्नो क्षेत्राधिकारको विषयमा नीति, कानून, योजना, मापदण्ड, कर निर्धारण, राजस्व बाँफाँड, न्यायिक निरुपण, नीतिगत सुधार तथा संरचना निर्माण लगायतका बिषयमा कानुन बनाई लागु गर्ने अधिकार गाउँपालिकामा रहेको छ । गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार भैसकेकोले यसको सफल कार्यान्वयन सम्भावना र अवसरका रुपमा रहेको छ । गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण प्रोफाईल तयार गरि सबैको पहुँचका लागि वेभसाइटमा राखिएको छ । लेखा व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिकाकले **SUTRA** प्राणलीसँग आवद्ध भई काम गरेको छ। सहकारी तथा बाणिज्य बैंकको स्थापना भई वित्तीय सेवा सुचारु भएको छ। वन संरक्षण समितिहरूको गठन र परिचालन भएको छ । गाउँपालिकाको संस्थागत स्वमुल्याङ्कन तथा वित्तीय जोखिमको सुचकांक सकारात्मक भएको रहेको छ। जुन गाउँपालिकाले सुशासन सहित उपलब्धिहरुलाई प्रक्रियागत ढंगबाट संचालन गरिरहेको छ ।

शिक्षा, स्वास्थ जस्ता सामाजिक सेवा, भौतिक पुर्वाधार र कृषि, उद्योग व्यवसायमा संघ, प्रदेश सरकारको लगानी वृद्धि भएको छ। खैरेनी, चोरकाटे, रुईवेनी, शाहघाट, गाउँडाँडा, ,छिमेकी वजार रिडी, शान्तिपुर, मझुवा, पुर्तिघाट, हर्मीचौर, वीखास, वलेटक्सार, तम्घास, गैडाकोट, छिमकी जिल्ला तानसेन, वुटवल, वुर्तिवाङ, मिर्मी, गल्याङ, वालिङ पोखरा लगायतका बजारहरुसँग सडक संजालका माध्यमबाट व्यवसायिक रुपमा पहुँच बढेको छ । यातायात विकाससँगसँगै सत्यवती, थाप्ले, हिलेसिद्द, राममन्दिर, अर्कुल दरवार, झुलेथुम, मालिका, पुत्ताउने छहरा, गाग्री ढुंगा, हिले आश्रमलाई पर्यटकीय क्षेत्रका रुपमा विकास गर्न सकिने प्रशस्तै सँभावना छ । भार्सेमा किवी, पम्फुकामा टुसा, अस्लेवामा आलु दूध, लिम्घा बाँकोमा सिन्की, सिलाम जुनियाँ र भार्सेमा टमाटर, सुन्तला, कफी, टिमुर, रुद्रवेनीमा केरा व्यवसायको सम्भावना भएका क्षेत्रहरु हुन् । पशुपन्छीपालनको समेत प्रशस्त

सम्भावना यस क्षेत्रमा रहेको छ। बाँस तथा निगालोबाट बनेका डोको, डालो, नाम्लो, मान्द्रो र अल्लो लगायतका दैनिक उपभोग्य सामग्रीहरुको उत्पादन तथा बजारीकरणको समेत निकै सम्भवना रहेको छ । यी सबै सम्भावनाहरुलाई गाउँपालिकाले आफ्ना बार्षिक कार्यक्रम र बजेट मार्फत सम्बोधन गरी अवसरका रुपमा परिणत गर्न प्रयत्नशील छ। अधिकांश जग्गा बाँझो भएकाले भुउपयोग सम्बन्धी अध्ययन गरी तत्काल कार्यान्वयन गर्न र निजी क्षेत्रसँग सहकार्यका नीतिगत व्यवस्था गरेर जानु जरुरी छ।

३.४ आवधिक योजना तयारीका सिद्धान्त

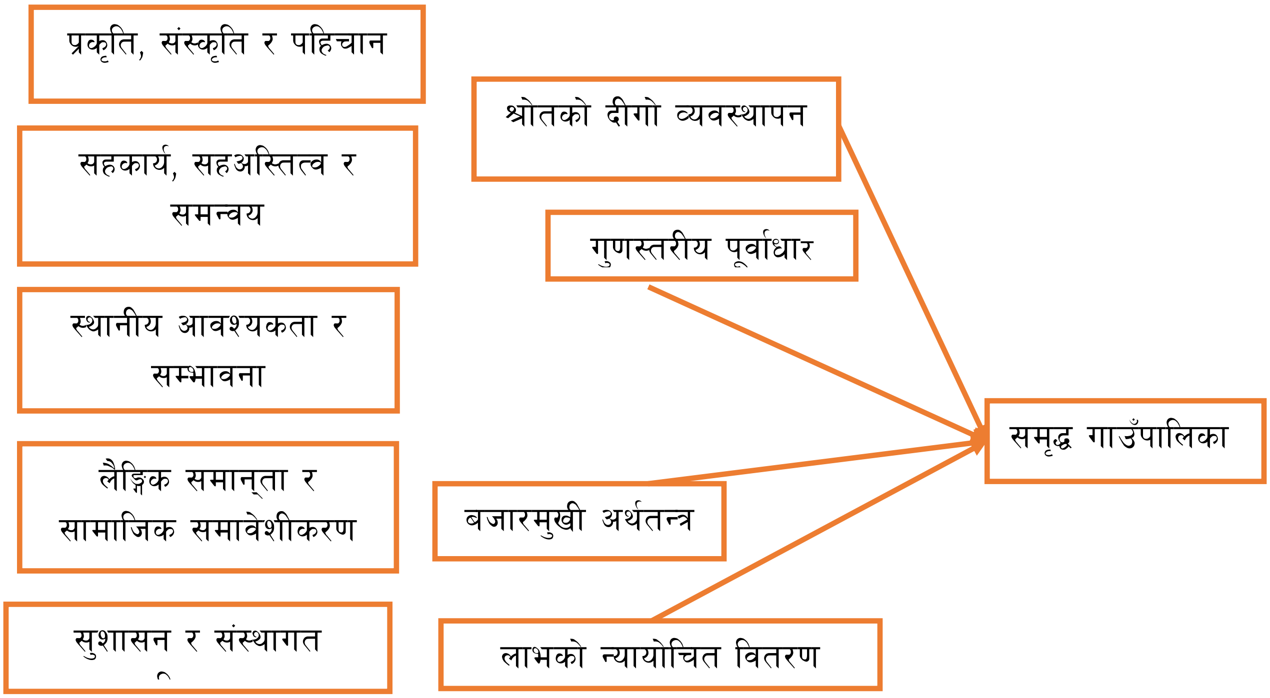

क) प्रकृति, संस्कृति र पहिचान

प्रकृति प्रदत्त स्रोत तथा साधनको पहिचान र उच्चतम तथा सन्तुलित प्रयोगले दीगो विकासलाई सुनिश्चित गर्छ । त्यसैगरी, सामाजिक पूँजीका रुपमा स्थापित संस्कृति र पहिचानको उच्चतम प्रयोगले विकासप्रति सम्बन्धित समुदायमा अपनत्व भाव पैदा गराउँछ र दीगो विकासमा योगदान पुऱ्याउँछ। तसर्थ प्रस्तुत आवधिक योजनाले गाउँपालिकाको पाँचवटा विकासका मूल्य मान्यता मध्ये प्रकृति, संस्कृति र पहिचानलाई एउटा खम्बाको रुपमा अंगिकार गरेको छ।

ख) सहकार्य, सहअस्तित्व र समन्वय

नेपालको संविधानले तीन तहका सरकारहरु बीच सहकार्य, सहअस्तित्व र समन्वयको सम्बन्ध स्थापित गराएको छ। संविधानको धारा २०६ (१) (ट) मा संघ, प्रदेश, र स्थानीय तहलाई संघीय इकाई भनी परिभाषित गरेको छ भने राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन २०७४ ले राजस्व र अनुदान सिफारिस र प्राकृतिक स्रोतको परिचालन गर्दा लिईने अधिकार र हिस्साको निर्धारण गर्ने व्यवस्था गरेको छ। त्यसैगरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले प्रदेश समन्वय परिषदको व्यवस्था गरी प्रदेश र स्थानीय तहले गर्ने काममा नीतिगत सामञ्जस्यता, योजना व्यवस्थापनमा रणनीतिक साझेदारी, साझा अधिकारको प्रयोग तथा प्राकृतिक स्रोतको उपयोग तथा

बाँडफाँड सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ । यसर्थ गाउँपालिकाको आवधिक योजनाले विकासको खाका बनाउँदा उल्लेखित संवैधानिक व्यवस्थाको मर्मलाई अंगीकार गरेर अघि बढनुपर्ने भएकाले संघीय तथा प्रदेश सरकार सहित निजी क्षेत्र, गैरसरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था, कृषक समूह, महिला तथा विपन्न वर्ग आदिसँगको सहकार्य, सहअस्तित्व र समन्वयलाई गाउँपालिकाको विकासको खम्बाको रुपमा लिईने छ ।

ग) स्थानीय आवश्यकता

स्थानीय सरकारको मुख्य जिम्मेवारी समन्यायिक, समतामूलक तथा कल्याणकारी समाजको विकासमा योगदान पुऱ्याउनु हो, जसले समाजका सबै तह र वर्गक्षेत्रका नागरिकको आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्न सक्छ । सहभागितामूलक, समावेशीमूलक तथा उत्प्रेरणात्मक विकास प्रक्रियाले मात्र महिला, पछाडि पारिएका वर्ग, आदिवासी जनजाति, विभिन्न जातीय वर्ग लगायतका समुदायको आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्ने भएकाले गाउँपालिकाले अंगीकार गर्ने विकास प्रक्रियाले ती स्थानीय सम्भावनाहरुको पहिचानमा ध्यान पुऱ्याउँनेछ ।

घ) लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण

लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थाको सुन्दर पक्ष भनेकै समाजका सबै तह र तप्काका नागरिकको राज्यमा समान र सहज पहुँच सहितको सहभागितामूलक शासकीय व्यवस्थापन गर्नु हो । तसर्थ प्रस्तुत आवधिक योजनाले गाउँपालिकाको योजनाबद्ध विकासका लागि लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका सबै आयामलाई समावेश गर्नेछ ।

ङ) सुशाासन तथा संस्थागत विकास

संघीय लोकतान्त्रिक राज्य प्रणालीमा वर्तमान राजनीतिक व्यवस्था रुपान्तरित भैसकेको अवस्थामा स्थानीय तहको संरचनालाई मजबूत बनाउन आवश्यक छ । तसर्थ प्रस्तुत आवधिक योजनाले गाउँपालिकाको संस्थागत संरचनालाई प्रभावकारी र चुस्त बनाउन अपनाउनु पर्ने कार्यनीति तर्फ ध्यान केन्द्रित गर्नेछ ।

च) स्रोतको दीगो व्यवस्थापन

संविधानले स्थानीय तहलाई अधिकार सम्पन्न सरकारको रुपमा परिकल्पना गरेको परिप्रेक्षमा गाउँपालिकाले आफना नागरिकमा सरकारको प्रत्याभूति दिन सक्ने गरी काम गर्नुपर्ने आवश्यकता भएकाले प्रस्तुत आवधिक योजनाले गाउँपालिकालाई दीगो स्रोतको व्यवस्थापनको योजनाबद्ध खाका प्रस्तुत गर्ने छ ।

छ) गुणस्तरीय पूर्वाधार

विकासको आधार नै गुणस्तरीय पूर्वाधार भएकाले प्रस्तुत आवधिक योजनाले गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माणको योजनाबद्ध व्यवस्थापनलाई ध्यान दिनेछ ।

ज) बजार अर्थतन्त्रसँगको सम्बन्ध

उदारीकरण, नीजिकरण र बजार प्रतिस्पर्धामा आधारित आजको विश्व, अनि त्यसैबाट निर्देशित नेपाल सरकारको नीतिबाट गाउँपालिका अछुतो रहने कुरै भएन । तसर्थ गाउँपालिकाको विकास क्षेत्रीय, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय बजार अर्थतन्त्रको विकास, उत्पादन, उद्यमशीलता, तथा रोजगारीसँग जोडिन सक्नुपर्छ र त्यसका लागि

गाउँपालिकाको उत्पादित वस्तु तथा सेवामा गुणस्तर कायम हुन आवश्यक हुन्छ भने स्थानीय उद्यमीमा वित्तीय पहुँचको सहजता पनि उत्तिकै आवश्यक हुन्छ। तसर्थ प्रस्तुत आवधिक योजनाले गाउँपालिकालाई त्यस दिशातर्फ उन्मुख गराउने छ।

झ) लाभको न्यायोचित वितरण

स्थानीय सरकारको मुख्य कर्तव्य नागरिकको सन्तुष्टीको स्तरलाई उच्च बनाउनु भएकाले प्रस्तुत आवधिक योजनाले गाउँपालिकाका त्यस्ता पक्षहरुको विकास र प्रवर्द्धनमा जोड दिनेछ जसले लाभको न्यायोचित वितरणलाई टेवा पुऱ्याउने छ।

३.५ दीगो विकास, राष्ट्रिय र प्रदेश लक्ष्यसँग आवधिक योजनाको तादाम्यता

गाउँपालिकाको विकास लक्ष्य, राष्ट्रिय तथा प्रदेशको दीगो विकास, लक्ष्य बीच तादाम्यता कायम गर्दै संघीय सरकारले परिकल्पना गरेको समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको परिकल्पनालाई विक्रम संवत २१०० सम्ममा पूरा गर्न सकिने भएकाले सत्यवती गाउँपालिकाको प्रस्तुत आवधिक योजनाले दीगो विकास लक्ष्य तथा राष्ट्रिय तथा प्रदेश लक्ष्य बीच तादाम्यता कायम गरेको छ।

तालिका ५: दीगो विकास लक्ष्य तथा सूचक

दीगो विकास लक्ष्य (SDG)	सूचक नं.
हरेक क्षेत्रमा रहेका सबै स्वरुपका विषम गरिबीको अन्त्य	१
भोकमरीको अन्त्य गर्ने, खाद्य सुरक्षा तथा उन्नत पोषण प्राप्ति र दिगो कृषिको प्रवर्द्धन	२
सबै उमेर समूहका व्यक्तिको स्वस्थ जीवनको सुनिश्चितता	३
समावेशी तथा समतामूलक गुणस्तरीय शिक्षा	४
लैङ्गिक समानता हासिल गर्ने	५
खानेपानी तथा सरसफाईको उपलब्धता र यसको दिगो व्यवस्थापन	६
खर्चले धान्न सकिने, भरपर्दो, दिगो र आधुनिक उर्जामा सबैको पहुँच	७
स्थिर, समावेशी र दिगो आर्थिक वृद्धि, पूर्ण उत्पादनशील रोजगारी र मर्यादित श्रम	८
उत्थानशील पूर्वाधारको निर्माण, समावेशी र दिगो औद्योगीकिकरण र नव प्रवर्तन	९
मुलुक भित्र र अन्य मुलुक बीचको असमानता कम गर्ने	१०
शहर र मानव बस्तीलाई समावेशी, शुरक्षित, उत्थानशील र दिगो बनाउने	११
दिगो उपभोग र उत्पादन	१२
जलवायु परिवर्तन	१३
स्थानीय तहका लागि असान्दर्भिक	१४
पारिस्थितिकीय प्रणालीको दिगो उपयोग	१५
दिगो विकासका लागि शान्ति र समावेशी समाजको विकास गर्ने, सबैका लागि न्यायको पहुँच, प्रभावकारी, जवाफदेही तथा समावेशी संस्थाको निर्माण गर्ने	१६
दिगो विकासका लागि विश्वव्यापी साझेदारीलाई जीवन्त तुल्याउने	१७

तालिका ६: दीर्घकालीन राष्ट्रिय लक्ष्य तथा सूचक

दीर्घकालीन राष्ट्रिय लक्ष्य	**सूचक नं.**
समृद्धिका सूचक	१
उच्च समता मूलक **राष्ट्रिय आय**	१
मानव पूँजी निर्माण तथा सम्भावनाको पूर्ण उपभोग	२
सर्वसुलभ आधुनिक पूर्वाधार एवं सघन अन्तर आबद्धता	३
उच्च र दीगो उत्पादन तथा उत्पादकत्व	४
सुखका दीर्घकालिन **राष्ट्रिय लक्ष्य**	
परिष्कृत तथा मर्यादित जीवन	५
सुरक्षित सभ्य र न्यायपूर्ण समाज	६
स्वस्थ र सन्तुलित पर्यावरण	७
सुशासन	८
सबल अर्थतन्त्र	९
राष्ट्रिय एकता, सुरक्षा र सम्मान	१०

तालिका ७: दीर्घकालीन प्रदेश लक्ष्य तथा सूचक

दीर्घकालीन प्रदेश लक्ष्य	**सूचक नं.**
उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरी आर्थिक दर बढाउने	१
भौतिक पूर्वाधारको निर्माण र विस्तार	२
गुणस्तरीय शिक्षा र स्वास्थ्य वृद्धि गरी मानवीय पुँजीको निर्माण	३
सामाजिक समावेशिता र लैङ्गिक समानता	४
विपद व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तन अनुकूलन विकास	५
विधिको शासन र सेवाग्राही मैत्री प्रशासन	६

३.५.१ राष्ट्रिय पन्ध्रौ योजनाको सोच

- **दीर्घकालीन राष्ट्रिय सोच : समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली**

समुन्नत, स्वाधीन र समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्र सहितको समान अवसर प्राप्त, स्वस्थ, शिक्षित, मर्यादित र उच्च जीवनस्तर भएका सुखी नागरिक बसोबास गर्ने मुलुक ।

- **दीर्घकालीन राष्ट्रिय लक्ष्य**

समृद्ध नेपाल	**सुखी नेपाली**
१. सर्वसुलभ आधुनिक पूर्वाधार एवं सघन अन्तर आबद्धता	१.परिष्कृत तथा मर्यादित जीवन
२. मानवपूँजी निर्माण तथा सम्भावनाको पूर्ण उपयोग	२.सुरक्षित, सभ्य र न्यायपूर्ण समाज
३. उच्च र दीगो उत्पादन तथा उत्पादकत्व	३.स्वस्थ र सन्तुलित पर्यावरण
४. उच्च र समतामूलक राष्ट्रिय आय	४.सुशासन, सबल लोकतन्त्र र राष्ट्रिय एकता सहितको सुरक्षा र सम्मान

३.५.२ प्रादेशिक प्रथम योजनाको सोच र लक्ष्य सम्वन्धित प्रदेशको सोच र लक्ष्य

सोच : समृद्ध प्रदेश, खुशी जनता

उच्च आर्थिक वृद्धि सहित समृद्ध अर्थतन्त्र, रोजगारी सहित जीवन निर्वाहका लागि, पर्याप्त आम्दानी आधारभूत भौतिक सुविधाको उपलब्धता, सुरक्षा र स्वच्छ वातावरण कायम रहने समृद्ध प्रदेशका खुशी जनताको आधार तयार गर्नु ।

प्रादेशिक लक्ष्य

समाजवाद उन्मुख, सामाजिक न्यायमा आधारित, समावेशी, सन्तुलित र दीगो विकासको माध्यमबाट आर्थिक वृद्धिदरलाई उच्च पार्दै प्रदेशवासी जनताको जीवनमा गुणात्मक परिवर्तन ल्याउनु ।

३.५.३ स्थानीय तहको सोच, लक्ष्य तथा उदेश्य

(क) दीर्घकालिन सोच

आत्मनिर्भर सर्वाङ्गीण उन्नति

सुखी र समृद्ध सत्यवती

(ख) समष्टिगत लक्ष्य

आधुनिक र व्यवसायिक कृषि,स्थानीय भाषा, कला, साहित्य र सस्कृतिको प्रवर्द्धन, पर्या तथा सास्कृतिक पर्यटन, गुणस्तरीय र सर्वशुलभ प्राविधिक शिक्षा र स्वास्थ्यमा समान पहुँच, युवा तथा खेलकुद, समावेशी सिद्धान्तका आधारमा महिला, जनजाती, दलित, फरक क्षमता भएका बालवालिका र नागरिक, यौनिक अल्पसंख्यक लगायत लक्षित वर्ग र क्षेत्रमा न्युनतम मापदण्ड सहितको दीगो पूर्वाधार र प्रविधिमैत्री सुशासन सहितको समतामुलक गाउँपालिका हुने

(ग) समष्टिगत उद्देश्य

समष्टिगत : अन्तर सरकार र बाह्य सम्बन्ध सुधार गरी दीगो पूर्वाधार विकासको माध्यमबाट सामाजिक तथा आर्थिक सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्दै स्वरोजगारको अवसर सिर्जना गरी समुदायको आर्थिक समृद्धिका लागि सहयोग गर्नु, ।.

- **आर्थिक विकास :** समुदायको बजार र वित्तीय संस्थामा पहुँच बृद्धि गरी आधुनिक प्रविधि सहितको व्यवसायिक कृषि–पर्यटन र उद्यमशीलताको विकास मार्फत समुदायलाई दीगो आर्थिक विकास सहित आत्मनिर्भर बनाउनु, ।
- **सामाजिक विकास :** व्यवसायिक शिक्षा, गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा, सहभागितामूलक कार्य पद्दति तथा विकासमा लैंगिक र समावेशी अवधारणाको अवलम्बनबाट अपांगता भएका व्यक्ति, महिला, विपन्न र सीमान्तकृत वर्गका नागरिकहरुमा आधारभूत शिक्षा, स्वास्थ्य, सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूतिका साथै स्थानीय स्तरमा दक्ष जनशक्ति विकास गर्नु, ।

- **पूर्वाधार विकासः** दीगो तथा समावेशी पूर्वाधार विकासका माध्यमबाट नागरिकको जीवनयापनलाई सहज, स्वस्थ र मितव्ययी बनाउनु ।
- **सुशासन तथा संस्थागत विकास :** पूर्ण प्रविधियुक्त तथा दक्ष मानव संसाधन सहितको शासन प्रक्रियाको माध्यमबाट नागरिकलाई चुस्त र प्रभावकारी सेवा प्रवाहका साथै गाउँपालिकाको आन्तरिक तथा बाह्य वित्तीय स्रोतहरुको अभिवृद्धिमा योगदान पुऱ्याउनु ।
- **वन तथा वातावरण :** उपलब्ध जल तथा वनस्पतिजन्य पर्यावरणको दीगो र उच्च प्रतिफलयुक्त प्रयोगबाट गाउँपालिकाको आर्थिक विकासमा टेवा पुऱ्याउनु ।
- **विपद व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन :** समुदाय र विद्यालयमा प्रकोप सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि गरी विपद पुर्व तयारीका साथै जलवायु परिवर्तनका असरलाई न्यूनीकरण गर्न अनुकूलनका उपायहरुको अवलम्बन गर्ने बारे जानकारी दिने र क्रियाकलापहरुमा संलग्न हुने ।

३.५.४ परिमाणात्मक लक्ष्य

राष्ट्रिय तथा लुम्बिनी प्रदेशले अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन रुपमा परिकल्पना गरेको समृद्धि र सुखका लक्ष्यका आधारमा सत्यवती गाउँपालिकाले आफ्नो आवधिक योजनाको लक्ष्यलाई समायोजित रुपमा तयार गरेको छ ।

तालिका ८: राष्ट्रिय तथा लुम्बिनी प्रदेशको लक्ष्य

क्र स	सूचक	इकाई	राष्ट्रिय लक्ष्य			लुम्बिनी प्रदेश	
			आधार वर्ष आ.व.		वि सं. २१००	आधार वर्ष आ.व.	
			०७५/७६	०८०/८१		०७५/७६	०८०/८१
	समृद्धिका अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन लक्ष्य						
१	आर्थिक वृद्धिदर	प्रतिशत	६.८	९.६	१०.५	७.४	९.४
२	प्रति व्यक्ति वार्षिक आय	डलर	१०४७	१५९५	१२१००	८०३	१६००
३	अपेक्षित आयु (जन्म हुँदाको)	प्रतिशत	६९.७	७२	८०	६९.३	७२
४	मातृ मृत्युदर (प्रति लाख जीवित जन्ममा	संख्या	२३९	९९	२०		
५	पाँच वर्ष मुनिका बाल मृत्युदर (प्रति हजार जीवित जन्ममा	संख्या	३९	२४	८	४५	२५
६	साक्षरता (१५ वर्ष माथि)	प्रतिशत	५८	९०	९८	५८	८५
	९ देखि १२ कक्षाको खुद भर्ना दर					७४.७	९३
७	आधारभूत तहमा (१ देखि ८ कक्षा) खुद भर्ना दर	प्रतिशत	९२.३	९९.५	१००		
८	बेरोजगार दर	प्रतिशत	११.४	६	३	११.२	६
९	राष्ट्रिय र प्रादेशिक लोक मार्ग (कालोपत्रे)	किमि	६९६९	१५०००	३३०००	१९३८	३५००
१०	विद्युत सेवामा पहुँच भएको जनसंख्या	संख्या	९०.७	९९	१००	८१.३	१००
११	आधारभूत खानेपानीको पहुँच पुगेका घरपरिवार	किमी	९४.९	९९	१००	८९.८३	१००
१२	इन्टरनेट प्रयोग कर्ता	प्रतिसत	५५.४	७५	१००	४९.४	८५
	सुखका अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन लक्ष्य						
१३	गरिबीको रेखा मुनी रहेको जनसंख्या	प्रतिशत	१८.७	११	१	१८.२	१०

क्र स	सूचक	इकाई	राष्ट्रिय लक्ष्य			लुम्बिनी प्रदेश	
			आधार वर्ष आ.व.		वि सं. २१००	आधार वर्ष आ.व.	
			०७५/७६	०८०/८१		०७५/७६	०८०/८१
१४	वहुआयामिक गरिबीमा रहेको जनसंख्या	प्रतिशत	२८.६	१३	३	२९.९	१५

तालिका ९: सत्यवती गाउँपालिकाको परिमाणात्मक लक्ष्य

नतिजाको तह	सूचकहरु	इकाई	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष: लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्यांई को आधार	पूर्वानुमान तथा जोखिम पक्ष
				२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव : आयस्तर मा अभिवृद्धि का साथै समतामूलक एवं सुसंस्कृत समाज निर्माण	**आर्थिक विकास**							
	निरपेक्ष गरिबी (मासिक ८५ सय भन्दा कम कमाउने घरधुरी)	प्रतिशत	१८	१५	१२	१०	प्रादेशिक लक्ष्यका आधारमा	
	बेरोजगारी दर	प्रतिशत	१०.९	९	७	४	रोजगार शाखा	
असर - १ (आर्थिक विकास क्षेत्र) रोजगारी अवसरहरु श्रृजना एवं आय वृद्धि	अगुवा तथा व्यवसायिक कृषक	संख्या	१०५	१२०	१३५	१५०	✷✷✷	प्रस्तुत परिमाणातमक प्रक्षेपण गाउँपालिका संघ, प्रदेश तथा स्थानीय सरकार बीच सहकार्य भएको अवस्थामा, कुनै दैवी प्रकोप नआएको अवस्थामार सहज आर्थिक तथा सामाजिक गतिविधि भएको अवस्थामा
	कृषि पेशामा संलग्न जनसंख्या	प्रतिशत	८९	८५	८०	७०	✷✷✷	
	आयात-निर्यातको वार्षिक औसत अनुपात	अनुपात	१:४	२:३	३:२	४:१	✷✷✷	
असर- २ (सामाजिक विकास क्षेत्र) समन्यायिक, समतामूलक एवं सुसंस्कृत समाज निर्माण	**सामाजिक विकास**							
	माध्यामकि तह (९-१२) को खूद भर्नादर	प्रतिशत	८७	८८	९०	९२	✷✷✷	
	साक्षरता दर	प्रतिशत	८१.९	८२	८३	८६	✷✷✷	
	५ वर्ष मुनीको कुपोषण	संख्या	१९	१०	५	०	✷✷✷	
	झाडापखालाको संक्रमण दर (प्रति हजारमा)	संख्या	१५०	१००	८०	५०	✷✷✷	

नतिजाको तह	सूचकहरु	इकाई	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्षः लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईं को आधार	पूर्वानुमान तथा जोखिम पक्ष
				२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
असर - ३ (पूर्वाधार विकास क्षेत्र) आधारभूत सेवा सुविधामा पहुँच अभिवृद्धि	**भौतिक पूर्वाधार विकास**							मात्र लागु हुनेछ
	कालोपत्रे सडकको लम्बाई	किमि	७	८	१०	२०	✷✷✷	
	जोखिमयुक्त बस्तीहरु	संख्या	५०	४०	३०	२०	✷✷✷	
	नियमित सिंचित क्षेत्र	हेक्टर	११५२	१२५०	१३००	१४००	✷✷✷	
	संचारका कुनै एक साधन उपलब्ध घरधुरी	प्रतिशत	९६.८	९७	९८	९९	✷✷✷	
वन वातावरण र विपद								
	वन जंगलले ढाकेको क्षेत्र	प्रतिशत	५६	५७	६०	६५	पार्श्वचित्र	
असर - ४ (संस्थागत विकास तथा सुशासन क्षेत्र) सुशासन को अनुभूति	**सुशासन र संस्थागत विकास**							
	पालिकाको सेवा प्रवाहबाट सन्तुष्ट अनुभूति गर्ने सेवाग्राही	प्रतिशत	७८	८०	८८	९०	✷✷	

✷ प्रदेश नीति तथा योजना आयोग, प्रथम पञ्चवर्षिय योजना २०७६/७७–८०/८१

✷✷ वडागत द्रुत सर्वेक्षणका आधारमा

✷✷✷ गाउँपालिकाको सम्वन्धित शाखाबाट प्राप्त तथ्याङ्कका आधारमा

३.५.७ रणनीति तथा प्राथमिकता

१. कृषिको उत्पादन उत्पादकत्व वृद्धि गर्नुका साथै व्यवसायीकरण गर्ने

२. उद्यमशीलताको विकासका साथै स्थानीय कच्चापदार्थमा आधारित उद्योग, व्यापार तथा व्यवसायको प्रवर्धन गर्ने

३. आधारभूत र माध्यमिक शिक्षालाई प्रविधिमा आधारित गराउँदै गुणस्तरीय र रोजगारीमूलक बनाउने

४. आधारभूत स्वास्थ्यसेवामा नागरिकको सहज पहुँच हुने व्यवस्था गर्ने

५. विकास प्रक्रियाका सबै चरणमा लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण अभिवृद्धि गर्ने,

६. यातायात, विद्युत, सिंचाइ, भवन, सञ्चार जस्ता पूर्वाधारको विकास र विस्तार गरी समयको बचत गरिनुका साथै लागत घटाउने

७. विकास र वातावरण बीच सन्तुलन कायम गर्ने

८. जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्य योजना अनुसार विकास कार्य सम्पादन गरिनुका साथै विपदको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्ने

९. विकास र सेवा प्रवाहमा सुशासन कायम गर्ने ।

३.८ वित्तीय क्षेत्रको प्रवृत्ति

विगतका बर्षहरुको गाउँपालिकाको वित्तीय प्रवृतिलाई हेर्दा आन्तरिक आय रकम हरेक आ.व.मा निकै नै बृद्धि भएको छ। संघीय सरकारवाट राजस्व बाँडफाड अन्तर्गत पालिकालाई प्राप्त रकम एवं संघीय र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त समानीकरण, विशेष, ससर्त र समपूरक अनुदानको रकम पनि वृद्धि भएको छ। बजेटको बार्षिक वृद्धिदर र कुल खर्च दरलाई हेर्दा स्वाभाविक नै छ। पालिकाको संस्थागत क्षमता स्वमूल्यांकनका सुचकहरु पनि राम्रो रहेको छ। (तालिका १०)

तालिका १०: वित्तीय प्रवृत्तिको अवस्था

सूचक	इकाई	तीन वर्षको वित्तीय प्रवृत्ति		
		२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९
पालिकाको वार्षिक आन्तरिक आय रकम	रु. लाख	४८	१३५	१४७
संघीय सरकारबाट राजस्व बाँडफाड प्राप्त रकम	रु. लाख	४६३	६२५	७३०
प्रदेश सरकारबाट राजस्व बाँडफाड वाट प्राप्त रकम	रु. लाख	४०	४८	७४
संघीय सरकारबाट प्राप्त समानीकरण अनुदान	रु. लाख	९४२	९६२	१०३५
प्रदेशबाट प्राप्त समानीकरण अनुदान	रु. लाख	४१	५०	४८
संघबवाट प्राप्त विशेष अनुदान	रु. लाख	२००	८००	
प्रदेशबाट प्राप्त विशेष अनुदान	रु. लाख	१४१	१५३	८०
संघबाट प्राप्त ससर्त अनुदान	रु. लाख	२१०	२४९	२५३
प्रदेशबाट प्राप्त ससर्त अनुदान	रु. लाख	८०	१६३	८५
संघबाट प्राप्त समपुरक अनुदान	रु. लाख	४२		
प्रदेशबाट प्राप्त समपुरक अनुदान	रु. लाख	१२५	१५०	१५०
प्रदेशबाट प्राप्त अन्य अनुदान	रु. लाख			
बैक मौज्दात	रु. लाख	१७३	३९३	३५२
पालिकाको कूल वार्षिक वजेट	**रु. लाख**	**४७३५**	**५४५१**	**५४९४**
वजेटको बार्षिक वृद्धिदर			१५.१२	०.७९
कूल वजेटको वास्तविक खर्च	प्रतिशत	८६.९१	८६.९५	८४.४०
कूल वजेटको पूँजिगत खर्च	प्रतिशत	८२.९९	८०.४३	८२.१३
पूँजी निर्माण क्षेत्रमा भएको लगानी (कूल वजेटको)	प्रतिशत	४०.१७	३५.९५	२९.३५

परिच्छेद- ४ आर्थिक विकास

४.१ कृषि तथा पशुपन्छी

४.१.१ पृष्ठभूमि

कृषि क्षेत्रको योगदान नेपालको कुल गार्हस्थ उत्पादनमा उल्लेख्य रहेको र यस क्षेत्रमा जनसंख्याको ठुलो हिस्सा संलग्न रहेको मात्र नभई नेपालीको जीवनयापनमा समेत यसले अहं भूमिका छ। संविधानले कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन, पशु स्वास्थ्य र सहकारीलाई स्थानीय तहको जिम्मेवारीमा राखेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन, पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमनका साथै कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, सन्चालन र नियन्त्रण स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रभित्र रहेको छ। यसै सिलसिलामा कृषिको उत्पादन बढाउनमा स्थानीय विकासको स्तर र योजना तथा आवश्यकता अनुसार भूउपयोग योजना सहित वैज्ञानिक व्यवस्थापन गर्न सबै स्थानीय तहले आ-आफ्नो क्षेत्रमा भू उपयोग योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था समेत गरेको छ। यस गाउँपालिकाको जीविकोपार्जनको मुख्य आधार कृषि तथा पशुपालन हो । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार गाउँपालिकामा ८०.३ प्रतिशत घरधुरी कृषि पेशामा आबद्ध छन्। यस गाउँपालिकाका सबै वडाहरु कृषि तथा पशुपालनका लागि उपयूक्त रहेको छ। गाउँपालिकाका प्रमुख नगदेबालीमा बेसार, टिमुर, कफी, आलु, टमाटर लगायतका बालीहरु रहेका छन भने अन्नबालीमा गहुँ, मकै, धान जस्ता बालीहरु पर्दछन् । त्यसैगरी पशुपन्छीपालनमा बाखा, भैसी, गाई, कुखुरा तथा माछा लगायतका व्यवसाय पर्दछन्। त्यसैगरी मौरीपालनको पनि गाउँपालिकामा व्यवसायिक सम्भावना छ।

४.१.२ प्रमुख समस्या र चुनौतीहरु

कच्ची सडकका कारण बर्षातमा उत्पादित वस्तुहरु बजारसम्म पुऱ्याउन समस्या हुनु, अधिकाँश कृषकहरु निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीमा रहनु, नगदेबाली र कृषि उपजहरुको उचित भण्डारणको व्यवस्था नहुनु, सिंचाइको सुविधा कम हुनु, बीऊ, बिजन, कीटनाशक तथा कृषि औजारहरु लगायतका सामग्रीको आपूर्ति समयमा नहुनु र न्यून हुनु र कृषि प्राविधिकको कमी हुनु, कृषि र पशुपालनको व्यवसायिक रुपमा विकास हुन नसक्नु, किसानको माग अनुसारको सेवा प्रवाह हुन नसक्नु, कृषि पकेटक्षेत्रमा पनि कृषि सामाग्रीको आपूर्ति तथा प्राविधिक सेवा पर्याप्त नहुनु, कृषिको व्यवसायीकरण र बजारीकरण गर्न नसकिनु, सीप सिकेका युवालाई कृषिमा आकर्षित गर्न नसकिनु, कृषि उत्पादन क्यालेन्डर तयार नहुनु, कृषि मूल्य श्रृखलामा जोडन नसकिनु, भूउपयोग प्रणाली लागू हुन नसकिनु, अन्तर निकायहरुबीच समन्वयको कमी हुनु आदि रहेका समस्या र चुनौतीहरु रहेका छन्। संघीय तथा प्रादेशिक अनुदान एवं प्रत्यायोजित कार्यक्रमहरू स्थानीय आवश्यकता र प्राथमिकतासँग जोड्नु र कृषि पेशामा आकर्षित युवालाई टिकाई राख्नु जस्ता समेत चुनौती रहेका छन्।

अमिलो जातका फलफूल र मकै, कफी, मौरी, किवीको पकेट क्षेत्रका रुपमा विकास गरी व्यवसायिक खेती संचालन गर्न सकिने सम्भावना छ तर व्यवसायिकरणका लागि सरकारी नीति नियम र वित्तीय संस्थाबाट उपलब्ध हुने ऋण अनुदानका प्रक्रियाहरु निकै झन्झटिला र चुनौती छन् । व्यवस्थित आवास नीति नहुँदा कृषियोग्य जमीन घडेरीका रुपमा खण्डीकरण हुँदै गएकाले उत्पादनमा चुनौती छ। दूधजन्य पदार्थको उत्पादन वृद्धि र आर्थिक गतिविधि संचालनको मुख्य केन्द्र हाटबजार व्यवस्थापन पनि पालिकाका लागि चुनौती नै रहेका छन्।

कृषि र पशुपालनका लागि बीमा प्रक्रिया सरल, सहज र समयमै भुक्तानी दिन सक्ने बनाउन अर्को चुनौती रहेको छ ।

४.१.३. सम्भावना तथा अवसर

संघ, प्रदेश र स्थानीय तह सबैको कृषि क्षेत्रको विकास प्राथमिकतामा रहनु, विशिष्ट प्रकारको पशुपालन जस्तै, बाख्रा र भैसी, माछा, कुखुरा, आदिका लागि उपयुक्त हावापानी हुनु, संघ र प्रदेशबाट समेत विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालनमा रहनु, प्रादेशिक र स्थानीय मौसमी सडक सञ्जालको सबै वडामा पहुँच हुनु, सिंचाइको स्रोत यथेष्ट हुनु, चरन क्षेत्र प्रसस्त हुनु, मुख्य बजार क्षेत्रहरु नजिक हुनु, भविष्यमा कृषि र पशुपालन समूह/व्यवसायको संस्थागत विकासका संभावना हुनु, कृषकहरू नगदेबाली र बेमौसमी तरकारी खेतीतर्फ आकर्षित हुनु, कृषि र पशुपालनमा प्रशोधनका लागि कृषकहरुसंग मेसिन तथा औजारहरुको ज्ञान हुनु तथा कृषिमा आधारित उद्योग प्रारम्भिक अवस्थामा सञ्चालन हुनु, आदि यस क्षेत्रका अवसरको रूपमा रहेका छन् ।

४.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

लक्ष्य : गाउँपालिकाको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषिक्षेत्रको योगदान वृद्धि भएको हुनेछ ।

उद्देश्य : आधुनिक र व्यावसायिक कृषि/पशुपालनको विकास र विस्तार र विकास गर्नु ।

रणनीति तथा कार्यक्रमहरु तथा आयोजना

रणनीति	आयोजना	लागत
व्यवसायिक कृषि तथा पशुपन्छीपालनको विकासका लागि नीतिगत प्रबन्ध गर्ने	कृषि तथा पशुपन्छीपालन क्षेत्रलाई समेटेर गाउँपालिकास्तरीय नीति तर्जुमा	२०
	स्थानीय रैथाने बीउ तथा स्थानीय उत्पादन संरक्षण नीति तर्जुमा तथा उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रम	२०
कृषि तथा पशुपालन विकासका लागि संस्थागत क्षमता अभिबृद्धि गर्ने	पालिकाको संस्थागत क्षमता (मानव संसाधन, भौतिक संरचना तथा सूचना प्रणाली विकास आयोजना (कृषि सफ्टवेर जडान)	५०
	कृषि प्राविधिकको क्षमता विकास	५०
	व्यवसायिक पशुपन्छीपालनमा घरपरिवारको दक्षता अभिबृद्धि	३००
	प्रविधिमैत्री व्यवसायिक पशुपन्छीपालन आयोजना	१०००
	(तरकारीबाली, नगदेवाली अन्नवाली) कृषि ब्लक, पकेट तथा जोन विकास तथा व्यवस्थापन आयोजना	१००
	सक्रिय कृषक तथा पशुपंक्षीजन्य समूहको क्षमता विकास	५०
कृषि तथा पशुपन्छीको उत्पादकत्व बृद्धि गर्ने	भुईंघाँसको व्यवसायिक उत्पादन	२००
	पालिकाको ल्हुम्पेक, लिम्घा, हँसरा, जुहाङ र जुनियाका उपल्लो भेग तथा सिङ्गो भार्सेको सम्पूर्ण भाग बजारमुखि उच्च-मुल्य जाने लेकाली फलफूल बगैचा बिस्तार गरि निर्यात प्रबर्धन मार्फत आय-आर्जन स्तर बृद्धि गर्ने	२००

रणनीति	आयोजना	लागत
	हरेक वाडमा कम्तिमा १००० रोपनी क्षेत्रफलमा फलफूल बगैचा बिस्तार गर्ने	५००
	भौगोलिक बनावट र हावापानी सुहाउदो पकेट क्षेत्रमा बिउ व्यवसायी कम्पनीहरुसंगको करार सम्झौता मार्फत तरकारी बीउ उत्पादन कार्यक्रम ।	५००
	उच्च एवँ मध्य क्षेत्रमा स्थानिय जातका आलु उत्पादन गर्ने । व्यवसायिक उत्पादनको लागी ५ बर्षमा करिब १००० रोपनी क्षेत्रफलमा बिस्तार गर्दै पकेटको रुपमा बिकास गर्ने ।	५००
	उच्च मुल्य जाने बजारमुखि तरकारी बाली उत्पादन	३००
	सामुदायिक तथा नीजि खेती प्रणाली विकास आयोजना	२००
	एक गाउँ एक उत्पादन अन्तर्गत मौरीपालन, बाख्रापालन, मत्स्यपालन, कुखुरापालन, भैसीपालन, वंगुरपालन लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन	४००
	कृषि योग्य भूमि संरक्षण आयोजना (भूमि वैंक) स्थापना	३०
	बाँझो जमिन, उपयोग अनुसार अनुदानको व्यवस्थापन	५०
	व्यवस्थित चरन क्षेत्र निर्माण	२०००
	प्राङ्गारिक मलको विकास, मौसमी तथा वेमौसमी बीऊबिजन	१००
	सिँचाई पूर्वाधार (थोपा, रिचार्ज पोखरी, कुलो) विकास आयोजना	२००
	बाली उत्पादनका लागि आवश्यक प्राविधिक तथा संरचनामा सहजता	५०
	तरकारी, बाख्रापालन, कुखुरापालन, वंगुरपालन, फलफुल खेती, बीऊ उत्पादन, रैथाने बाली तथा नश्ल सुधार एवं संरक्षण आयोजना	१०००
	रोग/किरा नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन ।	५००
कृषि तथा पशुपन्छी उत्पादनको सुरक्षित बजारीकरण गर्ने	रणनीतिक कृषि सडक निर्माण, स्तरोन्नति तथा व्यवस्थापन आयोजना	५००
	कोल्ड वुट, कोण्ड स्टोर तथा रष्टिक स्टोर निर्माण	४००
	वडागत कृषि तथा पशुपन्छी उत्पादन संकलन केन्द्र	१००
	संकलन केन्द्र निर्माण गर्ने, तरकारी हाटबजार संचालन गर्ने	१००
	दुग्ध चिस्यान केन्द्र/संकलन केन्द्र	२००
कृषि तथा पशुपन्छी उत्पादन बृद्धि, सुरक्षण तथा व्यवस्थापनका लागि	नश्ल सुधार तथा प्राथमिक उपचार केन्द्र	२००
	कृषि तथा पशुपन्छी बिमा सेवामा कृषकको संलग्नता अभिबृद्धि गर्ने	५०

रणनीति	आयोजना	लागत
आधुनिक प्रविधि तथा सेवाको प्रयोगलाई जोड दिने	पशुपन्छीपालन सम्बन्धी उपलब्ध प्रविधि (खोप, कृत्रिम प्रजनन, क्यासट्रेसन) को वडागत व्यवस्थापन आयोजना	२०
	कृत्रिम गर्भाधान केन्द्र स्थापना तथा व्यवस्थापन	२००
	एक वडा, एक पशु सेवा केन्द्रको स्थापन गर्ने	१००
कृषि तथा पशुपन्छीपालन क्षेत्रमा संलग्न विपन्न तथा सिमान्तकृत समुदायको आर्थिक क्षमता अभिबृद्धि गर्ने	विपन्न तथा संरक्षित क्षेत्रका कृषकको तथ्याङ्क संकलन तथा अभिलेखीकरण	१०
	लक्षित समुदायलाई उत्पादनम आधारित अनुदानको व्यवस्था	२००
	लक्षित समुदायका बालबालिका केन्द्रित “कृषि तथा पशुपालनमा किशोर किशोरी” आयोजना	२००
कृषि तथा पशुपंछिजन्य उत्पादन व्यापार प्रवर्द्धनमा सरोकारवालासँग सहकार्य गर्ने	बैंक तथा सहकारीसँगको सहकार्यमा सहुलियत पूर्ण कृषि कर्जा कार्यक्रम सञ्चालन	२००
	दुध तथा दुधजन्य वस्तुको उत्पादन तथा व्यवस्थापन आयोजना	१००
	खसी, सुगुँर तथा राँगा भैसीको व्यवसायिक उत्पादन तथा व्यवस्थापन आयोजना	१००
	कुखुरा, कालिज लगायतका पंछिको व्यवसायिक उत्पादन अयोजना	१००
जम्मा		११७००

४.१.५. नतिजा खाका (कृषि तथा पशुपंछीपालन क्षेत्र)

सूचकहरु	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	गाउँपालिकाको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषिक्षेत्रको योगदान वृद्धि भएको हुनेछ						
असर तह	आधुनिक र व्यावसायिक कृषि/पशुपालनको विस्तार र विकास भएको हुने ।						
व्यवसायिक कृषि उत्पादनमा संलग्न कृषक	संख्या	१६५	१८०	२००	२५०	शा.का	गा.पा
अगुवा वा व्यवसायिक कृषक	संख्या	१०५	१२०	१३५	१५०	शा.का	गा.पा
सक्रिय व्यवसायिक कृषक समूह	संख्या	४०	४५	५०	६०	शा.का	गा.पा
क्रियाशील ग्रामीण कृषि कार्यकर्ता	संख्या	५	८	१०	१५	शा.का	गा.पा
विभिन्न क्षेत्रमा तालिम प्राप्त कृषक	संख्या	२५०	३००	३५५	४००	शा.का	गा.पा
स्थानीय व्यवसायिक कृषि फार्म	संख्या	१५०	१६५	१७०	२००	शा.का	गा.पा
कम्पोष्ट र जैविक मल उत्पादन	मे.टन	१२००	१३००	१३५०	१४००	शा.का	गा.पा
व्यवसायिक कृषि नर्सरी	संख्या	८	१०	१२	१५	शा.का	गा.पा
व्यवसायिक कृषिवाट प्रदान भएको प्रत्यक्ष रोजगारीता	प्रतिशत	४००	४५०	५००	६००	शा.का	गा.पा
कृषि उपज संकलन केन्द्र, बजार प्रवर्द्धन केन्द्र, तथा सामुदायिक कृषि प्रसार सेवा केन्द्र	संख्या	३	५	६	८	शा.का	गा.पा
कृषि सहकारी संस्था	संख्या	७	८	८	८	शा.का	गा.पा
कृषि सहकारीमा आवद्ध कृषक	संख्या	१५००	२०००	२५००	२५००	शा.का	गा.पा
कोल्ड स्टोर तथा रष्टिक स्टोर	मे टन	१०				शा.का	गा.पा
उन्नत विउ, जैविक मल र विषादी प्रयोग गर्ने, आधुनिक कृषि प्रविधि प्रयोग गर्ने कृषक	संख्या	६००	७००	८००	१०००	शा.का	गा.पा
कृषिवालीमा लाग्ने किरावाट भएको क्षति (लाखमा)	रु.	१०	५	३	१	शा.का	गा.पा
जलवायु परिवर्तन, अतिवृष्टी, अनावृष्टि वाढी पहिरोवाट कृषिवालीमाभएको क्षति	रु. लाख	२०	१५	१०	१०	शा.का	गा.पा
किसान क्रेडिट कार्डवाट लाभान्वित कृषकहरु	संख्या	०	१०	५०	१००	शा.का	गा.पा

सूचकहरु	इकाइ	आधार वर्ष	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको	जिम्मेवार
		२०७९/८०	२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५	आधार	निकाय
कृषि वीमा सेवावाट लाभान्वित कृषक	संख्या	५००	६००	८००	१५००	शा.का	गा.पा
आधुनिक कृषि औजारहरु प्रयोग गर्ने कृषकहरु (आधुनिक औजारहरुः पावर टिलर, मिनि टिलर, ड्रम सिडर, रिपर, हाते ट्याक्टर, थ्रेसर, सिड ड्रिल आदि)	संख्या	५००	६००	८००	१५००	शा.का	गा.पा
प्रधानमन्त्री तथा कृषि आधुनिकीकरण परियोजनावाट लाभान्वित किसान	संख्या	५००	१०००	११००	१५००	शा.का	गा.पा
कृषि व्यवसायमा सहुलियत ऋण, कृषि सामानमा अुदान तथा यान्त्रिकीकरणमा पूँजीगत अनुदानवाट लाभान्वित कृषिक	संख्या	५००	१०००	१५००	२०००	शा.का	गा.पा
संचालनमा रहेको कृषिवजार, हाटवजार तथा कृषि थोकवजार	संख्या	२	२	३	३	शा.का	गा.पा
व्यवसायिक कृषिमा संलग्न महिला उद्यमी	संख्या	३०	३५	५०	१००	शा.का	गा.पा
व्यवसायिक कृषिमा संलग्न युवा	संख्या	११५	१३५	१४०	१५०	शा.का	गा.पा
कृषि सूचना तथा बजार मूल्य जानकारीका लागि बनाइएको मोवाइल एप्सवाट लाभान्वित कृषक	संख्या	५०	१५०	१८०	२००	शा.का	गा.पा
संचालनमा रहेको कृषि ब्लक, पकेट, जोन तथा सुपरजोन	संख्या	६	१०	१०	१०	शा.का	गा.पा
तरकारी व्यवसायिक उत्पादन क्षेत्र	हेक्टर	१००	१५०	२००	२००	शा.का	गा.पा
तरकारी उत्पादन	मे.टन	३०००	३५००	४०००	५०००	शा.का	गा.पा
तरकारी उत्पादन विक्री (लाखमा)	रु.	१५०	२००	३००	३५०	शा.का	गा.पा
फलफूल उत्पादन	मे.टन	५००	६००	७००	८००	शा.का	गा.पा
फलफूल उत्पादन विक्री (लाखमा)	रु.	१००	१५०	२००	३००	शा.का	गा.पा
आलु खेतीले ओगटेको भूभाग	हेक्टर	५०	५५	६०	७०	शा.का	गा.पा
आलु खेतीवाट वार्षिक उत्पादन	मे.टन	१०००	१५००	२०००	२०००	शा.का	गा.पा

सूचकहरु		इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
				२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
आलुको वार्षिक विक्री (लाखमा)		रु.	३०	३५	५०	५०	शा.का	गा.पा
अदुवा, लसुन लगायत मसलाजन्य उत्पादन		मे.टन	५०	६०	८०	१००	शा.का	गा.पा
अदुवा, लसुन लगायत मसलाजन्य विक्री (लाखमा)		रु.	२०	३०	३५	४०	शा.का	गा.पा
प्रतिफल तह	कृषि सडक व्यवस्थापन, विपन्न तथा संरक्षित क्षेत्रका कृषकको अभिलेखीकरण तथा प्रोत्साहन लगायत कृषि तथा पशुपन्छीजन्य उत्पादन संकलन तथा सुरक्षण कार्यक्रम, आधुनिक सेवा प्रवाह र, अन्तर जिल्ला एवं पालिका सहकार्य कार्यक्रम कार्यान्वयनमा आएका हुने ।							

नतिजा खाका (पशुपन्छीपालन क्षेत्र)

सूचकहरु	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह : युवा उद्यमशीलता वृद्धि गर्दै व्यवसायिक पशुपालनबाट रोजगारी सृजना गरी गरिबी न्युनीकरण भएको हुने							
असर तह :पशुपालन व्यवसायको आधुनिकीकरण, विविधिकरण तथा व्यवसायीकरण गर्दै कृषकहरुको दीगो आयश्रोतको रुपमा स्थापित भई गरिबी न्यूनीकरण भएको हुने							
व्यवसायिक पशुपंक्षीपालनमा संलग्न घरपरिवार	संख्या	६५	८५	१००	१२०	शा.का	गा.पा
सुचारु व्यवसायिक पशुपंक्षीजन्य फर्म	संख्या	६५	८५	१००	१२०	शा.का	गा.पा
भुइघाँसको व्यवसायिक उत्पादन क्षेत्र	हेक्टर	१५	२०	२५	३०	शा.का	गा.पा
सक्रिय पशुपंक्षीजन्य समूह	संख्या	४०	५०	६०	७०	शा.का	गा.पा
पशुपंक्षीबीमा सेवावाट लाभान्वित कृषक	संख्या	३४०	१०००	१०००	१०००	शा.का	गा.पा
क्रियाशील ग्रामीण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता	संख्या	२	५	७	८	शा.का	गा.पा
सुचारु कृत्रिम गर्भाधान केन्द्र	संख्या	१	१	१	१	शा.का	गा.पा
दुग्ध चिस्यान केन्द्र/संकलन केन्द्र	संख्या	४	६	७	८	शा.का	गा.पा
दुध तथा दुधजन्य उत्पादन (२४ लाख)	लिटर	२४	२५	२६	२७	शा.का	गा.पा

सूचकहरु	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
दुध तथा दुधजन्य उत्पादनको वार्षिक बिक्री (लाखमा)	रु.	३००	३१०	३२०	३३०	शा.का	गा.पा
खसी वोकाको मासु वार्षिक उत्पादन	मे.टन.	९९	१०५	११०	१२०	शा.का	गा.पा
खसी वोकाको मासु वार्षिक बिक्री (लाखमा)	रु.	५००	५५०	६००	७००	शा.का	गा.पा
सुंगुर वंगुरको मासु वार्षिक उत्पादन	मे.टन.	७८	९०	१०२	११४	शा.का	गा.पा
सुंगुर वंगुरको मासु वार्षिक बिक्री (लाखमा)	रु.	२००	२२०	२५०	३००	शा.का	गा.पा
कुखुराको अण्डा बार्षिक उत्पादन (लाखमा)	संख्या	७	८	९	१०	शा.का	गा.पा
राँगा भैसीको मासु वार्षिक उत्पादन	मे.टन	१८७	२०४	२२०	२३६	शा.का	गा.पा
राँगा भैसीको मासु वार्षिक बिक्री (लाखमा)	रु.	५००	५५०	६००	६५०	शा.का	गा.पा
मौरीघार उत्पादन संख्या	संख्या	५००	६००	७००	८००	शा.का	गा.पा
मह वार्षिक बिक्री	रु.					शा.का	गा.पा
प्रतिफल तह : कार्यक्रमले गाउँपालिकाको पशुपालन व्यवसायलाई आधुनिक तथा रोजगार उन्मुख बन्न सहयोग पुगेको हुने ।							

४.१.६. अपेक्षित उपलब्धि

कूल गार्हस्थ उत्पादनमा कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रको योगदान उल्लेख्य मात्रमा बृद्धि हुने तथा उत्पादनले ३ महिनाभन्दा कम खान पुग्ने परिवार ६० प्रतिशतबाट ३५ प्रतिशत भएको हुने, खाद्यान्न आयातमा गरिने पारिवारिक कूल खर्चको ३५ प्रतिशतबाट घटी २५ प्रतिशत भएको हुने ।

४.२.पर्यटन, संस्कृति तथा सम्पदा

४.२.१ पृष्ठभूमि

स्थानीय रोजगारी सृजना र आय आर्जनका लागि पर्यटन महत्वपूर्ण क्षेत्र हो । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले पर्यटन क्षेत्रको विकास, विस्तार र प्रवर्द्धन, नवीन पर्यटकीय सेवाहरूको पहिचान, विकास तथा स्थानीय वन्यजन्तु पर्यटन र आयआर्जन, घरवास पर्यटन जस्ता कार्य गाउँपालिकाको अधिकार क्षेत्रभित्र राखेको छ । नेपाल पर्यटकीय क्षेत्र भएकाले यसका हरेक क्षेत्रहरु पर्यटनका दृष्टिकोणमा उच्च सम्भावना रहेका छन् र यस पालिका पनि पर्यटकीय दृष्टिकोणबाट प्रशस्त सम्भावना बोकेको क्षेत्र रहेको छ। यहाँका पर्यटकीय गन्तव्यहरु काली रुद्रबेनी, ठुलाबगरको शीला, सेती नागको पुच्छर गुलाम्दीदेखि हुक्रयो सेती, सत्यवती, थाप्ले, भार्से हुदै जुनियातोलाबाट उर्ल्िखोलासम्म र हंसरादेखि पम्फुका हुदै सत्यवतीसम्मका पर्यटकीय पैदलमार्गहरु मध्ये भार्से र ठुलो लुम्पेकमा होमस्टे समेत संचालन भैरहेका छन् ।

यस गाउँपालिका भित्रका प्राकृतिक रुपमा रहेका खोलाहरु रुद्रगंगा-बडिगाड खोला, लुम्दी, तर्दी , धवादी ,सपौदी लगायत यसका सहायक खोलाहरु र अन्य धेरै पोखरीहरु रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा भण्डारी पोखरी, वेद पोखरी, पिपल पोखरी, खपटेको रुख पोखरी, वायुडाँडाँ, कोटको नाच्ने डाँडा, खोल्टे पानी, नर्मदेश्वर गुफा, देवी भगवती, उपल्लो कुमाल, ठाटी, राल, चिम्से, हेमन्ते, दहरे, चेप्टे, नयाँठूलो झुले थुम, दवुङ्ग, लामा चौर, जस्ता अरु पनि स–साना पोखरीहरु पर्दछन् । यी सबै खोलापोखरीहरु नै यस गाउँपालिकाका सिंचाईका श्रोत पनि हुन् ।

धार्मिक क्षेत्रका रुपमा ऐतिहासिक स्थलहरुमा बुढी सत्यवती धाम, थाप्ले, रुद्रबेणी धाम, ठुला बगर, लुम्पेक हजिङकोट हिले, नेटा गुफा, शिद्धथान, राधाकृष्ण मन्दिर, जुनियाँकोट, लिम्घा कोट, देविथान मन्दिर, कालिकादेवि मन्दिर, भार्से गुफा, फुर्सेथान दरवार, ढुङ्गा खानी, तामा खानी, सिसा खानी, जिमिरे गुम्बा आदि पर्दछन् ।

सत्यवती गाउँपालिका जातिय, भाषिक, धार्मिक रुपमा विविधता बोकेको गाउँपालिका हो । यसै कारण यहाँका स्थानीय चाडपर्व तथा संस्कृतिहरुमा पनि विविधता पाइन्छ । यस क्षेत्रमा बसोवास गर्ने जातजाति अनुसार फरक फरक चाडपर्व तथा जात्राहरु यहाँ मनाइने गरिन्छ । आम नेपालीको लागि नै साझा चाडपर्वको रुपमा मनाइने जनैपूर्णिमा, दशैं, तिहार, होली पूर्णिमा बाहेकका यहाँ क्षेत्री बाह्मणका तीज, गुरुपूर्णिमा, रक्षाबन्धन , गुरुङ र मगरका रोदी घर, घाटु नाच, नेवारहरुको गाइजात्रा, धान्यपूर्णिमा लगायतका चाडपर्वहरु यस क्षेत्रमा मनाइने महत्वपूर्ण चाडपर्व हुन् । जातिय विविधताका कारण प्रचुर मात्रामा कला र संस्कृति एवं प्राकृतिक सम्पदाको धनी यस गाउँपालिकामा चाडपर्व र मेलाका रुपमा नेपालको सांस्कृतिक विविधतालाई झल्काउने स्थानीय चाडपर्व, भाषा, धर्म तथा संस्कृतिहरु हुन् । ठुलोलुम्पेकको चिया कफी र टमाटर, भर्सेको किवी, गोविन्दथानको अगरुडको वन लगायतका आकर्षणका कारण यस क्षेत्रमा पर्यटनको समेत उच्च सम्भावना रहेको छ ।

धार्मिक, सांस्कृतिक परम्परा र मठ मन्दिर गुफा लगायतका ऐतिहासिक सम्पदाहरुको संरक्षण र जगेर्नाका लागि भएका प्रयासहरु न्यून र चुनौतीपुर्ण छन् । सम्भावना हुँदाहुदै पनि पुर्वाधार विकासमा भएको नगण्य लगानीका कारण पर्यटन क्षेत्रको विकास भने त्यत्ति हुन सकेको छैन् । अतः संस्कृति संरक्षणका लागि प्रचारप्रसार, संरक्षण, सम्वर्धन र सचेतनाका क्रियाकलापहरु संचालन गरी पर्यटन पुर्वाधार विकासमा लगानी गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

४.२.२ प्रमुख समस्या र चुनौती

पर्यटन पूर्वाधारको विकास हुन नसक्नु, पर्यटन विकास सम्बन्धी गुरूयोजना नहुनु, पर्यटकीय उपजको पहिचान एवं बाजारिकरण हुन नसक्नु, पर्यटकहरूलाई आवश्यक पर्ने होटल लगायतका सेवा सुविधा उपलब्ध नहुनु, स्थानीयस्तरमा उपलब्ध विशिष्ट कला संस्कृति र भौगोलिक अवस्थाको प्रचार प्रसार हुन नसक्नु यस क्षेत्रका प्रमुख समस्या हुन् । बिशेष गरी प्रचार प्रसारको अभाव नै मुख्य समस्या मान्न सकिन्छ । पर्यटकीय पूर्वाधार विकास गर्नु, पर्यटकीय गन्तव्य र उपजको बजारीकरण गर्नु, आधारभूत पर्यटकीय सुविधाहरूको व्यवस्था गर्नु, निजी क्षेत्रलाई पर्यटन व्यवसायतर्फ आकर्षित गर्नु, यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीको रूपमा रहेका छन् ।

४.२.३ अवसर र सम्भावना

गाउँपालिकामा भार्से र ठुलो लुम्पेक गरी दुई ठाउंमा होम स्टे संचालन भएको, पर्यटकीय पैदलमार्गको रुपमा काली रुद्र बेनी, ठुला बगरको शिला, सेती नागको पुच्छर गुलाम्दी देखि हुक्रयो सेती र सत्यवती, सत्यवती थाप्ले भार्से हुँदै जुनिया तोलाबाट उर्लिलिखोला सम्म र हंसरा देखि पम्फुका हुँदै सत्यवती सम्म विकास गर्न सकिने, ठुलोलुम्पेकको चिया कफी र टमाटर, भर्सेको किवी र गोबिन्द थानको अगरुडको वनलाई पर्यापर्यटन र कृषि पर्यटनका रुपमा विकास गर्न सकिने ।

४.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

लक्ष्यः गाउँपालिकाको कुल गार्हस्थ उत्पादनमा पर्यटन क्षेत्रको योगदानमा वृद्धि भएको हुने ।

उद्देश्य : स्थानीय आय र रोजगारी वृद्धिमा पर्यटन क्षेत्रको योगदान बढाउनु ।

रणनीति र कार्यक्रमहरु

रणनीति	आयोजना	लागत
सांस्कृतिक, ऐतिहासिक तथा प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण गर्ने	पर्यटन विकासका लागि दीर्घकालीन योजना, नीति तथा रणनीति निर्माण	५०
	पर्यटकीय क्षेत्रको संरक्षण वा सुरक्षा	२००
	प्रचार प्रसार कार्यक्रम	२०
पर्यटकीय पूर्वाधारको आधार तयार पार्ने	व्यवस्थित होमस्टे र ग्रामीण पर्यटनको व्यवस्थापन	४०
	संचालित तथा व्यवस्थित पदमार्गको निर्माण	४०
	कृषि फार्म, धार्मिक तथा सास्कृतिक सम्पदा र भाषा साहित्यको संरक्षण गर्दै त्यसको अध्ययन अवलोकन मार्फत आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटनको विकास	१००
	भार्से, ठूलो लुम्पेक, थुम्कामा रहेका होमस्टेको प्रवर्द्धन	१००
	रामवारी सेतीनाघ गाग्री ढुंगा पर्यटन पदमार्ग	२००
	पुत्ताउने छहरासम्मको पर्यटन मार्ग निर्माण	५०
	भार्से प्याराग्लाईडिङ आयोजना	१००
	वडीगाड ऱ्याफ्टिङ कार्यक्रम	१००

	पञ्चेवाजा, मारुनी, भजन, चुट्का जस्ता सस्कृति झल्कने बाजागाजा तथा सस्कृतिको संरक्षण	५०
	जुनियाथाम सत्यवती मन्दिर पुन निर्माण तथा कृतिम ताल निर्माण	१००
	थाप्ले लेक लाई हन्टिङ सेन्टरका रुपमा विकास गर्ने	१००
	व्यवस्थित वनभोज तथा पार्क	३०
आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटनको आकर्षण अभिबृद्धि गर्ने	टुर गाइड तालिम	५
	कुक तथा वेटर तालिम	५
	होटल व्यवस्थापन तालिम	१०
	होटलको न्युनतम गुणस्तरीयता निर्धारण	१०
	खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना	३०
	सार्वजनिक नीजि तथा सहकारी मोडलमा स्तरिय होटल, होमस्टे निर्माण कार्यक्रम	३०
	सास्कृतिक तथा मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रम	५००
	फिल्म भिलेजको निर्माण	४००
	फिल्म र भिडियो निर्माणका लागि अनुदान प्याकेज	१००
	कला साहित्य कार्यशाला	५००
जम्मा		२८७०

४.२.५ नतिजा खाका

सूचकहरु	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तहः गाउँपालिकाको कुल गार्हस्थ उत्पादनमा पर्यटन क्षेत्रको योगदानमा वृद्धि भइ स्थानीय पहिचानमा आधारित कृषि, संस्कृति तथा प्राकृतिक सम्पदाहरुको उच्चतम सदुपयोग भइ आकर्षक गन्तव्यका रुपमा विकास भएको हुने ।							
असर तह : स्थानीय सम्पदाहरुको संरक्षण, सम्बर्द्धनद्धारा आन्तरिक र बाह्य पर्यटनमा वृद्धि भइ दीगो आय र रोजगारीमा वृद्धि हासिल गर्नु ।							
व्यवस्थित, सुविधायुक्त, आकर्षक, सुरक्षित, मनोरम पर्यटकीय गन्तव्य	संख्या	४	४	५	६	पार्श्व चित्र	गा.पा
सुविधा सम्पन्न पर्यटकीय गन्तव्य स्थल (सुरक्षा, होटेल, यातायात)	संख्या	२	२	४	६	पार्श्व चित्र	गा.पा
व्यवस्थित होमस्टे र ग्रामीण पर्यटकीय गाउँ	संख्या	२	२	३	५	पार्श्व चित्र	गा.पा
उपलब्ध पर्यटकीय सेवा र सुविधाको प्रकार (पर्यटकीय क्षेत्र, सूचना केन्द्र, गाइड, सुरक्षा, मुद्रासटही, होमस्टे, होटेल रेष्टुरेण्ट, यातायात, सपिङ, एजेण्ट, आदि)	संख्या	३	३	४	६	पार्श्व चित्र	गा.पा
स्तरोन्नति गरिएका पर्यटकीय सम्पदा	संस्था	३	४	५	५	पार्श्व चित्र	गा.पा
संचालित तथा व्यवस्थित पदमार्गको लम्बाई	कि.म.	०	०	१	५	पार्श्व चित्र	गा.पा
धार्मिक पर्यटन संचालन स्थान	संख्या	१	१	२	२	पार्श्व चित्र	गा.पा
तालिम प्राप्त कुक तथा वेटर	संख्या	तथ्याङ्क अद्यावधिक नभएको	१०	१५	२०	पार्श्व चित्र	गा.पा
सालभरी भ्रमण गर्ने आन्तरिक पर्यटकको संख्या	संख्या	तथ्याङ्क अद्यावधिक नभएको	१०००	१५००	२०००	पार्श्व चित्र	गा.पा
सालभरी भ्रमण गर्ने वाह्य पर्यटकको	संख्या					पार्श्व चित्र	गा.पा
भ्रमण गर्ने पर्यटकहरुको औषत वसाई	दिन	२	२	२	३	पार्श्व चित्र	गा.पा

सूचकहरु	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
पर्यटकहरुको औषतमा दैनिक खर्च	रु.	२०००	२०००	३०००	४०००	पार्श्व चित्र	गा.पा
पर्यटनवाट राजस्व संकलन	रु. लाखमा	तथ्याङ्क अद्यावधिक नभएको	५	१०	३०	पार्श्व चित्र	गा.पा
प्रतिफ तह	पालिकाको पर्यटकीय सम्पदाको संरक्षण तथा सम्बर्धन र उत्थानका कार्यक्रमहरु लगायत पर्यटन विकासका लागि दीर्घकालीन योजना, नीति तथा रणनीतिले पर्यटन क्षेत्रको दीगो विकासमा योगदान पुगेको हुने						

४.२.६ अपेक्षित उपलब्धि

गाउँपालिकाको गार्हस्थ उत्पादनमा पर्यटन क्षेत्रको हिस्सा ५ प्रतिशत पुगेको हुनेछ। सत्यवतीको पर्यटकीय विकास गर्न गुरुयोजना निर्माण भएको हुनेछ। पर्यटकीय क्रियाकलापहरु बढेका हुनेछन्। गाउँपालिकामा स्थानीय संस्कृतिको कम्तीमा एउटा होमस्टे सञ्चालनमा आएको हुनेछ।

४.३ उद्योग, व्यापार व्यवसाय तथा आपुर्ति

४.३.१ पृष्ठभूमि

ग्रामीण अर्थतन्त्रलाई चलायमान बनाउन उद्योग, व्यापार तथा आपुर्ति क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ । ग्रामीण क्षेत्रमा उत्पादन हुने कृषि तथा वनस्पतिजन्य वस्तुको प्रयोग गर्न उद्योगको विकास हुनु आवश्यक छ । उद्योगको विकासले रोजगारी सिर्जना गर्न, उद्यमी तथा उद्यमशीलता विकास गर्नका साथै स्थानीय नागरिकको आयआर्जनको बृद्धि गर्न सहज बनाउँछ । यसको अलावा दीगो विकास लक्ष्य र राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक नीतिले पनि उद्योग क्षेत्रको विकासलाई महत्वपूर्ण अंगको रुपमा प्राथमिकता दिएको छ ।सत्यवती गाउँपालिकाले आवधिक योजनाका माध्यमबाट उद्योग र व्यवसायिक क्षेत्रको विकासमा नवीनतम योजनाको शुरुवात गरेको छ ।

४.३.२ समस्या/चुनौती तथा सम्भावना/अवसर

समस्या/चुनौती

व्यवसायिक सोंच, बजार, नीति र बजेटको कमीका कारण उद्योगको प्रवर्द्धनमा चुनौती रहेको, लगानी, प्याकेजिङ, गुणस्तर, तालिम र उपकरणमा लगानीको समस्या, तुलनात्मक रुपमा उच्च उत्पादन लागत हुनु, पर्याप्त लगानी जुटाउन चुनौतीपूर्ण रहेको, उचित बजार व्यवस्थापन हुन नसकेको, दक्ष प्राविधिक, ज्ञान र सीपको अभाव, औद्योगिक उत्पादनको बजार व्यवस्थापन गर्न चुनौतीपूर्ण रहेको, भौतिक पुर्वाधारहरुको विकास र व्यवस्थापन चुनौतीपूर्ण रहेको छ

सङ्घीय ऐनसँग प्रदेश कानून बाँझिएकाले स्थानीय तहको अधिकार संकुचन हुनु, गाउँपालिकाले सार्वजनिक नीजि साझेदारी नीति तयार नगर्नु, नागरिकमा उद्यमशीलताको कमी, वैदेशिक रोजगारीप्रतिको आकर्षणले औद्योगिक व्यावसायिक गतिविधि न्यून, औद्योगिक पूर्वाधारको अभाव, उद्योग खोल्न आवश्यक पुँजी र प्रविधिको अभाव हुनु,स्थानीय उत्पादनको लागत महँगो पर्नु, विप्रेषणलाई औद्योगिक लगानीमा परिचालन गर्न नसकिनु, परम्परागत रूपमा मात्र व्यापार र व्यवसाय सञ्चालन गर्नु, सेवामूलक व्यवसायको महत्व कम बुझ्नु आदि यस क्षेत्रका प्रमुख समस्याको रूपमा रहेका छन् । नागरिकमा उद्यमशीलताको विकास गर्नु, औद्योगिक ग्रामको स्थापना गर्नु, स्थानीय उत्पादनलाई मूल्यश्रृङ्खलामा आवद्ध गर्नु, उद्यमशील युवाहरूलाई सीप र पुँजी उपलब्ध गराउनु, सेवामूलक व्यवसायको महत्व बुझाई सोको विकास र विस्तार गर्नु, विप्रेषण आयलाई औद्योगिक क्षेत्रमा परिचालन गर्नु जस्ता चुनौतीहरू रहेका छन् ।

सम्भावना/अवसर

स्थानीयस्तरमा उपलब्ध कच्चापदार्थमा आधारित घरेलु र लघु तथा साना उद्योगहरुको स्थापना गर्न सकिने, उद्योग सञ्चालनका लागि आवश्यक भौतिक पुर्वाधारहरुको व्यवस्थापन गर्न सकिने, उद्योग स्वरोजगार तालिम प्रदान गर्न सकिने, अन्तरपालिका सहकार्यमा औद्योगिक क्षेत्रको योजनावद्ध विकास सकिने, उद्योगमा रोजगारी बढाउन अन्य निजी वा सरकारी निकायको उचित ब्याजदरमा ऋण उपलब्ध गराउन सकिने, समुदायको औद्योगिक जनचेतना वृद्धि गर्न आवश्यक कार्यक्रम गर्न सकिने, सहकारी तथा निजी क्षेत्रलाई औद्योगिक विकासमा आकर्षित गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ ।

नेपाल सरकारको एक गाउँपालिका एक औद्योगिक ग्रामको नीति रहनु, नेपाल सरकारको विभिन्न उद्योग स्थापनका कार्यक्रम तथा सीप विकासका कार्यक्रम सञ्चालन हुनु, कृषि , पशुसपालन, फलफूल जन्य बस्तुको उत्पादन तथा प्रशोधनको सम्भावना हुनु, उत्पादित वस्तुहरुका लागि बजारीकरण, विदेशमा निर्यात गर्न सकिने मिनरल वाटरको स्रोत हुनु, राष्ट्रिय विद्युत् प्रसारण लाइनमा जोडिनु, विदेशबाट सीप र ज्ञान हासिल गरेका युवा जनशक्ति उपलब्ध रहनु, साना तथा लघु उद्योग व्यवसायमा सहुलियत पूर्ण कर्जा उपलब्ध गराउन सरकारको नीति रहनु आदि यस क्षेत्रको विकासका अवसरहरू हुन् ।

४.४.३ क्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

लक्ष्यः गाउँपालिकाको कुल गार्हस्थ उत्पादनमा उद्योग तथा व्यापार क्षेत्रको योगदान बढेको हुने ।

उद्देश्यः

(१) उद्यमशीलताको विकास मार्फत स्थानीय कच्चा पदार्थ, श्रम र सीपमा आधारित उद्योगको विकास गर्नु ।

(२) प्रभावकारी र स्वस्थ व्यवसायको प्रवर्द्धन गरी आपूर्ति व्यवस्थालाई सहज बनाउनु ।

रणनीति तथा कार्यक्रमहरु

रणनीति	आयोजना	लागत
उद्योग तथा व्यापार व्यवसायको नीतिगत तथा संरचनात्मक सुदृढीकरण गर्ने	उद्योग तथा व्यवसाय लक्षित गाउँपालिका लक्षित नीति तर्जुमा	२०
	उद्योग तथा व्यापार व्यवसायको अध्ययन, नियमन तथा निरीक्षण गर्ने संयन्त्रको विकास	२०
	उद्योगबाणिज्य संघ र पालिका सहकार्यमा साना तथा मझौला उद्योगको स्थापना	३००
	उद्योग तथा व्यापार व्यवसायको तथ्याङ्क, सृजित रोजगारी तथा बार्षिक आर्थिक कारोवार अद्यावधिक गर्ने संयन्त्रको विकास	५०
स्थानीय पहिचानमा आधारित उद्योग विस्तारमा जोड दिने	विद्यार्थीलाई औद्योगिक उत्पादन सम्वन्धि शिप विकास तालिम	१००
	औद्योगिक क्षेत्रमा आवश्यक पूर्वाधारको विकास गर्ने	५००
लक्षित समुदायको आर्थिक क्षमता अभिबृद्धि गर्ने	उद्यम सिर्जना, व्यवसायिक विकास सम्बन्धी तालिम	१००
	सिपमूलक व्यवसायिक तालिम	१००
	जडिबुटीमा आधारित उद्योग व्यवसाय	१००
	स्थानीय हस्तकलामा आधारित उद्योग व्यवसायको विकास	१००
	विद्यार्थीलाई औद्योगिक उत्पादन सम्वन्धी शीप विकास तालिम	१००
	महिलाद्वारा संचालित उद्योग व्यवसायको प्रवर्द्धन	१००

	शीप विकास तालिम, औजार उपकरण र वजारीकरणमा अनुदान,	१००
	उद्योग र कृषि जन्य उद्यमका लागि जग्गाको उपलब्धता	१००
	जनजाति समूदायको पहिरन उत्पादन	१००
	स्थानिय मदिराको ब्राण्डिङ	२०
	वाजागाजा संरक्षण	३०
	विपन्न समुदायको शिप तथा ज्ञान सर्वेक्षण	५०
	आरन व्यवसायको आधुनिकीकरण	५०
जम्मा (लाखमा)		१५९०

४.४.४ नतिजा खाका

सूचकहरु	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार पक्ष
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	गाउँपालिकाको कुल गार्हस्थ उत्पादनमा उद्योग तथा व्यापार क्षेत्रको योगदान बढेको हुन						
असर तह	उद्यमशीलताको विकास मार्फत स्थानीय कच्चा पदार्थ, श्रम र सीपमा आधारित प्रभावकारी र स्वस्थ व्यवसायको प्रवर्द्धन गरी आपूर्ति व्यवस्थालाई सहज हुने						
औपचारिक र अनौपचारिक क्षेत्रका चालु लघु, घरेलु तथा साना उद्योग (रु.१ करोड सम्मको)	संख्या	१५	२०	२५	३०	पार्श्व चित्र	गा.पा
औपचारिक र अनौपचारिक क्षेत्रका चालु मझौला उद्योग (रु.१५ करोड सम्मको)	संख्या	०	०	१	२	पार्श्व चित्र	गा.पा
१५ करोड भन्दा माथिका उद्योग	संख्या	०	०	०	१	पार्श्व चित्र	गा.पा
कानुन अनुसार सम्वन्धित निकायमा कर चुक्ता गर्ने उद्योगहरु	संख्या	तथ्याङ्क अद्यावधिक नभएको	५०	५५	६०	पार्श्व चित्र	गा.पा
सुचारु व्यापार व्यवसायमा संलग्न घरधुरी	प्रतिशत	५.४	६	७	९	पार्श्व चित्र	गा.पा
पालिकामा दर्ता भएका उद्योग तथा व्यवसाय	संख्या					पार्श्व चित्र	गा.पा
अन्यत्र (घरेलु कार्यालयमा दर्ता भएका उद्योग व्यवसाय	संख्या					पार्श्व चित्र	गा.पा
व्यवसायबाट प्राप्त रोजगारी	प्रतिशत	४	४	५	५	पार्श्व चित्र	गा.पा
उद्योगबाट प्राप्त रोजगारी	प्रतिशत					पार्श्व चित्र	गा.पा
स्थानीय सीप शैली, प्रविधिमा आधारित उद्योग व्यवसाय	संख्या	तथ्याङ्क अद्यावधिक नभएको	२	३	४	पार्श्व चित्र	गा.पा

सूचकहरु	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार पक्ष
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
वाँस, अल्लो, केरा जस्ता वनस्पतिजन्य रेशामा आधारित उद्योग व्यवसाय	संख्या	तथ्याङ्क अद्यावधिक नभएको	३	५	७	पार्श्व चित्र	गा.पा
निकासीजन्य कच्चा पदार्थको उपलव्धता	क्विन्टल	०	०	०	२००	पार्श्व चित्र	गा.पा
जडिवुटीमा आधारित उद्योग व्यवसाय	संख्या	तथ्याङ्क अद्यावधिक नभएको	३	५	७	पार्श्व चित्र	गा.पा
उद्यम सिर्जना, व्यवसायिक विकास सम्बन्धी तालिम प्राप्त उद्यमीहरु	संख्या	११४	१२०	१२५	१५०	पार्श्व चित्र	गा.पा
सीपमूलक व्यवसायिक तालिम आर्जन गरेका व्यक्तिहरु	संख्या	११४	१२०	१२५	१५०	पार्श्व चित्र	गा.पा
महिलाद्वारा संचालित उद्योग व्यवसायहरु	संख्या	तथ्याङ्क अद्यावधिक नभएको	५	८	१०	पार्श्व चित्र	गा.पा
प्रतिफल तह	लक्षित समुदाय उद्यम विकास कार्यक्रमका माध्यमबाट स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग तथा व्यवसाय संचालन र व्यवस्थापन भइ समूदायमा व्यवसायीकरण कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनमा हुने ।						

४.४.५ अपेक्षित उपलब्धि

कुल गार्हस्थ उत्पादनमा उद्योग क्षेत्रको योगदान १३ प्रतिशत पुगेको हुने । स्थानीय बजारको संख्या वृद्धि भई सेवा प्रवाह उच्च स्तरको भएको हुने । सार्वजनिक निजी साझेदारी नीति आई कार्यान्वयनमा आएको हुने । कम्तीमा एउटा मझौला कृषि प्रशोधन गर्ने उद्योग सार्वजनिक निजी साझेदारीमा सञ्चालनमा आएको हुने ।

४.५ श्रम रोजगार र सामाजिक सुरक्षा

४.५.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२, ले रोजगारी तथा श्रमको हकलाई मौलिक हकको रूपमा स्थापित गर्नुका साथै वैदेशिक रोजगारीबाट आर्जन भएको पुँजी, सीप, प्रविधि र अनुभवलाई स्वदेशमा उत्पादनमुलक क्षेत्रमा लगाउन प्रोत्साहन गर्ने नीति अङ्गीकार गरेको छ । पन्ध्रौं योजनाले विप्रेषण आयको उत्पादनमूलक लगानीबाट तीब्र आर्थिक वृद्धि गरी स्वदेशमा रोजगारी सिर्जना गर्ने लक्ष्य राखेको छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले स्थानीय तहलाई बसाइँ सराइ दर्ता र पारिवारिक अभिलेखको व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी तोकेको छ । त्यस्तै गरी नागरिकहरूको रोजगारीको अवस्थाको अभिलेखीकरण र बेरोजगारको तथ्यांक संकलन र व्यवस्थापनका साथै सुरक्षित वैदेशिक रोजगारी र वैदेशिक रोजगारीमा रहेको श्रमशक्तिको सूचना र तथ्यांक संकलन र व्यवस्थापन गर्ने अहम् जिम्मेवारी तोकेको छ । स्थानीय आर्थिक सामाजिक विकासमा रोजगारीका अवसर वृद्धिको महत्वपूर्ण स्थान रहने गरेकोले योजनाबद्ध विकासका माध्यमबाट यस क्षेत्रको विकास गर्नुपर्ने आवश्यकता महसुस गरिएको छ ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकामा हाल कुल जनसंख्याको करिब ८० प्रतिशत जनसख्या पालिकाभित्र नै बसोबास गरिरहेका छन् भने देशको अन्य भागमा तथा विदेशमा गरी करिब २० प्रतिशत छन् । यस गाउँपालिकाका २० प्रतिशत नागरिकहरू पूर्ण बेरोजगार छन् जसमा ११ प्रतिशत बैदेशिक रोजगारी र ९ प्रतिशत अन्य रोजगारीमा आवद्ध छन् । कोभिडको कारण वैदेशिक रोजगारीबाट युवाहरू गाउँ फर्किएका छन् । जीविकोपार्जनमुखी कृषिमा ६६ प्रतिशत जनशक्ति काम गरिरहेका छन् । यसरी यहाँ बेरोजगार, जनसंख्याको हिस्सा करिब ८० प्रतिशत (कृषिमा आबद्ध सहित) रहेको छ ।

४.५.२ प्रमुख समस्या र चुनौती

रोजगार तथा बेरोजगार श्रम शक्तिको अभिलेख नहुनु, स्थानीय स्तरमा रहेका बाह्य तथा विदेशी श्रमिकको लगत नहुनु, पूर्ण बेरोजगार र अर्धबेरोजगारको संख्या उल्लेख्य हुनु, युवा वैदेशिक रोजगारीमा आकर्षित हुनु, नागरिकहरूमा सीपको अभाव हुनु, विप्रेषण आयको अधिकांश रकम दैनिक उपभोगमा खर्च हुनु यस क्षेत्रका प्रमुख समस्या हुन् ।

नागरिकहरूलाई सीपमूलक तालिममार्फत दक्ष बनाई रोजगारीको अवसर उपलब्ध गराउनु, वैदेशिक रोजगारीको लाभलाई अधिकतम बनाउनु, विप्रेषणबाट प्राप्त आयलाई उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी गराउनु, आप्रवासनका कारण समाजमा देखिने सामाजिक विकृतिको असर न्यून गर्नु, वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवाको सीपलाई उद्यमशीलतामा रूपान्तरण गर्नु, पालिकामा रोजगारी र सीपको तथ्यांक प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थापन गरी नागरिकहरूका लागि उपयोगी बनाउनु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौती हुन् । सामाजिक रुपमा पछाडी परेका वर्गको सुरक्षा र सेवा प्रवाह पनि चुनौतीको रुपमा रहेको छ ।

४.५.३ अवसर र सम्भावनाहरु

देशमा पर्याप्त रोजगारीको अवसर नहुँदा वैदेशिक रोजगारमा जाने प्रवृत्ति बढ्दो छ । राज्यले वैदेशिक रोजगारीबाट आर्जन भएको पुँजी, सीप, प्रविधि र अनुभवलाई स्वदेशमा उत्पादनमुलक क्षेत्रमा लगाउन प्रोत्साहन गर्ने नीति समेत अङ्गीकार गरेको छ । पन्ध्रौं योजनाले विप्रेषण आयको उत्पादनमूलक लगानीबाट तिब्र आर्थिक वृद्धि गरी स्वदेशमा रोजगारी सिर्जना गर्ने लक्ष्य राखेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले स्थानीय तहलाई बसाइँ सराइ दर्ता र पारिवारिक अभिलेखको व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी तोकेको छ । त्यस्तै गरी नागरिकहरूको

रोजगारीको अवस्थाको अभिलेखीकरण र बेरोजगारको तथ्यांक संकलन र व्यवस्थापनका साथै सुरक्षित वैदेशिक रोजगारी र वैदेशिक रोजगारीमा रहेको श्रमशक्तिको सूचना र तथ्यांक संकलन र व्यवस्थापन गर्ने अहम् जिम्मेवारी तोकेको छ । स्थानीय आर्थिक सामाजिक विकासमा रोजगारीका अवसर वृद्धिले महत्वपूर्ण स्थान रहने गरेकोले योजनाबद्ध विकासका माध्यमबाट यस क्षेत्रको विकास गर्नुपर्ने आवश्यकता महसुस गरिएको छ ।

नेपाल सरकारले गाउँपालिका मार्फत प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु, रोजगार र उद्यमशीलता प्रवर्धन कार्यक्रम सरकारको प्राथमिकतामा पर्नु, वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका नागरिकमा सिकेको सीप र अनुभव प्रयोग गर्ने जोश जाँगर रहनु, उनीहरू गाउँपालिकासँग साझेदारीमा काम गर्न इच्छुक हुनु, प्रविधिको विकासले स्थानीय उत्पादनको बजारीकरणमा सहज हुनु, विभिन्न उच्च प्राविधिक ज्ञानमा आधारित उत्पादन सजिलै राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा बिक्री गर्न सक्ने सम्भावना बढ्नु, सीप र योजनामा आधारित ऋण प्रवाहको अवसर हुनु आदि यस क्षेत्रका अवसरहरू हुन् ।

स्थानीय तहमा दक्ष जनशक्ति तथा युवा उद्यमशीलताको कमि हुदै गएको देखिन्छ । बजार मागमा आधारित जीवनपयोगी व्यवसायिक सीपहरुको विकास गरी युवाहरुलाई कृषि, गैरकृषि तथा सेवा प्रवाह क्षेत्रमा आकर्षित गर्न सकिने सम्भावना यस पालिकामा देखिन्छ । वैदेशिक रोजगारीबाट प्राप्त हुने विप्रेषण, सीप तथा अनुभवलाई आफ्नो थातथलोमा प्रयोग गर्न सकिने वातावरण निर्माण गर्न सकेको खण्डमा पालिकाको आर्थिक विकासमा योगदान पुग्नुका साथै रोजगारीको अवसर समेत विस्तार हुने देखिन्छ ।

४.५.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उद्धेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

लक्ष्य: रोजगारीको सिर्जनामार्फत आर्थिक विकास।

उद्देश्य : रोजगारीका अवसर वृद्धि गर्ने ।

रणनीति र कार्यक्रमहरु

रणनीति	आयोजना	लागत
सीप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि	राष्ट्रिय स्तरमा मान्यता प्राप्त संस्थाहरुबाट होटेल व्यवस्थापन लगायतका मुख्य मुख्य विषयहरुमा आधारभूत सीप प्रदान	५०
	पालिका भित्रका प्रमुख गन्तव्य स्थानबारे अभिमुखीकरण	२०
	गन्तव्य स्थानका बारेमा भाषा, संस्कृति, रहनसहन जस्ता सामाजिक पक्ष, सुरक्षा व्यवस्था, नीति नियम तथा दण्ड सजाय, सहायता केन्द्र जस्ता विषयहरुमा अभिमुखीकरण	३०
न्यायमा सहज पहुँच	गन्तव्य क्षेत्रमा हुन सक्ने चोरी, ठगी, नोक्सानी, सम्झौता उल्लङ्घन, जालसाजी जस्ता विषयहरुमा पिडित पक्षलाई कानूनी सहायता सेवा उपलब्ध गराउन सहजीकरण गर्ने	३०
विप्रेषणलाई सुरक्षित क्षेत्रमा	सम्बन्धित परिवारमा वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन गरी विप्रेषणलाई सुरक्षित लगानी गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।	५०

लगानी	सम्बन्धित परिवारमा छिटो प्रतिफल प्राप्त हुने क्षेत्र तथा नगदे बालीहरुमा व्यवसायिकता विकासका लागि सीप विकास एवं उद्यमशीलता तालिम प्रदान गरी क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।	५००
	वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किआएका युवाहरुको सिप अभिवृद्धि तथा उद्यमशीलता विकास गरी स्वरोजगारीका अवसरहरु सिर्जना गर्न सहयोग प्रदान गरिनेछ ।	३२०
जम्मा लागत (लाखमा)		१०००

४.५.५ नतिजा खाका

सूचकहरु	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	रोजगारीको सिर्जना गरी आर्थिक विकासका लागि आवश्यक वातावरण तयार भएको हुने						
असर तह	रोजगारीका अवसर वृद्धि हुने						
वैदेशिक रोजगारीमा जानेको संख्या	संख्या	२९००	२६००	२४००	२०००	रो.शाखा.	गा.पा
सीपमूलक तालिम सहित वैदेशिक रोजगारीमा जानेको संख्या	संख्या	२५०	२४०	३००	३५०	रो.शाखा.	गा.पा
वैदेशिक रोजगारीका लागि तालिम प्रदान गर्ने संस्थाहरु	संख्या	५	७	८	१०	रो.शाखा.	गा.पा
सुरक्षित वैदेशिक रोजगारका लागि संचालित सूचना प्रवाह केन्द्रवाट लाभान्वित	संख्या	१२००	१४००	१४५०	१५००	रो.शाखा.	गा.पा
विप्रेषणलाई आयमूलक क्षेत्रमा परिचालन गर्ने जनसंख्या (वैदेशिक रोजगारीमा जाने कूल संख्याको)	प्रतिशत	१८	२२	२४	२५	रो.शाखा.	गा.पा
वित्तीय साक्षरता कार्यक्रमवाट लाभान्वित जनसंख्या (वैदेशिक रोगजारी मा जाने कूल संख्याको)	प्रतिशत	३१	३४	३६	४०	रो.शाखा.	गा.पा
वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केर व्यवसाय गर्नेहरुको	संख्या	८०	८८	९२	९८	रो.शाखा.	गा.पा
व्यवसायिक क्षेत्रमा संलग्न युवा	संख्या	२५०	२६०	२६५	२७०	रो.शाखा.	गा.पा
कृषि व्यवसायमा संलग्न युवा	संख्या	१००	१०५	११५	१२५	रो.शाखा.	गा.पा
प्राविधिक क्षेत्रमा संलग्न युवा	संख्या	३२	३८	४२	४५	रो.शाखा.	गा.पा
महिला उद्यमीको संख्या	संख्या	७०	७४	७८	८५	रो.शाखा.	गा.पा
घरेलुकार्यमा संलग्न महिला	संख्या	८	४	२	०	रो.शाखा.	गा.पा
व्यवसायिक क्षेत्रमा बिप्रेषण खर्च गर्ने परिवार	संख्या	४८०	५००	५२०	५५०	रो.शाखा.	गा.पा
घर निर्माणमा विप्रेषण खर्च गर्ने परिवार	संख्या	३००	३१०	३२०	३२५	रो.शाखा.	गा.पा

प्रतिफल तहः व्यवसायिक सीपमुलक तालिम प्राप्त गरी स्वदेशमै व्यवसाय गर्न र बैदेशिक रोजगारमा जानेहरुका लागि हेल्पडेस्कको स्थापना गरिने र स्वदेशमै रोजगारीका अवसरका लागि अनुदान सहितको ऋण उपलब्धता सँगसँगै विप्रेषणको अधिक सदुपयोग भइ आर्थिक विकासको वातावरण भएको हुने ।

४.५.६ अपेक्षित उपलब्धि

गाउँपालिकामा रोजगार सूचना केन्द्र डिजिटलाइज भई व्यवस्थित भएको हुनेछ। बैदेशिक रोजगारको संख्या घटेर स्थानीय रोजगारमा आवद्ध भएको हुनेछ । विभिन्न उत्पादनमुलक क्षेत्रमा लगानी अभिबृद्धि भएको हुनेछ ।

४.६ वैंक वित्तीय संस्था तथा सहकारी

४.६.१ पृष्ठभूमि

राष्ट्रिय र प्रादेशिक लक्ष्यले निर्धारण गरे बमोजिम स्थानीय तहको सहकार्यमा युवाहरुद्धारा संचालन गरिने व्यवसायिक गतिविधिका लागि कर्जा प्रवाह गर्न गाउँपालिकाले आवश्यक सहजीकरण गर्नेछ। नागरिकको वित्तीय क्षेत्रमा पहुँच वृद्धि गरी आय आर्जनका अवसरहरु सिर्जना गर्न वैंक, वित्तीय तथा सहकारी संस्थाको महत्वपूर्ण भूमिका हुन्छ। वित्तीय पहुँच कम भएका क्षेत्रमा आवश्यक भौतिक पूर्वाधारहरुको व्यवस्था गरी वित्तीय संस्थाहरुका शाखाहरु खोल्न प्रोत्साहन गरिनेछ । महिलाहरुलाई बैंक खाता खोल्न प्रोत्साहन गरी ग्रामीण क्षेत्रमा संचालनमा रहेका सहकारीहरुलाई बचत परिचालन तथा ऋण प्रवाहमा सहयोग जस्ता पक्षहरुलाई प्राथमिकता दिएको छ । संघीय संरचना अन्तर्गत गठित स्थानीय तहले आर्थिक तथा वित्तीय क्षेत्रको परिचालन गरी आम नागरिकको रोजगारी तथा आम्दानी अभिबृद्धिमा सकारात्मक भूमिका खेल्न सक्छ । प्रस्तुत आवधिक योजनाले वैंक वित्तीय संस्था तथा सहकारीसँग गर्न सक्ने सहकार्यका आयामलाई समेट्न खोजेको छ । यस सन्दर्भमा गाँउपालिकामा रहेका बैङ्क, माईको फाईनान्स र सहकारी संस्थाहरुलाई वित्तीय परिचालनको प्रमुख स्रोतका रुपमा प्रयोग गर्न सत्यवती गाउँपालिकाले आवश्यक सहजीकरण गर्नेछ । त्यसका लागि यस आवधिक योजनाले गाउँपालिकालाई आवश्यक मार्गदर्शन गर्ने अपेक्षा समेत लिएको छ

४.६.२ प्रमुख समस्या र चुनौती

समुदायमा वित्तीय चेतनाको कमी, वित्तीय संस्थाको अभाव र अनौपचारिक वित्तीय कारोवार, बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिंदाको झन्झटिलो प्रक्रिया र धितोको समस्या, जनशक्ति, ज्ञान सीप र प्रविधिको अभाव जस्ता समस्याहरु यस क्षेत्रका लागि चुनौतीका रुपमा रहेका छन् ।

४.६.३ अवसर र सम्भावनाहरु

लगानी सहज र सरल बनाई ऋण प्रवाह गराउने वित्तीय संस्थाको स्थापना गर्न सकिने, विपन्न र अल्पसंख्यक वर्गलाई केन्द्रित गरेर सहकारीमा लगानी गर्न सकिने, मानिसहरुको वित्तीय चेतना विकास गर्न सकिने वित्तीय साक्षरता समुहरुको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने, समुदायमा वित्तीय चेतना बढाउन र बैंकिङ कारोबार गर्ने बानी बसाल्न उचित कार्यक्रम गर्ने, स्थानीय वैंक तथा वित्तीय संस्थासँग सहकार्यका गर्न आवश्यक योजना तर्जूमा गर्न सकिने, गाउँपालिकाले वैंक, वित्तीय संस्था तथा सहकारी क्षेत्रको वित्तीय गतिविधिलाई जनमैत्री बनाउन आवश्यक सहजीकरण गर्न सकिने जस्ता पक्षहरु वित्तीय क्षेत्रको सुधार, विकास र परिचालनका महत्वपुर्णे अवसरहरु समेत रहेका छन् ।

४.६.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

लक्ष्य,

वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि सँगै जनताको बचत गर्ने बानिको विकास गर्दै सरकारले लागु गरेको प्रत्येक नेपालीको बैङ्क खाता, सहुलियत ऋण, कृषि अनुदान लगायतका कार्यमा बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाहरुसँगको सहकार्यबाट सम्मुन्नत पालिकाको निर्माण गर्ने ।

उद्देश्य,

आर्थिक समृद्धिका लागि स्थानीय साधन, श्रोत, सिप तथा रोजगारीको सदुपयोग, विकास एवं प्रवर्द्धनमा सहयोग पुग्ने क्षेत्रहरुमा वित्तीय श्रोतहरु परिचालन गर्नु ।

रणनीति र कार्यक्रमहरु

रणनीति	आयोजना	अनुमानित लागत
वित्तिय क्षेत्रको संरचनात्मक तथा नीतिगत अवस्थालाई प्रभावकारी वनाउने	गाउँपालिका–वैंक–सहकारी वित्तीय सहकार्यको नीतिगत व्यवस्था	२०
	आमा समुह लगायतका अनौपचारिक रुपमा सञ्चालित वित्तीय संस्थाको परिचालन निर्देशिका	२०
	गाउँपालिका भित्र रहेका सहकारीहरुको एकीकरण गरी विषयगत सहकारी निर्माण	२०
	निजी तथा सहकारी क्षेत्रको वित्तीय परिचालन नियमन	५००
समुदायमा वैंकिङ पहुँच अभिबृद्धि गर्ने	तरकारी, फलफूल खेती तथा पशुपन्छीपालनमा सहुलियतपूर्ण ऋणको व्यवस्था	५०
	सामाजिक सुरक्षा भत्ताका लागि वडागत घुम्ती वैंकिङको व्यवस्था	५००
	स्थानीय विषयगत सहकारी तथा गाउँपालिका बीच वित्तीय सहकार्य	१०००
	कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनको बजारीकरणको व्यवस्थापनमा सहकारीसँग सहकार्य	१०
	कृषि क्षेत्रको विकासका लागि गाउँपालिका–वैंक–सहकारी संयुक्त कोषको स्थापना	५
	वैंकबाट ऋण लिने कृषकको अभिलेखकीकरण	५
	वैंकिङ बचत अभियान	३०
स्थानीय वित्तीय तथा सहकारी संस्थाको संरचनात्मक क्षमता अभिबृद्धि गर्ने	स्थानीय सहकारी तथा वित्तीय संस्थाको अभिलेखीकरण गर्ने	२०
	सहकारी तथा वित्तीय संस्थाको क्षमता अभिबृद्धि कार्यक्रम	२०
	सहकारी तथा वित्तीय संस्थाको प्रभाव, दायरा र ऋण प्रवाहको नियमन गर्ने	२०
	स्थानीयस्तरमा दर्ता भएका सहकारी संस्थाहरुको जोखिम लेखाजोखा तथा अवस्था सार्वजनिकीकरण	२०
	सहकारीले तोकिएको क्षेत्रमा लगानी गरे नगरेको अनुगमन तथा निरीक्षण	२०

	सहकारी बचत तथा ऋण परिचालन सम्बन्धी स्थानीय मापदण्ड निर्धारण र नियमन	२०
	कृषि क्षेत्रमा भएको लगानीको नियमन	२०
	कृषि विमा संलग्न कृषकको अभिलेखीकरण	२०
	सहकारी संस्थाको ऋणकर्जाबाट उद्योग व्यापार,व्यवसाय संचालन गर्नेहरु अभिलेखीकरण	२०
	सहकारी संस्थावाट भएको कूल कर्जा लगानी अभिलेखीकरण	२०
	सहकारी संस्थामा संकलित कुल निक्षेप अभिलेखीकरण	५०
अनौपचारिक क्षेत्रको वित्तीय कारोबारलाई मुलप्रवाहीकरण गर्ने	अनौपचारिक मौद्रिक कारोवार गर्ने समुहको अभिलेखीकरण	५०
	अनौपचारिक मौद्रिक कारोवार गर्ने समुहको क्षमता अभिबृद्धि	३००
	अनौपचारिक मौद्रिक कारोवार गर्ने समुहको नियमन तथा सहकार्य	५००
विपन्न समुदायको वित्तीय पहुँच सुदृढ गर्ने	विपन्न समुदाय लक्षित सहुलियत ऋण प्रवाह कार्यक्रम	२००
	सामुहिकखेती, साना तथा घरेलु उद्योग प्रबर्द्धन तथा बजारीकरणमा सहुलियत कार्यक्रम	१००
	विपन्न लक्षित समुदायको लागि सहकारी मार्फत सीपमुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	२००
	युवा लक्षित कृषि/पशुपालन कार्यक्रम सञ्चालनका लागि कृषि कर्जाको ब्याजमा अनुदानको व्यवस्था गर्ने	२००
जम्मा (लाखमा)		३९१०

४.६.५ नतिजा खाका

सूचकहरु	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	वित्तीय पहुँच अभिवृद्धिसँगै जनताको बचत गर्ने बानीको विकास गरी सरकारले लागू गरेको प्रत्येक नेपालीको बैङ्क खाता, सहुलियत ऋण, कृषि अनुदान लगायतका कार्यमा बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाहरुसँगको सहकार्यबाट सम्मुन्नत पालिकाको निर्माण हुनेछ ।						
असर तह	आर्थिक समृद्धिका लागि स्थानीय साधन, श्रोत, सीप तथा रोजगारीको सदुपयोग, विकास एवं प्रवर्द्धनमा सहयोग पुग्ने क्षेत्रहरुमा वित्तीय श्रोतहरु परिचालन भएको हुने						
सुचारु वैंक तथा वित्तीय संस्था	संख्या	९	९	९	१०	वडा सर्वे	गा.पा
विषयगत सहकारी संस्था	संख्या	१६	१६	१६	१६	वडा सर्वे	गा.पा
कृषि क्षेत्रका कूल सहकारी संस्था	संख्या	७	८	८	८	वडा सर्वे	गा.पा
आमा समुह	संख्या	७४	७४	७४	७४	वडा सर्वे	गा.पा
वहुउद्देशिय सहकारी संस्था	संख्या	५	५	५	५	वडा सर्वे	गा.पा
वैंक वाट ऋण लिने कृषक	प्रतिशत	४	५	७	१०	वडा सर्वे	गा.पा
वैंक खाता हुने घरधुरी	प्रतिशत	८५.३	८६	८८	९०	वडा सर्वे	गा.पा
प्रतिफल तह	गाउँपालिका वैंक–सहकारी वित्तीय संस्था दृढीकरण कार्यक्रम मार्फत ग्रामीण क्षेत्रको मौद्रिक कारोवार व्यवस्थापन भइ लक्षित समुदाय लाभान्वित भएको हुनेछ ।						

४.६.६ अपेक्षित उपलब्धि

मानिसमा वैंकिङ कारोवार प्रति आकर्षित हुने छन । वैंक खाता हुने घरधुरीको जनसंख्या आवधिक योजनाको अन्त्य सम्ममा ९० प्रतिशत पुगेको हुने छ ।

परिच्छेद– ५

सामाजिक विकास

५.१ स्वास्थ्य तथा पोषण

५.१.१ पृष्ठभूमि

स्वस्थ्य जीवन विकासको एक प्रमुख सूचक हो । नेपालको संविधानले आधारभूत स्वास्थ्यलाई मौलिक हकको रूपमा स्थापित गरेको छ भने आधारभूत स्वास्थ्य स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत पर्दछ । 'समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली' को दीर्घकालीन सोच सहितको पन्ध्रौं योजनाले गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा जोड दिएको छ । वर्तमान स्वास्थ्य नीतिले प्रत्येक वडामा स्वास्थ्य केन्द्र र प्रत्येक गाउँपालिकामा ५ देखि १५ शैयाको अस्पताल स्थापना गर्ने नीति अवलम्बन गरेको छ । दीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य नं '३ स्वस्थ र राम्रो जीवन' रहेको छ भने यस अन्तर्गत ६ वटा मुख्य सूचकहरू रहेका छन् ।

हालसम्मको अवस्था हेर्दा यस गाउँपालिकामा जनस्वास्थ्य क्षेत्रमा हुँदै आएको लगानी र प्रयासहरुको फलस्वरुप गाउँबासीको लागि स्वास्थ्य स्थिति विगतको भन्दा राम्रो हुँदै गएको भएता पनि जनताहरुको स्वास्थस्तरमा सन्तोषजनक सुधार ल्याई गुणस्तरीय, दीर्घायु जीवनयापन गर्ने अवस्थामा पुऱ्याउन बाँकी नै रहेको छ । आधारभुत स्वास्थ्य सेवाका लागि यस पालिकाका वडाहरुमा रहेका स्वास्थ्य संस्था निम्नानुसार रहेका छन् । स्रोत :स्वास्थ्य सेवाको पँहुच अभिबृद्धिका कार्यक्रमहरु निरन्तर रुपमा भएका छन् । स्वास्थ्य संस्थाको सुद्धढिकरण, स्वास्थ्यकर्मीको क्षमता विकास, उपकरणको व्यबस्थापन सबै स्वास्थ्य संस्थामा न्यूनतम औषधीको व्यबस्था, नियमित स्वास्थ्य जाँच, भ्याकक्सीनेसन जस्ता सेवाहरु थप प्रभावकारी बनाउन आबश्यक देखिन्छ ।

५.१.२ प्रमुख समस्या र चुनौतीहरु

सबै मानिसहरूको स्वास्थ्यचौकीमा पहुँच नहुनु, सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ पायकपर्ने ठाउँमा नहुनाले पहुँचमा कमी हुनु, स्वास्थ्य संस्थाबाट उपलब्ध सेवा सुविधाको गुणस्तर सुधार नहुनु तथा स्वास्थ्य क्षेत्रमा जनशक्तिको अभाव हुनु, स्वास्थ्य संस्थाका कार्यरत जनशक्तिहरूलाई आवश्यक तालिमको अभाव, भौतिक संरचनाको साथै उपकरण एवं ल्याब सेवाको अभाव, सबै स्वास्थ्य संस्थामा एम्बुलेन्स नहुनु, स्वास्थ्य सूचकहरूको हकमा गर्भवती जाँच चारै पटक गर्न नआउनु, पर्याप्त बर्थिङ सेन्टर नहुनु, नसर्ने दीर्घ रोगहरूको पहिचान नहुनु, स्वास्थ्य संस्थामा हुने सुत्केरीको संख्या बढाउन नसक्नु र तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीहरू पर्याप्त नहुनाले तथा अन्य कारणले घरमा सुत्केरी गराउने प्रचलन हुनु, तोकिएको मापदण्डभन्दा बाहेकका अन्य औषधिको आपूर्ति नहुनु, किशोरकिशोरीहरूमा देखिएको दुर्व्यसन नियन्त्रण गर्न नसक्नु आदि प्रमुख समस्याहरूका रूपमा रहेका छन् । सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा न्यूनतम मापदण्ड अनुसारको भौतिक पूर्वाधार सहित उपकरण र ल्याब सेवा सञ्चालन गर्नु, स्वास्थ्य संस्थालाई पहुँचयुक्त बनाउनु, अस्पतालमा डाक्टरको दरबन्दी पुरा गर्नु, गर्भवती महिलाद्धारा सुत्केरी गराउन स्वास्थ्य संस्थाको उपयोग बढाउनु, ल्याब तथा अन्य सेवाहरू गुणस्तरीय बनाउनु, रिफरल स्वास्थ्य सेवाको सहज व्यवस्था गर्नु, दीर्घरोगको पहिचान गर्नु र दुर्व्यसनीमा परेका किशोरकिशोरीहरूको पुर्नस्थापना आदि यस गाउँपालिकाका स्वास्थ्य सम्बन्धी प्रमुख चुनौतीहरू हुन् ।

५.१.३ सम्भावना र अवसर

जन्मदर्ता प्रक्रियालाई सरल र सहज बनाउने र सो का लागि आमाले चारपटक स्वास्थ्य संस्थामा गई गर्भवती र सुत्केरी सेवा लिएको छ छैन एकिन गर्ने, प्रत्येक महिना गाउँघर क्लिनिक सञ्चालन गर्ने, पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरूको खोप तथा पोषणका सूचकहरू प्रगतिशील देखिनु, यस गाउँपालिकाको प्रत्येक वडामा एक स्वास्थ्य संस्था रहनु, संघीय सरकारबाट अस्पताल स्थापनाको लागि बजेटका साथै दरबन्दी सहित आवश्यक स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्था हुन सक्नु, अन्य स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई पनि मापदण्ड अनुसारको सुविधा सम्पन्न बनाउन संघीय र प्रदेशिक सरकारको प्राथमिकतामा रहनु, आदि अवसरको रुपमा रहेका छन् । स्वास्थ्य संस्थाहरुको भौतिक पुर्वाधारका लागि मापदण्ड अनुसारका ३ वटा भवन सहित थप ५ वटा भवनहरु निर्माणधीन अवस्थामा रहेका छन् । जसलाई स्वास्थ्य सेवा क्षेत्रको विकासको अवसरका रुपमा लिन सकिन्छ । जनस्वास्थ्यलाई ध्यानमा राखी खुला सार्वजनिक स्थलहरुमा व्यायामशालाको स्थापना गर्न सकिने सम्भावना र अवसर दुवै रहेको छ ।

५.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

लक्ष्य: आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच भएको हुने ।

उद्देश्य: गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा पहुँच पुर्याउनु

रणनीतिहरू तथा कार्यक्रमहरु

रणनीति	आयोजना	लागत
स्वास्थ्य क्षेत्रको संरचनात्मक तथा नीतिगत सुधार गर्ने	स्वास्थ तथा पोषण नीति तर्जूमा	२०
	सवै वडामा राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसारको स्वास्थ्य भवनहरु निर्माण	१०००
	घुम्ती स्वास्थ्य सेवाको कार्यविधि बनाई कार्यन्वयन गर्ने	१००
	सवै स्वास्थ्य चौकीमा न्युनतम मापदण्ड (खानेपानी, शौचालय, वर्थिङ्ग वाड र परामर्श केन्द्र आदि) तयार गरी आधारभूत औजारहरु तथा सामग्रीहरु व्यवस्थापन	३०
	दरवन्दी अनुसारको जनशक्ति व्यवस्थापन	२०
	आयुर्वेदिक तथा प्राकृतिक चिकित्साको अभिलेखीकरण र विकास	२०
	विद्यार्थीलाई योग शिक्षा सम्वन्धि तालिम	३००
	स्वास्थ्य सेवालाई जेष्ठ नागरिक, लैङ्गिक तथा आपाङ्ग मैत्री बनाउने काम ।	२०
	उमेर अनुसार हुन सक्ने जोखिम लाई समयमा नै पहिचान गरि सवास्थ्य परिक्षण गर्ने ।	१००
	महिलामा हुनसक्ने स्तन क्यान्सर, पाठेघरको मुखको क्यान्सर हरुको निःशुल्क परिक्षण गर्ने ।	१००
	मातृ मृत्यु घटाउन समुदाय स्तरमा आमा समुहलाई सक्रिय वनाउने	१०००
	स्वास्थ्य संस्था तहमा तथ्याङ्क व्यवस्थापनलाई प्रविधि मैत्री बनाई क्रमश सवै संस्थामा ईन्टरनेटको सुविधाको व्यवस्था गरी विधुतिय अभिलेख लाई बिस्तार गरिने	५०
	सवै वडामा वर्थिङ सेन्टर सहितको न्युनतम पूर्वाधार विस्तार	१०

स्वास्थ्य सुविधकमा आम नागरिकको पहुँच अभिबृद्धि गर्ने	विद्यार्थी (किशोर किशोरी) लाई योग तथा प्राकृतिक चिकित्सा सम्वन्धि तालिम	१०
	अन्तरपालिका सहकार्यमा टेलिमेडिसिनको व्यवस्था	५०
	वृद्ध बृद्धाका लागि घर घरमा स्वास्थ्य सुविधा कार्यक्रम	२०
	१५ शैयाको आधारभूत सेवा सहितको अस्पताल निर्माण तथा सञ्चालन	२०
	गैरसरकारी क्षेत्रसँगको सहकार्यमा धुम्ती स्वास्थ सेवा कार्यक्रम सञ्चालन	२०
	आँखा, नाक, कान, घाटी तथा मुख सम्बन्धि स्वास्थ्य सेवा लाई विकास तथा विस्तार गर्ने	२०
	मानसिक स्वास्थ्य सेवालाई सवै स्वास्थ्य संस्थामा बिस्तार गर्ने	२०
खानपानमा पोषण अभिबृद्धि गर्ने	परिवारको खानपानको प्रबृत्तिको अध्ययन अभिलेखीकरण गर्ने	२०
	गर्भवती महिला र शिशुको पोषण अभिबृद्धि आयोजना	२०
	स्थानीय स्तरमा उत्पादित खाद्यान्नमा आधारित पोषण युक्त लिटोजन्य वस्तुको उत्पादन र प्रयोग	२०
	स्वास्थ्य तथा पोषण शिक्षा सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम	३०
	पूर्ण संस्थागत सुत्केरी, पोषण मैत्री स्वास्थ्य र पोषण मैत्री वडा तथा गाउँपालिका घोषणा	५०
स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी वनाउने	स्वास्थ्य बिमामा आवद्ध घरधुरीको अभिलेखीकरण तथा दायरा वृद्धि आयोजना	४०
	खोपसेवालाई थप सुदृढिकरण गरिने	४०
	स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको क्षमता अभिबृद्धि	२०
	क्यान्सर, उच्च रक्तचाप, मधुमेह, मुटु रोग, क्षयरोग, एडस, कुष्ठरोगको निशुल्क स्वास्थ्य परीक्षण	२०
	स्वास्थ्य स्वयंसेविकासको क्षमता अभिबृद्धि	१०
	स्वास्थ्य सूचना, शिक्षा र संचार सचेतना कार्यक्रम	१०
	झाडापखाला, संक्रमण दर, स्वासप्रश्वासको संक्रमण (ब्त्क्ष्) रोकथाममा विद्यालयसँग हातेमालो कार्यक्रम	२०
	घुम्ती लगायत स्वास्थ्य शिविर संचालन	५०
	खोप कार्यक्रमको विस्तार तथा गाउँघर क्लिनिकको स्तरोन्नती	१००
	नागरिक आरोग्य कार्यक्रम सञ्चालन	५०
	गर्भवति महिलाको नियमित स्वास्थ्य जाच तथा जाँच गर्भ तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार सुनिश्चित गर्ने	२०
	अल्ट्रासाउण्ड सेवा विस्तार गरिने	५०
	महामारी, भाइरसको संक्रमण तथा आपतकालीन उपचारका लागि आवश्यक न्युनतम पूर्वाधारको व्यवस्था	१००
जम्मा लाखमा		३५८०

५.१.५ नतिजा खाका

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच भएको हुने ।						
असर तह	गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच पुर्याउनु						
नजिकको स्वास्थ्य संस्थामा (स्वास्थ्य चौकी/प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र/ अस्पताल) पुग्न लाग्ने औषत समय	मिनेट	:३०	:३०	:३०	:३०	स्वा.शा	गा.पा.
२५०० ग्रामभन्दा कम जन्म तौल भएका शिशुहरु	संख्या	८	४	१	०	स्वा.शा	गा.पा.
कुपोषणका कारण ५ वर्ष मुनिका बाल बालिकाहरुको पुड्कोपन र उचाई अनुसारको कम तौल भएकाहरु	संख्या	१९	१०	५	०	स्वा.शा	गा.पा.
स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुति गराउने गर्भवती महिला	संख्या	११६	१५०	१५०	१५०	स्वा.शा	गा.पा.
४ पटक प्रसूति सेवा प्राप्त गर्ने महिला	संख्या	१०४	१५०	१५०	१५०	स्वा.शा	गा.पा.
प्रसुति सेवा उपलव्ध भएका स्वास्थ्य संस्थाहरु	संख्या	६	७	७	७	स्वा.शा	गा.पा.
झाडापखालाको संक्रमण दर (प्रति हजारमा)	संख्या	१५०	१००	८०	५०	स्वा.शा	गा.पा.
स्वासप्रश्वासको संक्रमण (ARI) दर प्रति हजारमा	संख्या	७१४	५२५	४२५	२२५	स्वा.शा	गा.पा.
स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी	संख्या	६३	७५	८०	९०	स्वा.शा	गा.पा.
भिटामिन ए प्राप्त गर्ने बालबालिका	प्रतिशत	१००				स्वा.शा	गा.पा.
स्वास्थ्य बिमा गर्ने नागरिक	प्रतिशत	४०	५०	६०	७०	स्वा.शा	गा.पा.
घुम्ती लगायत स्वास्थ्य शिविर पटक	संख्या	४	५	५	५	स्वा.शा	गा.पा.
क्यान्सर, उच्च रक्तचाप, मधुमेह, मुटुरोग, क्षयरोग, एड्स, कुष्ठरोग जस्ता रोगवाट मृत्यु भएकाहरु	संख्या	८	५	४	३	स्वा.शा	गा.पा.
आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरु उपलव्ध भएका वडाहरु	संख्या	८	८	८	८	स्वा.शा	गा.पा.
आधारभुत सुविधा (खानेपानी, शौचालय, वर्थिङ्ग वार्ड र परामर्श केन्द्र आदि) उपलब्ध भएका स्वास्थ्य संस्था	संख्या	६	६	६	६	स्वा.शा	गा.पा.

क्रियाशील महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	संख्या	९०	९०	९०	९०	स्वा.शा	गा.पा.
योग, ध्यान तथा वैकल्पिक प्राकृतिक चिकित्सा (आयुर्वेदिक, होमियोप्याथिक, युनानी, अक्कुपन्चर, आम्ची) उपचार पद्धति संचालन गर्ने संस्था	संख्या	०	१	१	१	स्वा.शा	गा.पा.
सामुदायिक संस्थाको सहभागितामा संचालित आरोग्य केन्द्र, योगा केन्द्र तथा व्यायामशाला	संख्या	०	१	१	१	स्वा.शा	गा.पा.
गाउँघर /शहरी स्वास्थ्य क्लिनिकको संख्या	संख्या	१७	१६	१६	१६	स्वा.शा	गा.पा.
संचालनमा रहेको पालिकास्तरीय अस्पतालमा उपलब्ध शैया संख्या	संख्या	३	१५	१५	१५	स्वा.शा	गा.पा.
महामारी, भाइरसको संक्रमण तथा आपतकालीन उपचारका लागि उपकरण एवं जनशक्ति सहितको क्वारेण्टीन, आइसोलेशन कक्ष तथा आश्रय स्थल	संख्या	१	१	१	१	स्वा.शा	गा.पा.
प्रतिफल तह	स्वास्थ्य क्षेत्रका पूर्वाधारहरुको विकास गरी स्वास्थ्य सेवाको क्षमता विस्तार र आधारभूत स्वास्थ्य सेवाका क्षेत्रहरुमा रुपान्तरण एवं पोषण अभिबृद्धि कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको हुने						

५.१.६ अपेक्षित उपलब्धि

योजना अवधिको स्थानीय स्वास्थ्य नीति तर्जुमा भएको हुने, गाउँपालिकामा कम्तीमा ५ बेडको अस्पताल स्थापना भएको हुने, रिफरल अस्पतालसँग सम्बन्ध स्थापित भएको हुने, ८० प्रतिशत महिलाहरू स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी भएको हुने, किशोरावस्थाको गर्भधारण संख्या २५ भन्दा कममा पुर्याउने, सुत्केरीपश्चात् ३ पटक जाँच गराउने महिला ५०% पुर्याउने, स्वास्थ्य संस्थामा ३० मिनेटभित्रमा पुग्ने ५०% पुर्याउने ।

५.२ शिक्षा, विज्ञान तथा नवप्रवर्तन

५.२.१ पृष्ठभूमि

शिक्षा मानव विकासको आधार र समाज परिवर्तनको महत्वपूर्ण संवाहक हो । नेपालको सविंधानले प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत तहको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क साथै माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा निःशुल्क पाउने व्यवस्था मौलिक हकको रूपमा प्रत्याभूत गरेको छ। साथै शिक्षालाई वैज्ञानिक, प्राविधिक, व्यावसायिक, सीपमूलक, रोजगारमूलक एंव जनमुखी बनाउदै शिक्षा क्षेत्रमा राज्यको लगानी अभिवृद्धि गर्दै शिक्षामा भएको निजी क्षेत्रको लगानीलाई नियमन र व्यवस्थापन गरी सेवामूलक तथा गुणस्तरीय शिक्षाको विकास गर्ने सरकारको नीति रहेको छ। शिक्षा मानव जीवनको अभिन्न पाटो हो। जसले मानवलाई जीवनको उचाईसम्म पुग्नलाई मद्धत पुर्‍याउँदछ । आजको समयमा शैक्षिक क्षेत्रमा उचित व्यवस्थापन गर्न सकिए मात्र गाउँको मुहार फेर्न सकिन्छ। आधुनिक समयमा शिक्षाको शैलीहरु परिवर्तन हुँदै गइरहेका छन्। हिजोका दिनमा जस्तो पारम्परिक रुपले आजको समाज अगाडी बढ्न सक्तैन। यसका लागि आधुनिक प्रविधि सहितको शिक्षा क्षेत्रको विकासमा ध्यान दिनुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

यस पालिकामा करिब ३ प्रतिशत बालबालिका हालसम्म विद्यालयको पहुँचभन्दा बाहिर रहेका छन् भने ९६ प्रतिशत युवा साक्षर छन्। गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र सञ्चालित विद्यालयमध्ये आधारभूत तह कक्षा ५ सम्म २६ वटा, कक्षा ८ सम्म ५ वटा, कक्षा १० सम्म ९ वटा, कक्षा १२ सम्म ५ वटा र उच्च शिक्षाको लागि १ वटा क्याम्पस रहेको छ । जसमा आधारभूत तहमासम्म ८ वटा र माध्यमकि तहका सम्मका ३ वटा संस्थागत विद्यालयहरु रहेका छन्। समग्रमा साक्षरता दर राम्रो छ।

विद्यालयहरुमा भौतिक पूर्वाधार, सूचना तथा प्रविधि, ल्याव, पुस्तकालय, खेल मैदान, घेराबार, शिक्षक तालिम, शैक्षिक सामग्री, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, अभिभावक लगायतमा उल्लेख्य सुधार भैरहेको र विभिन्न सिर्जनात्मक क्रियाकलापहरु सञ्चालन समेत भैरहेको छ।

५.२.२ समस्या तथा चुनौती

साना बालबालिकाहरुका लागि विद्यालय पुग्न लाग्ने पैदल दुरी र जोखिमयुक्त बाटो समस्या रहेको छ। विद्यालय समायोजन र दरबन्दी मिलान तथा बालमैत्री, छात्रामैत्री, अपाङ्गमैत्री र विद्यालयका पूर्वाधार (भवन, शौचालय, खानेपानी, विद्युत, खेलकूद मैदान, कक्षाकोठा, फर्निचर, विद्यालय भवन जीर्णेद्धार) हरु निर्माण गाउँपालिकाका लागि थप चुनौतीका रुपमा रहेका छन्। विज्ञान प्रयोगशालाको व्यवस्था, विषय शिक्षकहरुको व्यवस्था, अतिरिक्त कक्षा संचालन पनि गाउँपालिकाका लागि चुनौती छन्। सबै विद्यालयहरुको विद्यालय सुधार योजनाका आधारमा याउँपालिका शिक्षा योजना तयार गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन, शिक्षकहरुको क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम, शैक्षिक क्यालेण्डर र शैक्षिक गुणस्तर विकासका अन्य योजनाहरु ार्यान्वयनको समेत चुनौती रहेको छ। निजी स्रोतका शिक्षक र तलबभत्ताका लागि आवश्यक स्रोतको अभावका कारण समेत पठनपाठनमा समस्या हुने गरेको छ । शिक्षक तथा प्रधानाध्यापक नियुक्ति र सरुवा लगायत शिक्षक व्यवस्थापनका लागि कार्यविधि नहुनु, विद्यार्थी संख्याका आधारमा बिषयगत शिक्षक दरबन्दीका लागि अनुदानको व्यवस्था नगरिनु, पोषणयुक्त खाजा र विद्यालय स्वास्थ्यकर्मीको सबै विद्यालयहरुमा व्यवस्था नगरिनु र शिक्षालाई रोजगारीसँग नजोडिनु यस पालिकाको शैक्षिक विकासका लागि चुनौतीका रुपमा रहेका छन्।

भौगोलिक विकटता, जनचेतनाको कमी, महिला साक्षरता कम हुनु, शिक्षक विद्यार्थी अनुपात कम हुनु, दरबन्दी अनुसारका शिक्षकको पूर्ति नहुन, तालिम प्राप्त दक्ष शिक्षकको कमी, स्थानीय भाषामा पाठ्यपुस्तक तयार गरी लागू गर्न नसक्नु, विद्यालय व्यवस्थापनका पदाधिकारीको क्षमता विकास, अभिभावकमा शिक्षाप्रतिको चासो, छात्रा/छात्राबाट कक्षा छाडने दर वढी हुनु, सिकाइ उपलब्धि दर कम हुनु, विषयगत शिक्षकको कमी , सूचना प्रविधि पक्ष कमजोर रहनु, अभिभावक शिक्षाको कमी , शिक्षा क्षेत्रको अनुगमन प्रणाली कमजोर हुनु आदि यस क्षेत्रका समस्या छन् । त्यसै गरी अभिभावक शिक्षाको अभाव पनि समस्याको रुपमा छ । रोजगारीमूलक प्राविधिक शिक्षाको विस्तार गर्नु, विद्यालयलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउनु, विद्यालय छाडने दर घटाउनु, सिकाइ उपलव्धि दरमा सुधार ल्याउनु,, स्थानीय भाषामा पाठ्यक्रम विकास गर्नु, विषयगत शिक्षकको व्यवस्थापन गर्नु, महिला तथा युवा साक्षरता बढाउनु, विद्यालयमा खेलकुल पूर्वाधारको विकास गर्नु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौती रहेका छन् ।

५.२.३ सम्भावना तथा अवसर

राम्रो भौतिक संरचना, उपयुक्त शिक्षक विद्यार्थी अनुपात, शिक्षाप्रति सरोकारावालाको सकारात्मक सोच, आवश्यक न्यूनतम दूरीमा विद्यालय, संघसंस्थाहरूको सहयोग, भौतिक संरचनाको प्रयोग, विद्यालयको प्राविधिक धारको सुरुवात आदि जस्ता यस क्षेत्रका सवल पक्ष देखिएका छन् । आधारभुत तथा माध्यमिक शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क भएको संवैधानिक प्रावधान, आधारभूत तथा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रभित्र रहनु, शिक्षा दीगो विकास लक्ष्य तथा राष्ट्रिय प्राथमिकतामा रहनु, प्रत्येक स्थानीय तहमा एक प्राविधिक विद्यालय स्थापना गर्ने सरकारी नीति हुनु, शिक्षामा नेपाल सरकारबाट अनुदान प्राप्त हुनु, विभिन्न तहका सरकारहरूले विद्यालय भर्ना अभियान जस्ता विभिन्न जागरुकतामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु, शिक्षामा अभिभावक र निजी क्षेत्रको लगानी हुनु, अभिभावक स्वयं र जनप्रतिनिधिहरू शैक्षिक विकासप्रति जागरुक रहनु, विभिन्न किसिमका छात्रवृत्ति कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा रहनु यस गाउँपालिकाको लागि मुख्य अवसर रहेका छन् ।

५.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उद्धेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

लक्ष्य: गुणस्तरीय शिक्षामा सबैको पहुँच सुनिश्चित भएको हुने ।

उद्देश्य: विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार ल्याउनु ।

रणनीति तथा कार्यक्रमहरु

रणनीति	आयोजना	लागत
शिक्षा, विज्ञान तथा नवप्रवर्तन क्षेत्रको नीतिगत तथा संरचनात्मक आधार तयार गर्ने	शिक्षा, विज्ञान तथा नवप्रवर्तन सम्वन्धि नीति तर्जुमा	२०
	विद्यार्थीको शिप तथा क्षमता सर्वेक्षण	२०
	विद्यालयको पुन नक्शांकन	४००
	प्रत्येक विद्यालयमा न्युनतम आधारभूत संरचनाको मापदण्ड निर्माण तथा व्यवस्थापन (वालमैत्री, छात्रामैत्री, अपाङगतामैत्री र भूकम्प प्रतिरोधात्मक संचरना),	२०
	विद्यालयमा सुचना प्रविधि सिकाई, उत्पादन तथा नवप्रवर्तन सिकाई कक्षाको स्थापना तथा व्यवस्थापन	१०००

रणनीति	आयोजना	लागत
	शिक्षकको क्षमता, शिप तथा विज्ञता अभिलेखीकरण	२००
शैक्षिक कीयाकलापलाई गुणस्तरीय, व्यवहारिक तथा आकर्षक वनाउने	पढ्दै कमाउदै कार्यक्रमको शुरुवात	५०
	शिक्षक आदान प्रदान प्रणालीको विकास	
	शिक्षाको राष्ट्रिय नीति अनुसार विद्यालयलाई क्षेत्रगत, भौगोलिक आवस्थालाई हेरेर मर्ज गर्ने नीति अवलम्बन गर्ने	
	वन तथा जंगल को अध्ययनका लागि वन विज्ञान अध्ययन केन्द्र स्थापना	५०
	मन्टेश्वरी बाल शिक्षा (बालमैत्री सिकाइ विधि) आयोजना, (वाल शिक्षा सहजकर्ता तालिम	२०
	एक वडा एक नमुना वालविकास केन्द्रको व्यवस्था (न्युनतम १ भवन, पुस्तकालय तथा प्रयोगशाला)	१०००
	बाल तथा आधाभूत तहमा तालिम प्राप्त महिला शिक्षिकाको व्यवस्था	१००
	अन्तर तथा जिल्ला विद्यालय शिक्षक आदान प्रदान कार्यक्रम	३०
	नमुना आवासिय विद्यालय प्रवर्द्धन	३०
	नमुना विद्यालयलाई अनुसान्धान मुलक प्राज्ञिक केन्द्रको रुपमा विकास	१००
	विभिन्न पत्र पत्रिकामा लेख, रचना, अनुसन्धनात्मक कार्यपत्र प्रकाशन गर्ने शिक्षक शिक्षिकालाई पुरस्कृत गर्ने	१००
	शैक्षिक गतिविधि आदान प्रदान कार्यक्रम	१००
विद्यालयमा न्युनतम पूर्वाधारको व्यवस्था	आइसिटि सेवा तथा व्यवस्थित विज्ञान र कम्प्युटर प्रयोगशालाको व्यवस्था	१००
	श्रममा आधारित शैक्षिक प्रणाली	
	दिवा खाजा, सेनेटरी प्याड र नर्स सेवा सहितको विद्यालय	
	सूचना प्रविधिका माध्यमवाट पठनपाठनको व्यवस्था गर्न सक्ने विद्यालयको विकास	२००
	बालबालिका तथा किशोर किशोरी क्लवको गठन र व्यवस्थापन	
	कला तथा साहित्य प्रतिष्ठान गठन	१०००
	श्रम समुह सहितका विद्यालय	२०
	खेलकुद समुह सहितका विद्यालय	
	सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक धारको अध्यापन	२००
	आधारभूत तहमा स्थानीय पाठ्यक्रम पठनपाठन	२०
लागत लाखमा		४९८०

५.२.५ नतिजा खाका

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	गुणस्तरीय शिक्षामा सबैको पहुँच सुनिश्चित भएको हुनेछ ।						
असर तह	विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार हुने ।						
विद्यालय बााहिर रहेका ५-१५ वर्ष उमेर समूहका बालबालिका	प्रतिशत	३	२	१	०	शि.शाखा	गा.पा.
आधारभूत तह सम्मको उत्तिर्ण दर	प्रतिशत	९०	९१	९२	९३	शि.शाखा	गा.पा.
माध्यामकि तह (९-१२) को खूद भर्नादर	प्रतिशत	८७	८८	९०	९२	शि.शाखा	गा.पा.
कक्षा १२ को निरन्तरता दर	प्रतिशत	७६	७७	७८	८०	शि.शाखा	गा.पा.
कक्षा ८ सिकाई उपलब्धी दर	प्रतिशत	६४	६६	७०	८०	शि.शाखा	गा.पा.
बालमैत्री सिकाई विधि अवलम्बल गर्ने विद्यालय	प्रतिशत					शि.शाखा	गा.पा.
बालमैत्री आधारभूत पूर्वाधार र सुविधा (भवन, शौचालर्य, खानेपानी, खेलकुद मैदान, घेरावार, फर्निचर) उपलब्ध विद्यालय	संख्या	३९	३९	३९	३९	शि.शाखा	गा.पा.
शैक्षिक र अनुसन्धनात्मक जर्नल प्रकाशन गर्ने विद्यालय	संख्या	०	०	५	७	शि.शाखा	गा.पा.
विद्यार्थीको शिप सर्वेक्षण भएका विद्यालय	संख्या	०	२	४	८	शि.शाखा	गा.पा.
आइसिटि सेवा उपलव्ध भएको विद्यालय	संख्या	३५	३६	३७	३८	शि.शाखा	गा.पा.
व्यवस्थित विज्ञान र कम्प्युटर प्रयोगशाला भएका विद्यालय	संख्या					शि.शाखा	गा.पा.
छात्रवृत्ती पाउने विद्यार्थी संख्या	संख्या					शि.शाखा	गा.पा.
वालक्लव गठन भएका विद्यालय	संख्या					शि.शाखा	गा.पा.
शिक्षक विद्यार्थी अनुपात (आधारभूत र माद्यामिक)	संख्या	१:१३	१:१३	१:१३	१:१३	शि.शाखा	गा.पा.
महिला शिक्षकको अनुपात (शिक्षकसंग)	संख्या					शि.शाखा	गा.पा.
महिलामैत्री विद्यालय	संख्या	३९	३९	३९	३९	शि.शाखा	गा.पा.
अपाङ्ग मैत्री विद्यालय	संख्या	९	१०	१२	१४	शि.शाखा	गा.पा.

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
बालमैत्री विद्यालय	संख्या					शि.शाखा	गा.पा.
विषयगत तालिम प्राप्त शिक्षकहरु	संख्या					शि.शाखा	गा.पा.
दिवा खाजा प्रदान गर्ने विद्यालयहरु	संख्या					शि.शाखा	गा.पा.
सेनीटरी प्याड र नर्स सेवा उपलव्ध भएको विद्यालय	संख्या	३६	३७	३८	३९	शि.शाखा	गा.पा.
विपद, महामारी लगायत विविध कारण वाट भौतिक दूरी कायम राख्दै सूचना प्रविधिका माध्यमवाट अध्यापन गर्ने विद्यालय	संख्या					शि.शाखा	गा.पा.
उच्च शिक्षा अध्यापन गर्ने (क्याम्पस) शिक्षण संस्था	संख्या					शि.शाखा	गा.पा.
सिटिइभिटिवाट सम्वर्द्धनमा संचालित प्राविधिक विद्यालय	संख्या					शि.शाखा	गा.पा.
सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक धारको अध्यापन गराउने विद्यालय	संख्या					शि.शाखा	गा.पा.
आधारभूत तहमा स्थानीय मातृभाषामा पठनपाठन गर्ने विद्यालय	संख्या					शि.शाखा	गा.पा.
नियमित अध्ययन गर्न नसक्ने विद्यार्थीका लागि माध्यामिक तह सम्मको खुल्ला शिक्षा वा अनौपचारिक दिने विद्यालय	संख्या					शि.शाखा	गा.पा.
राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रमवाट लाभान्वित विद्यालय	संख्या					शि.शाखा	गा.पा.
जनसंख्या वनौट र भौगोलिक अवस्थाको आधारमा नक्साङ्कन गरी समायोजन तथा एकीकरण भएका विद्यालय	संख्या					शि.शाखा	गा.पा.
पढ्दै कमाउदै कार्यक्रममा संलग्न विद्यालय	संख्या	०	०	१	२	शि.शाखा	गा.पा.
प्रतिफल तह	शैक्षिक भैतिक पुर्वाधारहरुको विकास र स्थानीय शिक्षा प्रणालीमा सुधार गरी नवप्रवर्तनका लागि रुपान्तरण सहितको पहुँचयुक्त गुणस्तरीय शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने						

५.२.६ अपेक्षित उपलब्धि

खुद भर्ना दर शतप्रतिशत भएको हुने, साक्षरता दर १०० प्रतिशत पुगेको हुनेछ, सबै माध्यमिक विद्यालयमा प्राविधिक धारका शिक्षा सञ्चालनमा आएका हुनेछन्, कक्षा १–५ सम्मको स्थानीय पहिचानसहितको पाठ्यक्रम तयार भएको हुने, सिकाइ उपलब्धि दर ७० भन्दा माथि भएको हुनेछ ।

५.३ खानेपानी तथा सरसफाइ

५.३.१ पृष्ठभूमि

पानी विना प्राणी जगत बाँच्न नसक्ने हुनाले मानिसको लागि खानेपानी आधारभुत आवश्यकता मध्ये एक हो । नेपालको संविधानले खानेपानी तथा सरसफाइको पहुँचलाई मौलिक हकको रूपमा लिएको छ। नेपालको संबिधान र स्थानीय सरकार सञ्चाल ऐनमा खानेपानी तथा सरसफाइको सञ्चालन व्यवस्थापन कार्य तीनवटै सरकारको एकल तथा साझा अधिकारको रूपमा उल्लेख भएको छ । पानी विना जीवनको कल्पना हुन सक्तैन । आजको मानवीय सभ्यताको मूल आधार पनि जलाधारयूक्त स्थलहरु हुन् । पूर्वाधार विकास अर्न्तगत खानेपानीलाई महत्वपूर्ण स्रोतको रुपमा राखिएको छ । जीवनको शुरुवातदेखि आवास निर्माण, पूर्वाधार विकासका क्रियाकलाप संचालन तथा प्राकृतिक स्रोत साधनलाई मानवीय उपयोगमुखी बनाउनको लागि गरिने प्रशोधन प्रकृयामा समेत पानीको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । कुनै पनि जीवित सम्पदाको वृद्धि र विकास तथा पुनः उत्पादनको लागि पानी अत्यावश्यक हुन्छ । पानी एक यस्तो प्राकृतिक संयोजन हो, जसको पुरक यस प्रकृतिमा केहि पनि छैन । आज हरेक राज्यले आफ्ना नागरिकलाई स्वच्छ र सफा खानेपानीको सरल उपलव्धता गराउने परिकल्पना गरेका हुन्छन् । नेपालमा पनि विभिन्न योजना तथा कार्यक्रम मार्फत नागरिकलाई स्वच्छ पिउने पानीको उपलव्धता गराउनमा राज्य लागिपरेको छ ।

५.३.२ समस्या तथा चुनौती

सबै नागरिकलाई स्वच्छ खानेपानी बितरण गर्न नसक्नु, खानेपानीको स्रोत संरक्षणमा पर्याप्त ध्यान पुग्न नसक्नु, खानेपानीको योजनाहरूको मर्मत सम्भार पद्धतिको विकास गर्न नसक्नु, बितरण नियमित नहुनु, पालिकामा खानेपानी सम्बन्धी काम गर्ने दक्ष जनशक्तिको अभाव हुनु, सरसफाइ सम्बन्धी जनचेतनाको कमी हुनु आदि मुख्य समस्याहरू हुन् । खानेपानीको गुणस्तरमा वृद्धि गरी स्वच्छ तथा सफा खानेपानी बितरण गर्नु, खानेपानीलाई शुद्धिकरण गर्नु, पानीको मुहान र स्रोत संरक्षण गर्नु, निर्माणाधीन खानेपानी योजनाहरूको समयमै निर्माण सम्पन्न गर्नु, सरसफाइ सम्बन्धी जनचेतना जगाउनु, फोहरको उचित व्यवस्थापन गर्नु आदि चुनौतीहरु छन् ।

५.३.३ सम्भावना तथा अवसर

खानेपानीको स्रोतकालागि आवश्यक जलाधार क्षेत्र हुनु, खानेपानीमा सरोकारवाला निकायहरूको चासो र सहकार्य हुनु, खानेपानी तथा सरसफाइप्रति आम नागरिकको चेतनामा अभिबृदि हुँदै जानु आदि अवसरहरू हुन् ।

५.३.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

लक्ष्यः शतप्रतिशत नागरिकलाई खानेपानी तथा सरसफाई सुविधा उपलब्ध भएको हुने ।

उद्देश्यः सबै घरधुरीमा स्वच्छ खानेपानी आपूर्ति ब्यवस्थाका साथै सरसफाईको दीगो व्यवस्थापन गर्नु ।

रणनीति तथा कार्यक्रमहरु

रणनीति	कार्यक्रम	आयोजना	लागत
खानेपानी व्यवस्थापनका लागि	खानेपानी आयोजना व्यवस्थापन	एकीकृत खानेपानी व्यवस्थापन ऐन	२०
		खानेपानी व्यवस्थापनको न्युनतम मापदण्ड निर्माण	५
		खानेपानी वितरणको तथ्याङ्क अद्यावधिक	१५

रणनीति	कार्यक्रम	आयोजना	लागत
संरचनात्मक व्यवस्थाको विकास गर्ने	तथा सुदृढिकरण कार्यक्रम	खानेपानी उपभोक्ता समितिको क्षमता अभिबृद्धि	२०
		खानेपानी वोर्डको स्थापना	१००
		एक घर एक धाराको व्यवस्था	५००
शुद्ध तथा प्रशोधित खानेपानी प्रणालीको व्यवस्था गर्ने	खानेपानी वितरण प्रणाली	खानेपानीको स्रोत व्यवस्थापन तथा शुद्धिकरणको व्यवस्था	२००
		पानीको परम्परागत स्रोतको संरक्षण, शुद्धिकरण तथा व्यवस्थापन	५०
		वस्ती स्तरमा सामुदायिक पाइपमा आधारित खानेपानी व्यवस्थापन	२००
		मर्मत सम्भार कोषको स्थापना	३००
		लिफ्टिङ सहितको प्रविधि मैत्री खानेपानी वितरण प्रणालीको विकास	२०
		खानेपानी संयन्त्रको मर्मत संभारमा उपभोक्ता समितिको क्षमता अभिबृद्धि	३००
फोहोरमैला व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गर्ने	फोहोरमैला व्यवस्थापन कायक्रम	वजार क्षेत्रको फोहोर मैला व्यवस्थापनकालागि उपयुक्त क्षेत्रको विकास	३००
		फोहोर व्यवस्थापनका लागि नीतिगत व्यवस्था गर्ने	१००
		साधारण खाल्टे शौचालय घरधुरी प्रयोग गर्ने घरधुरीका लागि प्यान भएको शौचालय निर्माणमा अनुदान	२००
		वजार क्षेत्रबाट निस्कासित फोहोरको वर्गीकरण गरी संकलन तथा व्यवथापन	१००
		घर आँगन तथा शौचालयवाट निष्कृत जैविक फोहोरलाई प्रांगारिक मलका रुपमा व्यवस्थापन	२०
		वजार क्षेत्रमा उत्पादित जैविक फाहोरलाई ग्रामिण क्षेत्रमा मलको रुपमा प्रयोग गर्ने प्रणालीको विकास	५००
		प्लाष्टिकको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्ने	
		गाउँपालिकाका नगर क्षेत्रमा व्यवस्थित ढल निकासको व्यवस्था गर्ने	२००
		सडक, भू उपयोग लगायतका योजनामा खानेपानी तथा सरसफाईको योजनालाई समेट्ने	१००
लागत लाखमा			३२५०

५.३.५ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	शतप्रतिशत नागरिकलाई खानेपानी तथा सरसफाई सुविधा उपलब्ध भएको हुने						
असर तह	सबै घरधुरीमा स्वच्छ खानेपानी आपूर्ति व्यवस्थाका साथै सरसफाईको दीगो व्यवस्थापन हुने						
पाइपलाइनको निजी धारा उपलब्ध भएका घरधुरी	प्रतिशत	४९.३	५०	६०	७०	सा.शाखा	गा.पा.
पाइपालाइनवाट वितरित खानेपानी उपभोग गर्ने घरधुरी (निजी तथा सामुदायिक धारा समेत)	प्रतिशत	४८.७	५०	५५	६०	सा.शाखा	गा.पा.
उपचार गरिएको वा सुरक्षित खानेपानी सुविधा प्राप्त घरधुरी	प्रतिशत	०	५	९	२०	सा.शाखा	गा.पा.
स्वच्छ (प्यान भएको) शौचालय भएका घरधुरी	प्रतिशत	९०.५	९२	९३	९४	सा.शाखा	गा.पा.
साधारण शौचालय भएको घरधुरी	प्रतिशत	६	७	१०	१३	सा.शाखा	गा.पा.
सार्वजनिक शौचालयहरु	संख्या	१९	१९	२०	२०	सा.शाखा	गा.पा.
जोखिमयुक्त अवस्थामा साबुनपानीले हातधुने जनसंख्या	प्रतिशत	२९	२८	२५		सा.शाखा	गा.पा.
फोहोरको वर्गीकरण गरी विसर्जन गर्ने परिवार	प्रतिशत	०	५	२०	५०	सा.शाखा	गा.पा.
सक्रिय खानेपानी र सरसफाई उपभोक्ता समिति	संख्या	६२				सा.शाखा	गा.पा.
प्रतिफल तह	खानेपानी आयोजना व्यवस्थापन तथा सुदृढीकरण कार्यक्रम मार्फत वितरण प्रणालीमा सुधार गरी फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यक्रमहरु संचालन भएको हुने						

५.३.६ अपेक्षित उपलब्धि

सबै घरधुरीमा गुणस्तरीय सफा- स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध भएको हुनेछ। निर्माणाधीन खानेपानी योजनाहरू निर्धारित समयमै सम्पन्न भएका हुनेछन्। खानेपानीको परीक्षण गर्न प्रयोगशालाको स्थापना भई सञ्चालनमा आएको हुनेछ। खानेपानी मिटर जडान तथा मर्मत सम्भार कार्यकर्ताको व्यवस्था भई नियमित खानेपानी वितरण भएको हुनेछ। यस आवधिक योजना अवधिमा सत्यवती गाउँपालिका पूर्ण सरसफाइयुक्त पालिका भएको हुनेछ।

५.४ महिला, बालबालिका तथा लक्षित वर्ग

५.४.१ पृष्ठभूमि

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) वर्तमान अवस्थामा अत्यन्त महत्वपूर्ण सवाल हो । संविधानले समानुपातिक समावेशी र सहभागिताको सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माणका लागि वर्गीय, जातिय, क्षेत्रीय, भाषिक, धार्मिक, लैङ्गिक विभेद र हिंसा तथा सवै प्रकारको जातीय छुवाछूत एवं विभेदको अन्त्य गरी आर्थिक समानता, समृद्धि, सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्ने संकल्प गरेको छ । यसैगरी संविधानले महिलाको हक, बालबालिकाको हक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि सामाजिक सुरक्षाको हक, असहाय एकल महिला, अपाङ्गता भएका बालबालिका, आफ्नो हेरचाह आफै गर्न नसक्ने तथा लोपोन्मुख जातिका नागरिकलाई सामाजिक सुरक्षाको हक, ज्येष्ठ नागरिकको हकका साथै त्यस्ता बर्गसमेतलाई राज्यबाट विशेष संरक्षण तथा सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति जस्ता मौलिक हकको व्यवस्था गरेको छ । १५औं योजनाले पनि महिलाको समान तथा अर्थपूर्ण सहभागिता सहित सारभूत समानता कायम गर्ने लक्ष्य राखेको छ । "कोहिपनि छुट्नु हुँदैन" भन्ने मान्यताका साथ दीगो विकास लक्ष्यको लक्ष्य ५ मा लैङ्गिक समानता हासिल गर्ने र सबै महिला, किशोरी र बालिकालाई सशक्त बनाउने भन्ने कुरा उल्लेख गरेको छ ।

५.४.२ समस्या तथा चुनौती

शिक्षा, स्वास्थ्य लगायत सेवामा महिलाको पहुँचमा कमी, नेतृत्व तहमा महिलाको अर्थपूर्ण सहभागितामा कमी, नेतृत्व क्षमता विकासको कमी, महिला, बालबालिका, अपाङ्गता तथा ज्येष्ठ नागरिकमैत्री नीति तथा सार्वजनिक स्थलको निर्माण नहुनु, भूस्वामित्वको अधिकार महिलाहरूलाई कम दिइनु, ज्येष्ठ नागरिकको हेरचाहमा कमी हुँदै जानु, रुढिबाढी परम्परा हावी हुनु, एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई समाजले हेर्ने दृष्टिकोणमा परिवर्तन हुन नसक्नु, व्यक्ति एवं ज्येष्ठ नागरिकको हक अधिकारको कार्यान्वयनको पक्ष फितलो हुनु आदि प्रमुख समस्याका रूपमा रहेका छन् । सबै महिलाहरूलाई साक्षर बनाउनु, महिलाहरूको घरायसी कामको आर्थिक मूल्याङ्कन नगरिनु, लोक सेवा आयोग तथा अन्य रोजगारी सेवामा महिलाहरूलाई प्रतिस्पर्धामा सहभागीगराइनु, सम्बन्धित निकायले लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई प्राथमिकतामा राखी लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट विनियोजन गर्नु, महिलाहरू माथि हुने सबै प्रकारका हिंसा, विभेद तथा शोषणको अन्त्य गर्नु, बालमैत्री स्थानीय शासन स्थापना गर्नु, ग्रामीण महिलाको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउनु, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अपाङ्गताको प्रकृति अनुसारको सेवा प्रवाह गर्नु, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिमैत्री पूर्वाधार विकास गर्नु, सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण सहज र सेवाग्राहीमुखी बनाउनु, अपाङ्गतामैत्री शिक्षा तथा सहायक सामग्रीको उपलब्धता गर्न सर्क्नु आदिलाई चुनौतीका रूपमा लिन सकिन्छ ।

५.४.३ सम्भावना तथा अवसर

विभिन्न गैरसरकारी संस्थाहरूले लक्षित वर्गलाई प्राथमिकतामा राखी विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु, संविधानका मौलिक हकमा समावेशीकरणलाई प्राथमिकता दिई सो अनुसार विभिन्न हक सुरक्षित हुनु, समावेशी प्रतिनिधित्वको संवैधानिक एवं कानूनी व्यवस्था हुनु, महिलाहरू उद्यमी, व्यवसायी बन्न पाउनु, पालिकाको निर्णय प्रक्रियामा संघीयता अनुरूप बालबालिका सम्बन्धी कानून, नीति, योजना, कार्यक्रम तथा संस्थागत संयन्त्रको विकास हुँदै जानु, ज्येष्ठ नागरिकको ज्ञान, सीप र अनुभवलाई उपयोग गर्ने वातावरण सृजना हुँदै जानु, निर्वाचित महिला जनप्रतिनिधि हुनु, लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट विनियोजन हुनु, स्थानीय तहमा गठित विभिन्न समितिहरूमा महिलाको ३३% सहभागिता सुनिश्चित हुनु, लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति बन्नु, अपाङ्गता सम्बन्धी

परिचयपत्र वितरण सम्बन्धी कार्यविधि २०७६ पारित भई कार्यान्वयन शुरु हुनु, व्यवसाय, खेलकुद, घरपरिवार तथा वित्तीय क्षेत्रमा महिलाको पहुँचमा वृद्धि हुनु आदिलाई अवसरका रूपमा लिन सकिन्छ ।

५.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

लक्ष्य: विकास प्रक्रिया र अवसरमा समावेशीता सुनिश्चित भएको हुने ।

उद्देश्य: लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशिता अभिवृद्धि गर्नु ।

रणनीति तथा कार्यक्रमहरु

रणनीति	आयोजना	लागत
बालमैत्री पूर्वाधारको विकास	विद्यालयमा बालमैत्री संरचनाको निर्माण	२००
	मन्टेश्वरीमा आधारित सिकाईको अवलम्बन	१००
	बालबालिका मैत्री पार्क तथा हरियाली क्षेत्रको निर्माण	१००
	बालबालिका मैत्री पोषण युक्त खाना र खाजाको व्यवस्थापन	२००
	वडास्तरीय बालसंजाल, समूह, क्लव गठन	
	सूचना प्रविधि मैत्री शिक्षण सिकाईको व्यवस्था	१००
किशोरकिशोरीको व्यवसायिक क्षमता अभिबृद्धि गर्ने	किशोर किशोरीको सीप, रुचि, क्षमता अभिलेखीकरण	२०
	विद्यालय तहका किशोरकिशोरीलाई व्यवसायिक कृषि तथा उद्यम विकासमा संलग्न गराउने	२०
	पढ्दै कमाउदै कार्यक्रम सञ्चालन	५०
	प्राविधिक रुचि भएका किशोरकिशोरीलाई तदअनुरुपको तालिमको व्यवस्था	२०
	पूर्वाधार निर्माण सम्बन्धी आयोजनामा युवाको श्रम अभियान	५०
	पुर्नस्थापना केन्द्र (Safe House) प्रभावकारिता अभिबृद्धि कार्यक्रम	५०
	छाउपडी छुवाछुत जस्ता कुरीतिहरु निरुत्साहित गर्न चेतनामूलक कार्यक्रम	३०
	किशोरकिशोरी लक्षित अन्तरपालिका कार्यक्रम	५०
	किशोरकिशोरी लक्षित प्राज्ञिक कार्यक्रम सञ्चालन	२०
आर्थिक रुपमा सकृय जनसंख्याको सुरक्षण तथा उत्पादनशील प्रयोग	महिला उद्यमशीलता, क्षमता तथा सीप विकास कार्यक्रम	५०
	महिला संजाल तथा आमा समूहहरुको क्षमता अभिबृद्धि	२००
	महिला सहकारी संस्था तथा आबद्ध सदस्यको उद्यमशीलता अभिबृद्धि	२०
	एकल महिला तथा पुरुष सुरक्षा कोषको स्थापना	५०
	कृषि, पशुपंक्षी, स्वास्थ्य, इन्जिनियरिङ लगायत क्षेत्रमा संलग्न प्राविधिकको लगत संकलन तथा गाउँपालिकाको विकासमा उनीहरुको योगदानका लागि आलुम्नाईको स्थापना	२०
	लक्षित वर्गहरुको लागि आवश्यक वित्तीय स्रोतको व्यवस्था	१०

रणनीति	आयोजना	लागत
	पछाडि परिएका महिलाहरुको लागि आर्थिक सशक्तिकरण गर्न जीविकोपार्जन कार्यक्रम	२०
	हिंसापीडित महिलाको उद्धार, राहत, मनोसामाजिक परामर्श र कानूनी उपचारका लागि पुनर्स्थापना केन्द्रको स्थापना	५०
	बाल विवाह, बालबालिका विरुद्ध हुने हिंसा, बेचबिखन, दुर्व्यवहार, घरेलु हिंसा आदि घटनाको अभिलेखीकरण	१०
अपाङ्गता वा फरक क्षमता भएका व्यक्ति, मनोवैज्ञानिक प्रभाव परेका व्यक्तिको सुरक्षण तथा उत्पादनशीलता बृद्धि	क्रियाशील अपाङगत क्लवको गठन तथा विस्तार	५
	भएका अपाङगताा भएका व्यक्तिको व्यवसायिक सीप तथा क्षमता अभिलेखीकरण तथा तदअनुरुपको क्षमता विकास	१०
	अपाङ्गता सुरक्षण कोषको स्थापना	१००
	अपाङ्गता वर्गीकरण कार्यक्रम	१०
जेष्ठ नागरिक जिवनयापनलाई सहज बनाउने	सम्पूर्ण जेष्ठ नागरिक, असहाय, अशक्त, वेवारिसे ज्येष्ठ नागरिकको तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने	१००
	स्थानीय संस्थाबाट संचालित ज्येष्ठ नागरिक हेरचाह केन्द्र, दिवा सेवा केन्द्र वा क्लवको क्षमता अभिबृद्धि	१००
	सामाजिक सुरक्षा भत्ताको प्रयोगको नियमन	
	ज्येष्ठ नागरिक मिलन केन्द्रको स्तरोन्नति तथा १ वडामा १ स्याहार केन्द्र स्थापना	१००
	जेष्ठ नागरिकलाई घरमै स्वास्थ्य सुविधा तथा स्याहार कार्यक्रम	५०
लागत लाखमा		१५५०

५.४.५ **नतिजा खाका**

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	विकास प्रक्रिया र अवसरमा समावेशीता सुनिश्चित भएको हुने						
असर तह	लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशिता अभिवृद्धि गर्नु						
महिलाको औषत आयु	प्रतिशत	६७	६७	६७	७८	म.वा.शाखा	गा.पा
रोजगारी, पेशाा, व्यवसायमा महिलाको उपस्थिति	प्रतिशत	१२	१४	१६	२०	म.वा.शाखा	गा.पा
महिला साक्षरता दर	प्रतिशत	७०	७१	७२	७५	म.वा.शाखा	गा.पा
राष्ट्रपति महिला उत्थान कार्यक्रमवाट लाभान्वित महिला	प्रतिशत	०	२	४	५	म.वा.शाखा	गा.पा
व्यवसायिक सीपमूलक तालिम प्राप्त महिला	संख्या	८०	८८	९२	९६	म.वा.शाखा	गा.पा
महिला उद्यमशीलता, क्षमता तथा सीप विकास कार्यक्रमका लागि वजेट व्यवस्था (लाखमा)	रु.	४०	४४	४६	५०	म.वा.शाखा	गा.पा
महिला मैत्री विद्यालय	संख्या	३०	३२	३६	४०	म.वा.शाखा	गा.पा
बाल मैत्री विद्यालय	संख्या	२८	३३	३५	४०	म.वा.शाखा	गा.पा
अपाङ्गमैत्री विद्यालय	संख्या	१०	१२	१६	२२	म.वा.शाखा	गा.पा
समावेशी पूर्वाधारको अवस्था	प्रतिशत	८	१०	१२	१५	म.वा.शाखा	गा.पा
सम्पत्ति माथिको स्वामित्व भएका महिला	प्रतिशत	१८	२२	२६	३९	म.वा.शाखा	गा.पा
घरव्यवहार तथा कारोबार सम्बन्धी निर्णयमा महिला सहभागी हुने परिवार	प्रतिशत	३०	३५	४२	५०	म.वा.शाखा	गा.पा
महिला संजाल तथा आमा समूहहरु	संख्या	२८	३०	३२	४०	म.वा.शाखा	गा.पा
महिला सहकारी संस्था	संख्या	१	२	५	१०	म.वा.शाखा	गा.पा
महिला सहकारी संस्थामा आवद्ध सदस्य	संख्या	३०	४५	६०	१००	म.वा.शाखा	गा.पा
एकल महिला सुरक्षा कोषमा जम्मा भएको रकम (लाखमा)	रु.		१	५	१०	म.वा.शाखा	गा.पा
महिला प्राविधिक	संख्या	४४	४८	५२	६०	म.वा.शाखा	गा.पा
हिंसापीडित महिलाको उद्धार, राहत, मनोसामाजिक परामर्श र कानूनी उपचारका लागि पुनर्स्थापना केन्द्र	संख्या	०	०	०	०	म.वा.शाखा	गा.पा

वालवालिका विरुद्ध हुने हिंसा, वेचविखन, दुर्व्यवहार, घरेलु हिंसा आदि घटना	संख्या	२	०	०	०	म.वा.शाखा	गा.पा
वडास्तरीय बालसंजाल, समूह, क्लव गठन	संख्या	१६	१८	२०	२५	म.वा.शाखा	गा.पा
वाल सहभागिता भएका समितिहरुको संख्या (विद्यालय व्यवस्थापन समिति, स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति, आदि)	सख्या	२०	२४	२६	३५	म.वा.शाखा	गा.पा
क्रियाशील अपाङ्गत क्लव	संख्या	०	२	५	८	म.वा.शाखा	गा.पा
व्यवसायिक सीप तथा क्षमता विकास भएका अपाङ्गत	संख्या	१०	१२	१४	१८	म.वा.शाखा	गा.पा
स्थानीय संस्थावाट संचालित ज्येष्ठ नागरिक हेरचाह केन्द्र, दिवा सेवा केन्द्र वा क्लववाट लाभान्वित ज्येष्ठ नागरिक	संख्या	४०	४५	५०	६०	म.वा.शाखा	गा.पा
सामाजिक सुरक्षावाट लाभान्वित जनसंख्या	प्रतिशत	९०	९२	९४	१००	म.वा.शाखा	गा.पा
गरिबसंग विश्वेश्वर कार्यक्रमवाट लाभान्वित समूह	संख्या	४०	४६	४८	५२	म.वा.शाखा	गा.पा
परिवर्तित स्थानीय संरचना तथा कानून अनुसार समावेशी प्रतिनिधित्व	प्रतिशत	३०	३२	३६	४८	म.वा.शाखा	गा.पा
लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषमा जम्मा भएको रकम लाखमा	रु.	१	५	१०	१४	म.वा.शाखा	गा.पा
लैंगिक हिंसा र छुवाछुत सम्बन्धी घटना (कूल वार्षिक घटनाको)	प्रतिशत	१	०.५			म.वा.शाखा	गा.पा
प्रतिफल तह	महिला उद्यमशीलता, किशोर किशोरी र युवा लक्षित रोजगारी अभिबृद्धि कार्यक्रम तथा विभदे र हिंसा न्यूनीकरण, अपांगमैत्री र बालमैत्री शिक्षण सिकाई, जेष्ठ नागरिक सुरक्षण एवं स्याहार सम्भार कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने						

५.४.६ अपेक्षित उपलब्धि

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति तर्जुमा भएको हुने, लैङ्गिक बजेट प्रणाली अवलम्बन भएको हुने, हरेक वडामा क्षमता विकास तालिम दिइएको हुने, गाउँपालिकाबाट गठन हुने समितिहरूमा ५० प्रतिशत समावेशिता भएको हुने, लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण अन्तरक्षेत्रीय खण्डीकृत तथ्यांक संकलनको अभ्यास शुरु भएको हुने, प्रादेशिक आयमा महिलाको घरायसी कामको लेखाजोखा भएको हुने, सबै निकायमा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट प्रणाली संस्थागत भएको हुने, लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई बजेट परीक्षण नियमित भएको हुनेछ ।

५.५ युवा तथा खेलकुद

५.५.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले राष्ट्रिय विकासमा युवा सहभागिता अभिवृद्धि गर्दै राजनीतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक र आर्थिक अधिकारहरूको पूर्ण उपयोग गर्ने वातावरण तयार गरी युवाको सर्वाङ्गीण विकास, सशक्तिकरण र युवा उद्यमशीलताका लागि शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी लगायतका क्षेत्रमा विशेष अवसर प्रदान गर्ने व्यवस्था गरेको छ । पन्ध्रौं योजनामा खेलकुदको विकास र विस्तार गरी स्वस्थ, सक्षम र अनुशासित नागरिक तयार पार्दै अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा राष्ट्रको सम्मान अभिवृद्धि गर्दै पहिचान स्थापित गर्ने भनी व्यवस्था भएको पाइन्छ । यस गाउँपालिकाको कुल जनसख्यामा ११ देखि ५९ बर्ष उमेर सुमहको जनसंख्या २ तिहाइ रहेको छ । उक्त जनसख्या भित्र ११ प्रतिशत बैदेशिक रोजगारमा गएको देखिन्छ भने बाँकी जनसख्या रोजगार, शिक्षा तथा कृषि लगायतका पेषामा आबद्ध रहेका छन् ।

५.५.२ प्रमुख समस्या र चुनौतीहरु

गाउँपालिकामा प्रविधियुक्त रोजगारीको कमी हुनु, युवामा उच्च शिक्षाको पहुँचमा कमी हुनु, युवा शक्तिलाई सीप र उद्यमशील बनाउन समुचित तालिमको कमी हुनु, युवा लक्षित कार्यक्रमको कमी हुनु, सिकेको सीप र तालिमलाई पूर्ण उपयोग गर्न नसकिनु, युवा शक्तिलाई उत्पादनशील क्षेत्रमा परिचालन गर्न नसक्नु, युवा विदेश पलायन हुनु, खेलकुद पूर्वाधारको कमी हुनु, खेलकुद क्षेत्रमा न्युन लगानी हुनु, विद्यालयबाट नै खेलकुदप्रति अभिरुचि जगाउन नसक्नु,, खेलकुद प्रशिक्षणको कमी हुनु, वडा र पालिकास्तरमा खेलकुद क्लब गठन गर्न नसकिनु, जिल्ला, प्रदेश तथा राष्ट्रियस्तरमा पर्याप्त सम्बन्ध कायम हुन नसक्नु जस्ता यस क्षेत्रका प्रमुख समस्या देखिएका छन् । युवामा सीप र उद्यमशीलता विकास गर्नु, युवा स्वरोजगारीको वृद्धि गर्नु, राष्ट्रियस्तरबाट उपलब्ध सुविधा र अवसरसंग युवाको पहुँच बढाउनु, पालिकामा रोजगारीका अवसरहरूको वृद्धि गर्नु, युवा प्रतिभा पलायन हुनबाट रोक्नु, युवालाई कुलतमा लाग्नबाट रोक्नु, क्षमतानुसार सक्षम युवा जनशक्ति उत्पादनमा ध्यान पुर्याउनु, खेलकुद पूर्वाधारको विद्यालय, वडा र पालिकास्तरमा निर्माण गर्नु, युवाहरूलाई खेलकुदप्रति प्रोत्साहित गराउनु, व्यावसायिक खेलकुदको विकास गर्नु, नियमित खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना गर्नु आदि यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौती हुन् ।

५.५.३ सम्भावना र अवसर

युवा विकासका लागि संवैधानिक व्यवस्था हुनु, रोजगार र स्वरोजगारका अवसरका लागि सरकारको उच्च प्राथमिकता रहनु राष्ट्रियस्तरमा नै युवा परिचालन नीति र रणनीति तय हुनु, राज्यबाट युवा रोजगार कार्यक्रम लागू हुनु, विदेशबाट फर्केका सीपयुक्त युवाको सीप परिचालनका लागि प्रोत्साहित कार्यक्रम लागू हुन, युवा परिचालन गाउँपालिकाको प्राथमिकतामा रहनु, युवा संलग्न स्थानीय संरचना/संयन्त्र रहनु, गाउँपालिकामा विभिन्न तहमा साथै महिला तथा विशेष समूहका खेलाडीहरूको लागि खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गर्नु, खेलकुद पूर्वाधारहरूको क्रमशः विकास हुँदै जानु आदि प्रमुख अवसरका रूपमा रहेका छन् ।

५.५.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

लक्ष्यः युवा शक्तिको क्षमतानुसार उपयोग गरिएको हुने ।

उद्देश्यः १. युवा रोजगार सृजना गर्नु

२. खेलकुदका माध्यमबाट स्वस्थ, सृजनशील र अनुशासित युवाशक्ति विकास गर्नु

रणनीति तथा कार्यक्रमहरु

रणनीति	कार्यक्रम	आयोजना	लागत
युवा परिचालन रणनीति तयार गर्ने	आर्थिक रुपान्तरणका लागि युवाको परिचालन कार्यक्रम	युवा परिचालन नीति तर्जूमा	२०
		उमेर समूह, शैक्षिक योग्यता, शिप, दक्षता तथा रुचिका आधारमा युवा वर्गीकरण	२०
		गाउँपालिकासँग सम्वन्धित दक्ष तथा बिभिन्न क्षेत्रमा बौद्धिकता भएका युवाको आल्मुनाई निर्माण	१०
		गाउँपालिकाको पूर्वाधार निर्माण, स्तरोन्नति जस्ता कृयाकलापमा युवाको परिचालन	१००
		विद्यालयस्तरबाट नै किशोरकिशोरीलाई आयमूलक व्यवसायिक सीप विकास तालिम तथा प्राविधिक शिक्षाको व्यवस्था	२००
		वैदेशिक रोजगारीमा जाने युवाको लगत संकलन गर्ने	१०
युवा रोजागारीलाई व्यवस्थित गराउँने र पूँजी निर्माण बढाउने	युवा रोजगारीता सुरक्षण गर्ने	गाउँपालिकाबाट देश भित्रै वा देश बाहिर रोजगारीको सिलसिलामा जाने युवाले अनिवार्य रुपमा गाउँपालिकामा विवरण दर्ता गर्नु पर्ने अभ्यासको शूरुवात	१०
		वैदेशिक रोजगारमा जाने युवालाई उसको रोजगारी अनुसारको तालिमको व्यवस्था	५०
		विप्रेषणको उत्पादनशील प्रयोगका लागि युवा वर्गलाई प्रशिक्षण कार्यक्रम	२०
		उत्पादनशील तथा आयमुलक क्षेत्रमा युवा विप्रेषण तथा गाउँपालिका सहलगानी कार्यक्रम	१००
खेलकुद विकासको आधार तायर पार्ने	खेलकुद पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	एक विद्यालय एक खेलकुद मैदान	१००
		गाउँपालिका स्तरीय कबर्डहल को स्थापना	५०
		एक विद्यालय एक खेलकुद शिक्षक	५०
		खेलाडी विद्यार्थीको पहिचान र विशेष प्रशिक्षण	५०
		गाउँपालिकाको पहिचान दिने विशेष खेलको अभ्यास तथा प्रशिक्षण	५०
		Training Center को स्थापना	५०
		अन्तर विद्यालय खेलकुद कार्यक्रम	५०
		अन्तरपालिका खेलकुद कार्यक्रम	५०
		अन्तर प्रदेश खेलकुद कार्यक्रम	५०
जम्मा लाखमा			१२४०

५.५.५ अपेक्षित उपलव्धि तथा नतिजा खाका

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
		२०७९/८०	२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	युवा शक्तिको क्षमतानुसार उपयोग गरिएको हुने ।						
असर तह	युवा रोजगारी सृजना भई खेलकुदका माध्यमबाट स्वस्थ, सृजनशील र अनुशासित युवाशक्ति विकास भएको हुनेछ ।						
स्थानीय स्तरमा युवा रोजगारी अवस्था	प्रतिशत	४.७	५	६	७	वडा सर्वे	गा.पा
१० वर्ष माथिका आर्थिक रुपमा निष्कृय जनसंख्या	संख्या	१८.८	१७	१५	१०	रा.ज	गा.पा
सकृय रोजगारीमा नभएको जनसंख्या (१० वर्ष भन्दा माथि)	संख्या	३१.५	३०	२५	२०	रा.ज	गा.पा
युवा दुर्व्यसनी	प्रतिशत	३०	२५	२०	१५	वडा सर्वे	गा.पा
उद्योग, व्यापार व्यवसायमा युवाहरुको आवद्धता	प्रतिशत	५.४	६	८	१०	वडा सर्वे	गा.पा
युवा क्लव, संजाल तथा संस्था	संख्या					वडा सर्वे	गा.पा
युवा खेलकुद अभ्यास प्रशिक्षण केन्द्र	संख्या					वडा सर्वे	गा.पा
कवर्डहल तथा खेलकुद मैदान	संख्या	६	६	७	८	वडा सर्वे	गा.पा
पालिका स्तरीय खेलकुद प्रतियोगिता	संख्या	१	२	२	२	वडा सर्वे	गा.पा
प्रतिफल तह	खेलकूद पुर्वाधार विकास, युवा रोजगारी तथा परिचालन कार्यक्रमका माध्यमबाट आर्थिक रुपान्तरणका क्रियाकलापहरु कार्यान्वयन हुने						

५.५.६ अपेक्षित उपलव्धि

युवाहरूमा सीप र उद्यमशीलता अभिवृद्धि भएको हुने, विकासका विभिन्न क्षेत्रमा युवाहरूको संलग्नता बढेको हुने, विपदजन्य अवस्थामा युवाहरू परिचालन भएको हुने, व्यावसायिक खेलकुदहरू शुरु भएको हुने, प्रत्येक वर्ष स्थानीय, प्रादेशिक, जिल्लास्तरीय एवं राष्ट्रिय प्रतियोगिताको आयोजना गरेको हुने, विद्यालय तहमा खेलकुद मैदान निर्माण भएको हुने, गाउँपालिकास्तरीय खेलकुद मैदान, कभर्डहल निर्माण भएको हुने, वार्षिक रूपमा अन्तर विद्यालय खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना भएको हुने, युवा खेलकुद सम्बन्धी स्थानीय नीति निर्माण भएको हुने ।

५.६ कला संस्कृति, भाषा र साहित्य

५.६.१ पृष्ठभूमि

गाउँपालिकाको मौलिक पहिचानलाई उजागर गर्न स्थानीय कला, भाषा, साहित्य र संस्कृतिको स्थान महत्वपूर्ण रहेको हुन्छ । कलासंस्कृति, भाषा र साहित्यको विकासबाट गाउँपालिकाको सामाजिक उन्नतिमा टेवा पुग्नुका साथै सामजिक सद्भाव र भाइचारा समेत कायम रहन्छ । यस आवधिक योजनाले सत्यवती गाउँपालिकाको कलासंस्कृति, भाषा र साहित्यको आधार र लक्ष्य परिणामलाई समेटेको छ ।

५.६.२ सम्भावना/अवसर

यस गाउँपालिकामा ६ जना मूतिृकार, ७ जना चित्रकार, ५ जना गायक, १०० जनाभन्दा बढी लेखकहरु र आफ्नै मौलिक कलासंस्कृति, भाष र साहित्य रहेको छ । एकातिर यी सबै गाउँपालिकाको सामाजिक उन्नतिका लागि सम्भावना तथा अवपरका रुपमा रहेका छने भने अर्कोतिर यीनिहरुको संरक्षण, सम्वर्द्धनका लागि व्यवस्थित योजना बनाइ लैजान चुनौती रहेको छ । विद्धानहरुको संख्या र कला संस्कृतिका लागि कार्यक्रम तथा बजेट बनाई सत्यवती प्रज्ञा प्रतिष्ठान गठनको अवसर समेत रहेको छ

त्यसै गरी लेखक तथा विद्धानहरु भएकाले लोपोन्मुख हुँदै गएको भाषाहरु लिपिबद्ध गर्न सकिने, कला, भाषा र संस्कृति संरक्षण गर्न सत्यवती प्रज्ञा प्रतिष्ठान गठन गर्न सकिने, उचित तालिम र कक्षा सञ्चालन गरेर भाषा कला जगेर्ना गर्न सकिने, पालिकास्तरी कला ग्यालरी र अतिथि म्यूजियम संचालन गर्न सकिने, पाठ्यक्रममा स्थानीय भाषा समावेश गर्न सकिने, स्थानीय नाँच र बाजा संरक्षण तथा सम्वर्द्धन गर्न सकिने, कलामा आधारित रैथाने परम्पराको व्यवसायिकीकरण गर्न सकिने, महत्वपुर्ण स्थानहरुको संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्ने, गाउँपालिका अन्तर्गतका कलाकार, साहित्यकार, गायक आदिको खोजी गरी त्यस्ता प्रतिभाहरुको संरक्षण गर्ने सम्भावना तथा अवसर विद्यमान छ ।

५.६.३ समस्या/चुनौती

कला भाषा, साहित्यको संरक्षणका लागि जनचेतनाको अभाव, समाजको अन्य भाषहरुको बढ्दो प्रभाव, स्थानीय भाषाहरु लोप हुँदै गएको, नयाँ पुस्तामा भाषा संस्कृतिप्रति घट्दो रुचि, भाषा सस्कृति तथा कलाको पुस्तान्तरण, स्थानीय स्तरका प्रतिभाको खोजी तथा प्रोत्साहन हुन नसक्नु कला भाषा तथा साहित्य क्षेत्रका प्रमुख चुनौती हुन ।

५.६.४ दीर्घकालीन लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति तथा आयोजना

लक्ष्य: गाउँपालिकाको पहिचान झल्काउने भाषा, कला, साहित्य तथा संस्कृतिको विकास तथा प्रवर्द्धनका लागि आधारशीला तयार पार्ने

उद्देश्य :गाउँपालिकाका विद्यमान कला, भाषा, साहित्य तथा संस्कृतिको संरक्षणमा सम्बन्धित रोकारवालाहरुको योगदान अभिबृद्धि गर्नु ।

रणनीति तथा आयोजना

रणनीति	आयोजना	अनुमानित लागत
स्थानीय भाषा तथा सहित्यको संरक्षण गर्ने	स्थानीय संस्कृति, भाषा, साहित्य तथा कलाको अभिलेखीकरण	२०
	विद्यालयमा भाषा साहित्य तथा कला केन्द्रको स्थापना	५०
	पालिकाका विद्यालयहरुमा कविता, कथावाचन, नाटक, गायन प्रतियोगीता	२०
	स्थानीय कलासंस्कृति, भाषा र साहित्यलाई अवलम्बन गर्ने स्रस्टालाई सम्मान	२०
	स्थानीय मातृभाषामा पाठयक्रम विकास र पठनपाठन	२०
	सत्यवती प्रज्ञा प्रतिष्ठान, सांस्कृतिक संग्राहलय र कला केन्द्रको स्थापना	१००
	स्थानीय कलासंस्कृति, भाष, सम्पदा र साहित्य सम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धान र साहित्यक कृतिको नियमित प्रकाशन	५०
	प्राचीन मठ मन्दिर, सम्पदाहरुको अभिलेखन, मर्मत सम्भार र स्तरोन्नति	५०
	कलासंस्कृति, भाषा, साहित्य तथा सम्पदाहरुको संरक्षण एवं सम्वर्धनका लागि गुरुयोजना निर्माण	२०
	प्रवचन, गोष्ठी, सम्मेलन, प्रतियोगिता तथा प्रदर्शनी	५०
	वृत्तचित्र निर्माण तथा किताब प्रकाशन	५०
	सत्यवती सांस्कृतिक ग्राम निर्माण	१००
	मुर्ती कार्यशालाको आयोजना	५०
	सत्यवती गाउँपालिकामा कलाकारीताको ग्यालरी निर्माण	५०
	पुरानो तथा मौलिक पहिचानको व्यवस्थापनका लागि मौलिक कलाको संग्राहलय निर्माण	५०
जम्मा अनुमानित लागत		७००

५.६.५ नतिजा खाका

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्टयाईको आधार	जिम्मेवार निकाय
		२०७९/८०	२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तहः गाउँपालिकाको पहिचान झल्काउने कलासंस्कृति, भाष, साहित्यको विकास तथा संरक्षणका लागि आधारशीला तयार भएको हुने							
असर तह : गाउँपालिकाका विद्यमान कला, भाषा, साहित्य तथा संस्कृतिको संरक्षणमा सम्वन्धित सरोकारवालाहरुको योगदान अभिबृद्धि भएको हुने ।							
स्थानीय कलासंस्कृति तथा चाडपर्व संरक्षण	संख्या	६	६	६	६	वडा सर्वे	गा.पा
स्थानीय लोपोन्मुख भाषाहरुको संरक्षण	संख्या	२	२	२	२	वडा सर्वे	गा.पा
बोलीचालीका स्थानीय भाषाहरु	संख्या	३	३	३	३	वडा सर्वे	गा.पा
स्थानीय भाषा, कला, संस्कृति झल्किने म्युजियम तथा कला केन्द्र स्थापना	संख्या	०	१	१	२	वडा सर्वे	गा.पा
स्थानीय कला, भाषा र साहित्यलाई पेशाको रुपमा अवलम्बन गर्ने व्यक्ति	संख्या	३	४	५	७	वडा सर्वे	गा.पा
स्थानीय संस्कृति, कला, सम्पदा र साहित्य सम्बन्धी भएका अध्ययन, अनुसन्धान र प्रकाशन	संख्या	०	१	१	२	वडा सर्वे	गा.पा
प्रतिफल तह							
स्थानीय जातजातिको मौलिक कला संरक्षण भएको हुने						वडा सर्वे	गा.पा
गाउँपालिकाको साहित्य क्षेत्रको उत्थानमा योगदान पुगेको हुने						वडा सर्वे	गा.पा

५.६.६ अपेक्षित उपलब्धि

गाउँपालिकाको कला, भाषा, साहित्य र सस्कृतिको क्षेत्रमा गुणात्मक परिवर्तन आएको हुनेछ ।

परिच्छेद- ६
पूर्वाधार क्षेत्र

६.१ वस्ती, आवास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण

६.१.१ पृष्ठभूमि

पालिका भित्रका वस्ती, आवास तथा एकीकरणको योजना र व्यबस्थापन आबश्यक देखिन्छ । पालिकाको स्पष्ट नीति तथा योजना सहित वस्ती विकास गर्ने योजना कार्यान्वयन गर्नु यो पालिकाको प्रमुख आवश्यक्ता रहेको छ । गाँस, बास तथा कपास मानिस जीवनको नभई नहुने कुरा हुन् । मानिसलाई सुरक्षित रहन सुरक्षित आवास (भवन) को निकै आवश्यकता हुन्छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले संघीय तथा प्रदेशको कानुनसँग मिल्ने गरी सुरक्षित बस्ती विकास र भवन निर्माण सम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन, अनुगमन, नियमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने तथा सरकारी भवन, विद्यालय, सार्बजनिक भवन तथा संरचनाको निर्माण, मर्मत सम्भार, सञ्चालन र व्यवस्थापनको जिम्मा स्थानीय सरकारको अधिकार क्षेत्रमा राखेको छ । यो सत्यवती गाउँपालिकामा वस्ती विकासका योजनाहरु कार्यान्वयन गर्न अत्यावश्यक रहेको छ । विभिन्न सरकारी संस्था, समुदायका आवासहरु, खुला स्थान लगायतको विस्तृत योजना कार्यान्वयन गर्न आबश्यक रहेको छ । व्यक्तिगत सम्पत्ती भन्दा माथि रहेको आफुले नकामाईकनै पनि आफू तथा आफनो पुस्तौ पुस्ता सम्म उपायोग गर्न पाउने राज्यप्रदत्त प्रदान गरिएका सार्वजनिक सम्पत्ती नागरिकको सबैभन्दा ठुलो सम्पत्ति हो । अतः यस्तो सम्पत्तीको रक्षा गरी आफूले उपयोग गर्नु र अरुका लागि पनि जोगाइदिनु व्यक्तिको ठुलो कर्तव्य हो । वस्ती विकास योजना अन्तर्गत खुला स्थान, सार्वजनिक सेवा क्षेत्रहरु आदिको व्यबस्थापन सुरुवात भएको छ र गुरुयोजना सहित अगाडी बढ्न आबश्यक देखिन्छ ।

६.१.२ प्रमुख समस्या र चुनौतीहरु

सबै वडा कार्यालयहरू निर्माण र व्यबस्थापन हुन नसक्नु, भवन संहिता पूर्णरूपमा लागू हुन नसक्नु, व्यबस्थित बस्ती विकास गर्न नसक्नु, नवनिर्मित घरहरूमा आफ्नो मौलिकता लोप हुनु आदि प्रमुख समस्याहरू हुन् । सुरक्षित र ब्यबस्थित बस्ती विकास गर्नु, भूकम्पबाट क्षति भएका संरचनाहरूको निर्धारित समय भित्र पुन निर्माण सम्पन्न गर्नु, बालक, महिला, तथा अपाङ्गमैत्री भवन निर्माण गर्नु, वडावडामा आइसोलेसन सेण्टर निर्माण गर्नु, नया निर्माणहुने घरहरूमा मौलिकता कायम गर्नु,भूकम्प प्रतिरोधी घरहरू निर्माण गर्न लगाउनु, आरक्ष क्षेत्रमा संरचना निर्माणको अनुमति प्राप्त गर्नु, सीमान्तकृत समुदाय एवं दलित घरपरिवारहरुमा सौर्य ऊर्जा जडान तथा वायोग्याँस व्यवस्था मुख्य चुनौती हुन ।

६.१.३ सम्भावना तथा अवसर

सुरक्षित आवास, वस्ती बिकास संघ, प्रदेश र पालिकाको प्राथमिकताको विषय हुनु, नेपाल सरकारबाट भवन निर्माणको मापदण्डको नमुना जारी गरिनु, अति विपन्न बर्गको भवन निर्माणमा संघीय सरकारको सहयोग रहनु, सुव्यवस्थित वस्ती विकास नेपाल सरकारको प्राथमिकतामा रहनु, सार्वजनिक तथा सामाजिक पूर्वाधारमा संघीय सरकार तथा विकास साझेदारको सहयोग रहनु, स्थानीय स्तरमा केही भवन निर्माण सामाग्री उपलब्ध हुन, सुरक्षित भवन निर्माणप्रति आम नागरिकहरूको चेतनामा अभिवृद्धि हुनु आदि अवसर हुन ।

६.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम र आयोजनाहरु

लक्ष्य: एकीकृत एवं सुरक्षित वस्तिहरू बृद्दि भएको हुने ।

उद्देश्य: आचारसंहिता बमोजिमका भवन, आवासको निर्माण गर्नु, गराउनु तथा व्यवस्थित वस्ती विकास गर्नु

रणनीति तथा आयोजना

रणनीति	आयोजना	लागत
वस्तीहरुलाई व्यवस्थित तथा सुरक्षित वनाउने	आवश्यक नीति तर्जुमा	२०
	आवास क्षेत्र तथा वस्तीहरुको नक्शांकन तथा अभिलेखीकरण	२०
	जोखिमयुक्त वस्तीहरुहरुको लगत संकलन	२०
	भू-उपयोग सम्बन्धि विस्तृत अध्ययन गरी आवश्यक नीति तथा मापदण्ड निर्धारण गर्ने ।	१०
	भवन निर्माण मापदण्ड, औद्योगिक क्षेत्र तथा वस्ती विकास सम्वन्धी नीति पहिचान पारित गर्ने तथा पूर्वाधार निर्माण ।	५०
	जोखिमयुक्त तथा भौगोलिक कठिनाई क्षेत्रका वस्तीहरुलाई सुरक्षित क्षेत्रमा स्थानान्तरण गराउने	२००
आवास तथा वस्ती निर्माण प्रविधिको प्रयोग गर्ने	भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण सम्बन्धी दक्ष जनशक्ति विकास	२०
	भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि र मापदण्डको विकास	५०
व्यवस्थित वजार तथा वस्ती क्षेत्रको विकास	व्यवस्थित र सुरक्षित वस्ती निर्माण आयोजना	१०००
	सुविधा सम्पन्न उद्यान सहितको खुल्ला पार्क क्षेत्र	१००
	व्यवस्थित बसपार्क तथा बस स्टेशन निर्माण	२००
	सुविधा सम्पन्न (खानेपानी, शौचालय, विजुली, संचार) सामुदायिक भवन, महिला तथा ज्येष्ठ नागरिक भवन तथा सभा हल	१०००
	बाझो तथा न्यून कृषि उत्पादन क्षेत्रको पहिचान गरि आवास तथा वस्ती विकासको नीति निर्माण गर्ने तथा कार्यान्वयन गर्ने	१०००
लागत लाखमा		२६९०

६.१.५ अपेक्षित उपलब्धि र नतिजा खाका

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	एकीकृत आवास एवं सुरक्षित बस्तीहरू बृद्दि भएको हुने ।						
असर तह	आचारसंहिता बमोजिमका भवन, आवासको निर्माण गर्नु, गराउनु तथा व्यवस्थित वस्ति विकास गर्नु						
सुरक्षित तथा प्रवर्द्धन गरिएका आवास क्षेत्र तथा वस्तीहरु	संख्या	४०	५०	६०	७०	प्रा.शाखा	गा.पा
जोखिमयुक्त वस्तीहरु	संख्या	५०	४०	३०	२०	प्रा.शाखा	गा.पा
भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण सम्बन्धी दक्ष जनशक्ति	संख्या	२०	४०	५०	७०	प्रा.शाखा	गा.पा
भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि र मापदण्ड अनुसार निर्माण भएका सार्वजनिक भवन तथा संरचना	संख्या	२	४	५	७	प्रा.शाखा	गा.पा
भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि र मापदण्ड अनुसार निर्माण भएका निजी आवास तथा संरचनाहरु	संख्या	५०	८०	१२०	१४०	प्रा.शाखा	गा.पा
आधारभूत पूर्वाधार सहित व्यवस्थित बजार	संख्या	१	२	३	४	प्रा.शाखा	गा.पा
सुविधा सम्पन्न उद्यान सहितको खुल्ला पार्क क्षेत्र	संख्या	२	४	५	६	प्रा.शाखा	गा.पा
व्यवस्थित वसपार्क तथा वस स्टेशन	संख्या	०	१	१	१	प्रा.शाखा	गा.पा
सुविधा सम्पन्न सामुदायिक भवन, महिला तथा ज्येष्ठ नागरिक भवन तथा सभा हल	संख्या	८	१२	१५	२०	प्रा.शाखा	गा.पा
प्रतिफल तह	सार्वजनिक संरचना निर्माण तथा भवन आचारसंहिता सहितको एकीकृत बस्ती विकासका लागि कार्यक्रम संचालन हुने						

६.१.६ अपेक्षित उपलब्धि

जीर्ण तथा क्षतिग्रस्त निजी, सार्वजनिक, सरकारी भवन तथा पूर्वाधारका संरचनाहरू पूर्णरूपले निर्माण सम्पन्न भएको हुनेछन् । एकीकृत बस्तीहरूमा न्युनतम पूर्वाधार निर्माण भई सेवा सञ्चालन भएको हुनेछ । भवन आचार संहिता पूर्णरूपमा कार्यान्वयन भएको हुनेछ । विपन्न वर्ग आवास योजना कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ । सार्वजनिक, सरकारी भवनहरू बाल, महिला तथा अपाङ्गमैत्री निर्माण भएका हुनेछन् ।

६.२, सडक, पुल तथा यातायात क्षेत्र

६.२.१ पृष्ठभूमि

विकासका पूर्वाधारमध्ये यातायात एक महत्वपूर्ण पूर्वाधार हो । नेपालको संविधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन बमोजिम संघीय र प्रादेशिक नीति र कानूनको अनुकुल हुने गरी स्थानीय स्तरमा निर्माण हुने भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात प्रणालीको नीति, कानून, कार्यविधि, मापदण्ड, गुरुयोजना कार्यक्रम आदिको निर्माण, मर्मत सम्भार, सञ्चालन, व्यवस्थापन आदिको जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। सडक पूर्वाधार विकासको मूल आधार हो । सडकको विकास विना अन्य विकासका आधारहरु स्थापित गर्न कठिन तथा खर्चिलो हुन्छ । गाउँको प्रभावकारी विकासका लागि सडक संजाल अत्यन्त जरुरी हुन्छ। यस गाउँपालिकामा सडक संञ्जालको विकासका लागि योजना तथा कार्यक्रमहरु संचालन भइरहेका छन् । गाउँपालिकाको सबै वडामा सडक पुगेको र सडकको स्तरोन्नति गर्ने कार्य प्राथमिकतामा रहेको देखिन्छ ।

६.२.२ प्रमुख समस्या र चुनौती

पालिका भित्रका सर्म्पूण वडाहरुमा सडकको पँहुच पुगेता पनि कच्ची र मौसमी सडक हुनु, महत्वपूर्ण पर्यटकीय तथा धार्मिक, सांस्कतिक स्थलहरूसम्म सडक तथा स्तरीय पदमार्गको पहुँच नहुनु, मुख्य लोकमार्गसँग पालिकाको सडक जोडिन नसक्दा सबै याममा सडक सुविधा नहुनु, प्रारम्भिक अध्ययन बिना नै सडक खन्ने प्रवृत्ति बढ्नु, धेरै सडकको निर्माण शुरूवात भए तापनि निर्माण भएका सडकहरू व्यवस्थित हुन नसक्नु, न्यूनतम मापदण्ड अनुसारको पदमार्ग नहुनु, अवश्यकतानुसार सडक पुल तथा झोलुङ्गे पुल नहुनु, सबै याममा सडक सञ्जालको अभावमा ग्रामीण भेगमा आर्थिक क्रियाकलाप न्यून हुनु आदि प्रमुख समस्या रहेका छन् । सञ्चालित धुले सडकहरूको स्तरोन्नति गरी व्यवस्थित बनाउनु, महत्वपूर्ण बजारकेन्द्र र पर्यटकीय स्थानहरू सडक संजालसँग जोड्नु, एक घण्टाको फेरोमा झोलुङ्गे पलुको निर्माण गर्नु, प्रमूख पर्यटकीय स्थलसम्म पर्यटकीय पदमार्ग निर्माण हुनु, सडकको बीचमा पर्ने खोलाहरूमा सडक पुल निर्माण गर्नु, आधा घण्टाको फेरोमा पक्की सडकको पहुँच पु-याउनु, लोकमार्ग सडकसँग पालिकाको सडक सर्ब यामको लागि बनाउनु, जोमेट्री सुधार गर्नु, वातावरणमैत्री सडक निर्माण गर्नु आदि प्रमुख चुनौती हुन् ।

६.२.३ सम्भावना तथा अवसर

सबै गाउँपालिकाको केन्द्रसम्म सर्बयाम सडकले जोडने नीति नेपाल सरकारको रहनु, सम्पूर्ण वडामा कच्ची सडकको पँहुच हुनु, सडकको स्तरोन्नति गर्ने पालिकाको ध्यान उच्च रहनु, यातायात पूर्वाधार विकास संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीनै तहका सरकारको उच्च प्राथमिकतामा रहनु, पालिकाको सबै वडा केन्द्रसम्म सडक ट्रयाक निर्माण हुनु आदि अवसरहरू हुन् । विभिन्न स्थानमा पुल निर्माण हुनु, बस स्टेशनहरुको निर्माण हुनु पालिकाको विकासका लागि अवसरका रुपमा रहेका छन् ।

६.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम र आयोजनाहरु

लक्ष्य: अधिकतम आधा घण्टाको दूरीमा गाउँपालिकाका सबै नागरिकलाई (सबै वडा तथा बस्तीबाट) पक्की मोटर बाटोको सुविधा पुगेको हुने ।

उद्देश्य: सर्वयाम र सुरक्षित यातायात पूर्वाधारको विकास र विस्तार गर्नु ।

रणनीति तथा कार्यक्रमहरु

रणनीति	आयोजना	लागत
समुदायलाई सडक सञ्जालको सहज पहुँचमा ल्याउने	आवश्यक सडकहरुको गुरुयोजना, IEE तथा EIA तयार गरी महत्वअनुसार वर्गीकरण तथा मापदण्ड निर्धारण गर्ने ।	२०
बनिसकेका सडकको स्तरोन्नती गर्ने	बनेका सडकहरु National Highway, Feeder HIghway, District Highway तथा Urban Road सँग जोडी आवश्यकता अनुसार ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय र अन्य महत्वका क्षेत्रहरुसंग जोडी आवश्यक संरचनाहरु निर्माण गर्ने	५०००
	सडक मर्मत अन्तर्गत ROUTINE, Periodic, Emergency आदि प्रकारका Maintenance को वर्गीकरण गरि समयानुसार सडक सञ्चालनमा ल्याउने ।	३०००
	सडकहरुको आवश्यक चौडाई बढाई आवश्यक नाला र शन्य संरचना निर्माण गरी धुलाम्यबाट कमश : ग्राभेल तथा पीच सडक निर्माण गर्ने	५०००
अति आवश्यक ठाउँमा पुल निर्माण	ढल निकासी गर्न आवश्यक ठाउँहरुमा नाला तथा पुल निर्माण गरी All Weather Road निर्माण गर्ने ।	७०००
	पुलहरुको संरक्षण तथा मर्मतको लागि स्थानीय बासिन्दाहरुलाई सिपमूलक तालिम दिई संरक्षण तथा सम्वर्द्धनमा सहभागिता गराउने ।	६०००
सडकको दीगो पना निर्धारण गर्ने	सडक मर्मतलाई जोड दिन सार्वजनिक तथा निजी सवारी साधनहरुको निरन्तर सञ्चालन गर्न सडक मर्मत कार्यकम ल्याई सडक करिडोर आसपासमा आयमूलक तथा उत्पादनमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	४००
सडकको सौन्दर्यीकरण तथा हरित सडकको व्यवस्था गर्ने	सडकको छेउछाउमा वृक्षारोपण गर्ने, रङ्गरोगन गर्ने, Road Furniture राख्ने तथा आवश्यक संरचनाहरु बनाउने सडक हरित बनाउने ।	५००
ढलको व्यवस्थापन	सबै वडाका मुख्य सडकको ढल निकास निर्माण	३००
लागत लाखमा		२९२२०

६.२.५ नतिजा खाका

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	अधिकतम आधा घण्टाको दूरीमा गाउँपालिकाका सबै नागरिकलाई (सबै वडा तथा बस्तीबाट) पक्की मोटर बाटोको सुविधा पुगेको हुने ।						
असर तह	सर्वयाम र सुरक्षित यातायात पूर्वाधारको विकास र विस्तार गर्नु ।						
कालोपत्रे सडकको लम्बाई	किमि	७	८	१०	२०	प्रा.शा.	गा.पा.
ग्राभेल सडकको लम्बाई	किमि	९	१०	२०	४०	प्रा.शा.	गा.पा.
धुले सडक लम्वाई	किमि	२२५	२३०	२४०	२५०	प्रा.शा.	गा.पा.
पक्की पुल (वेलीव्रिज समेत)	संख्या	८	८	८	९	प्रा.शा.	गा.पा.
सहायक नदीमा झोलुङ्गे पुल	संख्या	५१	५२	५२	५३	प्रा.शा.	गा.पा.
पालिका केन्द्रवाट वडा कार्यालय सम्म जोडिएको सडक	संख्या	८	८	८	८	प्रा.शा.	गा.पा.
सडक संजालवाट नजोडिएका बस्तीहरु	संख्या	५	२	१	०	प्रा.शा.	गा.पा.
जिल्ला, प्रदेश तथा राष्ट्रिय स्तरको सडक संजाल	संख्या	२	२	३	४	प्रा.शा.	गा.पा.
अन्तरपालिका सडक संजाल संख्या	संख्या	२०	२०	२१	२२	प्रा.शा.	गा.पा.
सडक नाली भएको सडक लम्बाई	किमि	३	३	४	५	प्रा.शा.	गा.पा.
नियमित मर्मत संभार भएको सडकको लम्बाई	किमि	५०	५०	७०	८०	प्रा.शा.	गा.पा.
वायो इन्जिनियरिङ्ग प्रविधि र सडक साइड वृक्षारोपण	किमि	२	३	४	५	प्रा.शा.	गा.पा.
डिपिआर तयार, वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन, प्रारम्भिक वातावरण परीक्षण आदि गरी निर्माण भएका सडक लम्बाई	किमि	५	१०	१२	१५	प्रा.शा.	गा.पा.
वार्षिक सडक दुर्घटनाको संख्या	संख्या	५	३	२	०	प्रा.शा.	गा.पा.
प्रतिफल तह	सडकहरुको सञ्जाल विस्तार र स्तरोन्नति, रणनीतिक पुल निर्माण, सडक सौन्दर्यीकरण र ढल निकास भएको हुने						

६.२.६ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

सडक गुरुयोजना तर्जुमा भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ, मापदण्ड तयार भई सडकहरूको वर्गीकरण भएको हुनेछ, सडकहरूको स्तरोन्नति भई नागरिकहरूलाई आधा घण्टाको फेरामा सडकसम्मको पहुँच पुगेको हुनेछ, पर्यटकीय पदमार्गहरूको निर्माण भएको हुनेछ, पालिकामा निर्वाध आवागमनको सुविधा भएको हुनेछ ।

६.३ विद्युत् तथा बैकल्पिक ऊर्जा

६.३.१ पृष्ठभूमि

जलश्रोत, विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा देशकै प्रचुरु आर्थिक विकासको सम्भावना भएको क्षेत्र हो । संविधानले जलश्रोतको बहुपयोगी विकास गर्न, विद्युत् तथा नवीकरणीय ऊर्जाको उत्पादन तथा विकास गर्दै नागरिकका आधारभतू आवश्यकता परिपूर्तिका लागि सुपथ तथा सुलभ रुपमा भरपर्दो ऊर्जाको आपूर्ति गर्ने तथा ऊर्जाको समुचित प्रयोग गर्ने कुरा निर्देशित गरेको छ । नवीकरणीय ऊर्जा भन्नाले सौर्य ऊर्जा, वायु ऊर्जा, बायो ग्याँस आदिलाई प्रमुख रुपमा लिन सकिन्छ । नवीकरणीय ऊर्जाले गाउँपालिका भित्र आवश्यकता पुरा गर्न महत्वपुर्ण परिपुरकको भूमिका खेल्न सक्छ ।

६.३.२ प्रमुख समस्या तथा चुनौतीहरु

विद्युत् आपुर्तिमा नियमितताको अभाव, निर्माणाधीन आयोजनाहरू समयमा सम्पन्न हुन नसक्नु, आर्थिक तथा खाना पकाउने इन्धनको रूपमा विद्युतलाइ जोडन नसक्नु, विद्युत लाइन कमजोर र नियमित नहुनु आदि प्रमुख समस्या हुन् । बैकल्पिक ऊर्जाको विकास गर्नु, विद्युत प्रशारण लाइनलाई भरपर्दो बनाउनु, अन्य आर्थिक क्रियाकलापमा प्रयोग गर्ने बानी बसाउनु, आरक्ष क्षेत्रमा पूर्वाधार निर्माण गर्ने अनुमति प्राप्त गर्नु आदि चुनौति हुन् ।

६.३.३ सम्भावना र अवसर

वितरण लाइनमा क्रमशः सुधार हुँदै जानु, विद्युत् आपूर्तिमा सुधार हुँदै जानु, सडक यातायातको विस्तारले थप विद्युत् योजनाहरू बन्ने सम्भावना बढदै जानु, विद्युतको प्रयोग बत्ती बाहेक औद्यौगकरणका साथै खाना पकाउने इन्धनको रूपमा प्रयोगमा ल्यानन सकिनु, सोलार, गोबर ग्याँस, धुवाँरहित चुलो जस्ता बैकल्पिक ऊर्जाको विकासले दाउराको निर्भरतामा कमी आउनु आदि अवसर हुन तथा थोरै संख्या मात्र विद्युत सेवाको पँहुच बाहिर हुनु ।

६.३.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम र आयोजनाहरु

लक्ष्यः सबै नागरिकहरूको विद्य’त् तथा उर्जामा पह’च बिस्तार गर्ने

उद्देश्यः सबै नागरिकहरूको विद्युत् तथा ऊर्जामा पहुच बिस्तार गर्नु

रणनीति तथा कार्यक्रम आयोजना

रणनीति	आयोजना	लागत
स्थानीय स्तरमा विद्युत आयोजना सञ्चालन गर्ने	लघु तथा साना जलविद्युतको पहिचान र विकास	१०००
		२००
वैकल्पिक उर्जा विकास गर्ने	वडा केन्द्र सम्म जोडने सडकमा सडक सोलार बत्ती जडान	१००
	प्रत्येक वडामा गोबरग्याँस प्लान्ट निर्माण	२००
विद्युत प्राधिकरणसँगको सहकार्यमा विद्युतीय पूर्वाधारको व्यवस्थापनलाई दीगो वनाउने	विपन्न वर्गका समुदायमा निःशुल्क विद्युत मिटर वितरण	२००
स्थानीय आर्थिक कृयाकलापमा विद्युतको प्रयोग वढाउने	कोल्ड स्टोर निर्माण	४००
	औद्योगिक उत्पादनमा विद्युतको प्रयोग वढाउने	१००
लागत लाखमा		२२००

६.३.५ नतिजा खाका

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	सबै नागरिकहरूको विद्युत् तथा उर्जामा पहुच बिस्तार गर्ने						
असर तह	सबै नागरिकहरूको विद्युत् तथा ऊर्जामा पहुच बिस्तार गर्नु						
स्थानीय स्तरमा विद्युत उत्पादन	कि.वा	तथ्याङ्क प्राप्त नभएको	६००	७००	१०००	रा.ज	गा.पा.
स्थानीय स्तरमा जलविद्युत र लघु जलविद्युतको उत्पादन गर्ने संस्था	संख्या						
सोलार प्रणाली सहित विद्युत सेवा पुगेका घरघुरी	प्रतिशत	१.०८	२	२	२	रा.ज	गा.पा.
सुधारिएको उर्जा (वायोग्यास, एलपि) प्रयोग गर्ने घरघुरी	प्रतिशत	९.८	१०	११	२०	रा.ज	गा.पा.
केन्द्रिय विद्युत लाइन प्रसारणवाट लाभान्वित घरधुरी	प्रतिशत	९८.२	९९	९९	१००	रा.ज	गा.पा.
सडकको किनारा तथा सार्वजनिक स्थानमा जडित सडक बत्ती	संख्या	१	१	२	२	रा.ज	गा.पा.
विद्युत सेवावाट लाभान्वित हुन नसकेका घरधुरी	प्रतिशत	१	१	०	०	रा.ज	गा.पा.
प्रतिफल तह	स्थानीय स्तरमा जलविद्युत उत्पादन र बैकल्पिक उर्जा विकास कार्यक्रमहरुको विस्तार गरी व्यवस्थित वितरण प्रणालीद्धारा सबै घरधुरीहरु लाभान्वित हुने						

६.३.६ अपेक्षित उपलब्धि

शतप्रतिशत घरधुरीमा राष्ट्रिय प्रसारण लाइन जडान भएको हुनेछ। जलविद्युत् आयोजनाहरू निर्धारित समयमा सम्पन्न भएका हुनेछन्। पालिकाको २०% घरधुरीमा बायोग्याँस उत्पादन गरी प्रयोग गरिएको हुनेछ।

६.४ सूचना , सञ्चार तथा प्रविधि

६.४.१ पृष्ठभूमि

सूचना तथा सञ्चारले विकासको संवाहकको रूपमा काम गर्दछ । सूचना विना आजको कुनै क्षेत्रको पनि काम कारवाही सम्पन्न हुन कठिन हुन्छ । नेपालको संविधानले सूचनाको हकलाई मौलिक हकको रूपमा स्थापीत गरेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले सूचना प्रविधिको प्रयोग, विद्युतीय शासन, एफ.एम सञ्चालन, स्थानीय पत्र पत्रिका आदि जस्ता विषयहरू स्थानीय सरकारको कार्य जिम्मेवारी भित्र तोकेको छ। यस पालिकाका झन्डै ८०% घरधुरीले मोबाइल फोनको प्रयोग गरेको देखिन्छ । पालिकाको १५% घरधुरिले डिस होम टि.भी. प्रयोग गर्दछन् । यहाँ एफ एम र रेडियो नेपाल सुन्ने झन्डै ३०% घरधुरीले रेडियो तथा एफ.एम सन्ने गर्दछन । इन्टरनेटको नेटवर्क कमजोर भए पनि १०% जति घरहरूले इन्टरनेट सेवाको प्रयोग गरेको पाइन्छ । पालिकामा एनसेल र एन टि सी को टावर पनी जडान भएको भए पनि नेटवर्क नलाग्ने समस्या व्यापक छ । पालिकामा लगभग ३% घरधुरीमा कम्प्युटरको प्रयोग भएको पाइन्छ

४.४.२ प्रमुख समस्या तथा चुनौती

ल्याण्डलाइन टेलिफोन सेवा प्रभावकारी नहुनु, इन्टरनेट सेवा भरपर्दो नहुनु, स्थानीय पत्र पत्रिका प्रकासित नहुनु, पालिकाको कार्य सम्पादन विद्युत् प्रणालीमा आबद्ध हुनु नसक्नु आदि प्रमुख समस्या हुन् । सबै नागरिकसम्म सूचनाको पहुँच पुर्याउनु, सामाजिक संजालको दुरूपयोग रोक्नु, अन्तर सरकार समन्वय प्रभावकारी बनाउनु, इन्टरनेट र वाइफाइको पहुँच बढाउनु, पालिकाको सूचना विद्युत् प्रणालीमा आबद्ध गर्नु आदि चुनौती रहेका छन् ।

४.४.३ सम्भावना र अवसर

सडक सुविधाले वायरलेस नेटवर्क र अप्टिकल फाइबरको बिस्तार हुन सक्ने, आम मानिसहरूको सूचना प्रणालीप्रति बढ्दो आकर्षण, विद्यालयहरूमा नवीन सूचना प्रविधि सहित कम्प्युटर शिक्षाको विस्तार, टेलिफोन मोबाइल टावर निर्माण, मोबाइल फोनको व्यापक उपयोग, पालिकाको आफ्नै वेबसाइट हुनु, पालिकामा विभिन्न एप्सहरूको प्रयोग बढदै जानु आदि अवसरहरू हुन ।

६.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम र आयोजनाहरु

लक्ष्य : सूचना तथा सञ्चारको विकास र विस्तार भएको हुने ।

उद्देश्य : विश्वसनीय सूचना तथा सञ्चारमा नागरिकको सहज पहुँच कायम गर्नु ।

रणनीति तथा कार्यक्रम

रणनीति	आयोजना	लागत
सूचना प्रविधि मैत्री गाउँपालिका निर्माण गर्ने	सवै वडा कार्यालय सम्म फाइवरनेट विस्तार	१००
	प्रत्येक वडा कार्यालयमा ई-हाजिरी व्यवस्था	२०
	विद्यालयमा ई-हाजिरी व्यवस्था	३०
	प्रत्येक विद्यालयमा ईन्टरनेट विस्तार	१००
	प्रत्येक विद्यालयमा इ-लाइब्रेरीको व्यवस्था	१००
	वडाका माध्यमिक विद्यालयमा ICT ल्याब स्थापना	५०
पालिकाबाट प्रदान गरिने सेवालाई प्रविधिमार्फत सहज वनाईने	डिजिटल प्रोफाइल तथा डिजिटल नागरिक वडापत्र	२०
	कार्यालयहरुमा भिडियो डिस्प्ले बोर्डको व्यवस्था गर्ने	१०
	इमेल र अन्य सामाजिक सञ्जाल मार्फत पालिकाबाट प्रदान गरिने सेवालाई सहज तथा सर्वसुलभ बनाउने।	
जम्मा लाखमा		**४३०**

६.४.५ नतिजा खाका

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	सूचना तथा सञ्चारको विकास र विस्तार भएको हुने ।						
असर तह	विश्वसनीय सूचना तथा सञ्चारमा नागरिकको सहज पहुँच कायम गर्नु ।						
संचारका कुनै एक साधन उपलब्ध घरधुरी	प्रतिशत	९६.८	९७	९८	९९	रा.ज	गा.पा
संचार सेवावाट वञ्चित घरधुरी	प्रतिशत	३.२	३	२	१	रा.ज	गा.पा
मोबाइल फोन प्रयोगकर्ता	प्रतिशत	८३.७	८४	८५	८८	रा.ज	गा.पा
ल्याण्डलाइन टेलिफोन वितरण	प्रतिशत	४.४	५	६	७	रा.ज	गा.पा
इन्टरनेटको सुविधा प्राप्त घरधुरी	प्रतिशत	२३.१	२४	३०	४०	रा.ज	गा.पा
स्थानीय पत्रपत्रिका प्रकाशन गर्ने संस्था	संख्या						
सूचना प्रविधि सेवा पुगेको उद्योग, व्यापार, व्यवसाय संख्या	संख्या						
सार्वजनिक भवन तथा कार्यालयहरुमा इन्टरनेट सेवा सुचारु	संख्या						
स्थानीय स्तरमा संचालित एफएम रेडियो	संख्या	०	०	०	१	रा.ज	गा.पा
सार्वजनिक स्थाल तथा कार्यालयहरुमा जडित सि.सि.क्यामेरा	संख्या						
क्रियाशील पत्रकारहरु	संख्या						
प्रतिफल तह	सूचना प्रविधिको दायरा बिस्तार गरी विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी लगायतका संस्थाहरुमा सूचना प्रविधिको प्रयोग सहित डिजिटल पालिका निर्माण हुने						

६.४.६ अपेक्षित उपलब्धि

पालिकाको सत प्रतिसत परिवारमा सूचनाको प्रवाह पुगेको हुनेछ, बिद्यालयहरूमा इ-लाइब्रेरी स्थापना भइसकेको हुनेछ । ९५% भू क्षेत्र टेलिफोन टावरको दायरामा आइसकेको हुनेछ । टेलीफोन सेवा सबै परिवारमा पुगेको हुनेछ र इन्टरनेट सेवा प्रयोग गर्ने परिवार संख्या ४०% पुगेको हुनेछ । स्थानीय एफ एम स्थापना भइसकेको हुनेछ । पालिका भित्रका केही महत्वपूर्ण सेवाहरू विद्युतीय प्रणलीमा जोडिएका हुनेछन् ।

६.५. सिंचाइ

६.५.१. पृष्ठभूमि

कृषि उत्पादन मानिसका लागि खाद्य सुरक्षाको प्रत्याभूति गराउने आवश्यक हो । कृषि उत्पादन बृद्धिका लागि सिंचाइ आवश्यक पूर्वाधार हो । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार साना सिंचाइको निर्माण तथा सञ्चालन, नदीजन्य प्रकोप नक्साङ्कन, तटबन्ध, नदी र पहिरोको नियन्त्रण तथा नदी तथा प्राकृतिक स्रोतको व्यवस्थापन र नियमन स्थानीय सरकारको जिम्मेवारीमा पर्दछ ।

नेपाल परम्परागत कृषिबाट विस्तारै आधुनिक कृषि प्रणालीमा रुपान्तरण हुँदै गरेको देश हो । कृषि आधुनिकीकरणका लागि वैज्ञानिक कृषि प्रणालीको आवश्यकता पर्दछ । वैज्ञानिक कृषि प्रणाली अन्तर्गत सदावहार सिंचाई सुविधाको उपलब्धता पहिलो शर्त हो । सिंचाइको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिसकेपछि मात्र वैज्ञानिक कृषि प्रणालिको सुरुवात हुन्छ । हाम्रो देश कृषि अर्थतन्त्रको देश हो । कृषिबाट प्राप्त गर्न सकिने संभाव्य अधिकतम फाइदाको लागि नेपालमा विविध प्रयासहरु जारी गरिएका छन् । यसका बाबजुद पनि वास्तविक किसानहरुले सिंचाईको लाभ लिन नसक्नु र भएको सिंचाइ सुविधा पनि अत्यन्त न्युन हुनु, हाम्रो देशको कृषि समस्या मध्ये प्रमुख एक समस्याको रुपमा रहेको छ । यस सत्यवती गाउँपालिकामा हालसम्म खोला, तथा प्राकृतिक नदिहरुलाई कृषक आफैले नहरको माध्यमबाट बारीसम्म ल्याई सिंचाई गरिरहेको पाईन्छ । भिरालोपन अत्यधिक भएकोले नदीजन्य प्रकोपबाट पलिकामा निकै क्षती हुनेगरेको छ । यसका साथै यहाँनिर्माण हुने पूर्वाधारका योजनाहरू निर्माण गर्दा प्रयोग हुने ठुल्ठूला मेसिनहरूको प्रयोग र तिनले उत्खनन गरेको अव्यवस्थित माटो पनि पहिरो र कटानको कारण मध्ये एक रहेको छ ।

६.५.२ प्रमुख समस्या र चुनौतीहरु

सिंचाइ योग्य जमीनमा सिंचाइ सुविधा पुर्याउन नसकिनु, नदीजन्य प्रकोप बढ्दै जानु, सिंचाइ योजनाहरूमा नयाँ प्रविधिको प्रयोग हुन नसक्नु विकास निर्माण कार्य गर्दा वातावरणीय पक्षलाई ध्यान नदिनु आदि प्रमुख समस्या देखिएका छन् । सबै कृषियोग्य जमीनमा सिंचाइ सुविधा विस्तार गर्नु, सञ्चालित सिंचाइ प्रणालीहरूको संरक्षंण र मर्मत गर्नु, नदीजन्य प्रकोपको न्यूनीकरण र नियन्त्रण गर्नु आदि प्रमुख चुनौतीहरू हुन् ।

६.५.३ सम्भावना तथा अवसर

गाउँपालिकाको प्राकृतिक स्रोत स्थानीय सरकारको अधिकारमा रहनु, पालिकामा खोलाहरु पानीको स्रोतका रुपमा हुनु, थोरै पानीले पनि पुग्ने माटोको प्रकृति हुनु, यातायातको बिस्तारसँगै नयाँ नयाँ प्रविधिहरूको विकास र बिस्तार हुनु, सिंचाइ राज्यको प्राथमिकतामा पर्नु आदि अवसर हुन् ।

६.५.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम तथा आयोजना

लक्ष्य: सिञ्चित क्षेत्रको विकास र बिस्तार हुनुका साथै जल उत्पन्न प्रकोप न्यूनीकरण भएको हुने ।

उद्देश्य: सिंचाइयोग्य भूमिमा सबै याममा सिंचाइ सुविधा पुर्याउनु तथा जलउत्पन्न प्रकोप न्यूनीकरण गर्नु ।

रणनीति तथा कार्यक्रम

रणनीति	आयोजना	लागत
सिंचाइ योग्य भूमिमा सतह तथा बैकल्पिक सिंचाइ सुविधा बिस्तार गरी सिंचित क्षेत्रको बिस्तार गर्ने ।	चौर फाँट, मचाकोट, मोहले ठाँटी, रामवारी, नया कुलो, रुद्रवेणी, रिपगैरा, वनकुलो, चेहेमी, घुसेनी पाहाँदी कुलो, कठानी ढाव, डहरमुनी खेत एवं तामा खहरे सिँचाइ कुलो, सिम्रादी कल्लावारी र पिडालुबारी सिँचाई, पात्ले खेतकुलो, तल्लो मराङदी सिँचाइ, वहुला खोला सिँचाइ, तर्दिखोला, राम्चे डुन्डुरे, नादी खोला, स्कसिं डाँडा, खोरडाँडा, गलैची कुलो, ताल्पाटा उपल्लो ढाँड, उपल्लो ढाँड रघेवा सिँचाइ, ताल्पाटा विरौटा सिँचाई, हँसरा गराविर्मी सिँचाई, काप्राबोट सिँचाइ, छत्तिनबोट ढाँड वगर सिँचाइ, अरुङ्गा फाँट सिँचाई, विडौरी सिँचाइ, उल्लीखोला चोरकाटे ढाव, लप्रादी सिँचाइ, चेघा चिदिपानी, चोरकाटे सिँचाई कुलो, लाम्पाटा सिँचाई कुलो, लुङखोला लाम्पाटा सिँचाई कुलो, भैसेखोला लाम्पाटा सिँचाई कुलो, लगायतका सत्यवती गाउँपालिकाका प्रमुख रणनीतिक सिँचाई आयोजनाको निर्माण	३०००
	थोपा सिँचाई जस्ता प्रविधि युक्त आयोजनाको विकास	
	ससाना पानीका श्रोतहरुलाइ्र अधिकतम रुपमा कृषि क्षेत्रमा प्रयोगमा ल्याउन आवश्यकता अनुसारका पानी संकलन प्लाष्टिक पोखरीहरु निर्माण गरी सिंचाइ्र व्यवस्थापन मिलाउने	

६.५.५ नतिजा खाका

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	सिञ्चित क्षेत्रको विकास र बिस्तार हुनुका साथै जलउत्पन्न प्रकोप न्यूनीकरण भएको हुने						
असर तह	सिंचाइयोग्य भूमिमा सबै याममा सिंचाइ सुविधा पुर्याउनु तथा जलउत्पन्न प्रकोप न्यूनीकरण गर्नु ।						
खेतीयोग्य जमिन मध्ये सिंचित भूमि	हेक्टर	११५२	१२५०	१३००	१४००	प्रा.शा	गा.पा.
वर्षाको आकाशे पानीमा निर्भर सिंचाई भूमि	हेक्टर	५५००	४६०	४०००	३५००	प्रा.शा	गा.पा.
खोला तथा मुहानहरुबाट सिंचित भूमि	हेक्टर	७००	६००	५००	५००	प्रा.शा	गा.पा.
प्रयोगमा आएका सिंचाई प्रविधि (सतह, पोखरी, ड्रिप, लिफ्ट, आकासे पानी संकलन, प्लाष्टिक पोखरी)	संख्या	१५	२५	५०	१००	प्रा.शा	गा.पा.
सिंचाईका आधुनिक पूर्वाधार निर्माणवाट (नहर, लिफ्ट) सिंचाई क्षेत्र विस्तार	हेक्टर	०	२०	३०	४०	प्रा.शा	गा.पा.
परम्परागत कूलो तथा पोखरीवाट भएको सिंचाई भूमि	हेक्टर	१०	५	५	५	प्रा.शा	गा.पा.
प्रतिफल तह	नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ प्रणाली निर्माण र क्षतिग्रस्त सिंचाइ योजनाहरूको पुनर्स्थापना भइ खेतीयोग्य जमीनमा सिंचाइ सुविधा पुगेको हुनेछ । नदीजन्य प्रकोप नक्साङ्कन र जलउपयोग गुरु योजना तयार भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।						

६.५.५ अपेक्षित उपलब्धि

नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ प्रणाली निर्माण र क्षतिग्रस्त सिंचाइ योजनाहरूको पुनर्स्थापना भइ खेतीयोग्य जमीनमा सिंचाइ सुविधा पुगेको हुनेछ । नदीजन्य प्रकोप नक्साङ्कन र जलउपयोग गुरु योजना तयार भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।

परिच्छेद- ७

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

७.१ वन तथा जैविक विविधता

७.१.१ पृष्ठभूमि

वन, वातावरण, जैविक विविधता, जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन दीगो विकासका लक्ष्य प्राप्तिको लागि महत्वपूर्ण अन्तरसम्बन्धित विषयका रूपमा रहेको छ । नेपालको संविधानले पनि वन, वातावरण, जैविक विविधता, जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन तीनवटै तहका सरकारको कार्यक्षेत्रभित्र समावेश गरी यस सम्बन्धी नीति, कानून र रणनीति तय गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ भने वातावरण संरक्षण, जैविक विविधता, जलाधार र वन्यजन्तु संरक्षणलाई स्थानीय सरकारको अधिकार क्षेत्रभित्र पर्दछ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले पनि यी क्षेत्रलाई स्थानीय तहको आवधिक तथा वार्षिक योजनामा अन्तरसम्बन्धित विषयका रूपमा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने दर्शाएको छ । स्वच्छ र स्वस्थ्य वातावरणमा बाँच्न पाउने नागरिकको मौलिक हकको व्यवस्था संविधानमा समेत गरेको छ । वन, वन्यजन्तु, पंक्षी, वनस्पति तथा जैविक विविधताको संरक्षण सम्बर्धन र दीगो उपयोग सम्बन्धी नीति समेत संविधानमा व्यवस्था गरेको छ ।

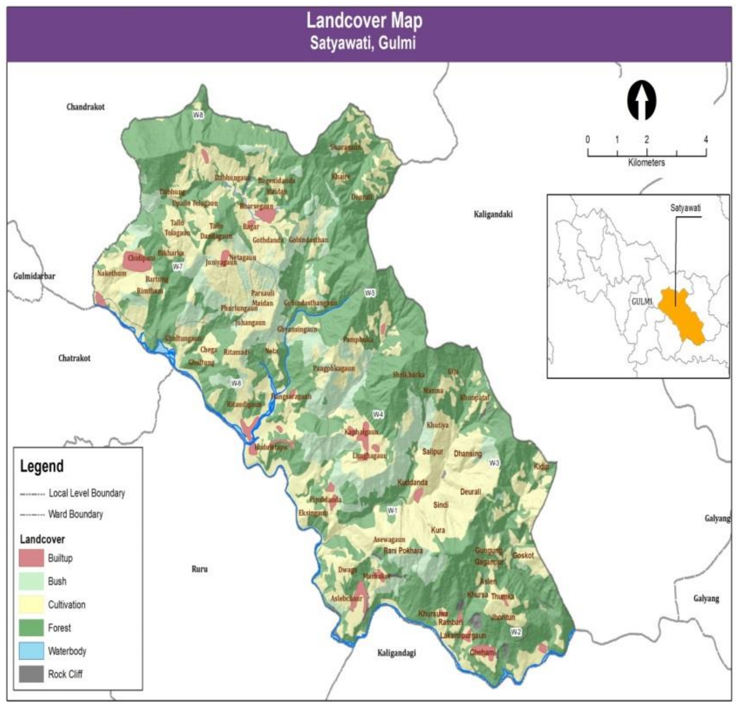

यस गाउँपालिकामा केही बेंसी भूभाग रहनुका साथै उच्च पहाडी भूभाग रहेको पाइन्छ । धरातलको उचाइ, भौगर्भिक बनावट, भूस्वरूप, पहाड, पाखा र पानीले हावापानीको अवस्थामा विविधता गर्दछ। तापक्रम, सौर्यशक्ति, वायु र वायुको चाप, वर्षा तथा ओसिलोपन आदिले हावापानीको अवस्था निर्धारण हुने गर्दछ । सत्यवती गाउँपालिका जिल्लाको करीब मध्य भागमा अवस्थित छ। समुन्द्री सतहवाट ८०० मिटर भन्दामाथि उचाईदेखि २६९० मिटर भन्दाबढीको उचाईसम्म फैलिएकोले यसको हावापानीमा पनि विविधता छ । पहाडी भागमा अवस्थित भएको हुनाले सत्यवतीको हावापानी समशितोष्ण मनसुनी प्रकारको रहेको छ। हिउँदमा अलि जाडो र गर्मी महिनामा सामान्य गर्मी हुनु यहाँको विशेषता हो। यहाँ मार्च (March) देखि अक्टोबर (October) सम्म सामान्य गर्मी रहन्छ भने नोभेम्बरदेखि फेब्रुअरीसम्म जाडो नै रहन्छ। सबैभन्दा जाडो महिना डिसेम्बर

(December) मा हुन्छ भने सबैभन्दा गर्मी महिना मे (May) मा हुन्छ । यहाँको औषत वार्षिक वर्षा २२०० मि.लि. र वार्षिक औषत तापक्रम २७ डिग्री सेल्सियस रहने गरेको छ । फोहोर मैला विसर्जन सम्बन्धमा घरघरमै व्यवस्थापन गर्ने गरिएको छ ।

७.१.२ प्रमुख समस्या तथा चुनौतीहरु

इन्धनको लागि दाउरामा अत्यधिक निर्भरता हुनु, सार्वजनिक जग्गामा वन तथा वृक्षरोपण नहुनु, दाउराको बढ्दो प्रयोग, बन्यजन्तु र मानव द्वन्द बढ्नु जंगलमा अत्यधिक आगलागीबाट महत्वपूर्ण वनस्पति र वन्यजन्तु र चराचुरुङ्गीको विनाश हुनु, बाँदर आतंक हुनु, चोरी सिकारीका कारणले महत्वपूर्ण मृग आदि विविध कारणले जैविक बिबिधता नास हुँदै जानु, उपयोगी बिरुवाहरु नष्ट हुदै जानु खेतीयोग्य जमीनमा उत्पादन ह्रास आउनु, र तथा चराचुरुङ्गीको संख्या घट्दै जानु, वनमा प्राविधिक कर्मचारीको न्यून उपस्थिति हुनु, खोटो संकलन कार्य जथाभावी हुनु, वन पैदावार चोरी निकासी बढ्नु, विभिन्न प्रजातिमा रुखै काटेर बोक्रा निकाल्नु, सरोकारवाला निकाय र वन कार्यालयबीच समन्वयको कमी, वातावरणीय चेतनाको कमी, विकास र वातावरणबीच उचित सन्तुलन मिलाउन नसकिनु आदि यस क्षेत्रका समस्या हुन् । वन, वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता, जलाधार, वन्यजन्तु संरक्षण, जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापन राष्ट्रिय, प्रादेशिक नीति, कानून, रणनीति तथा मापदण्डको स्थानीयकरण गर्नु, वन क्षेत्रको विकास र विस्तार गर्नु, सामुदायिक वनको कार्ययोजना स्थानीय योजना प्रक्रियामा समावेश गरिनु, वन्यजन्तु र मानव द्वन्द कम गर्नु, वन उपभोक्ता समिति र सामुदायिक वनको आयलाई स्थानीय कोषमा जम्मा गर्नु, स्थानीय स्तरमा हरित क्षेत्रको संरक्षण र प्रवर्द्धन गरिनु, घरघरमै फोहोरमैलाको समुचित व्यवस्थापन गर्नु, चोरी शिकारी नियन्त्रण गर्नु, आगलागी नियन्त्रण गरिनु, वन तथा वातावरणको विकास संरक्षणलाई स्थानीय आयआर्जनसँग आबद्ध गर्नु, इन्धनको लागि दाउराको निर्भरता घटाउनु, अन्तर तह समन्वय, योजना र पूँजीको अभाव हुनु आदि चुनौती देखिएका छन् ।

७.१.३ सम्भावना तथा अबसरहरु

वन, वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता, जलाधार, वन्यजन्तु संरक्षण, जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापनको विषय संविधानद्वारा नै स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रभित्र समेत समावेश गरिनु, यी विषय सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजनाको कार्यान्वयन र नियमन सम्बन्धी विषय गाउँपालिकाको अधिकार क्षेत्रभित्र रहनु, पर्या पर्यटनको सम्भावना हुनु, जडीबुटी संकलन, निकासी र बजारीकरणबाट आयआर्जन हुनु, सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार बिक्री तथा उपयोग सम्बन्धी आफ्नो कार्यक्रमको वार्षिक योजना बनाई गाउँपालिकाबाट स्वीकृत गराउनुपर्ने तथा वन पैदावार बिक्रीबाट प्राप्त आयको दश प्रतिशत गाउँपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था हुनु, न्यून कार्बनमुखी तथा वातावरण मैत्री विकास अवलम्बनका कार्य गर्नु आदि जस्ता अवसर रहेका छन् ।

७.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम र आयोजनाहरु

लक्ष्य: वन तथा जैविक विविधता संरक्षण भएको हुने ।

उद्देश्य: वन, जैविक विविधताको संरक्षण गरी विकास र वातावरणवीच सन्तुलन कायम गर्नु ।

रणनीति र कार्यक्रमहरु

रणनीति	आयोजना	लागत
हरित पालिकाको विकास गर्ने	वन उपभोक्ता समितिसँगको सहकार्यमा वनक्षेत्रमा तारबार लगाउने	१००
	वन क्षेत्रमा अग्नि रेखाको निर्माण	६०
	वन क्षेत्रमा रिचार्ज पोखरीको निर्माण	५०
	कु–काठको विस्थापन गरी आयमुलक वनको विकास	२०००
	वडाका उपयुक्त क्षेत्रमा वृक्षारोपण	५०
	वजारलाई हरित शहरको रुपमा विकास गर्ने	५०
	सडकको छेउछाउ बृक्षारोपण तथा पार्क, बगैंचा आदि निर्माण	१००
वनमा आधारित उद्यमशिलता विकास गर्ने	श्रीखण्ड, रुद्राक्ष, एवोकार्डो जस्ता आयमुलक नीजि वनको विकास	१००
	जडीवुटी तथा वनस्पती जन्य उद्योगको स्थापना	५००
लागत लाखमा		३०५०

७.१.५ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	वन तथा जैविक विविधता संरक्षण भएको हुने ।						
असर तह	वन, जैविक विविधताको संरक्षण गरी विकास र वातावरणवीच सन्तुलन कायम भएको हुने						
वृक्षारोपण	रोपनी	१५००	२०००	३०००	४०००	वन समिति	गा.पा
रिचार्ज पोखरी	संख्या	३०	४०	४०	४०	वन समिति	गा.पा
अग्नीरेखा	संख्या	२२	२२	२२	२२	वन समिति	गा.पा
सामुदायिक वनले ओगटेको क्षेत्र	हेक्टर	७०३	७०३	७०३	७०३	वन समिति	गा.पा
सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहमा आवद्ध सदस्य संख्या	संख्या	२०७०	२०७०	२०७०	२०७०	वन समिति	गा.पा
सरकारद्धारा व्यवस्थित वन क्षेत्र	प्रतिशत	१	१	२	३	वन समिति	गा.पा
वन्यजन्तुहरुवाट अन्नवालीमा पुगेको वार्षिक औषत क्षति	रु. लाखमा	६	६	७	८	वन समिति	गा.पा
आयमूलक कार्य संचालित वन क्षेत्र	प्रतिशत	२	२	३	३	वन समिति	गा.पा
संरक्षित तथा चरन क्षेत्र	हेक्टर	१०००	१०००	२०००	३०००	वन समिति	गा.पा
प्रतिफल तह	वन क्षेत्र संरक्षण तथा सम्बर्द्धन गरी जडीबुटीको व्यवसायिक खेती र निजी वन विकास कार्यक्रम संचालन हुने						

७.१.६ अपेक्षित उपलब्धि

योजना अवधिको अन्त्यसम्ममा वन नर्सरीको स्थापना भएको हुने, खुला जमिनहरुमा १०० हेक्टर वृक्षारोपण भएको हुने तेस मध्ये ३० हेक्टरमा गैरकाष्ठ वन पैदावरको खेती भएको हुनेछ । वातावरण संरक्षण सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, हरित क्षेत्रमा १० प्रतिशतले वृद्धि भएको हुने, प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण कार्यविधि लागू भएको हुने, विद्यालय तहमा वातावरण संरक्षण सम्बन्धी अभिमुखीकरण र वातावरणीय सचेतना अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको हुनेछ ।

७.२ भूसंरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन

७.२.१ पृष्ठभूमि

भिरालो भूवनोट, कमलो तथा अस्थिर भौगर्भिक अवस्था तथा मनसून केन्द्रीत भारी बर्षा जस्ता प्राकृतिक कारणले नै नेपाल भुक्षयको दृष्टिकोणले अत्यन्त सम्वेदनशील छ भने मानवजन्य कृयाकलाप खासगरी अनुपयुक्त भू उपयोग, वन जंगल लगायत प्राकृतिक श्रोतहरुको विनास, वातावरणीय पक्षलाई बेवास्ता गरी संचालन गरिने विकास निर्माण कार्यहरु एवं जनचेतनाको कमीका कारण भएका अन्य मानवीय क्रियाकलापहरुका कारणले प्राकृतिक रुपमा हुने भूक्षयलाई बढाई भूक्षय, पैह्रो र बाढीको समस्यालाई झनै भयावह बनाएको छ । भूक्षयको कारण बर्सेनी खेतवारीको मलिलो माटो बगाई कृषि जमिनको उत्पादकत्वमा ह्रास ल्याएको छ भने पैह्रो र बाढीको कारण खेतीयोग्य जमिन र बिकासका पूर्वाधारको बिनाश तथा जनधनको क्षति गरेको छ । क्षतिबाट बचाउन यस्ता जलाधार क्षेत्रको संरक्षण आवश्यक छ । सत्यवती गाउँपालिकामा पनि जलस्रोत तथा भूसंरक्षणका लागि आवश्यक नीति तय गरी योजनावद्ध विकास गर्नु आवश्यक छ ।

७.२.२ **समस्या तथा चुनौती**

यस गाउँपालिकाको भुबनोट पहाडी भुभाग भएकाले भूक्षय र पहिरोको उच्च जोखिममा रहेको छ । पहिरो तथा भूक्षय नियन्त्रणको लागि गाउँपालिकाले हाल सम्म गरेको प्रयास प्रयाप्त भएको छैन । पहिरो तथा भूक्षय सम्बन्धी जनचेतनाको अभाव, विपद परेका घर परिवार तथा समुहलाई तत्काल राहातको व्यवस्था र प्रतिकार्यका लागि आधुनिक प्रविधि र संरचना छैन । साथै मापदण्ड र आवश्यकता अनुसारको दक्ष जनशक्तिको विकास गर्ने र पहिरो तथा भूक्षय नियन्त्रणको लागि अन्तर सरकार र दातृ निकायहरुसँग सहयोग जुटाउने कार्य चुनौतीको रुपमा रहेको छ ।

७.२.३ संभावना तथा अवसर

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र पहिरो तथा भूक्षय नियन्त्रण र पुर्ण तयारीको लागि नीतिगत व्यवस्था र कार्यक्रमहरु तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने संभावना रहेको छ । पहिरो तथा भूक्षय नियन्त्रणका लागि प्रत्यक्षरुपमा प्रभावित हुने समुदायसँगको सहकार्यमा विभिन्न गाउँपालिकामा संरक्षित पानी मुहान क्षेत्र संरक्षण, नदी नियन्त्रण, स्पर तथा बाँध, चेकड्यामहरुको व्यवस्था, तालतलैया र सिमसार क्षेत्रको संरक्षण र व्यवस्थापन, जलउत्पन्न प्रकोपवाट प्रभावित घरपरिवारलाई जोगाउन वायोइञ्जिनियरिङ प्रविधि प्रयोग गर्ने अवसर रहेको छ ।

७.२.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति कार्यक्रम र आयोजनाहरु

लक्ष्य: नदीकटान, डुबान तथा बाढीको नियन्त्रण गरी धनजनको साथै मानव तथा जीवजन्तुको जीवन रक्षा गर्ने

उद्देश्य: नदी, खहरे खोला, बाढी तथा भूक्षय नियन्त्रण गर्दै भुमिगत पानीको मुहान, तालतलैया, पोखरी, सिमसार लगायत भू तथा जलाधार क्षेत्रको संरक्षण भई आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटन प्रवर्धन भएको हुनेछ

रणनीति तथा कार्यक्रम

रणनीति	आयोजना	लगत
क्षेत्रका जलाधारको संरक्षण गर्ने	नीतिगत व्यवस्थाः भू-उपयोग तथा जलाधार क्षेत्र संरक्षण सम्बन्धी नीति निर्माण	२०
	जलस्रोत तथा सार्वजनिक जग्गाको अभिलेखीकरण	२०
	सार्वजनिक जग्गाको उपयोग रणनीति	२०
	बालुवा ढुंगा, गिटि उत्खनन नियमन तथा व्यवस्थापन	५०
	बस्ती विस्तारका लागि जोखियुक्त क्षेत्र नक्सांकन ।	२०
	वातावरण मैत्री पूर्वाधार निर्माण कार्यक्रम ।	३००
	पहिरो जस्ता संवेदनशिल क्षेत्र पहिचान एवं नक्शाङ्कन	२०
	पोखरी ताल तलैया संरक्षण (मुगापानी, रातीमाटे, ढाडे)	३००
	संवेदनशील क्षेत्रको पहिरो नियन्त्रण	२००
	वडा नं १ रामवारी खोला, सपौदी खोला, महालक्ष्मी मन्दिर, कालिगण्डकी क्षेत्र, लुम्दीखोला, बडीगाड खोला	५००
	वडा नं २ चेहेमी पहिरो, वडहरे खोला, कालिगण्डकी क्षेत्र	५००
	वडा नं. ३ कसिन्थला पहिरो, रिप डाँडा पहिरो, वझादी पहिरो	५००
	वडा नं. ४ पिपलडाँडा पहिरो, नादी खोला, चिदी खोला, ढाँगैरा तटवन्ध, वडिगाड खोला	५००
	वडा नं. ५ः अँधेरी खोला, जुम्दि खोला, तर्दिखोला, वडिगाड खोला (साहघाट क्षेत्र), सुनको पहिरो	५००
	वडा नं. ६ वडहरवोट, भलादी, उल्लीखोला, खल्लुकका रुख, डहरे खोला, वडिगाड खोला	५००
	वडा नं. ७ र ८ सवै जोखिम युक्त पहिरो नियन्त्रण	५००
	वायो इन्जिनियरिङ प्रविधिको प्रयोग	५००
जलस्रोत तथा भूमिलाई आयमुलक क्षेत्रमा परिवर्तन गर्ने	बालुवा ढुंगा, गिटि उत्खनन नियमन तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम	१००
	तितेपाती तेल प्रशोधन	५०
	भू तथा जलाधार क्षेत्र वृक्षारोपण कार्यक्रम ।	१००
	जलाधार जालश्रोत तथा सिमसार संरक्षण कार्यक्रम ।	३००
जम्मा		५१००

७.२.५ **नतिजा खाका**

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	नदि कटान, डुबान तथा बाढीको नियन्त्रण गरी धनजनको साथै मानव तथा जिवजन्तुको जीवन रक्षा गर्ने						
असर तह	नदी, खहरे खोला, बाढी तथा भूक्षय नियन्त्रण गर्दै भूमिगत पानीको मुहान, तालतलैया, पोखरी, सिमसार लगायत भू तथा जलाधार क्षेत्रको संरक्षण भई आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटन प्रवर्द्धन भएको हुनेछ ।						
संरक्षित पानी मुहान क्षेत्र	संख्या	१५	१७	२०	२२	वडा सर्वे	गा.पा
संरक्षित खेतबारीको क्षेत्रफल	प्रतिशत					वडा सर्वे	गा.पा
नदी नियन्त्रण लम्बाई	किमि	१	३	३	४	वडा सर्वे	गा.पा
स्पर तथा बाँध, चेकड्यामहरुको लम्वाई	किमि					वडा सर्वे	गा.पा
संरक्षित गल्छी र पहिरो	संख्या	७	८	९	१०	वडा सर्वे	गा.पा
संरक्षित भू-क्षय र बाढी संवेदनशील क्षेत्र	संख्या	१२	१०	९	८	वडा सर्वे	गा.पा
संरक्षित र व्यवस्थित तालतलैया र सिमसार क्षेत्र	संख्या	९	९	९	९	वडा सर्वे	गा.पा
जलउत्पन्न प्रकोपवाट प्रभावित घरपरिवार	संख्या					वडा सर्वे	गा.पा
वायोइञ्जिनियरिङ प्रविधि प्रयोग संरचनाको लम्बाई	किमि	१०	१०	१२	१४	वडा सर्वे	गा.पा
प्रतिफल तह	व्यवस्थित जल तथा भूसंरक्षण प्रणाली लागू भई भू–जलाधार क्षेत्रको उत्पादनशील प्रयोग हुने						

७.२.६ **अपेक्षित उपलब्धी**

व्यवस्थित जल तथा भूसंरक्षण प्रणाली लागू भई भू–जलाधार क्षेत्रको उत्पादनशील प्रयोग वढ्ने छ ।

७.३ वातावरण तथा फोहोरमैला व्यबस्थापन

७.३.१ पृष्ठभुमि

वातावरण संरक्षण तथा फोहोरमैला व्यबस्थापन वातावरणीय स्वास्थ्य र मानव स्वास्थ्यको दृष्टिकोणले पनि अति आबश्यक र महत्वपूर्ण बिषय हो । वातावरण मानव जीवनको लागि अति महत्वपूर्ण र संवेदनशील क्षेत्र भएको र वातावरणको समुचित व्यवस्थापनले नै समग्र क्षेत्रमा सकरात्मक नतीजा हासिल गर्न मद्धत पुग्ने हुन्छ ।

बढ्दो जनसंख्या र उच्चतम उपभोग र अव्यवस्थित फोहोरमैलाको व्बबस्थापनले गर्दा वातावरणमा नकरात्मक असर पुगेको देखिन्छ । हाल विभिन्न किसिमका कुहिने नकुहिने तथा विभिन्न क्षेत्रबाट उत्पादन हुने फोहोर मैलाको उचित व्यवस्थापन नहुँदा यसको नकारात्मक असर प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष रुपमा वातावरणमा परेको देखिन्छ । स्थानीय तहले पनि फोहोरमैलाको व्यवस्थापनमा विशेष ध्यान दिन आवश्यक छ । फोहोरमैलाको उत्पादनमा न्यूनीकरण, प्रशोधन, पुनः प्रयोग, आदि विषयमा स्थानीय तहले ध्यान पुर्याउन सकेमा वातावरणमा प्रत्यक्ष रुपमा सकारात्मक मद्धत पुर्‍याउँदछ ।

७.३.२ समस्या तथा चुनौतीहरु

फोहोरको परिमाण धेरै नहुँदा फोहोरमैला विसर्जनको ठूलो समस्या देखिएको छैन । तर विकास हुँदै गएका बजार केन्द्रहरूमा यो समस्या बढ्दो रूपमा देखिन्छ । जथाभावी हुने आगलागी, फोहोर विसर्जन, उद्योगहरुबाट निस्कने फोहोर, यातायातका साधनहरबाट निस्कने धुवाँ र विभिन्न अजैविक किसिमका फोहोरहरु का कारण वातावरणमा प्रत्यक्ष रुपमा असर परेको देखिन्छ ।

७.३.३ सम्भावना तथा अवसर

स्थानीय तहले वातावरण र फोहोरमैला व्यबस्थापनमा खेलेको भूमिका तथा विभिन्न संघिय र प्रादेशिक नीति र महत्व तथा फोहोरमैला व्यबस्थापनमा भएका प्रविधि र नवप्रवर्तन सीपहरुले पनि फोहोरमैला व्यबस्थापन र वातावरण संरक्षणमा अहम भूमिका खेल्ने सम्भावना रहेको छ ।

७.३.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति कार्यक्रम र आयोजनाहरु

लक्ष्य

सुरक्षित वातावरणको सुनिश्चितता भएको हुनेछ ।

उदेश्य

पालिका भित्रको विभिन्न फोहोरमैला व्यबस्थापन उचित तवरले भएको हुने ।

रणनीति र कार्यक्रमहरु

रणनीति	आयोजना	लागत
वातावरणीय स्वच्छताका लागि आवश्यक कानुनी तथा संरचनात्मक संरचना तयार गर्ने	ऐन, नीति, कानून, मानक, योजना तथा नियमावली तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	२०
	वजार क्षेत्रलाई हरित क्षेत्रका रुपमा विकास गर्ने	
	खैरेनी लगायतका गाउँपालिकाका नगर क्षेत्रमा उत्सर्जन हुने फोहोरको व्यवस्थापन	
वैकल्पिक उर्जाको प्रर्वद्धन गर्ने	परम्परागत उर्जाको प्रयोग गर्ने घरधुरीको तथ्याङ्क अध्यावधिक	२०
	गोवर ग्याँस, सुधारिएको चुलो, विद्युतिय चुलो जस्ता कम खर्चिला तथा वातावरणीय रुपमा अनुकूल प्रविधिको विकास तथा व्यवस्थापन ।	२००
वातावरणको दीगो व्यवस्थापन गर्ने	नदीले छोडेका ठाउँहरू वा नदी कटानहरू, नहरका किनारहरू तथा सडक किनारहरूमा वृक्षारोपण को व्यवस्थापन	१००
	स्थानीय समुदायहरुसँगको सहकार्यमा प्राकृतिक पार्क, पोखरी आदिको निर्माण तथा संरक्षण ।	२००
	सामुदायिक संस्थाहरुसंग सहकार्य गरी फोहोर न्यूनीकरण, प्रशोधन तथा प्रयोग जस्ता विधिहरु अवलम्बन गरी फोहोरमैलाको व्यवस्थापन तथा श्रोतमै न्यूनीकरण गर्ने कार्यक्रम	२००
	बजार क्षेत्रहरुमा ढलहरु निर्माण र गाउँबस्तीका घर आँगनबाट निस्कने फोहोरपानीलाई नजिकको खेतवारीमा सुरक्षित निकास तथा करेशाबारी प्रवर्द्धन गर्ने	२००
	जडिबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावरको सर्वेक्षण, उत्पादन, संकलन, प्रवर्द्धन, प्रशोधन तथा बजार व्यवस्थापन	१००
	वातावरण प्रद्षण गर्ने खालका उद्योग तथा व्यवसायलाई निश्चित क्षेत्र तोकी संचालन गर्ने	
	Zero Waste प्रणालीलाई अझ प्रभावकारी बनाई घरबाट उत्पादन हुने फोहरलाई मलको रुपमा र अन्य फोहोरबाट आधुनिक प्रविधि अपनाई बैकल्पिक उर्जा निकाल्न अध्ययन गर्ने	२०
	शहरको सौन्दर्य अभिवृद्धि गर्न गाउँपालिकाका शहरी क्षेत्रहरुमा एक पसल/एक घर दुई गमलाको कार्यक्रमलाई अभियानको रुपमा सञ्चालन गर्ने ।	४०
लागत लाखमा		११००

७.३.५ नतिजा खाका

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	सुरक्षित वातावरणको सुनिश्चितता भएको हुनेछ ।						
असर तह	पालिका भित्रको विभिन्न फोहोरमैला व्यबस्थापन उचित तवरले भएको हुने ।						
मनोरञ्जनस्थल, पार्क र हरित क्षेत्र	संख्या	३	४	५	६	वडा सर्वे	गा.पा
प्रयोगमा आएको फोहोरमैला व्यवस्थापन प्रणाली	संख्या	२	३	३	३	वडा सर्वे	गा.पा
कम्पोष्ट-विन र गार्वेज-पिट प्रयोग गर्ने परिवार	संख्या	०	३००	५००	६००	वडा सर्वे	गा.पा
प्रशोधन गरिएको फोहोरमैला अनुपात	प्रतिशत	०	३	४	५	वडा सर्वे	गा.पा
व्यवस्थित ढल निकास भएको वजार क्षेत्र	संख्या	१	१	३	४	वडा सर्वे	गा.पा
शौचालय, घर आँगनको कुहिने फोहोरलाई व्यवस्थित गर्ने घरधुरी	संख्या	०	५००	६००	७००	वडा सर्वे	गा.पा
परम्परागत उर्जा (दाउरा) प्रयोग गर्ने घरधुरी	प्रतिशत	९०	८९	८६	८०	वडा सर्वे	गा.पा
घरभित्रको धुवाँवाट मुक्त घरधुरी	प्रतिशत	१०	१२	१५	२०	वडा सर्वे	गा.पा
घर, कार्यालय एवं अस्पतालको नकुहिने, नगल्ने, नसड्ने प्लाष्टिकजन्य फोहोरलाई सुरक्षित विसर्जन गर्नेको	संख्या	८				वडा सर्वे	गा.पा
प्रतिफल	स्थानीय तहमा फोहोरमैला व्यबवथापनका दृष्टिले प्रभावकारी कार्य भएको हुनेछ । विभिन्न किसिमका फोहोर मैलाहरुको संकलन, प्रशोधन, पुनःप्रयोग लगायतका कार्यहरु प्रभावकारी रुपमा भएका हुनेछन् । वातावरण संरक्षणका दृष्टिले पनि उल्लेख्य रुपमा कार्य भएको हुनेछ						

७.३.६ अपेक्षित उपलब्धी

स्थानीय तहमा फोहोरमैला व्यबवथापनका दृष्टिले प्रभावकारी कार्य भएको हुनेछ । विभिन्न किसिमका फोहोर मैलाहरुको संकलन, प्रशोधन, पुनःप्रयोग लगायतका कार्यहरु प्रभावकारी रुपमा भएका हुनेछन् । वातावरण संरक्षणका दृष्टिले पनि उल्लेख्य रुपमा कार्य भएको हुनेछ

७.४ विपद जोखिम न्यूनिकरण र व्यबवथापन तथा जलवायु परिवर्तन उत्थानशीलता

७.४.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापनलाई तीनवटै तहका सरकारको कार्यक्षेत्रभित्र समावेश गरी आआफ्नो तहमा यी विषय सम्बन्धी नीति, कानून, रणनीति र मापदण्ड तर्जुमा गरी लागू गर्न सकिने व्यवस्था गरेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले पनि स्थानीय तहको आवधिक तथा वार्षिक योजनामा जलवायु परिवर्तन, अनुकुलन, विपद् व्यवस्थापन जस्ता अन्तरसम्बन्धित विषयलाई समावेश गरी कार्यान्वयन गरिनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । जलबायुजन्य विपदका हिसाबले यो जिल्ला कम जोखिममा परेको भए तापनि जलवायु परिवर्तनका हिसाबले यो जिल्ला जोखिमपूर्ण मानिन्छ, । बढ्दो तापक्रम, विभिन्न किसिमका विपतका घटनाहरु जस्तै बाढी पहिरो, खडेरी, नदी कटान, आगलागी जस्ता विपदका घटनाहरु बर्षेनी भैरहेका छन् । गाउँपालिकाको विपद् जोखिम प्रतिकार्य योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने जमर्को गरेको छ । ।

७.४.२ प्रमुख समस्या तथा चुनौती

जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून र मापदण्ड तर्जुमा हुन नसक्नु, स्थानीय जलवायु परिवर्तन अनुकुलन कार्य योजना लागू गर्न प्राविधिक जनशक्ति र आर्थिक स्रोतको कमि हुनु, जीविकोपार्जनका लागि प्राकृतिक स्रोतहरू र वर्षातको पानीमा अधिक निर्भर रहनु, जलवायु परिवर्तनको कारण अतिबृष्टि हुनु र खडेरी पर्नु, बाढी, पहिरो, खडेरी, हावाहुरी, मानव रोगको महामारी, असिना, चट्याङ, आगलागि,कृषिमा रोग किरा र मिचाहा प्रजाति जस्ता प्रकोपहरूले स्थानीयस्तरमा प्रत्यक्ष रूपमा असर परेको महसुस हुनु, वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य हेर्ने सम्पर्क व्यक्ति नतोकिनु, व्यवस्थित कार्य योजना बनाई कार्यक्रम सञ्चालन हुन नसक्नु, जंगलमा आगलागी, चट्याङ आदिका घटनामा वृद्धि हुनु, खहरे खोला भएको कारणले कटान तथा भूक्षयको जोखिम रहनु, स्थानीय वातावरण समितिको क्षमता कमजोर रहनु बर्षेनी प्राकृतिक तथा गैरप्राकृतिक विपद्ले जीऊधनका साथै सार्वजनिक, निजी सम्पत्ति, भौतिक संरचनाहरू समेत प्रभावित हुनु आदि यस क्षेत्रका प्रमुख समस्या हुन् ।

विभिन्न पानीका श्रोत संरक्षण गर्नु, स्थानीय स्तरमा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी आधिकारिक तथ्यांक संकलन गर्नु, स्थानीय जलवायु अनुकुलन कार्ययोजना लागू गर्नु, जलवायु अनुकुलन सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्नु, जलवायु परिवर्तन अनुकुलन संरचना निर्माण गर्नु, कृषि तथा वन क्षेत्रमा जलवायु अनुकुलन प्रविधिको उपयोग बढाउनु, जलवायु परिवर्तनबाट हुने क्षति कम गर्नु, जलवायु परिवर्तनको असरबाट प्रभावित गरिब, विपन्न, महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धाहरू, साधन स्रोतमा कम पहुँच भएका घरधुरी लाई सेवा र टेवा दिनु र खेतबारीमा रासायनिक मलको प्रयोग निरुत्साहित गरी जैविक प्रविधिको उपयोग बढाउनु चुनौती आदि देखिएका छन् ।

७.४.३ सम्भावना तथा अवसर

गाउँपालिकाको उपशाखामा प्रा.उ. टिम तथा विद्यालयमा तालिम प्राप्त शिक्षक नायकको व्यवस्था हुनु, समुदायमा आधारित विपद जोखिम व्यवस्थापन समितिको व्यवस्था हुनु, भू-कम्प प्रतिरोधात्मक सार्वजनिक संरचनाको व्यवस्था हुनु, आपतकालिन कोषको व्यवस्था हुनु, अन्तरराष्ट्रिय स्तरमा जलवायू परिवर्तनलाई विश्वकै एजेण्डाको रूपमा कार्यान्वन गर्ने प्रतिबद्धता रहनु, केन्द्रीयस्तारमा जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, रणनीति तर्जुमा भएको हुनु, भई कार्यान्वयनमा रहनु नेपाल सरकारको स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन

२०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४, वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ र जलवायु नीति २०७६, कार्यान्वयनमा रहनु, स्थानीयस्तरमा जलवायु अनुकुलन कार्य योजना तथा विपद् जखिम न्यूनीकरण, व्यवस्थापनलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने नीति लिइनु, स्थानीय तहलाई विपद् व्यवस्थापन गर्ने र यस सम्बन्धी कार्यसँग सम्बन्धित संस्थाहरूलाई समन्वय समन्वय र सहकार्य गर्न सक्ने गरी कानुनी व्यवस्था समेत हुनु यसक्षेत्रका अवसर रहेका छन् ।

७.४.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम र आयोजाहरु

लक्ष्य

जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिमबाट भएको प्रभाव न्यूनीकरण भएको हुने ।

उद्देश्य

जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिमको क्षति कम गर्नु ।

रणनीति र कार्यक्रम

रणनीति	आयोजना	
विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धी कानुनी तथा संरचनात्मक व्यवस्था गर्ने	सम्भाव्य प्रकोप र जोखिमका क्षेत्रहरू तथा बस्ती एवम् वैकल्पिक क्षेत्रको पहिचान	२०
	कानून, नीति, सिद्धान्त, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा नियमन	२०
	विपद व्यवस्थापन कोष	३००
	विपद व्यवस्थापन स्वयंसेवक दल निर्माण	२०
	आपतकालिन सामग्रीको व्यवस्थापन	५०
	विपद् व्यवस्थापनमा क्रियाशील संघ/संस्थाहरुसँग सहकार्य	१००
	आपतकालीन प्रतिकार्य संचालन केन्द्र	१००
	प्रत्येक वडामा विपद जोखिम न्यूनीकरण सम्वन्धी जनचेतना कार्यक्रम	२०
	प्रत्येक वडामा भू-कम्प प्रतिरोधात्मक सार्वजनिक संरचना निर्माण	१००
	वडामा प्राथमिक उपचार केन्द्र एवं रक्त संचार केन्द्र स्थापना	१००
प्रकोप व्यवस्थापनका लागि संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय सामुदायिक एवम् निजी क्षेत्रसंग सहयोग, समन्वय तथा सहकार्य गर्ने ।	अन्तरसरकारी समन्वयमा आवश्यक विपद् जोखिम न्युनीकरणका लागि आवश्यक कार्यक्रम	२००
	आपतकालिन पुर्नवास आयोजना	३००
जलवायु परिवर्तन अनुकुल रणनीति निर्माण गर्ने	कृषि तथा वन क्षेत्र भूउपयोग प्रणाली विकास गरी जलवायु परिवर्तन अनुकुलका खेती प्रणाली, वीउ व्यवस्थापन लगायतका क्रियाकलाप सहितको कार्य योजना निर्माण गर्ने ।	१००
लागत लाखमा		१४३०

७.४.५ अपेक्षित उपलब्धि र नतिजा खाका

सूचक	इकाइ	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिमबाट भएको प्रभाव न्यूनीकरण भएको हुने ।						
असर तह	जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिमको क्षति कम गर्नु ।						
सुरक्षित, एकीकृत र व्यवस्थित वस्ती/आवास क्षेत्र	संख्या	३	४	४	४	विपद शा.	गा.पा
अयोग्य वस्ती वा स्थानमा बसोबास गरेका परिवार	संख्या	१२००	१०००	८००	६००	विपद शा.	गा.पा
विपदबाट भएको बार्षिक क्षती (जग्गा, संरचना, बाली नाली, पशुपंक्षी र अन्य सम्पत्ती) लाख	रु.	५०	४०	३०	२०	विपद शा.	गा.पा
खुल्ला क्षेत्र तथा स्थानहरु	संख्या	१२	१५	१५	१५	विपद शा.	गा.पा
आपतकालीन उद्धारका लागि तालिम प्राप्त स्वयंसेवक	जना	०	१०	२०	३०	विपद शा.	गा.पा
विपद व्यवस्थापन स्थानीय कोषमा भएको रकम (लाखमा)	रु.	१००	१२५	१३०	१३५	विपद शा.	गा.पा
विपद व्यवस्थापनमा क्रियाशील संघ/संस्थाहरु	संख्या	२	४	६	६	विपद शा.	गा.पा
विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य समिति गठन भएका वडाहरु	संख्या	८	८	८	८	विपद शा.	गा.पा
विपद प्रतिकार्यका लागि भएको आपतकालीन नमूना अभ्यास	संख्या		१	३	४	विपद शा.	गा.पा
विपद व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (पूर्व चेतावनी) जडान भएका क्षेत्रहरु	संख्या	१	२	२	२	विपद शा.	गा.पा
आपतकालीन उद्धारका लागि अत्यवश्यक एम्वुलेन्स तथा वरुणयन्त्रको व्यवस्था	संख्या	३	४	४	४	विपद शा.	गा.पा
प्रतिफल तह	पालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन भइ जलवायु परिवर्तनमा आधारित पालिकास्तरीय जीविकोपार्जन रणनीति हुने						

७.४.६ अपेक्षित उपलब्धि

योजना कार्यान्वयनबाट जलवायु अनुकुलन योजना तर्जुमा भई कार्यान्वयनमा आएको हुने, गाउँपालिका स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समित क्रियाशील भएको हुने, विपद् व्यवस्थापन कोषमा वृद्धि भइ स्थापना भई सञ्चालनमा आएको हुने, विपद् आपतकालीन भण्डारण व्यवस्था भएको हुने, विपद् नक्साङ्कन भएको हुने, सबै वडामा समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको हुने, विपद्जन्य क्षति आधाले कम भएको हुनेछ ।

परिच्छेद– ८
सुशासन तथा संस्थागत विकास

८.१ संस्थागत विकास तथा सुशासन

८.१.१ पृष्ठभूमि

स्थानीय सरकार नागरिकका निकटका सरकार हुन् । राज्यबाट प्रदान गरिने आधारभूत सेवाहरूलाई प्रवाह गर्ने मुख्य जिम्मेवारी स्थानीय तहको रहेको छ । नागरिकले परिवर्तन र लोकतन्त्रको अनुभूति तबमात्रै गर्न सक्दछ जब स्थानीय तहमा सुशासन स्थापना हुन्छ । यसका लागि स्थानीय तहहरू सक्षम, पारदर्शी, भ्रष्टाचार मुक्त, उत्तरदायी र सहभागितामूलक हुन आवश्यक छ । योजना तर्जुमा सम्बद्ध सवै समितिहरू गठन भई क्रियाशील रहेका छन् । यस पालिकामा हालसम्म विधायन समिति समेत गरी विभिन्न समितिहरु क्रियाशिल रहेका छन् । संघीय मन्त्रालयबाट प्राप्त संगठन संरचना अनुसार उपलब्ध जनशक्ति पभावकारी ढंगबाट कार्यरत रहेका छन् । साथै विभिन्न गैर सरकारी संस्था, आमा समुह, सहकारी संस्था, सामुदायीक वन, लगायतका संस्थाहरु यस पालिकामा आवद्ध भएर कार्य गरिरहेका छन् । गाउँपालिकाले हालसम्म ४५ वटा ऐन नियम, कार्यविधि र मापदण्डहरु तय गरेको छ । यस सन्दर्भमा आवधिक योजनाका माध्यमबाट गाउँपालिकाको समग्र सस्थागत क्षमता अभिबृद्धि गर्ने अपेक्षा लिईएको छ ।

८.१.२ समस्या र चुनौती

स्थानीय आवश्यकता अनुसार पालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापनको पुनरावलोकन नहुनु, विषयगत कर्मचारीको पदपूर्ति नहुनु, वडा कार्यालयको भवन सुव्यबस्थित नहुनु, जनप्रतिनीधि, विषयगत समिति एंव कर्मचारीको क्षमता विकासका नहुनु, जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको कार्यविभाजन नहुनु, पालिकाले लक्ष्य अनुसारको आन्तरिक राजश्व सक्लन गर्न नसक्नु, न्यायिक समितिका पदाधिकारीको क्षमता विकास नहुनु, आधुनीक सूचना प्रविधिका पूर्वाधारहरूको उचित प्रयोग गर्न नस्कनु, सहभागितात्मक योजना तर्जुमा तथा अनुगमन पद्धतिका चरणहरूलाई पूर्णरूपले लागू गर्न नसक्नु, व्यवस्थित अभिलेख तथा सूचना प्रणाली नहुनु, पालिका भित्रका सबै संघसस्थाहरूको योजना एकिकृत रूपमा तर्जुमा हुन नसक्नु, आदि जस्ता यस पालिकाका प्रमुख समस्या/कमजोर पक्ष देखिएका छन् । आन्तरिक राजश्व वृद्धि गर्नु, रिक्त दरबन्दीको पदपूर्ति गर्नु, गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहलाई प्रविधिमैत्री बनाउनु, दिगो विकासका लक्ष्यहरूको स्थानीयकण गर्नु, अन्तर सरकार समन्वय गर्नु, गैससका योजनाहरू पालिकाको योजना प्रक्रियामा समावेश गर्नु आदि प्रमुख चुनौती हुन्।

८.१.३ सम्भावना तथा अवसरहरु

विभिन्न ऐन, कानून, नियमावली, निर्देशिका तथा कार्यविधि तयार हुनु, विषयगत समिति तथा अन्य समितिहरू क्रियाशील रहेको, संगठन संरचना अनुसार विषयगत शाखाहरूको स्थापना तथा कर्मचारीको व्यवस्था हुनु, आन्तरिक राजश्व सुधार कार्ययोजना स्वीकृत गरी राजश्व संकलन वृद्धि हुनु, आपतकालीन कोषको व्यवस्था हुनु, सूत्रमा आधारित लेखाप्रणाली सञ्चालनमा हुनु, पालिकाको शाखा उपशाखामा कम्प्युटर, इन्टरनेट सुविधा हुनु, नविनतम सूचना प्रविधिहरूलाई प्रयोगमा ल्याएको, सुशासनका औजारहरूको (सार्वजनीक सुनुवाई, सार्वजनिक परिक्षण तथा अनुगमन) निरन्तर प्रयोग हुनु, जनप्रतिनीधि तथा कर्मचारीहरू विच समन्वय, सहकार्य र सहयोगको

बातावरण हुनु, जस्ता यस पालिकाका प्रमुख सवल पक्षहरू देखिएका छन् । उपभोक्ता समिति, गैसस, सामुदायिक वन र अन्य संघ सस्थाहरू मार्फत कार्यान्वयन हुने पूर्वाधार तथा अन्य आयोजनामा लागत साझेदारी हुने गरेको, स्थानीय इन्टरनेट सेवा प्रदायकहरूको सेवा सञ्चालनमा रहेको, नागरिक समाज तथा स्थानीय संघसंस्था सक्रिय रहेको आदि प्रमुख अवसर हुन् ।

८.१.४ उपक्षेत्रगत लक्ष्य, उदेश्य, रणनीति, कार्यक्रम र आयोजना

लक्ष्य

नागरिकहरूमा सुशासनको प्रत्याभूत भएको हुने ।

उद्देश्य

सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता ल्याउनु ।

रणनीति तथा कार्यनीति

रणनीति	आयोजना	लागत
आवश्यक नीति तथा कानुनहरु निर्माण गर्ने	एकल अधिकारसँग सम्वन्धित नीति तथा कानुन तर्जुमा	२०
पारदर्शिता र जवाफदेहिताका का लागि गाउँपालिकाका र सरोकारवालाहरुको क्षमता अभिबृद्धि गर्ने	सामाजिक परिक्षण, सार्बजनिक परिक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई सम्वन्धी कार्यहरु नियमित गर्ने	१०
	वालमैत्री, अपांगमैत्री तथा वातावरणमैत्री संरचना, निर्णय, योजना वजेट एवं आयव्यय प्रतिवेदन सार्वजनीकरण	१०
	नागरिक समाज, समुदायमा आधारित संस्थाहरुको क्षमता विकास	१०
	सहायता कक्षाको व्यवस्था	
	गाउँपालिकाका सुचना आदानप्रदानका लागि सुचना प्रविधिको व्यवस्थापन	२०
	गाउँपालिका का सबै कार्यालयहरुमा गुनासो सुनुवाई कक्ष नागरिक वडा पत्र र सि. सि. टिभि जडान गरी सेवालाई चुस्त दुरुष्त र प्रभाबकारी गर्ने ।	२०
अनुगमन तथा मुल्याङ्कन प्रणालीलाई प्रभावकारी वनाउने	योजना सुपरीवेक्षण तथा अनुगमनमा समावेशी सहभागिता	
	अनुगमन तथा मुल्याङ्कनमा समुदायमा आधारित संस्थाहरु तथा लक्षित वर्गको क्षमता अभिवृध्दि र योजना अनुगमनमा अर्थपूर्ण सहभागिताको व्यवस्थापन	१०
	समुदाय स्कोर कार्ड	५

समावेशी र समतामूलक समाज निमार्ण गर्ने	सहभागितामूलक महिला, दलित, जनजाती, अल्पसङ्ख्यक लगायतलाई शसक्तीकरण तालिम मार्फत क्षमता विकास गर्ने ।	१०
	विपन्नता अभिलेखीकरण तथा लक्षित वर्गको स्थानीय श्रोत साधनमा पहुच अभिवृध्दि, स्थानीय संस्थाहरुको प्रोफाइल तयार	१०
जम्मा लाखमा		१२५

८.१.५ नतिजा खाका

सूचक	इकाई	आधार वर्ष २०७९/८०	आर्थिक वर्ष : लक्ष्य परिमाण			पुष्ट्याईको आधार	जिम्मेवार निकाय
			२०८०/८१	२०८२/८३	२०८४/८५		
प्रभाव तह	नागरिकहरूमा सुशासनको प्रत्याभूत भएको हुने ।						
असर तह	सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता ल्याउनु ।						
पालिकाले स्वीकृत गरेको ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि तथा मापदण्ड	संख्या	४०	४५	५०	६०	प्र.शा	गा.पा.
क्रियाशिल नीतिगत समिति तथा संयन्त्र	संख्या	८	८	८	८	प्र.शा	गा.पा.
संस्थागत मुल्याङ्कन	अंक	७९.५	८०	८५	८८	प्र.शा	गा.पा.
अभ्यास गरिएका सामाजिक जवाफदेहिताका औजारका प्रकार	संख्या	४	५	५	५	प्र.शा	गा.पा.
वर्षभरीमा भएका सार्वजनिक सुनुवाई	संख्या	२	२	४	४	प्र.शा	गा.पा.
वित्तिय जोखिम दर	अंक	७६	७७	७९	८०	प्र.शा	गा.पा.
उपभोक्ता समितिबाट सम्पन्न आयोजना	प्रतिशत	८३	८०	७०	६०	प्र.शा	गा.पा.
अनलाइन सेवावाट लाभान्वित सेवाग्राही		०	३	५	१०	प्र.शा	गा.पा.
पालिकाको मोवाइल एप्स प्रयोगकर्ताहरु	प्रतिशत	०	१०	२०	४०	प्र.शा	गा.पा.
स्थानीय आयोजनाको पुजी निर्माण दर	प्रतिशत	४	६	१०	२०	प्र.शा	गा.पा.
आन्तरिक राजश्वमा कुल बजेटको हिस्सा	प्रतिशत	०.०१	२	४	७	प्र.शा	गा.पा.
प्रतिफल तह	क्षेत्रगत नीति तथा कानुन निर्माण, वित्तिय पारदर्शिता, अनुगमन मुल्याङ्कन प्रणाली, लक्षित समुदायको मुलप्रवाहीकरण कार्यक्रम संचालन हुने						

८.१.६ अपेक्षित उपलब्धि

नागरिकहरूको सेवा सन्तुष्टिको स्तर ६५ प्रतिशत पुगेको हुने, सस्थागत स्व मूल्याङ्कनमा ८० प्रतिशत अंक प्राप्त गरेको हुने, ४० प्रतिशत सेवाहरू अनलाईनमा आवद्ध भएको हुने, पालिकाको वेबसाइड अध्यावधिक भएको हुने,, बेरुजुको आकार कुल खर्च रकमको २ प्रतिशतभन्दा कम भएको हुने, सामाजिक सुरक्षाका सेवाहरू बैकिङ प्रणालीबाट सञ्चालन भएका हुने, आन्तरिक राजश्व कुल बजेटको ७ प्रतिशत पुर्याउने आदि ।

परिच्छेद ९
कार्यान्वयन व्यबस्था

९.१ पृष्ठभूमि

संविधानले अधिकारको सूचीद्वारा निर्धारण गरेको अधिकारको सूची अनुसारका जिम्मेवारी व्यवस्थित रूपमा सम्पादन गर्न योजनाबद्ध प्रयास आवश्यक हुन्छ। योजनाबद्ध कार्यप्रणालीले मात्र निर्धारित समयमा पूर्व अनुमानिक स्रोत र साधनको अधिकतम प्रयोगद्वारा नियोजित कार्य सम्पादन र लक्ष्य हासिल गर्न सकिन्छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरूले आफ्नो अधिकारक्षेत्रका विषयमा स्थानीय स्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत विषयक्षेत्रगत मध्यकालिन तथा दीर्घकालिन विकास योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ। योजना तर्जुमामा यथार्थ बस्तुगत अवस्थाबारे जानकारी दिन तथ्याङ्कको अवश्यकता पदर्छ। वस्तुगत तथ्याकंका आधारमा विभिन्न भौतिक, आर्थिक तथा मानविय स्रोत, विभिन्न नीति र मापदण्ड लगायतका विषयबस्तुहरुको आधारमा योजना कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।

९.२ संस्थागत व्यबस्था तथा मानव संसाधन योजना

९.१.१ पृष्ठभूमि

यस गाउँपालिकामा अन्तर्गत ८ वटा वडा कार्यालयहरु रहेका छन। गाउँपालिकाको कार्यालय अन्तर्गत स्वीकृत दरवन्दी ३६ रहेकोमा स्थायी कर्मचारीहरु १२ र अन्य करारका कर्मचारीहरुबाट कार्य सञ्चालन भइरहेको छ। अन्य वडा कार्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत जम्मा कर्मचारीहरुको १०९ जना मध्ये ६९ जना करारमा कार्यरत रहेकाछन। गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन हालसम्म बनिनसकेको, वडा कार्यालयहरुमा वडा नं. १, २, ४ र ५ मा नयाँ भवन बनेको र अन्यमा पुरानै भवनबाट सञ्चालन भएको। स्वास्थ्य संस्थाका भवनहरुमा वडा नं. ३ र ६ मा बाहेक सबै नयाँ भवनबाट सेवा सञ्चालन भएको अवस्था छ।

९.१.२ समस्या/चुनौती

गाउँपालिकाको सूचना तथा प्रविधि पुर्वाधारको कमीका संस्थागत संरचनालाई प्रविधिमैत्री बनाउन सकिएको छैन। निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु, गै.स.स, सामुदायिक संस्थाका पदाधिकारीको क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरि सेवा प्रवाहमा देखा परेको चुनौतीहरु सम्बोधन गर्नु पर्ने अवस्था छ। ज्ञान सीप, अनुभव, दक्ष मानव संसाधानको अभावका कारण प्रशासन प्रभावकारी हुन नसक्नु, उपलब्ध जनशक्तिको सहि व्यवस्थापन हुन नसक्नु साथै दक्ष प्राविधिक जनशक्ति प्राप्त हुन नसक्नु, स्वास्थ्य क्षेत्रको भौतिक संरचना, जनशक्ति, प्रविधी विकासको समस्या, संस्थागन संरचना तथा मानव संसाधन विकास सम्बन्धी आवश्यक नीति तर्जुमा गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने चुनौती रहेको छ।

९.१.३ सम्भावना/अवसर

विभिन्न समस्या र चुनौतीको भएतापनि गाउँपालिकामा चुस्त सेवा प्रवाहको लागि कर्मचारी प्रशासन तथा जनप्रतिनिधिको क्षमता तथा मनोवल वृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकिने अवसर छ। प्रशासनिक संरचनालाई प्रभावकारी तथा प्रविधिमैत्री बनाउने कार्यक्रम तर्जुमा गर्न सकिने, सार्वजनिक सरोकारका व्यक्तिहरुको मनोवल अभिवृद्धि गर्न विशेष कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न सकिने, कर्मचारी अभाव तथा कामगर्ने जनशक्ति व्यवस्थापनका लागि करारमा कर्मचारी नियूक्त गरि कर्य सञ्चालन गराउन सकिने संभावना रहेको छ। साथै प्रदेश तथा संघीय सरकारसँग समन्वय गरी संस्थागत संरचना लाई थप प्रभावकारी बनाउन सकिने र कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधीसँग कार्यसम्पादन करार गरी लक्ष्य अनुरुप प्रगति हाँसिल गर्न सकिने अवसर छ।

९.१.४ दीर्घकालिन लक्ष्य र उद्देश्य

लक्ष्य

- संस्थागत संरचनालाई प्रविधिमैत्री, अपांगमैत्री तथा आधारभूत सुविधा सम्पन्न बनाई उपर्युक्त र दक्ष मानव स्रोत परिचालनबाट आर्थिक विकास गर्दै संस्थागत सम्वृद्धि हासिल गर्ने ।

उद्देश्य

- प्रभावकारी संगठन संरचना निर्माण भएसँगै संस्थागत क्षमता विकास भई प्रविधियुक्त दक्ष मानव स्रोतको उपयोगबाट गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा अभिवृद्धि गर्नु ।

रणनीति, कार्यक्रम आयोजना

रणनीति	आयोजना	अनुमानित लागत
संस्थागत संरचना तथा मानव संसाधन विकास नीति तय गर्ने	प्रदेश तथा संघीय सरकारसँग समन्वय गरी भौतिक तथा आर्थिक सहयोग प्राप्त गरी संस्थागत संरचना निर्माण	१००
	मानव संसाधन विकास सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा नियमन	१००
	संस्थागत संरचना विकास सम्बन्धी पालिका स्तरिय कार्यविधी निर्माण	१००
गाउँपालिकाको संस्थागत संरचनालाई चुस्त दुरुस्त बनाउने	प्रशासनिक संरचनालाई प्रभावकारी तथा प्रविधिमैत्री बनाउने कार्यक्रम	१००
	बिषयगत समिति एवं न्यायिक समितिको क्षमता विकास	५०
	कर्मचारी क्षमता विकास योजना तयार	५०
	सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरीय, न्यून समय लागत छिटो सेवा उपलब्ध बनाउन सम्भव भएका सेवा सुविधाहरु अनलाइनबाट प्रवाह	५०
	वडा कार्यालय एवं सेवा केन्द्रबाट प्रवाह हुने सेवा प्रविधिमैत्री	५०
	गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि एवं कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमहरु सञ्चालन	५०
	सार्वजनिक सरोकारका व्यक्तिहरुको मनोवल अभिवृद्धि गर्न विशेष	५०
	गाउँपालिकामा रहेको कर्मचारी अभाव तथा कामगर्ने जनशक्ति व्यवस्थापनका लागि करारमा कर्मचारी नियूक्त	५०
	विद्यालय, विषयगत कार्यालय एवं सरकारी कार्यालयहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरुसँग कार्यसम्पादन सम्झौता र नियमित मूल्याङकन	५०
	मापदण्ड निर्धारण गरी मापदण्डका आधारमा उत्कृष्टलाई पुरस्कृत गर्ने अभ्यास	१००
	सहकारी, गै.स.स., नागरिक समाज, सामुदायिक संस्था, निजी क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई तालिम, अभिमुखीकरण मार्फत क्षमता अभिवृद्धि गरी दक्ष, सबल, सक्षम जनशक्ति विकास	१००
अनुमानित लागत (लाखमा)		१०००

९.३ विषय क्षेत्र अनुसार अनुमानित वजेट

तालिका ११ मा सत्यवती गाउँपालिकाको क्षेत्रगत बजेट विनियोजनको अनुमानित खाका प्रस्तुत गरिएको छ। गाउपालिकाको योजना तर्जुमा कार्यशालाले आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार, वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन तथा सुशासन तथा संस्थागत विकास अन्तर्गत परिकल्पना गरेका आयोजनाहरुको सफल कार्यान्वयनका लागि आगामी पाँच वर्षमा गाउँपालिकाले आवश्यक पर्न सक्ने कुल १० अर्व ९ करोड बराबरको वित्तीय स्रोतको अनुमान प्रस्तुत गरिएको छ। कुल अनुमानित लगानी मध्ये करिब ३ अर्व ३३ करोड (३० प्रतिशत) गाउँ गौरव र रुपान्तरणकारी आयोजनाका लागि तथा ७ अर्व ६४ करोड क्षेत्रगत आयोजनाका लागि आवश्यक पर्ने अनुमान गरिएको छ। योजना तर्जुमा गोष्ठीले तय गरेको गाउँपालिकाका प्रमुख प्राथमिक क्षेत्रहरुलाई प्रमुख प्राथमिकताका साथ लगानी अनुमान प्रस्तुत गरिएको छ।

क्षेत्रगत रुपमा आर्थिक विकासलाई १६.८२ प्रतिशत, पूर्वाधार विकासलाई २९ प्रतिशत, सामाजिक विकासलाई १४ प्रतिशत, वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापनलाई ९.७ प्रतिशत र सुशासन तथा संस्थागत विकासलाई १.९ प्रतिशत लगानी अनुमान गरिएको छ।

तालिका ११: विषय क्षेत्र अनुसार अनुमानित वजेट

विषय क्षेत्र	कुल अनुमानित लागत	प्रतिशत	सहकार्य			
गाउँगौरवका आयोजना	३३३००	३०.३३	संघ	प्रदेश	नीजि क्षेत्र	सहकारी
१. आर्थिक विकास	१८४७०	१६.८२				
कृषि तथा पशुपंछिपालन	९१००	०.४९				
पर्यटन, सँस्कृति तथा सम्पदा	२८७०	०.१६				
उद्योग, व्यापार, व्यवसाय तथा आपूर्ति	१५९०	०.०९				
श्रम, रोजगारी र सामाजिक सुरक्षा	१०००	०.०५				
बैंक तथा वित्तिय संस्था	३९१०	०.२१				
२. सामाजिक विकास	१५३००	१३.९४				
स्वास्थ्य तथा पोषण	३५८०	०.२३				
शिक्षा विज्ञान तथा नवप्रवर्तन	४९८०	०.३३				
खानेपानी तथा सरसफाई	३२५०	०.२१				
महिला, बालबालिका र लक्षित वर्ग	१५५०	०.१०				
युवा तथा खेलकुद	१२४०	०.०८				
कला संस्कृति, भाषा र साहित्य	७००	०.०५				
३. पूर्वाधार विकास	३१९२०	२९.०७				
आवस, वस्ति तथा सार्वजनिक निर्माण	२६९०	०.०८				
सडक पुल यातायात	२९२९०	०.९२				
जलस्रोत, विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा	२२००	०.०७				
सूचना तथा संचार	४३०	०.०१				
सिंचाई	३०००	०.१६				
४.वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन	१०६८०	९.७३				
वन तथा जैविक विविधता	३०५०	०.२९				

जलाधार तथा भुमि संरक्षण	५१००	०.४८				
वातावरणीय स्वच्छता	११००	०.१०				
विपद व्यवस्थापन	१४३०	०.१३				
५. सुशासन तथा क्षमता विकास	**१२५**	**०.११**				
ऐन, नियम तथा कार्यविधि	१२५	१.००				
कुल बजेट	**१०९,७९५**	**१००**				

९.४ स्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण

गाउँपालिकाले विगतमा प्राप्त गरेको वित्तीय स्रोतको प्रवृत्तिलाई ध्यानमा राखेर आगामी पाँच वर्षका लागि गरिएको राजस्व प्रक्षेपणको खाका तल प्रस्तुत गरिएको छ। गाउँपालिकाले संघ र प्रदेश सरकारबाट नियमित रुपमा प्राप्त गर्ने अनुदानका आधारमा सत्यवती गाउँपालिकाको चालु आ.व २०७९/८० को बजेट रु ३६ करोड लाई आधार मानि आ.ब. २०८४/८५ सम्मका लागि यो प्रक्षेपण गरिएको हो जस अनुसार प्रतिवर्ष गाउँपालिकाले प्राप्त गर्ने वित्तीय स्रोतमा १० प्रतिशतका दरले वृद्धि हुने अनुमान गरिएको छ। यही अनुमानका आधारमा आ.ब. २०८४/८५ सम्ममा गाउँपालिकामा कुल २ अर्ब ७७ करोड बराबरको राजस्व परिचालन हुने देखिन्छ। उक्त परिचालित राजस्वमा प्रशासनिक खर्च बापतको १ अर्ब ४३ करोड घटाउदा गाउँपालिकाले लगानी गर्न सक्ने लगानी योग्य राजस्व रु १ अर्ब ३४ करोड हुन आउने देखिन्छ। तालिका १२ मा गाउँपालिकाको राजस्व प्रक्षेपणको अवस्थालाई देखाईएको छ।

तालिका १२ : पालिकाको आगामी पाँच बर्षको अनुमानित बजेट, राजश्व (रु. लाखमा)

आय शीर्षक	आ.व.०७९।८०	आ.व.०८०।८१	आ.व.०८१।८२	आ.व.०८२।८३	आ.व.०८३।८४	आ.व.०८४।८५	कूल राजश्व परिचालन
समानिकरण							**८,८०३.५१**
संघ	१,०९३	१,२०२	१,३२३	१,४५५	१,६००	१,७६०	**८,४३३**
प्रदेश	४८	५३	५८	६४	७०	७७	**३७०**
राजश्व वांडफांड					०	०	**०**
संघ	८८४	९७२	१,०७०	१,१७७	१,२९४	१,४२४	**६,८२१**
पदेश	७९	८७	९६	१०५	११६	१२७	**६१०**
शसर्त					०	०	**८,१७९**
संघ	९६०	१,०५६	१,१६२	१,२७८	१,४०६	१,५४६	**७,४०७**
प्रदेश	१००	११०	१२१	१३३	१४६	१६१	**७७२**
समपुरक					०	०	**०**
समपुरक संघ	६०	६०	६६	७३	८०	८८	**४२६**
समपुरक प्रदेश	१५०	१६५	१८२	२००	२२०	२४२	**१,१५७**
बिशेष अनुदान					०	०	**०**
संघ	१००	११०	१२१	१३३	१४६	१६१	**७७२**
प्रदेश	६०	६६	७३	८०	८८	९७	**४६३**
आन्तरिक	७०	७७	८५	९३	१०२	११३	**५४०**
	३,६०४	**३,९५८**	**४,३५४**	४,७९०	५,२६९	५,७९५	**२७,७७०**
प्रशासनिक खर्च	३,०८३	३,३९१	३,७३०	४,१०३	४,५१४	४,९६५	१४,३०८
कूल लगानी योग्य राजश्व प्रक्षेपण							१३,४६२

९.५ वित्तीय स्रोत परिचालन रणनीति तथा सहकार्य

गाउँपालिकाले संघ तथा प्रदेशबाट नियमित रुपमा प्राप्त गर्ने राजस्व तथा गाउँपालिकाको आन्तरिक राजस्वको अनुमानित प्रक्षेपण मध्ये आगामी ५ वर्षका लागि लगानी योग्य राजस्व रु १ अर्व ३४ करोड अनुमान गरिएको छ भने गाउँ गौरव, रुपान्तरणकारी तथा क्षेत्रगत आयोजनाको सफल कार्यान्वयनका लागि गाउँपालिकालाई १० अर्व बराबरको स्रोत आवश्यक पर्ने देखिन्छ । यसको अर्थ गाउँपालिकालाई योजना तर्जूमा कार्याशाला गोष्ठीले प्रस्ताव गरेका आयोजना पूरा गर्न करिब ९ अर्व ६३ करोड बराबरको अतिरिक्त लगानी आवश्यक पर्ने देखिन्छ । उक्त अतिरिक्त लगानीको परिपूर्तिका लागि गाउँपालिकाले देहायका रणनीति तथा कार्यनीति अपनाउन सक्नेछ

९.६ वित्तीय स्रोत परिचालनका रणनीति तथा कार्यनीति

क) संघ तथा प्रदेश सरकार :

संघले संविधान कार्यान्वयनको सिलसिलामा आवश्यक बाँकी कानून निर्माण गर्ने र गाउँपालिकाले तय गरेको योजना कार्यान्वयन गर्न आवश्यक सहजीकरण, समन्वय र सहकार्य गर्नेछ । गाउँपालिकाको योजना, अनुगमन तथा प्रतिवेदन प्रणाली र राजस्व असूली लागयतका सेवा प्रवाहसँग सम्बन्धित सफ्टवेयर विकास गरी जडान गरिनु कासाथै सेवाप्रवाहको प्रभावकारिता वृद्धि गर्न समेत सहयोग गर्ने छ। गाउँपालिकालाई अत्यावश्यक योजनामा बिशेष अनुदानका साथै समपूरक अनुदान समेत उपलबध गराउने कार्यमा समेत सहयोग परयाउने छ। गाउँपालिकाको योजना कार्यान्वयन गर्न बैंकिंग क्षेत्र, निजी क्षेत्र साथै विकास साझेदार सँग आवश्यक समन्वय र निर्देशन गर्नेछ ।

गाउँपालिकाको आवधिक योजना कार्यान्वयनमा प्रदेशको भूमिका समन्वय, सहकार्य सहजीकरण गर्ने हुनेछ । गाउँपालिकलाई तोकिएको विभिन्न अनुदान उपलब्ध गराउने साथै योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक नीति तथा कानून निर्माण गर्ने हुनेछ । यसैगरी पालिकालाई जिल्ला सदरमुकामसम्म जोड्ने सर्वयाम सडक, उच्च शिक्षा, विशिष्टीकृत सेवा प्रवाह, क्षमता विकास आदि क्षेत्रका साथै विभिन्न अनुदान, राजस्व बाँडफाँटबाट स्रोत, साधन उपलब्ध गराई प्राविधिक सहयोग पुर्याउनमा समेत प्रदेशको भूमिका महत्वपूर्ण हुने छ ।

ख) गाउँपालिका तथा अन्तरपालिका : संविधानले संघ, प्रदेश र गाउँपालिकाबीचको सम्बन्ध सहकारिता, सह-अस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तमा आधारित हुने व्यवस्था गरेको छ । आफ्नो सोच, लक्ष्य र उद्देश्य प्राप्त गर्न यस गाउँपालिकाले संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र अन्य स्थानीय तहसँग समन्वय, सहयोग र सहकार्य गर्नेछ । संघ र प्रदेश सरकारको सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीतिसँग सामन्जस्य र परिपूरक हुने गरी स्थानीय अर्थतन्त्रको विकास र विस्तारबाट समृद्धिको आधार निर्माण गर्ने लक्ष्यका साथ यो योजना तयार गरिएको छ जसे अनुसार प्रभावकारी सेवा प्रबाह र विकास व्यवस्थापनको आधार केन्द्रको रूपमा रही नागरिकलाई सार्वजनिक सेवा सुविधाको प्रत्याभूति दिन मुख्य भूमिका खेलिनेछ । यसरि नागरिकलाई सकेसम्म वडास्तरबाट नै सेवा उपलब्ध हुने गरी व्यवस्था गरिने र जसको लागि निजी, सहकारी, गैरसरकारी तथा सामुदायिक क्षेत्रसँग सहकार्य गरिनेछ । गाउँपालिकाको प्राथमिकतामा पर्ने तथा सिमाना जोडिएका स्थानीय तहहरुसँगको साझा चासोका आयोजनाहरुका लागि गाउँपालिकाले अन्तरपालिका आयोजनाको प्रारुप तयार पारी वित्तीय स्रोत व्यवस्थापनको रणनीति बनाउँनेछ ।

ग) नीजि क्षेत्रसँगको सहकार्य : गाउँपालिकाको आर्थिक र सामाजिक विकासमा सहकार्य र सहयोग गर्न निजी क्षेत्रको अहम् भूमिका हुनेछ । निजी क्षेत्रले आफ्नो प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्दै सार्वजनिक निजी साझेदारी

अवधारणा अनुसार वा स्वतन्त्र ढंगले कृषि, उद्योग, निर्माण, पर्यटन प्रर्बधन र अन्य सेवा क्षेत्रमा लगानी बढाई रोजगारी र्सिजना गर्नमा सहयोग पुरयाउने अपेक्षा गरिएको छ। साथै गुणस्तरीय बस्तु तथा सेवा उत्पादन, सहज र सुलभ आपूर्ति व्यवस्थापन, गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माण तथा उत्पादनशील र मर्यादित रोजगारी सिर्जना गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने छ । नीजि क्षेत्रलाई आकर्षण गर्न सकिने मुनाफा जन्य आयोजनाहरुको प्रारुप तयार पारी गाउँपालिकाले नीजि क्षेत्रको स्रोतलाई परिचालन गर्ने वातावरण तयार पार्ने छ ।

घ) सहकारी तथा जनसहभागिता : सार्वजनिक चासोका आयोजनाहरुका लागि वित्तीय स्रोत जुटाउन सहकारी तथा जनसहभागिता सँग सहकार्य गर्ने मोडालिटी तय गर्नेछ। सहकारी क्षेत्रले सहकारी संस्थामा सुशासन कायम गर्दै स्थानीय स्रोत-साधन, श्रम, सीप र पुँजीलाई ब्यापक रूपमा परिचालन गरी गाउँपालिकामा रोजगारी तथा आय वृद्धि र गरिवी निवारण गर्न सहयोगीको भूमिका निर्वाह गर्नेछ। साथै यस क्षेत्रले मानवीय आवश्यकताका साधन जस्तै कृषि सामग्रीको सहज बिक्री एवं वस्तु तथा सेवा उत्पादन, प्रशोधन र बजारीकरण गर्दै नागरिकहरूको सामाजिक-आर्थिक र सांस्कृतिक रुपान्तरण तथा समाबेशी आर्थिक वृद्धि हासिल गर्न सहयोग पुर्याउनेछ। वचत तथा कर्जा सेवामा संलग्न सहकारीले लघु, तथा घरेलु उद्योगको विकास ब्यापार र व्यवसाय गर्नका साथै सहकारीका सदस्यलाई सहज कर्जामा पहुँच बढाउन सहकारी क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ । यसरी सहकारी गाउँपालिकाको विकासको महत्वपूर्ण सहयात्रीको रूपमा रहनेछ।

गैरसरकारी संस्था र सामुदायिक क्षेत्र

गैरसरकारी संस्था र सामुदायिक क्षेत्रले गाउँपालिकाको विकास प्रक्रियामा सहयोगीको भूमिका खेल्ने छन् । यस क्षेत्रले गाउँपालिकाको विकास लक्ष्य तथा प्राथमिकताको समन्वयित तथा एकिकृतरूपमा कार्यक्रम सञ्चालनमा आफ्नोतर्फबाट योगदान गरी जन चेतना अभिवृद्धिका साथै स्थानीय विकास निर्माण, गरिवी निवारण तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्नमा सहयोग गर्ने छ । सामुदायिक संस्था, उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदाय सहितको सामुदायिक क्षेत्र स्थानीय शासन प्रक्रिया र विकास सहयात्री⁄साझेदारको रूपमा सक्रिय भूमिका निर्वाह गर्नेछन् । आवधिक विकास योजनाको कार्यान्वयन र विषयक्षेत्रगत लक्ष्य प्राप्तिमा गैरसरकारी क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

सत्यवती गाउँपालिकामा सार्वजनिक क्षेत्र अन्तर्गत गरिने खर्चहरू जुटाउन विभिन्न स्रोतहरूको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने हुन्छ । गाउँपालिकामा समग्र रूपमा राजस्व परिचालन प्रभावकारी हुन सकेमानै आवधिक योजनाको लागि चाहिने खर्च जुटाउन सम्भव हुनेछ। सत्यवती गाउँपालिकाको हालको वार्षिक बजेटमा आन्तरिक राजस्वको अनुपात न्यून रहेको अवश्थालाई हेर्दा तत्कालका निमित संघीय तथा प्रदेश सरकारको अनुदानमा बढी निर्र्भर रहनुपर्ने बाध्यता रहेको छ। यस गाउँपालिकामा उद्यमशीलताको अभावले व्यावसायिक उत्पादन तथा उत्पादकत्व न्यून रहनु, अधिकांश गाउँबासीको आर्थिक स्थिति कमजोर रहनु, करको दायरा एवं आधार सीमित रहनु र सम्भाव्य कर तथा गैर करका थप अवसरहरूको उपयोग हुन नसक्नु जस्ता कारणहरूले गर्दा हाललाई आन्तरिक राजस्व बढी अनुपातमा उठाउन सक्ने अवश्था छैन । यसका लागि गाउँपालिकामा भविष्यमा थप आन्तरिक राजस्व परिचालन गर्नका निमित गाउँपालिकाको विद्यमान एवं सम्भाव्य सम्भावनाहरूलाई उपयोग गर्दे राजस्व परिचालनलाई क्रमिक रूपमा बढाउदै लैजानुपर्ने देखिन्छ ।

९.७ आवधिक योजना कार्यान्वयन

सत्यवती गाउँपालिकाले बृहत छलफलद्वारा तयार पारेको पञ्चवर्षिय आवधिक योजनाको सफलता यसको कार्यान्वयन सँग जोडिएको छ । एक तर्फ दीगो विकास लक्ष्यले सन २०३० सम्मका लागि सम्पूर्ण देशहरुले प्राप्त गर्नु पर्ने आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार, वातावरणीय तथा संस्थागत विकासका सूचकहरु तोकेको छ भने संघीय सरकारले पनि सन २१०० सम्ममा प्राप्त गर्ने गरी समृद्धि र सुखका लक्ष्य तोकेको छ । यी सबै लक्ष्यको व्यवहारिक प्राप्ति स्थानीय सरकारको योजना कार्यान्वयनको प्रभावकारीतामा भर पर्दछ । तसर्थ गाउँपालिकाले उल्लेखित दीगो तथा राष्ट्रिय लक्ष्यको स्थानीयकरण प्रस्तुत आवधिक योजनाको कार्यान्वयनबाट गर्नु पर्ने हुन्छ ।

९.७.१ वर्तमान अवस्था

स्थानीय तहहरु सात चरणको वार्षिक योजना तर्जुमा प्रक्रियामा बढी अभ्यस्त भएको अवस्था छ । सत्यवती गाउँपालिकाको हकमा पनि यही कुरा लागु हुन्छ । तर प्रस्तुत आवधिक योजनाले कार्यक्रम कार्यान्वयनलाई प्रतिफलका रुपमा लिई प्रत्येक प्रतिफलको जाँच त्यसले आगामी पाँच वर्षमा सम्बन्धित क्षेत्रमा पार्ने असर र प्रभावद्वारा गर्ने प्रक्रियाको थालनी गरेको छ जुन गाउँपालिकाका लागि नयाँ अभ्यास हो । गाउँपालिकामा उपलब्ध निर्वाचित राजनीतिक प्रतिनिधि र प्रशासकीय जनशक्ति नयाँ योजना कार्यान्वयन पद्धतिका बारेमा जानकार हुनु पर्ने आवश्यकता छ ।

तालिका १३: कार्यान्वयन कार्ययोजनाका चरण

पहिलो चरण	कार्यान्वयन कार्ययोजना तयारी
दोस्रो चरण	मार्गदर्शन तयारी
तेस्रो चरण	कार्यान्वयन विधिको छनौट
चौथो चरण	अख्तियारी
पाँचौ चरण	अनुगमनको प्रतिवेदन र समीक्षा

९.७.२ कार्यान्वयन कार्ययोजना

योजना तर्जुमा कार्यशालाले तर्जुमा गरेको आवधिक योजनालाई गाउँसभाले अनुमोदन गरी सम्बन्धित शाखा तथा वडा कार्यालयहरुलाई त्यसको अख्तियारी पठाउने गरिन्छ । शाखा तथा वडा कार्यालयहरुले आवधिक योजनामा उल्लिखित लक्ष्य, उद्देश्य, सूचकका आधारमा बनेका रणनीति तथा कार्यनीतिहरुलाई ध्यानमा राखी भावी योजना कार्यान्वयनको खाका तयार पार्नु पर्ने हुन्छ ।

९.७.३ मार्गदर्शन तयारी

गाउँसभाबाट अख्तियारी प्राप्त कार्यक्रमको सफल र प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि प्रत्येक शाखाले आफनो शाखासँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरुको मार्गदर्शन तयारी गरी गर्नु पर्ने हुन्छ । मार्गदर्शनका साथसाथै आवश्यकता अनुसार खर्चको अख्तियारी पनि पठाउनु पर्ने हुन्छ ।

९.७.४ कार्यान्वयन विधिको छनौट

गाउँसभाबाट अख्तियारी प्राप्त कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनका लागि विद्यमान संघीय तथा स्थानीय कानुनका आधारमा कार्यक्रम कायान्वयन गर्ने व्यक्ति वा संस्था (उपभोक्ता समिति, ठेक्केदार, करार, गैसस आदि) लाई कार्यक्रमको कार्यान्वयनका लागि आवश्यक सम्झौता गरी गाउँकार्यपालिकामा पठाउनु पर्ने हुन्छ । कार्यक्रमहरु गाउँसभाबाट स्वीकृत भएपछि सोही बमोजिम कार्यान्वयन गर्नु पर्ने हुन्छ । यसरी कार्यक्रम कार्यान्वयनको प्रक्रियामा लैजादा गाउँपालिकाले कार्यक्रम कार्यान्वयन ईकाईबाट प्रगती प्रतिवेदन लिने अभ्यास अपनाईने गरिन्छ ।

९.७.५ अख्तियारी
आवधिक योजनाको अन्तिम प्रतिवेदनलाई गाउँ कार्यपालिकाले गाउँसभाबाट पारित गरेपछि उक्त योजनाको वार्षिक कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयनमा लैजानु पर्ने हुन्छ । वार्षिक कार्ययोजना तयार पार्नका लागि गाउँ प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत (प्रप्रअ) लाई अख्तियारी दिनु पर्ने हुन्छ । प्रप्रअले मध्यकालिन खर्चसंरचनालाई आधार बनाई क्रमागत रुपमा कार्यन्वयन गर्ने गरी आयोजनाहरुको रोलक्रम मिलाएर राख्नु पर्ने हुन्छ। प्रप्रअले रोलक्रममा व्यवस्थापन गरिएका आयोजनाहरुको कार्यान्वनमा विषयगत शाखा तथा वडा कार्यालायहरुसँग कार्यक्रम माग गर्नुपर्ने हुन्छ । माग भई आएका कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनकालागि गाउँ कार्यपालिकाले सम्बन्धित शाखा तथा वडा कार्यालयलाई अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने हुन्छ ।

९.७.६ वार्षिक कार्यान्वयन कार्ययोजना
आवधिक योजनाले परिकल्पना गरेका आयोजनाहरुलाई मध्यकालिन खर्च संरचनालाई आधार बनाई गाउँपालिका प्रशासनले वार्षिक कार्यक्रम कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा लैजानु पर्ने हुन्छ ।

९.७.७ अनुगमन प्रतिवेदन र समीक्षा
स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ बमोजिम गाउँ कार्यपालिकाले आयोजनाहरु कार्यान्वयनको समय सापेक्ष अनुगमन गरी त्यसबाट प्राप्त तथ्यहरुको चौमासिक रुपमा समीक्षा गरी आयोजना कार्यान्वयनको प्रभावकारीता बढाउन भूमिका खेल्नु पर्ने हुन्छ ।

९.८ अनुगमन तथा मूल्याङकन योजना

९.८.१ अनुगमन तथा मूल्याङकनको आवश्यकता
स्थानीय तहको विकासको मेरुदण्डको रूपमा रहेका विकास नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयनका लागि अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । योजनाबद्ध विकासको प्रयासमा अनुगमनलाई योजना चक्रको अभिन्न हिस्सा र प्रगति सिंहावलोकन गर्ने प्रमुख आधार मान्ने गरिन्छ । कार्यान्यन चरणको समयमा नै आयोजनाहरूमा भएको लगानी तथा साधनको प्रवाह समूचित ढङ्गले भएको छ वा छैन, कार्यतालिका अनुसार क्रियाकलापहरू सुचारु भएका छन् वा छैनन् साथै प्राविधिक तथा व्यवस्थापकीय कमजोरीहरू के के छन् भन्ने जानकारी प्राप्त गर्नुपर्ने हुन्छ । साथै सम्पादित काम तोकिएको लागत र गुणस्तरमा भए नभएको सुनिश्चत गर्नुपर्ने हुन्छ । गाउँपालिकाले आफ्नो स्वीकृत कार्यक्रम अनुसारका आयोजना अलावा आफ्रनो भौगौलिक क्षेत्र भित्र सञ्चालित अन्य विकास कार्यक्रमहरूको समेत अनुगमन गरी तत् तत् निकायमा जानकारी पठाउने गर्दछ ।

गाउँपालिकामा अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण/मूल्यांकन समिति गठन भएको भएतापनि वार्षिक योजना कार्यान्वयन कार्यतालिका बनाएर कार्यान्वयन हुन सकेको छैन, वार्षिक अनुगमन योजना पनि तयार गरी स्वीकृत भएको पाइएको छैन। अनुगमन गर्दा पूर्वनिर्धारित सूचकहरूको आधारमा हुने गरेको देखिँदैन । अनुगमनलाई सामान्य प्राविधिक निरीक्षणको विषयको रूपमा ग्रहण गर्ने गरेको वा लिने गरिएको पाइन्छ, जनप्रतिनिधिहरूबाट समयबद्ध रूपमा नभई कहिलेकाहीं कुनै कुनै योजनामात्र अनुगमन हुने गरेको। यदाकदा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू सहितको संयुक्त अनुगमनको अभ्यास पनि भएको पाइन्छ। यसैगरी चौमासिक तथा वार्षिक समीक्षामा प्रगतिको स्थितिको समीक्षा पनि हुने गरेको भएतापनि नियमित र व्यवस्थित हुने नगरेको, अनुगमनलाई योजना चक्रको अभिन्न हंगको रूपमा पनि स्वीकार गरेको पाइएको छैन। निरीक्षण, सुपरिवेक्षण र अनुगमनलाई खासै भिन्नता छ भन्ने

एकै रूपमा महसुस गरिएको देखिन्छ। अनुगमनलाई योजना चक्रको हिस्साको रूपमा पर्याप्त बजेट विनियोजन समेत हुने भएको देखिंदैन। अनुगमनको परम्परागत प्रणाली समस्या समाधानको दृष्टिले त्यति प्रभावकारी हुन सकेको देखिँदैन। स्थानीय योजना तथा कार्यक्रमहरूको नियमित र व्यवस्थित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली स्थापना गरी विकास योजनाको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक भएको छ । स्थानीय तहको हकमा अनुगमन तथा मूल्याङकन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउन स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १४ ले अध्यक्ष तथा उपाध्यक्षको काम कर्तव्य र अधिकारमा योजना तथा कार्यक्रमको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गरी सोको प्रतिवेदन बैठकमा पेस गर्नुपर्ने कानुनी व्यवस्था गरेको छ । त्यस्तै उपाध्यक्षको अध्यक्षतामा अनुगमन समितिको समेत प्रबन्ध भएको देखिन्छ । जिल्ला समन्वय समितिले पनि अनुगमन र वार्षिक समीक्षा गर्नुपर्ने संस्थागत र कानूनी व्यवस्था भएको छ । त्यस्तै ऐनको दफा ८४ ले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले गाउँपालिका अध्यक्षको निर्देशनमा अनुगमन तथा मूल्याङकन गर्ने गराउने कानूनी व्यवस्था गरेको छ ।

- **उद्देश्य**

अनुगमन तथा मुल्याङकन प्रणालीको नीतिगत संरचना निर्माण भई आयोजनाहरुको प्रतिफल, असर र प्रभावहरुको प्रभावकारी मापन प्रक्रियामा टेवा पुगेको हुनेछ ।

- **रणनीति तथा कार्यनीति**

रणनीति	**कार्यनीति**
अनुगमन तथा मुल्याङकनका लागि स्पष्ट नीति बनाई लागु गर्ने	अनुगमन तथा मुल्याङकन नीति निर्माण गरी प्रभावकारी ढंगबाट कार्यान्वयन गरिने छ
	गाउँ पालिकाका विषयगत समितिलाई प्रभावकारी बनाईने छ ।
जनशक्तिको क्षमता विकास गर्ने	अनुगमन तथा मुल्याङकन मा काम गर्ने कार्यपालिका तथा अन्य विषय समिति तथा शाखाहरुको क्षमता अभिवृद्धिमा ध्यान दिईने छ ।
आयोजनाहरुको हरेक पक्षलाई आधार मानी अनुगमन तथा मुल्याङकनलाई प्रभावकारी बनाउने	दिगो विकास लक्ष्य तथा राष्ट्रिय र प्रदेश लक्ष्यको स्थानीय करणसँग सम्बन्धित सूचकहरुको प्रगतीको प्रभावकारीता मापन गरिने छ ।
नीति, कार्यक्रम, योजना तथा आयोजनाहरुको अनुगमन तथा मुल्याङकन गर्दा सान्दर्भिकता, प्रभावकारीता, कार्यकुशलता, प्रभाव, दीगोपना, समावेशीता, लैङ्गिक समता र लाभग्राही सन्तुष्टिका आधारमा गरिने छ ।	दीर्घकालिन सोच, नतिजा तालिका, सूचना व्यवस्थापन प्रणाली विकास र अनुगमन तथा मुल्याङकन योजना तर्जुमा गरी तेस्रो पक्षबाट मुल्याङकन गरिने छ ।
	अनुगमन प्रणालीलाई नियमित र प्रभावकारी बनाउन नीति कार्यक्रम, योजना वा आयोजना निर्माण तहमा नै सूचकहरु निर्धारण गरी आयोजना सञ्चालन अगावै पूर्व मुल्याङक, कार्यान्वयनको चरणमा चालु मुल्याङन

	र आयोजना सम्पन्न भएपछि उपलब्धि मापन गर्ने प्रणालीको विकास गरिने छ । प्रथम आवधिक योजनामा विकास भएको नतिजा खाकालाई प्रत्येक नीति, कार्यक्रम, योजना तथा आयोजना मुल्याङनको आधार मानिने छ ।

९.८.२ अनुगमन तथा मूल्याङकनका लागि जिम्मेवार निकाय

आवधिक गाउँविकास योजनाको प्रभाव, असर, प्रतिफलको नतिजा मापन तथा संचालित कार्यक्रमको प्रक्रिया अनुगमन गरिनेछ । प्रक्रिया अनुगमन तथा प्राप्त नतिजाको मापन गर्ने जिम्मेवारी गाउँकार्यपालिकाको हुनेछ भने यस कार्यमा सुपरीवेक्षण तथा अनुगमन समितिलाई परिचालन गरिनेछ । आवधिक गाउँविकास योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङकनको जिम्मेवारी तथा विधि देहायअनुसार रहेका छन :

- गाउँकार्यपालिका तथा विषयगत समिति
- सुपरीवेक्षण तथा अनुगमन समिति
- जिल्ला समन्वय समिति
- विषयगत शाखा उपशाखा, परियोजना, संघ संस्था
- नागरिक समाज संस्था तथा तेश्रो पक्ष

आवधिक गाउँविकास योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङकनका साधन तथा विधि देहायअनुसार रहनेछन ।

- स्थलगत अनुगमन ।
- कार्ययोजना (लक्ष्य) र प्रगति बीच तुलना ।
- नागरिक अनुगमन ।
- सहभागितामूलक मध्यावधि समीक्षा ।
- सहभागितामूलक अन्तिम समीक्षा (तेश्रो पक्षबाट मूल्याङ्कन) ।

आवधिक गाउँविकास योजनाको अनुमान तथा मूल्याङकन प्रक्रिया देहाय बमोजिम हुनेछ

तालिका १४: आवधिक गाउँविकास योजनाको अनुमगन तथा मूल्याङ्कन प्रक्रिया			
के अनुगमन गर्ने ?	**कसले अनुगमन गर्ने ?**	**कहिले अनुगमन गर्ने ?**	**कसरी अनुगमन गर्ने?**
कार्यक्रम वा प्रक्रिया अनुगमन	सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन समिति, वडा समिति, सरकारी र गैसस, परियोजना	पटके, मासिक, चौमासिक र वार्षिक	स्थलगत अनुगमन गर्ने, चौमासिक कार्ययोजनाको लक्ष्य र प्रगति, विवरणको तुलना गर्ने,
प्रतिफल अनुगमन	गाउँ कार्यपालिका, सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन समिति	चौमासिक, अर्धवार्षिक, वार्षिक र मध्यावधि	स्थलगत अनुगमन गर्ने, वार्षिक कार्ययोजनाको लक्ष्य र प्रगति, विवरणको तुलना गर्ने, नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार नतिजा मापन गर्ने,
असर तह अनुगमन	सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन समिति र तेश्रो पक्ष	वार्षिक, मध्यावधि र अन्तिम वर्ष	सहभागितामूलक छलफल गर्ने, नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार नतिजा मापन गर्ने, नमूना सर्वेक्षण गर्ने,
प्रभाव तह **मूल्याङ्कन**	सुपरिवेक्षण तथा **मूल्याङ्कन** समिति र तेश्रो पक्ष	मध्यावधि र अन्तिम वर्ष	नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार नतिजा मापन गर्ने, सहभागितामूलक छलफल गर्ने, अध्ययन तथा सर्वेक्षण गर्ने,

अनुसूचि

अनुसूचि १ : गौरवका आयोजना

प्रमुख कार्यक्रम
पम्फुका थाप्ले पद मार्ग
सत्यवती हिले, हचिङकोट, थाप्ले, अरकुल दरवार, सत्यवती थाम जुनिया पर्यटन पूर्वाधार विकास
चिया खेती विस्तार, भार्से जमादी डाँडामा, लिंघाको वुडाचौर, ठूलो लुम्पेक सत्यवती
रुद्रवेणी अस्लेवा, ठूलो लुम्पेक, जयखानी, पुर्तीघाट सडक कालो पत्रे
खैरेनी जुनियाँ भार्से, त्रिवेणी वरेङ्ग वागलुङ मोटरबाटो
साहघाट लिंम्घा सत्यवती सडक स्तरोन्नती
चोरकाटे चिदीपानी जुनियाँ, सत्यवती चन्द्रकोट सडक स्तरोन्नती
गुलम्दी चेहेमी थुम्का, क्वाङ सत्यवती सहिद मार्ग स्तरोन्नती
मध्य सत्यवती लोकमार्ग स्तरोन्नती
उल्लीखोला बाँसपाटा फुलुङ मोटरबाटो स्तरोन्नती
हसरा पम्फुका मोटरबाटो निर्माण
कृषि
सिंचाइ सहितको फलफुल प्रवर्द्धन कार्यक्रम (दाँते ओखर, टिमुर, किवी)
खानेपानी
दाङसिंगा कसिनथला खानेपानी योजना वडा नं. ३
मचाकोट खानेपानी योजना वडा नं. १
द्वाँगा खानेपानी योजना वडा नं. १
छिसखोला बृहत खानेपानी योजना वडा नं. ३
चिदिपानी खानेपानी योजना, एक घर एक धारा वडा नं. ७
सिंचाई
मचाकोट सिंचाई योजना वडा नं. १
चेहेमी फाँट सिंचाई योजना वडा नं. २
अस्लेवा चौर फाँट सिंचाई योजना वडा नं.१
पाँहादी सिंचाई योजना वडा नं. २
भार्सेखोला चिदीपानी सिंचाई योजना वडा नं. ७
चेहेगा भलादी सिंचाई योजना वडा नं. ६
रानाथोक राम्चे सिंचाई योजना वडा नं. ४
भू संरक्षण
रिप डाँडा पहिरो नियन्त्रण वडा नं. ३
कसिन्थला पहिरो नियन्त्रण वडा नं ३
वभ्कादि पहिरो नियन्त्रण वडा नं. ३
जोहाङ पहिरो नियन्त्रण वडा नं. ६
चेहेमी पहिरो नियन्त्रण वडा नं. २
हसरा पहिरो नियन्त्रण वडा नं. ५
तटवन्धन
चोरकाटे उल्लीखोला शाहाघाट लुम्दीखोला रुद्रवेणी बृहत तटवन्धन योजना वडा नं १, ४ , ५, ६, ७
जुम्दीखोला तटवन्धन योजना वडा नं. ५
शिक्षा

जोहाङ रञ्जित प्रसाद लालचन्द रुद्रावती मा.वि. भवन निर्माण वडा नं. ६
सत्यवती मा.वि. भवन निर्माण वडा नं. ५
माथि उल्लिखित आयोजना सम्पन्न गर्न आवधिक योजना तर्जुमा गोष्ठीले आगामी पाँच वर्षकालागि रु २ अर्व बजेट आवश्यक पर्ने अनुमान गरेको छ। योजना सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने वास्तविक वजेट विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनमा निर्भर रहने छ।

अनुसूचि २ : रुपान्तरणकारी आयोजना

आयोजनाले समेट्ने विष क्षेत्र	आयोजना
कृषि पकेट क्षेत्र	खाद्यान्न पकेट क्षेत्र : जोहाङ हसरा, लिम्घा, अस्लेवा, चेहमी, (धान, गहूँ, मकै)
	फलफुल पकेट क्षेत्रः सत्यवतीको माथिल्लो भाग वडा नं. १ देखि ८ सम्म
	बाखा पकेट क्षेत्रः सत्यवतीको माथिल्लो भाग वडा नं. १ देखि ८ सम्म
	दुग्ध उत्पादन पकेट क्षेत्रः चोरकाटे देखि चेहेमी सम्म (वडा नं १, २, ३, ४, ५, ६, ७)
	तरकारी पकेट क्षेत्रः अस्लेवा गाउँ, ठूलो लुम्पेक, चिदीपानी, र लिम्घा
कृषि हाट वजार,	खैरेनी अरुङ्गा वजार, अस्लेवा, रुद्रवेणी, भार्से
संकलन केन्द्र, चिस्यान केन्द्र (कुलवुट)	भार्से, रुद्रवेणी जोहाङ
वस पार्क	अरुङ्गा खैरेनी
व्यवसायिक क्षेत्र	खैरेनी, रुद्रवेणी, शाहघाट, चोरकाटे, गाउँडाँडा
खेलकुद क्षेत्र	खल्लुका रुख वडा नं. ६ ठुलो लुम्पेक वडा नं. ३, अस्लेवा वडा नं. १, भार्से वडा नं. ८
विद्यालय, कलेज क्षेत्र (शैक्षिक क्षेत्र)	वडा नं. १ देखि ८ सम्म विद्यालय
	वडा नं ५ कलेज
पार्क तथा पर्यटकीय क्षेत्र तथा कृषि पर्यटन र जलाशय क्षेत्र	जुनिया वोटानिकल पार्क वडा नं. ७, भ्क्ताइदेउ चिदिपानी वडा नं. ७
	शहिद स्मृति पार्क वडा नं. ३, हिले पार्क बैलुङ वडा नं ३
	गाग्री ढुंगा रक गार्डेन वडा नं. २
	राम मन्दिर, ठूला वगर, सेती नाग गाग्रे ढुंगा,हचिङकोट, हिलेशिद्ध, सत्यवती, माहेलडाँडा प्याराग्लाईडिङ, थाप्ले, अर्कुल दरवार, थाम सत्यवती, हिले आश्रम, पुत्ताउने छहरा, नेटागुफा, थानी वज्जै, भार्से गुफा, परमानन्द धाम, जुनिया भयरकोट मन्दिर, द्वाँगा आलम,
	कृषि पर्यटनः भार्से, लुम्पेक, अस्लेवा, हसरा, लिम्घा
	जलाशय क्षेत्रः हचिङकोट रानी पोखरी, मसिना दह, सत्यवती दह, भार्से पोखरी
स्वास्थ्य क्षेत्र	वडा नं. १ दखि ८ सम्म
वन क्षेत्र	वडा नं. १ दखि ८ सम्म
धार्मिक क्षेत्र	सत्यवती मन्दिर ४ र ३, रुद्रवेणी राममन्दिर १, , नेटागुफा ५, भार्से गुफा ८, होक्रायो, सेती नाग २,
फोहोर मैला व्यवस्थापन क्षेत्र	जोहाङ वडा नं. ६
बगैचा	जोहाङ मैदान वडा नं. ६
उद्योग	स्थानीय मदिरालाई ब्राण्डीङकालागि मदिरा उद्योग स्थापना गर्ने
	कुकाठमा आधारित प्लाईउड उद्योग स्थापना
माथि उल्लिखित आयोजना सम्पन्न गर्न आवधिक योजना तर्जुमा गोष्ठीले आगामी पाँच वर्षकालागि रु १ अर्व बजेट आवश्यक पर्ने अनुमान गरेको छ। योजना सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने वास्तविक वजेट विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनमा निर्भर रहने छ।	

अनुसूचि ३ :सहकार्यमा सम्पन्न गरिने आयोजना

सहकार्यका संभाव्य बिषय क्षेत्र	संभाव्य परियोजना
पर्यटन	कालीगण्डकी नदीको साँगुरेमा ड्याम निर्माण गरी जलाशययुक्त धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थल निर्माण गर्ने
व्यवसायिक प्रर्वद्धन	भार्से खोला देखि रुद्रवेणीसम्म वग्ने रुद्रावती (वडीगाड) खोला फिसिङ रिसोर्ट
आकस्मिक सेवा व्यवस्थापन	रुद्रवेणीमा प्राइमरी ट्रमा केयर युनिट स्थापना
माथि उल्लिखित आयोजना सम्पन्न गर्न आवधिक योजना तर्जुमा गोष्ठीले आगामी पाँच वर्षकालागि रु ३३ करोड बजेट आवश्यक पर्ने अनुमान गरेको छ। योजना सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने वास्तविक वजेट विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनमा निर्भर रहने छ।	

अनुसूचि ४ : आयोजना वैंक

	सहकार्य				
वडाका मुख्य आयोजना	**पालिका आफै**	**अन्तरपालिका**	**संघ**	**प्रदेश**	**नीजिक्षेत्र**
वडा नं. १ अस्लेवा अर्न्तगतका आयोजनाहरु					
आर्थिक विकास	☑		☑	☑	☑
कृषि तथा पशुपालन	☑		☑	☑	☑
१ . आवश्यक विरुवा फलफूलः क) आँप, लिची, केरा, कागती, ड्रागन फुट, एभोकाडो ।	☑		☑	☑	☑
ख) बहुमुल्य बिरुवा : बोधोचित्त ,श्रीखण्ड, रक्तचन्दन,	☑		☑	☑	☑
२. उत्पादित कृषिजन्य उत्पादनको बजार व्यवस्थापन ।	☑		☑	☑	☑
३. प्रबिधि माटो परिक्षण, स्प्रेयर, मिनिटिलर, प्लाष्टिक टनेल ।	☑		☑	☑	☑
पर्यटन विकास :	☑		☑	☑	☑
१. रुद्रबेणीमा ताल निर्माण, मन्दिर व्यवस्थापन	☑		☑	☑	☑
२. ठूलावगर भौतिक ब्यवस्थापन, शौचालय, प्रतिक्षालय ।					
३. सेतीनाग जानेबाटो ब्यवस्थापन रामबारीमा , फिसिङ्ग रिसोर्ट निर्माण रुद्रवेणीमा	☑		☑	☑	☑
उद्योग :	☑		☑	☑	☑
१) कृषिजन्य उत्पादन , प्रशोधन र उध्योग ।	☑		☑	☑	☑
२.) स्थानीय सामाग्री बाँस, केराको रेशा, पराल आदिबाट बन्ने सामाग्रीको उत्पादन गर्ने	☑		☑	☑	☑
३) रेशाजन्य उत्पादनको उध्योग ।	☑		☑	☑	☑
सहकारी, वैंक वित्तिय संस्था	☑		☑	☑	☑
२) अनुत्पादन क्षेत्रमा लगानी गर्ने कर्जालाई निरुत्साहित गर्ने ।	☑		☑	☑	☑
३) सहकारी बैंक वित्तीय संस्थाको लगानी, उत्पादनमुलक कार्यमा लगानी गर्ने ।	☑		☑	☑	☑
युवा रोजगारी : १) शिपमुलक तालिम दिने र लिएकालाई प्रविधी हस्तान्तरण गर्ने ।					
२) स्थानीय बिकास निर्माणमा स्थानिय नागरिकहरुलाई रोजगारी दिने ।	☑		☑	☑	☑

३) माझीवस्ती रुद्रबेणी,दलितबस्ती गाउँका बासिन्दाहरुलाई सामुहिक उत्पादनमा लगाउने	☑		☑	☑	☑
सामाजिक विकास	☑		☑	☑	☑
शिक्षा :१) जनता मा.वि. खानेपानी तथा भौतिक ब्यवस्थापन तथ प्रविधी विस्तार।	☑		☑	☑	☑
२) राम मा.वि.ट्रष्ट निर्माण तथा विध्यालय घेरावार ।	☑		☑	☑	☑
३) द्धाँगाआ.वि.भौतिक व्यवस्थापन, कोलडाँडा आ. वि. रामबारी, आ. वि.मचाकोट आधारभुत विद्यालय शैक्षिक गुर्णस्तरमा सुधार ।	☑		☑	☑	☑
४) बाल शिक्षा शैक्षिक सुधार सामाग्री तथा भौतिक ब्यवस्थापन विषयगत शिक्षा व्यवस्थापन तथा प्राविधिक तालिम ।	☑		☑	☑	☑
स्वास्थ्य तथा पोषण १) दक्ष जनशक्ति ब्यवस्थापन २) ल्याव ब्यवस्थापन ,	☑		☑	☑	☑
३) सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई संरक्षण,घेरावार, खानेपानी, शौचालय ।					
४) रामबारी स्वास्थ्य ईकाई ब्यवस्थापन ५) स्वास्थ्य चेतना विकास कार्यक्रम ।	☑		☑	☑	☑
खानेपानी सरसफाई १) १घर १ धारा कार्यक्रम अन्तर्गत मचाकोट, रातापानी, थुम्का, द्धाँगा, मोले, ठाँटी, कोलडाँडा,खानेपानी व्यवस्थापन ।	☑		☑	☑	☑
२) सञ्चालित खानेपानी योजना अस्लेवागाँउ, चौर, रुद्रबेणी, परमभित्ता रामबारी, कोल्डाँडा, लमादी, मूल संरक्षण तथा सुद्धिकरण ।	☑		☑	☑	☑
सामाजिक समावेशीकरण १) खेलकुद तथा क्षमता विकास ।	☑		☑	☑	☑
२) आमा समुह, क्लव, दलित समुह सामाग्री ब्यवस्थापन ।	☑		☑	☑	☑
३) लक्षित बर्गको समुदायलाई शशक्तिकरण तालिम तथा ब्यवस्थापन ।	☑		☑	☑	☑
युवा खेलकुद १) खेलकुद तालिम तथा क्षमता विकास ।	☑		☑	☑	☑
२ं) वडा स्तरीय एउटा नमुना खेल मैदान तथा कभर्डहल, ब्यवस्थापन।	☑		☑	☑	☑
३) सबै टोलमा घेरावार गरी बनाईएको १ नमुना खेल मैदान संरक्षण, सम्बर्धन ।					
संस्कृति, साहित्य, कला १) गाउँको पञ्चेबाजा (नौमती) रामबारीको भजन	☑		☑	☑	☑
कृतन सामाग्री ब्यवस्थापन ।	☑		☑	☑	☑

२ं मचाकोटको सोरठी नाँच सामाग्री व्यवस्थापन , ३) रुद्रबेणी हटिया नेवार समुदायको लाखे नाँच सामाग्री व्यवस्थापन ।	☑		☑	☑	☑
४) क्षमतावान कला साहित्य भएका व्यक्तिलाई सम्मान ।	☑		☑	☑	☑
पुर्वाधार विकास	☑		☑	☑	☑
१) सार्वजनिक शौचालय तथा खानेपानी व्यवस्थापन	☑		☑	☑	☑
२) सडक वत्ती निर्माण (बजार क्षेत्र र घाटमा) ३) वडा स्तरिय सभाहल निर्माण,	☑		☑	☑	☑
३) वडा कार्यालय व्यवस्थापन	☑		☑	☑	☑
सडक पुल					
१) वडा भित्रका सबै भित्री मो वा.पक्की गर्ने	☑		☑	☑	☑
२) रुद्रवेणी -ठुलो लुम्पेक- पुर्तिघाट मोटर बाटो स्तरोन्नती ।(कृषि सडक पक्की नाली ।	☑		☑	☑	☑
३) वडा भित्रका लामा मो. बाटाहरु मध्य सत्यवती लोक मार्गको स्तरोन्नती र व्यवस्थापन	☑		☑	☑	☑
४) ठुलाबगर रामबारी प्रतिक्षालय, मचाकोट धवादी प्रतिक्षालय	☑		☑	☑	☑
५.काब्राको रुख देखि हे.पो.जोड्ने बाटो स्तरोन्नती	☑		☑	☑	☑
६.लहरेबर्रा,ढ्वाँगा देउराली वडा कार्यालय जोडने मोटर बाटो स्तरोन्नती ।	☑		☑	☑	☑
७) अर्गावास देखी टोल नं. ७ जोड्ने झोलुङ्गे पुल, भण्डारी डाँडा दखि पिपल डाँडा जोड्ने र वाटक देखि भरेक सम्म जोड्ने गरी ३ गोटा भोलुङ्गे पुल ।	☑		☑	☑	☑
८. रुद्रबेनी -बोटेगाउँ बजार, देउपाटन घाट ,संकलन केन्द्र बाटो निर्माण	☑		☑	☑	☑
आवस वस्तिविकास, सार्वजनिक निर्माण					
१. सुकुम्वासी, गरिव, दलित नमुना बस्ती निर्माण	☑		☑	☑	☑
२) अस्लेवा गाउँ, रुद्रबेणी, चौर सामुदायिक हल ।	☑		☑	☑	☑
३) अथिति आवास गृह, ठूला बगर,(रुद्रबेणी आश्रम व्यवस्पापन)	☑		☑	☑	☑
विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा	☑		☑	☑	☑
१) सामुदायिक बिद्युतलाई प्राधिकरणमा जोड्ने ।	☑		☑	☑	☑
२) मचाकोटमा ट्रान्स फरमर राखने, चौर रामबारी गाउँमा आवश्यक पोल व्यवस्थापन	☑		☑	☑	☑
३) सञ्चालित बिद्युतको संरक्षण सम्बर्धन गर्ने ।	☑		☑	☑	☑

सिंचाई	☑		☑	☑	☑
१) मचाकोट, चौर, कोलडाँडा, वाटक, ठुलो कुलो, रिप कुलो, मोलेठाँटी रुद्रबेणी, रामबारी, लुम्दिखोला, सोता, आदि सम्पुर्ण सिंचाई कुलोको स्तरोन्नति गर्ने ।					
२) ढ्वाँगा, गाउँ, अर्गावास, मोले, रामबारी सिचाई पोखरी निर्माण गर्ने ।	☑		☑	☑	☑
३) चौर भित्री कुलो निर्माण गर्ने ।	☑		☑	☑	☑
सञ्चार प्रविधि	☑		☑	☑	☑
१) वडा कार्यालयमा कम्प्युटर व्यवस्थापन २) सुचना पर्णाली लाई प्रबिधि मैत्री । वनाउने, टोल टोलमा, वडा कार्यालयमा, मुख्य चोकमा सी सी क्यामरा व्यवस्थापन	☑		☑	☑	☑
वनवातावरण तथाविपद् व्यवस्थापन १) सामुदायिक वनलाई बैज्ञानिक व्यवस्थापन	☑		☑	☑	☑
२) बृक्षरोपण गर्ने	☑		☑	☑	☑
वन तथा जैविक विविधता	☑		☑	☑	☑
१) जलचर, जङ्गली जनावरको संरक्षण ।	☑		☑	☑	☑
२) बाँदर नियन्त्रण, कुकुर बन्ध्याकरण ।					
जलाधार	☑		☑	☑	☑
१) सीमसार संरक्षण (ढवादी, ठाँटी, लुम्दी, मोले, लछादी, देउपाटन, रामवारी, खारापानी,)	☑		☑	☑	☑
२) खानेपानी मुल संरक्षण,	☑		☑	☑	☑
३) सिचाई मुल संरक्षण	☑		☑	☑	☑
४) वर्षादको पानी सङ्कलन गरी जलाधार संरक्षण गर्ने ।	☑		☑	☑	☑
वातावरणीय स्वच्छता	☑		☑	☑	☑
१) डम्पीङ्ग साईड निर्माण	☑		☑	☑	☑
२) फोहर मैला व्यवस्थापन	☑		☑	☑	☑
३) शौचालय सरसफाई अभियान र डस्टबिन वितरण ।					
विपद व्यवस्थापन	☑		☑	☑	☑
१) विपद व्यवस्थापन गर्ने सामाग्री औजार व्यवस्थापन ।	☑		☑	☑	☑
२) तटबन्ध निर्माण रुद्रबेणी, गाउँ, मोले, मचाकोट, रामबारी ।	☑		☑	☑	☑

	सहकार्य				
वडाका मुख्य आयोजना	**पालिका आफै**	**अन्तरपालिका**	**संघ**	**प्रदेश**	**नीजिक्षेत्र**
वडा नं. २ अन्तर्गतका आयोजनाहरु					
आर्थिक विकास	☑		☑	☑	☑
कृषि तथा पशुपालन	☑		☑	☑	☑
झर्लेटुङ माईडाडा व्यवसायिक कृषि तथा पशपालन योजना	☑		☑	☑	☑
हेचरी सञ्चालन गरि चल्ला उत्पादनको स्रोत केन्द् बनाई न्यू हेनसायर,ब्याक अस्टवलप र लोकल कुखुराकोउत्पाद गर्ने	☑		☑	☑	☑
पाहाडी र गुलम्दिमा व्यवसायिक बंगुर पालन योजना	☑		☑	☑	☑
ढाव, गोवानजिडी तथा पाहाडीमा विभिन्न उन्नत जातका विउ विजन उत्पादन गर्न पकेट क्षेत्र योजना	☑		☑	☑	☑
दुध उत्पादनका लागि गाई र भैसी पालन किसानलाई संरक्षण र बजारिकरण गरि २ जना किसान बराबर १० भैसी पाल्ने योजना	☑		☑	☑	☑
सामुहिक टनेल निर्माण गरि नगदे तरकारी बेर्ना र तरकारी उत्पादन गर्ने तथा आलु खेती पकेट एरिया र मकै जोन बनाउने योजना	☑		☑	☑	☑
पर्यटन विकास					
गाग्री ढुङ्गा, हुक्रायो सेतिनाग पर्यटन पुर्वाधार योजना	☑		☑	☑	☑
सेती नाग जाने पद मार्ग निर्माण	☑		☑	☑	☑
वौद्ध विहार गुम्बा योजना	☑		☑	☑	☑
सामुदायिक मगर सांस्कृतिक सङग्रालय निर्माण योजना तथा हेलीप्याड स्यम्भ्यू निर्माण योजना	☑		☑	☑	☑
हुक्रायो सेती नाग सेल्फि स्पोर्ट तथा शिव मनोज मुर्ति निर्माण योजना	☑		☑	☑	☑
बाघे डाडाँ भ्यू टावर तथा गाग्री ढुङ्गा रक गार्डेन योजना	☑		☑	☑	☑
खोलाखेत भडारेरहलाई पर्यटकिय योजना	☑		☑	☑	☑
उधोग	☑		☑	☑	☑

कृषिमा आधारित बस्तुहरुलाई लेवलिङ तथा प्याकेजिङ गर्ने उधोग					
साबुन अगरबत्ति र सालको टपरी बनाई ३ वर्षमा कम्तिमा ५० जना व्यवसायी उत्पादन योजना					
मसला उधोग योजना तथा बास निगालो सामाग्री निर्माण उधोग योजना	☑		☑	☑	☑
कोदोको रक्सि निर्माण योजना तथा फलफूल जुस तथा जाम उद्योग	☑		☑	☑	☑
केसर उधोग संचालन योजना	☑		☑	☑	☑
शिक्षा	☑		☑	☑	☑
वडा नं २ का सम्पूर्ण विधालयहरुमा शैक्षिक सामाग्री ९कम्युटर लाईब्रेरी स्थापना गर्ने योजना	☑		☑	☑	☑
प्राविधिक शिक्षाका लागि कृषि प्राविधिक विद्यालय सञ्चालन गर्ने	☑		☑	☑	☑
सम्पूर्ण विधालयहरुमा स्थायि दर्बन्दि व्वस्थापन गर्ने तथा बालकक्षा र प्रौढ शिक्षा सन्चालन गर्ने योजना	☑		☑	☑	☑
रिडर्स लाइब्रेरी बाल उधान	☑		☑	☑	☑
स्वास्थ्य					
आधारभूत स्वास्थ्य इकाईलाई स्वास्थ्य चौकीमा विस्तार गरि एकल महिला, वृद्ध र असक्त्तलाई निशुल्क औषधी तथा स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन योजना	☑		☑	☑	☑
खानेपानी सरसफाई	☑		☑	☑	☑
वडामा एक घर एक धारा योजना	☑		☑	☑	☑
प्रत्येक टोल सरसफाई सप्ताह तथा प्लास्टिक मुक्त वडा योजना	☑		☑	☑	☑
सामाजिक समाबेशिकरण	☑		☑	☑	☑
दलिद, जनजाती, महिला, अशक्त परिवारहरुलाई घरेलु सिप विकास योजना	☑		☑	☑	☑
पुर्वाधार विकास	☑		☑	☑	☑
सडक पुल	☑		☑	☑	☑
चेहेमी, ढाव, करिडोर हुदै चकमके बगर सम्मको मोटरबाटो स्तरउन्नति					
शिव मनोज शहिदमार्ग स्तरोन्नति मोटर बाटो तथा खास्टुङ ढुस मोटरबाटो योजना	☑		☑	☑	☑
शिव मनोज सहित मार्ग मोटरबाटो स्तरउन्नति	☑		☑	☑	☑

मगर टोल देखी ढिको खोला झोलुङ्गे पुल योजना	☑		☑	☑	☑
पिपलपोखरी झर्लेटुङ,गिदुवा मोटर बाटो योजना	☑		☑	☑	☑
आवास वस्तिविकास, सार्वजनिक निर्माण	☑		☑	☑	☑
गिनचौर वस्तिविकास योजना	☑		☑	☑	☑
चेहेमी, गुलम्दी, पाहाडी र थुम्काका सार्वजनिक स्थानमा ट्रस्ट निर्माण योजना	☑		☑	☑	☑
तल्लो बरडारी सामुदायि भवन निर्माण तथा आमा समूहका सम्पूर्ण टोलका भवन निर्माण योजना	☑		☑	☑	☑
सिंचाई					
रानिवन देखि फेदिया सम्म २ कि।मि। पक्की कुलो निर्माण योजना	☑		☑	☑	☑
खास्टुङ, धनुबास, गाग्री ढुङ्गा सिचाई योजना	☑		☑	☑	☑
जलाधार	☑		☑	☑	☑
ढोक्ला बगर क्षत्र, कठानी क्षत्र संरक्षण योजना	☑		☑	☑	☑
चकमके ढावखोला धवला तत्वनधन योजना	☑		☑	☑	☑
झर्लेटुङ बरडारी जलाधार संरक्षण योजना	☑		☑	☑	☑

वडा नं. ३ अन्तर्गतका मूख्य आयोजा	सहकार्य				
आर्थिक विकास:	पालिका आफै	अन्तरपालिका	संघ	प्रदेश	नीजिक्षेत्र
कृषि तथा पशुपालन					
कफी प्रशोधन लघु उद्योग सञ्चालन	☑		☑	☑	
अल्लो कपडा लघु उद्योग सञ्चालन	☑		☑	☑	
सस र केचअप लघु उद्योग सञ्चालन	☑		☑	☑	
चिया उपादन प्रशोधन लघु उद्योग सञ्चालन	☑		☑	☑	
डेरी उद्योग सञ्चालन	☑		☑	☑	
स्थानीय तथा उन्नत जातको बाखा पालनः १० हजार बाखा र ५ हजार भेडा पाल्ने १०० जना युवा किसान तयार गर्ने	☑		☑	☑	
स्थानीय तथा उन्नत जातको भैंसी पालनः १ हजार भैंसी पाल्ने १०० जना युवा किसान तयार गर्ने	☑		☑	☑	
स्थानीय तथा उन्नत जातको कुखुरा पालनः १० हजार कुखुरा पाल्ने १०० जना युवा किसान तयार गर्ने	☑		☑	☑	
कफी सुपरजोनर चक्लावन्दी क्षेत्र विस्तार र उत्पादन	☑		☑	☑	☑
दाँते ओखर पकेट क्षेत्रः क्वाङ बैलुङ बुभ्फुङ मसिना	☑		☑	☑	☑
अलैची: काहुले सिंदी मुरुङ्गदी कुरह देउराली	☑		☑	☑	☑
किवीः सिंदी कुरह देउराली भड्ज्याङ्ग रहुँता बंगौरे काहुले	☑		☑	☑	☑
चिया वगान क्षेत्र विस्तारः सत्यवती मसिना बुभ्फुङ्ग बैलुङ्ग	☑		☑	☑	☑
बंगुररमाछ्रा उत्पादन पकेट क्षेत्रः कुसुण्डे सिमरादी	☑		☑	☑	☑
दालचिनी रोपण उत्पादन र वजार प्रवर्द्धनः सवै मोटरबाटोको र पाखो क्षेत्र	☑		☑	☑	☑
कागती पकेट क्षेत्रः मुरुङ्दी सिदी, दाङ्गसिङ्गा पल्लोखोला काहुले	☑		☑	☑	☑
टमाटर उत्पादन पकेट क्षेत्रः कसिन्थला दाङ्गसिङ्गा					
तरकारी उत्पादन पकेट क्षेत्रः कसिन्थला दाङसिङ्गा ब्रोह आत्मनिरभर वडा वनाउने	☑		☑	☑	☑
कोदो भटमास गहुँ जौ उत्पादन प्रवर्द्धनः क्वाङ मसिना रहुँता बुभ्फुङ गेभ्का कसिन्थला कुरह	☑		☑	☑	☑

रेन्बो ट्राउट माछा फारम स्थापना गर्ने	☑		☑	☑	☑
बाखारबंगुर र भैंसी ब्लक कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑
पर्यटन विकास	☑		☑	☑	☑
कृषि, संस्कृति र पर्या पर्यटनको अनुपम गन्तव्य ठूलोलुम्पेक बनाउने	☑		☑	☑	☑
कालिगण्डकी हचिङ्गोट बैलुङ्ग तम्पेक सत्यवती मसिना बुढीसत्यवती थाप्ले भार्से चन्द्रकोट केवलकार सञ्चालन	☑		☑	☑	☑
सत्यवती क्षेत्र कम्पाउण्ड र गेट निर्माण	☑		☑	☑	☑
सत्यवती पोखरीको सौन्दर्यीकरण					
सत्यवतीमा हेलीप्याड र पिकनिक स्पोर्टसरसेल्फी स्टेशन	☑		☑	☑	☑
मसिना दह क्षेत्र पिकनिक स्पोर्टसरसेल्फी स्टेशनरट्रष्ट र शौचालय निर्माण	☑		☑	☑	☑
सत्यवतीमा सहिद स्मृति पार्क निर्माण	☑		☑	☑	☑
पानीको फोहोरा सहित सत्यवती वगैचा निर्माण	☑		☑	☑	☑
हचिङ्गोट रामवारी घिनी निर्माण सम्भाव्यता अध्ययन र सम्भव भए निर्माण योजना	☑		☑	☑	☑
हिले सिद्ध शिवजीको मुती निर्माण	☑		☑	☑	☑
बुभ्रुङ्ग उनिभङ्ज्याङ्ग सामुदायिक होमस्टे	☑		☑	☑	☑
बैलुङ्ग हिलपार्क पर्यटन विकास	☑		☑	☑	☑
नाङ्गीडाँडा रक गार्डेन र पिकनिक स्पोर्ट					
आदिकवी जीतबहादुर सिंजाली मगर स्मृति पार्क ९गेभ्रा जन्मस्थल०	☑		☑	☑	☑
हिले खाल्टा देखि हिले सिद्ध मन्दिर सम्म रेलिङ्ग सहित पदमार्ग	☑		☑	☑	☑
लुम्पेक कोट मन्दिर पुनःनिर्माण र ट्रष्ट निर्माण	☑		☑	☑	☑
लुम्पेकी थानी थान संरक्षण र सौन्दयीकरण गर्ने	☑		☑	☑	☑
आलमथान कम्पाउण्ड र ट्रष्ट निर्माण	☑		☑	☑	☑
हिले सिद्धबाबा मन्दिर परिसर विस्तार योजना	☑		☑	☑	☑
क्वाङ सामुदायिक होम स्टे निर्माण	☑		☑	☑	☑
बुभ्रुङ्ग उनिभङ्ज्याङ्ग सामुदायिक होमस्टे	☑		☑	☑	☑

धरमशाला रहुँता होम स्टे निर्माण					
मौलिक लोक संस्कृति सोरठी कौराहा झ्याउँरे र पञ्चेबाजा संरक्षण कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑
हचिङकोटमा हेलिप्याड निर्माण	☑		☑	☑	☑
पुरानो घुमाउरो घर संरक्षण नयाँ निर्माण कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑
ठूलो भञ्ज्याङ्ग चेप्टे बौद्ध गुम्बारविहारर बौद्धस्तुपा स्थापना	☑		☑	☑	☑
उद्योग	☑		☑	☑	☑
कफि प्रशोधन उद्योग सञ्चालन	☑		☑	☑	☑
अल्लो कपडा लघु उद्यम विकास	☑		☑	☑	☑
सस र केचअप उत्पादन लघुउद्यम विकास	☑		☑	☑	☑
दुग्ध उत्पादन स्थापना गरी दुधका परिकारहरु उत्पादन र वजारीकरण					
चिया उत्पादन प्रशोधन केन्द्र स्थापना	☑		☑	☑	☑
सिस्नुको पाउडर र बाँको सिन्की उत्पादन वजारीकरण	☑		☑	☑	☑
गाउँघर कोशेली विक्री केन्द्र सञ्चालन	☑		☑	☑	☑
सहकारी, बैंक वित्तिय संस्था	☑		☑	☑	☑
सहकारी बैंक स्थापना	☑		☑	☑	☑
किसानको प्रत्यक्ष संलग्नतामा उत्पादनमा आधारित लघु वित्तिय संस्था सञ्चालन	☑		☑	☑	☑
वित्तिय साक्षरता कार्यक्रम तथा पूँजी निर्माण र सञ्चालन	☑		☑	☑	☑
एक गाउँ एक वित्तिय संस्था संचालन अनुमति दिने	☑		☑	☑	☑
श्रम सहकारी स्थापना गरी श्रम संस्कृतिको निर्माण गर्ने					
युवा रोजगारी	☑		☑	☑	☑
सवै क्षेत्रको श्रम र उत्पादनमा जोडिएका १ हजार जना युवा स्वरोजगारी सिर्जना गर्ने	☑		☑	☑	☑
युवालाई आधुनिक प्रविधि तथा परम्परागत सीपमुलक तालिमद्वारा दक्ष र सक्षमबनाउने	☑		☑	☑	☑
उच्च र प्राविधिक शिक्षाका लागि छात्रवृत्ति कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑
लोकसेवा लगायत विभिन्न आयोगहरुमार्फत हुने सरकारी तथा गैर सरकारी सेवा प्रवेशका लागि तयारी कक्षाहरु सञ्चालन गर्ने	☑		☑	☑	☑

सामाजिक विकास	☑		☑	☑	☑
शिक्षा	☑		☑	☑	☑
ल्हुङ्पेक बहुमूखी क्याम्पस स्थापना गर्ने	☑		☑	☑	☑
धर्मपुर मा।वि। होस्टेल निर्माण गर्ने					
सवै विद्याथीको सिकाइ उपलव्धी प्रत्येक विषयमा न्युनतम ८० प्रतिशत अङ्क पुर्याउने ।	☑		☑	☑	☑
बालशिक्षा मैत्री भित्तेलेखन कार्यक्रम सवै विद्यालयमा	☑		☑	☑	☑
नर्सरीका लागि आरम कक्ष निर्माण गर्ने कक्षाकोठा डिजिलाइज्ड गर्ने सवै विद्यालयमा	☑		☑	☑	☑
कक्षा १० सम्म पोषणयुक्त दिवा खाजा व्यवस्थाका लागि अभिभावकसंग साझेदारी गर्ने	☑		☑	☑	☑
अभिभावक र आधारभूत विद्यालयका शिक्षकलाई मन्टेश्वरी तालिम प्रदान गर्ने	☑		☑	☑	☑
ल्हुम्पेक सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई अनौपचारिक सिप विकास केन्द्रको रुपमा विकास गर्ने	☑		☑	☑	☑
मनकामना आ वि को कम्पाउण्ड निर्माण	☑		☑	☑	☑
गोगलपुर आ विको कम्पाउण्ड निर्माण	☑		☑	☑	☑
अभिभावक शिक्षा कार्यक्रमर भ्रमण र क्लव गठन तथा परिचालन					
स्थानिय पाठ्यक्रम श्रम, समाज र उत्पादनसंग जोड्ने	☑		☑	☑	☑
स्थानिय पाठ्यक्रम श्रम, समाज र उत्पादनसंग जोड्ने	☑		☑	☑	☑
धर्मपुर मावि ले प्रत्येक ५ वर्षमा कम्तिमा ३ जना विषय विज्ञ डाक्टर इन्जिनियर लगायत दक्ष जनशक्ती उत्पादन गर्ने	☑		☑	☑	☑
प्रत्येक ३ वर्षमा १० जना विषयगत प्राविधिक र निजामति जनशक्ति उत्पादन गर्ने	☑		☑	☑	☑
धर्मपुर माविको क्यान्टीन स्थापना	☑		☑	☑	☑
भानु आ वि को कम्पाउण्ड निर्माण	☑		☑	☑	☑
पठन संस्कृति निर्माणका लागि विभिन्न सार्वजनिक स्थल र निजी स्थानमाहरु समेत पुस्तकालयहरु स्थापना गर्ने	☑		☑	☑	☑
स्वास्थ्य तथा पोषण	☑		☑	☑	☑
ठूलोलुम्पेक स्वास्थ्य चौकीलाई सुविधासम्पन्न हस्पिटलमा स्तरोन्नती गर्ने ९:द्यद्यर्,ब्ध्य,:ष्लभच कगनभचथ,एबिकतभच,इएम् भतआ।०					

प्राकृतिक उपचार ९आयुर्वेद० केन्द्र स्थापना गर्ने	☑		☑	☑	☑
स्वास्थ्य सेवा सुलभ वनाउन संस्थाका लागि ल्यापटप मोटरसाइकलको व्यवस्था	☑		☑	☑	☑
तौल मेसिनरसोलार व्याकअपर वेवीवार्मररअक्सिजन सिलिण्डर आदिको व्यवस्था	☑		☑	☑	☑
स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने आमालाई प्रोत्साहनरप्रोटोकल अनुसार गर्भवती जाँच गर्ने र २३ पटक सम्म बच्चाको तौल लिने आमालाई उपहार प्रदान कार्यक्रम ।	☑		☑	☑	☑
प्रत्येक घरमा विपीरसुगररज्वरो नाप्न सक्ने सोही परिवारकै सदस्यलाई तालिम दिने	☑		☑	☑	☑
एक्सरे मेसिन खरिद गर्ने र ३४ प्रकारका निशुल्क औषधी उपलव्ध भएकोमा बढाएर ६० प्रकारका औषधी उपलव्ध गराउने	☑		☑	☑	☑
मासास्वास्वासे हरुको सुविधा बृद्धि गरी कम्तिमा महिनाको १० दिन परिचालन गर्ने	☑		☑	☑	☑
एम्वुलेन्स सेवा सुचारु गर्ने ।	☑		☑	☑	☑
खानेपानी र सरसफाई					
छिसखोला बृहत खापा। योजना साविक ठूलोलुम्पेक ५ ३ र ६ मएच समेत	☑		☑	☑	☑
ल्हुन्द्रा किल्दीप बुझुङ्ग खापा। योजना	☑		☑	☑	☑
काभ्रेखोला खापा। योजना	☑		☑	☑	☑
जैनडाँडा खोला तल्लो मूल दाडसिङ्गा कसिन्थला खापा। योजना मएच अनुसार	☑		☑	☑	☑
कुसुन्दे रिपडाँडा खापा योजना स्किम(२ मएच अनुसार	☑		☑	☑	☑
बाँधखोला ब्रोह खापा। स्कीम(३ मएच अनुसार	☑		☑	☑	☑
पाखापानी खानेपानी तथा सरसफाई योजना	☑		☑	☑	☑
जैनडाँडा उपल्लो क्वाङ लिफ्ट खानेपानी तथा सरसफाई योजना	☑		☑	☑	☑
मराङदी खानेपानी तथा सरसफाई योजना					
सामाजिक समावेशीकरण	☑		☑	☑	☑
जातिय छुवाछुत र भेदभाव अन्त्यका लागि सचेतना कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑
लैंगिक समानताका लागि महिला आयआर्जन कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑
दलित जातिको पुख्यौली पेशालाई आधुनिक प्रविधिसंग जोड्ने कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑
मगर भाषा संस्कृति र ज्ञानको संरक्षण र पुस्ता हस्तान्तरण कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑

श्रमिक समुदायको श्रमको सम्मान र सवै जातीविच सामुहिक श्रम, उत्पादन र उपभोगक लागि कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑
आदिवसी ज्ञान अनुभव र औजार घरेलु सामाग्री पहिरन आदिको संग्राहलय निर्माण गर्ने	☑		☑	☑	☑
पूर्णरुपमा जातपात, छुवाछुत र लैंगीक विभेद मुक्त वडा घोषणा गरी समतामुलक समाज निर्माण गर्ने	☑		☑	☑	☑
जातिय तथा लैंगीक समानता एवं धार्मिक सहिष्णुता र सद्भावपूर्ण समाज निर्माण गर्ने					
युवा खेलुकुद	☑		☑	☑	☑
सहिद स्मृति खेलमैदान निर्माण पुरा गर्ने सहिद स्मारक निर्माण गर्ने ।	☑		☑	☑	☑
युवालाई प्राविधिक सीप युक्त दक्ष वनाउने	☑		☑	☑	☑
खेलकुद विकासका लागि तालिम सेन्टर स्थापना गर्ने	☑		☑	☑	☑
खेलकूद समितिलाई संस्थागत विकास गरी खेलाडीहरुको विमा गर्ने कार्यक्रम गर्ने	☑		☑	☑	☑
युवाहरुको तथ्याङ्क लिइ सीपअनुसार वर्गीकरण गर्ने र दक्ष युवाहरुको बैंक निर्माण	☑		☑	☑	☑
लागु औषध र दुर्व्यशनी नियन्त्रण का लागि सचेतना	☑		☑	☑	☑
स्थानीय क्लवहरुको कार्यक्रम मर्ज गरी संयुक्त कार्यक्रम गर्ने	☑		☑	☑	☑
संस्कृति साहित्य र कला					
ल्हुम्पेकका संस्कृति कला परम्परा र आदिवासी ज्ञानको संरक्षण र दस्तावेजीकरण गर्ने	☑		☑	☑	☑
आदिवसी ज्ञान अनुभव र औजार घरेलु सामाग्री पहिरन आदिको संग्राहलय निर्माण गर्ने	☑		☑	☑	☑
पठन संस्कृति निर्माणका लागि विभिन्न सार्वजनिक स्थल र निजी स्थानमाहरु समेत पुस्तकालयहरु स्थापना गर्ने	☑		☑	☑	☑
जनताको जीवनशैली र परम्परागत संस्कृतिहरुको अडियोभिडीयो संकलन र निर्माण गर्ने	☑		☑	☑	☑
पुर्वाधार विकास	☑		☑	☑	☑
सडक पुल	☑		☑	☑	☑
रुद्रवेणी अस्लेवा ठूलोलुम्पेक सडक कालोपत्रे	☑		☑	☑	☑
छाप्राचिलाउने काहरडाँडा कसिन्थला कुटडाँडा मो।बा। स्तरोन्नती	☑		☑	☑	☑
भङ्ज्याङ्ग(मन्दिरबारी(गोरडाँडा(किल्दीप(गस्कोट(गिदुवा मिमी मोबा निर्माण योजना					
शिव मनोज सहिद मार्ग भङ्ज्याङ्ग दाङ्सिङ्गा सत्यवती मसिना लिम्घा मो।बा। स्तरोन्नती	☑		☑	☑	☑

भैसासुर उनिभङ्ज्याङ्ग हिले खाल्टा मो।बा। निर्माण योजना	☑		☑	☑	☑
बरखोला अमरदीप मसिना मोबा निर्माण	☑		☑	☑	☑
छिपछिपे पञ्चेडाँडा क्वाङ खोला झो।पु।	☑		☑	☑	☑
जेमरे पिंडालुवारी झो।पु।	☑		☑	☑	☑
लिन्डाँडा क्वाङडाँडा झो।पु।	☑		☑	☑	☑
खुलिया काफलडाँडा झो।पु।	☑		☑	☑	☑
कुरह कुटडाँडा झो।पु।	☑		☑	☑	☑
बंगौरे उतिस खोला पुल निर्माण योजना					
लुम्पेक बजारक्षेत्र सडक कालोपत्रे	☑		☑	☑	☑
मनकामना ब्रोह मो।बा। स्तरोन्नती	☑		☑	☑	☑
बंगौरे किल्दीप बुझुङ्ग मो।बा।	☑		☑	☑	☑
बैलुङ सत्यवती मो।बा।	☑		☑	☑	☑
ओखर भङ्ज्याङ्ग हिले मो।बा।	☑		☑	☑	☑
देउराली आलम पदमार्ग	☑		☑	☑	☑
क्वाङ्ग अमरदीप मो।बा।	☑		☑	☑	☑
कुटडाँडा स्याङ्ग मोबा	☑		☑	☑	☑
कुटडाँडा सिम्ले अस्लेवा देउराली मो बा					
भवनरआवासरवस्ति विकासरसार्वजनिक निर्माण	☑		☑	☑	☑
धर्मपुर मा।वि। भवन निर्माण	☑		☑	☑	☑
मनकामना आविको भवन निर्माण	☑		☑	☑	☑
साजपुर आवि भवन निर्माण	☑		☑	☑	☑
गोगलपुर आवि भवन निर्माण	☑		☑	☑	☑
भानु आवि ४ कोठे भवन निर्माण	☑		☑	☑	☑
बंगौरे सामुदायिक भवन निर्माण	☑		☑	☑	☑

स्वास्थ्य सामुदायिक इकाई भवन निर्माण पल्लोखोला	☑		☑	☑	☑
स्वास्थ्य सामुदायिक इकाई भवन निर्माण कुटडाँडा					
गाउँघर क्लिनिकरखोप केन्द्र भवन निर्माण दाङसिङ्गा	☑		☑	☑	☑
गाउँघर क्लिनिकरखोप केन्द्र भवन निर्माण सिंदी	☑		☑	☑	☑
गाउँघर क्लिनिकरखोप केन्द्र भवन निर्माण कुरह	☑		☑	☑	☑
ल्हुम्पेक ऋीत्रः को भवन निर्माण	☑		☑	☑	☑
वडा स्तरीय बहुउद्देश्यीय भवन निर्माण	☑		☑	☑	☑
सत्यवती सामुदायिक भवन९सभाहल र आवास कोठा सहित० निर्माण	☑		☑	☑	☑
क्षितिज युवा समूहको भवन	☑		☑	☑	☑
संगम युवा समूहको भवन	☑		☑	☑	☑
हिमालय युवा परिवारको भवन					
थ्री स्टार युवा क्लवको भवन	☑		☑	☑	☑
नवप्रतिभा प्रतिष्ठान क्लवको भवन	☑		☑	☑	☑
माछापुच्छ्रे युवा क्लवको भवन	☑		☑	☑	☑
दलित समुदायिक भवन	☑		☑	☑	☑
आदिवासी संग्राहलय भवन	☑		☑	☑	☑
	☑		☑	☑	☑
विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा	☑		☑	☑	☑
कुटडाँडा टोलका लागि विद्युत ट्रन्स्फर्मरको व्यवस्था गर्ने	☑		☑	☑	☑
काठका पोलहरु विस्थापन गरी स्टीलका पोलहरुको व्यवस्थापन गर्ने					
दक्ष प्राविधिक कर्मचारीहरुको व्यवस्था गरि परिचालन गर्ने	☑		☑	☑	☑
	☑		☑	☑	☑
सिंचाई	☑		☑	☑	☑
बाँधखोला कुटडाँडा सिम्ले सिंचाइ योजना	☑		☑	☑	☑

क्वाङ खोला पिंडालुवारी कल्लावारी सिंचाइ योजना	☑		☑	☑	☑
सिमरादी सिंचाइ योजना	☑		☑	☑	☑
दाङसिङ्गा कसिन्थला सिंचाइ योजना	☑		☑	☑	☑
नमुना चिया वगान सिंचाइ योजना	☑		☑	☑	☑
सत्यवती ओखर वगान सिंचाइ योजना					
काभ्रेखोला चारघरे सिंचाइ	☑		☑	☑	☑
	☑		☑	☑	☑
सञ्चार प्रविधि	☑		☑	☑	☑
कृषि सूचना केन्द्र स्थापना	☑		☑	☑	☑
ल्हुम्पेक सामुदायिक सिकाइ केन्द्रमा ई(लाइव्रेरी सञ्चालन	☑		☑	☑	☑
सवै टोलटोल घरघरमा इन्टरनेटको पहुँच विस्तार कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑
सवै सार्वजनिक स्थलमा फ्री इन्टरनेट सेवा प्रदान गर्ने	☑		☑	☑	☑
	☑		☑	☑	☑
वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन					
वन तथा जैविक विविधता	☑		☑	☑	☑
राष्ट्रिय वन नीजी वन र सामुदायिक वनको संरक्षण व्यवस्थापन गर्ने	☑		☑	☑	☑
सतुवा, चिराइतो टिमुर बाँको लगायतका जडिवुटी खेति गर्ने	☑		☑	☑	☑
वनमा पाइने पशुपंक्षी र जडिवुटीको जातिप्रजातीको पहिचान र संरक्षण कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑
सडक दुवै किनारामा वनक्षेत्रमा लालीगुराँसका विभिन्न प्रजातीहरुको रोपण गर्ने ।	☑		☑	☑	☑
अनावस्यक झाडी हटाउने र बहुमुल्य काठ विरुवा रोपण कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑
पुरातात्विक सम्पदा, खानी तथा धातु खनिज पदार्थ	☑		☑	☑	☑
हचिङ्गोट ब्रोह क्वाडी र हिले क्षेत्रमा रहेका फलाम र तामा खानीको भौगभीक अनुसन्धान र उत्खनन गर्ने	☑		☑	☑	☑
हचिङ्गोट ऐतिहासिक भुरेराजाक दरबारको पुरातात्विक अध्ययन गर्ने					
जलाधार	☑		☑	☑	☑

सत्यवती, हिले, तम्पेक र हचिङ्गोट वन क्षेत्र संरक्षणका लागि सामुदायिक वन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	☑		☑	☑	☑
वृहत वृक्षारोपण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	☑		☑	☑	☑
सत्यवती रिचार्ज पोखरी पुनःनिर्माण र सौन्दयीकरण	☑		☑	☑	☑
विभिन्न रिचार्ज पोखरीहरु निर्माण	☑		☑	☑	☑
	☑		☑	☑	☑
वातावरणीय स्वच्छता	☑		☑	☑	☑
स्वस्थ वातावरण स्वस्थ जीवन का लागि साप्ताहिक टोल सरसफाई अभियान	☑		☑	☑	☑
खानेपानीका मुहान र सार्वजनिक स्थल सरसफाई गर्ने					
विपद व्यवस्थापन	☑		☑	☑	☑
विपन्न नागरिक तथा विपद आवास निर्माण	☑		☑	☑	☑
विपद तथा विपद जोखिमबाट विस्थापित भएका व्यक्ति र परिवारको लागि आयमुलक कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑
पहिरो क्षेत्रमा वृक्षारोपण तथा तटवन्ध निर्माण	☑		☑	☑	☑
गस्कोट पुलामी वस्ती संरक्षण योजना	☑		☑	☑	☑
विपद जोखिम न्युनिकरण तथा दिगो र पर्यावरणमैत्री सचेतना कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑
जोखिम युक्त वस्तीर घर परिवारलाई स्थानान्तरण	☑		☑	☑	☑
सडक तथा अन्य स्थानहरुबाट वग्ने भलको व्यवस्थापन	☑		☑	☑	☑
सिंदी वस्ती संरक्षण कार्यक्रम					
कसिन्थला पहिरो नियन्त्रण र वस्ती संरक्षण कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑
ग्रीन रोड कार्यक्रम सवै सडकको दुवै किनारामा वृक्षारोपण गर्ने	☑		☑	☑	☑
विपद प्रतिकार्य योजना उद्धार राहत र पुनर्स्थापना कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑

	सहकार्य				
वडाका मुख्य आयोजना	**पालिका आफै**	**अन्तरपालिका**	**संघ**	**प्रदेश**	**नीजिक्षेत्र**
वडा नं. ४ अन्तर्गतका आयोजनाहरु					
वडा नं. ४ अन्तर्गतका आयोजनाहरु					
आर्थिक विकास					
कृषि तथा पशुपालन	☑		☑	☑	☑
टोल नं। १(६ सम्म आलु पकेट क्षेत्र निर्माण गर्ने योजना	☑		☑	☑	☑
फलफूलमा आँप लिचि कागती सुन्तला तिमुर अमिलो उत्पादन गरी आर्थिक आम्दानी वृद्धि गर्ने	☑		☑	☑	☑
टोल १(६ नं। बाखा पालन पकेट क्षेत्र निर्माण गर्ने	☑		☑	☑	☑
टोल ७(९ नं। उन्नत जातका भैसीपालन गर्ने	☑		☑	☑	☑
वडा नं. ४ अन्तर्गतका आयोजनाहरु	☑		☑	☑	☑
आर्थिक विकास	☑		☑	☑	☑
कृषि तथा पशुपालन	☑		☑	☑	☑
पर्यटन विकास	☑		☑	☑	☑
बुढि सत्यवती मन्दिर , देउराली मन्दिर, कोट मन्दिर, भयर मन्दिर, हनुमान मन्दिर, संरक्षण	☑		☑	☑	☑
सालछारी गुफा, काफलडाडाँ मन्दिर, सिद्ध मन्दिर,एक्सिंश्ङ देवी मन्दिर, बाजेको ठान मन्दिर निर्माण तथा संरक्षण	☑		☑	☑	☑
काफलडाडाँ होम स्टे निर्माण योजना	☑		☑	☑	☑
उधोग	☑		☑	☑	☑
आलुका विभिन्न परिकार बनाउने उधोग निर्माण	☑		☑	☑	☑
स्वास्थ्य तथा पोषय	☑		☑	☑	☑
पोषण मैत्रि वडा कार्यक्रमका लागि १००० दिने आमा तथा बच्चाको लागि पोषण प्याकेज कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑

खानेपानी सरसफाई					
काफलडाडाँ एक घर एक धारा खानेपानी आयोजना कार्यक्रम	☑		☑	☑	☑
वडाका सम्पूर्ण मुहान तथा ट्याङ्कीहरु निर्माण तथा संरक्षण	☑		☑	☑	☑
पुर्वाधार विकास	☑		☑	☑	☑
सडक पुल	☑		☑	☑	☑
साहागात, लिम्घा, सत्यवती सडक कालोपत्रे निर्माण	☑		☑	☑	☑
साखा बाटोमा ग्याभिङ, नालि सहित संरक्षण	☑		☑	☑	☑
काफलडाडाँ दरबारी श्रृखड्क तथा थानी देखि चिसापानी नयाँ बाटो निर्माण	☑		☑	☑	☑
ग्राभलिङ विरमदिप देखि कोटको पोखरी सम्म	☑		☑	☑	☑
काफलडाडाँ भित्रि बाटो ४ कि.म. नयाँ बाटो निर्माण तथा आरनटोलदेखि पुष्पमोहन प्रा.वि. सम्म सडक निर्माण					
सिंचाई	☑		☑	☑	☑
राम्चे कुलो निर्माण योजना	☑		☑	☑	☑
वुलवुले,एक्सिङ नयाँ कुलो सिंचाई योजना	☑		☑	☑	☑
ठाटि, भैरवस्थान,खोरडाडाँ सिंचाई लिफ्टिङ योजना	☑		☑	☑	☑

	सहकार्य				
वडाका मुख्य आयोजना	**पालिका आफै**	**अन्तरपालिका**	**संघ**	**प्रदेश**	**नीजिक्षेत्र**
वडा नं. ५ अन्तर्गतका आयोजनाहरु					
वडा नं. ५ अन्तर्गतका आयोजनाहरु					
आर्थिक विकास					
कृषि तथा पशुपालन	☑		☑	☑	
एक घर एक करेसाबारी अन्तर्गत स्थाई टलेल तथा थोपा सिंचाई योजना	☑		☑	☑	
कफि पकेट क्षेत्र कार्यक्रम योजना	☑		☑	☑	
फलफूलमा केरा पकेट क्षेत्र कार्यक्रम योजना	☑		☑	☑	
बाख्रा पकेट क्षेत्र तथा भैसींपालन र दुग्धप्रवर्द्धन तथा बजारीकरको व्यवस्था	☑		☑	☑	
सामाजिक विकास	☑		☑	☑	
शिक्षा	☑		☑	☑	
वडा नं ५ का सम्पूर्ण विधालयहरुमा विधालय घेराबार तथा विधालयको भौतिक समाग्री व्यवस्थापन	☑		☑	☑	
स्वास्थ्य तथा पोषण	☑		☑	☑	
स्वास्थ्य चौकी भवन, सामुदायिक इकाईहरुको भवन निर्माण योजना	☑		☑	☑	
सम्पूर्ण १००० दिने आमाहरुलाई पोषण प्याकेज कार्यक्रम योजना	☑		☑	☑	
खेलकुद	☑		☑	☑	
शाहघाट खेलमैदान आयोजना	☑		☑	☑	
पुर्वाधार विकास	☑		☑	☑	
सडक पुल	☑		☑	☑	
खैरेनि देखि पम्फुका मोटरबाटो योजना	☑		☑	☑	
भडारवन देखि सत्यवती मोटरबाटो योजना					
खैरेनी देखि नेटा मोटरबाटो कालोपत्रे योजना	☑		☑	☑	
साहाघाट, ढाडगैरा कुमलडाडाँ खैरेनी मोटरबाटो स्तरउन्नति तथा कालोपत्रे	☑		☑	☑	

कुडुले ढाडी खोल्सामा पुल निर्माण	☑		☑	☑	
लुम्दीखोला पक्की पुल निर्माण	☑		☑	☑	
पम्फुकाको कलिरहमा झोलुङ्गे पुल निर्माण	☑		☑	☑	
सिंचाई	☑		☑	☑	
साहाघाट सिंचाई कुलो २३०० मिटर निर्माण	☑		☑	☑	
कुमलडाडाँमा मुल कुलो २९०० मिटर निर्माण योजना	☑		☑	☑	
कुडुले रथेवा सिंचाई कुलो निर्माण	☑		☑	☑	
विपद व्यवस्थापन	☑		☑	☑	
तदी खोलामा तटवन्धको व्यवस्थापन योजना	☑		☑	☑	
बढिघाट खोला तटव वयोजना	☑		☑	☑	
साहाघाट वडिगाडखोला तथा ठाडोखोला तटबन्ध व्यवस्थापन योजना	☑		☑	☑	

वडा नं. ६.अर्न्तगतका आयोजनाहरु	सहकार्य				
	.पालिकाआफै	अन्तरपालिका	संघ	प्रदेश	नीजिक्षेत्र
कृषि तथा पशुपालन	☑		☑	☑	☑
बजार व्यवस्थापनका लागि चिस्यान केन्द्रको व्यवस्था	☑		☑	☑	☑
कफि उत्पादन	☑		☑	☑	☑
दुग्ध विकासको लागि डेरी व्यवस्थापन	☑		☑	☑	☑
फलफूल बगैचा विस्तार कार्यक्रम -आलु ,कागती, आँप, लिचि, एभोगार्डो	☑		☑	☑	☑
सहकारी, वैंक वित्तिय संस्था	☑		☑	☑	☑
सहकारी संस्थालाई प्रोत्साहन सुद्रिढीकरण	☑		☑	☑	☑
रा.बा. बैंकको शाखा स्थापना ,कषि विकास बैंक स्थापना ,लघुवित्त संस्थालाई नियमन निरुत्साहित	☑		☑	☑	☑
सामाजिक विकास					
शिक्षा	☑		☑	☑	☑
बहुप्राविधिक शिक्षालयको स्थापना	☑		☑	☑	☑
सामुदायिक स्वास्थ्य चौकीको व्यवस्थापन -परमानन्द नगर (चोरकाटे)	☑		☑	☑	☑
खानेपानी सरसफाई	☑		☑	☑	☑
ढाव खानेपानी योजना साविक वडा १ र २	☑		☑	☑	☑
खैरेनी बजार खानेपानी योजना	☑		☑	☑	☑
ढल निकास	☑		☑	☑	☑
खेलकुद	☑		☑	☑	☑
खेलकुद कार्यक्रम आयोजना					
संस्कृति, साहित्य, कला	☑		☑	☑	☑
सराय नाच , लाखे नाच, पञ्चेवाजा ,गाइजात्रा संरक्षण सम्बर्द्धन	☑		☑	☑	☑
बाटेमाझि सस्कृती संरक्षण ,मगर सस्कृती संरक्षण	☑		☑	☑	☑
साहित्यिक कार्यक्रम र गोष्ठी सञ्चालन	☑		☑	☑	☑

पुर्वाधार विकास	☑		☑	☑	☑
सडक पुल	☑		☑	☑	☑
डहरेखोला ,भार्सेखोला पूल	☑		☑	☑	☑
खैरेनी रितौदी जोहाङ्ग कालोपत्रे रितौदी ट्र्याक चेन्ज	☑		☑	☑	☑
उल्लीखोला बासपाटा जोहाङ्ग मोटरबाटो अरुङ्गा वाइपास सडकको व्यवस्थापन					
मध्ये सत्यवती लोकमार्ग स्तरोन्नती	☑		☑	☑	☑
वडाभित्रका शाखाबाटाहरुको नालि निर्माण तथा ग्रावेल	☑		☑	☑	☑
आवस वस्तिविकास, सार्वजनिक निर्माण	☑		☑	☑	☑
सुकुम्वासी आवास निर्माण	☑		☑	☑	☑
शार्वजनिक शौचालय निर्माण	☑		☑	☑	☑
सार्वजनिक पुस्तकालय	☑		☑	☑	☑
विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा	☑		☑	☑	☑
चेघाखोला विद्युत आयोजना	☑		☑	☑	☑
सिंचाई					
मझौला सिँचाई आयोजना	☑		☑	☑	☑
थोपा सिँचाई आयोजना जोहाङ्ग	☑		☑	☑	☑
पोखरी निर्माण मोहरीया गाउँ	☑		☑	☑	☑

वडा नं. ७.अर्न्तगतका आयोजनाहरु	सहकार्य				
	.पालिकाआफै	अन्तरपालिका	संघ	प्रदेश	नीजिक्षेत्र
आर्थिक विकास	☑		☑	☑	☑
कृषि तथा पशुपालन	☑		☑	☑	☑
जुनियाँमा धान,गहुँ,मकै कोडो पकेट क्षेत्र योजना तथा नगदे वाली खेती आयोजना	☑		☑	☑	☑
बाखा तथा भैसीपालन आयोजना	☑		☑	☑	☑
पर्यटन	☑		☑	☑	☑
जुनियाँ मा।वि। वोटानिकल गार्डेन निर्माण गर्ने	☑		☑	☑	☑
झाईपार्क निर्माण चिडिपानी	☑		☑	☑	☑
उधोग	☑		☑	☑	☑
स्थानिय उत्पादन फलफूल तथा अन्नको रक्सीलाई ब्राण्ड बनाउने					
पशुपन्छिको दाना उत्पादन गर्ने	☑		☑	☑	☑
सामाजिक विकास	☑		☑	☑	☑
शिक्षा	☑		☑	☑	☑
जुनियाँका सम्पुर्ण विधालयका भौतिक संरचना निर्माण गर्ने तथा कक्षा १० सम्म चलेका विधालयलाई ं२ विस्तार गर्ने	☑		☑	☑	☑
चिडिपमनि विधालयलाई कम्प्युटर प्रयोगशाला निर्माण गर्ने तथा ५० थान जति कम्प्युटर तथा ल्यापटप उपलब्ध गराउने	☑		☑	☑	☑
विधालयमा ई लाइब्रेरीको स्थापना गर्ने	☑		☑	☑	☑
स्वास्थ्य तथा पोषण	☑		☑	☑	☑
जुनियाँ स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण गर्ने	☑		☑	☑	☑
जुनियाँ सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईमा जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने					
स्कूलका वालवालिकाहरुलाई दिवा खाजा मार्फत आउने पोषण प्याकेज कार्यक्रमको रकमलाई बदाई पोषणयुक्त खाजामा वृद्धि	☑		☑	☑	☑

सुनौला हजारदिनका आमा तथा बच्चाहरुलाई स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धि अभिमुखिकरण तथा जनचेतनामूलक कार्यक्र	☑		☑	☑	☑
खानेपानी सरसफाई	☑		☑	☑	☑
जुनियाँ लिफ्टिङ खानेपानी योजना	☑		☑	☑	☑
जुनियाँ एक घर एक धारा खानेपानी योजना	☑		☑	☑	☑
फूर्लुङ तथा जुनियाँ डुट खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने	☑		☑	☑	☑
पूर्वाधार विकास	☑		☑	☑	☑
सडक पुल	☑		☑	☑	☑
खैरेनि जोहाङ्ग जुनिया मोटरबाटो कालोपत्रे निर्माण					
चोरकाटे चिडिपानि जुनियाँ मोटरबाटो ग्राबिलिङ तथा स्तरउन्नति	☑		☑	☑	☑
खल्लुक रुख चिडिपानि चन्द्रकोट लोगमार्ग स्तरउन्नति तथा भार्से खोला पक्कि पुल निर्माण	☑		☑	☑	☑
वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	☑		☑	☑	☑
जलाधार	☑		☑	☑	☑
सत्यवती पोखरी निर्माण तथा सोती खोला वनमा पोखरी निर्माण योजना	☑		☑	☑	☑
वातावरणीय स्वच्छता	☑		☑	☑	☑
वडा भित्र रहेका खाली ठाँउमा वृक्षरोपण गर्ने	☑		☑	☑	☑
सत्यवती पोखरी निर्माण तथा सोती खोला वनमा पोखरी निर्माण योजना	☑		☑	☑	☑

	सहकार्य				
वडा नं. ८ अर्न्तगतका आयोजनाहरु	**सत्यवती पालिका आफै**	**अन्तरपालिक ा**	**संघ**	**प्रदेश**	**नीजिक्षेत्र**
आर्थिक विकास					
कृषि तथा पशुपालन					
किवी पकेट क्षेत्र : स्थापना, व्यवस्थापन र विस्तार (विरुवा, पोल, तार र बजारीकरण)					
सुन्तला र कागती पकेट क्षेत्र : स्थापना, व्यवस्थापन र विस्तार (विरुवा, हेलनेट र बजारीकरण)					
रैथाने बाली संरक्षण एवम् प्रवर्द्धन (मकै, कोदो, सिलाम, भटमास, अलैची, टिमुर)					
पशुपंक्षी, मत्स्यपालक, कृषक/समूह/सहकारी प्रवर्द्धन कार्यक्रम					
पर्यटन विकास					
प्याराग्लाइडिङ्ग क्षेत्र व्यवस्थापन : (जमादीडाँडाँ, जौँखर्क, मयलडाँडाँ, देउराली)					
धार्मिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र संरक्षण एवं प्रवर्द्धन : अर्कुल छत्रदेव, भार्से शिवालय गुफा, जोगीगाडे डाँडाँ शिवालय, त्रिवेणी शिवालय, जमादी सिद्धबाबा मन्दिर, खडकदेवी मन्दिर, बुढीसत्यवती, भगवती मन्दिर, सिरमझाँक्री थान, बुद्ध स्तुपा व्यवस्थापन, थाप्ले क्याम्पिङ्ग पोस्ट, फुर्सेथान झुलेनी					
उद्योग					
अल्लो प्रशोधन प्रवर्द्धन					
ब्राण्डिङ्ग मदिरा उत्पादन तथा प्रवर्द्धन					
सस उद्योग					
सहकारी, वैंक वित्तिय संस्था					

सहकारी व्यवस्थापन					
युवा रोजगारी					
सिपमूलक तालिम : र्‍याफ्टिङ्ग, प्याराग्लाइडिङ्ग, कम्प्युटर, प्लम्बर, सिलाइकटाई, प्लम्वर, च्याउखेती, ब्युटिसियन आदि					
युवा उद्यमी, व्यवसायीलाई प्रोत्साहन					
सामाजिक विकास					
शिक्षा					
भार्से ज.स.मा.वि. तारघेराबार र पुस्तकालयको व्यवस्थापन					
उत्कृष्ट शिक्षक सम्मान प्रोत्साहन					
दबुङ्ग आ.वि. ३ कोठे भवन निर्माण					
दबुङ्ग आ.वि. विद्यालय रङ्गरोगन, कम्पाउण्ड घेराबार					
दबुङ्ग आ.वि.कम्प्युटर शिक्षक व्यवस्थापन					
स्वास्थ्य तथा पोषण					
भार्से स्वास्थ्य चौकीमा अपांगमैत्री शौचालय निर्माण					
१००० दिने आमाहरुलाई पोषण कार्यक्रम					
महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविका प्रोत्साहन कार्यक्रम					
लुङ्गखोला स्वास्थ्य इकाइ का.स. कर्मचारी व्यवस्थापन					
लुङ्गखोला स्वास्थ्य इकाइ व्यवस्थापन (विरामी उपचार कक्ष, घेराबार)					
दबुङ्ग र भैंसे हेल्थ हट घेरबार					
भार्से स्वास्थ्य व्यवस्थापन (रङ्गरोगन, मर्मत र डिफ्रिज, एसी खरिद)					
खानेपानी सरसफाई					
जमादी डाँडाँ लिफ्टिङ्ग खानेपानी योजना					
खानेपानी टंकी निर्माण : (दबुङ्ग, थुम्की, पिङ्गकोट, लाम्पाटा, पैयाँपाटा, चिउरेडाँडाँ, सात्वाङ्ग)					
डुँडखोला मूल संरक्षण					
टंकी मर्मत तथा व्यवस्थापन : ३ र ४ नं. टोल					
देउराली स्तुपा लिफ्टिङ्ग खानेपानी योजना					
माइथान खानेपानी टंकी निर्माण					
झुलेथुम खानेपानी टंकी निर्माण					

सामाजिक समावेशीकरण					
जनचेतनामूलक कार्यक्रम					
लक्षित वर्ग सिपमूलक तालिम					
युवा खेलकुद					
भार्से फुटवल खेलमैदान व्यवस्थापन					
भार्से कभर्डहल निर्माण					
दबुङ्ग भलिबल खेलमैदान व्यवस्थापन					
त्रिवेणी खेल मैदान व्यवस्थापन					
त्रिवेणी युवा क्लव भवन निर्माण					
संस्कृति, साहित्य, कला					
अमूर्त सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षण : (सोरठी, कृष्ण चरित्र, ठाडो भाका, सालैजो, पञ्चेबाजा)					
साहित्यिक गोष्ठी, साहित्यिक प्रतियोगिता					
पुर्वाधार विकास					
सडक पुल					
चम्लागैरा खोलापट्टी मोटरबाटो निर्माण					
चम्लागैरा गबदे स्टील ट्रस पुल निर्माण					
बरबोट किटनी झोलुङ्गे पुल निर्माण					
ठूलपोखरी-गुफा मोटरबाटो निर्माण					
खैरेनी-भार्से-ग्वाघा मोटरबाटो स्तरोन्नति					
दबुङ्ग-रुपाकोट मोटरबाटो निर्माण					
भार्से-जमादी-शान्तिपुर मोटरबाटो स्तरोन्नती					
देउराली-चाहारे-पैयाँपाटा मोटरबाटो निर्माण					
भैँसे-पैयाँपाटा मतदान केन्द्र मोटरबाटो निर्माण					
चम्सेरा-फँदी कलवट पुल निर्माण					
झुलेथुम-सुवाखोला कलवट पुल निर्माण					
काउलेखोला-चम्लागैरा कलवट पुल निर्माण					
डुँडगैरा-चम्लागैरा कलवट पुल निर्माण					
पानीगैरा-चम्लागैरा कलवट पुल निर्माण					

स्यालखोला-डुंड कलवट पुल निर्माण					
आवस वस्ति विकास, सार्वजनिक निर्माण					
ट्रस निर्माण : (जोगिगाडे डाँडाँ, जमादी, शिवालय मन्दिर, झुलेथुम, पैयाँपाटा)					
शौचालय निर्माण : जोगिगाडे डाँडा, जमादी, शिवालय मन्दिर, गुफा शिवालय मन्दिर, देउराली स्तुपा, कालरह ट्रस, गोगनपानी)					
कोठा निर्माण : सिरमथान ट्रसमा, लामपाटा ट्रसमा, ४ नं. टोलमा ट्रसमा, कालरह ट्रसमा)					
होमस्टे पुर्वाधार निर्माण					
प्रतिक्षालय निर्माण : गोगनपानी, पैयाँपाटा					
विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा					
मुख्य सडकमा सडक बत्ती व्यवस्थापन					
मुख्य मुख्य चोकमा सडक बत्तीको व्यवस्था					
सामुदायिक विद्युतलाई सरकारी विद्युतीकरण गर्ने					
भैंसे ट्रान्समिटर थप					
सिंचाई					
भैँसेखोला-लामपाटा सिँचाई कुलो					
त्रिवेणी-रिठाकोट सिँचाई कुलो					
लुङ्गखोला-छिम्से सिँचाई कुलो					
भैँसेखोला-विरौटा सिँचाई कुलो					
त्रिवेणी-कुदार सिँचाई कुलो					
डुँडखोला सिँचाई योजना					
लामपाटा सिँचाई योजना					
टोल नं. १-९ सम्म सिँचाई पाइप					
पानीगैरा सिँचाई					
सञ्चार प्रविधि					
१-९ टोलसम्म नेट विस्तार					
E-library स्थापना (ज.स.मा.वि.)					
वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन					

वन तथा जैविक विविधता					
जलाधार					
१-९ नं. टोलमा पोखरी निर्माण					
वातावरणीय स्वच्छता					
विपद व्यवस्थापन					
राना टोल तारजाली व्यवस्थापन					
सुवाखोला तारजाली व्यवस्थापन					
भैँसेखोला तटबन्ध व्यवस्थापन					
त्रिवेणी शिवालय मन्दिर तटबन्धन					
दबुङ्ग-थुम्की तारजाली व्यवस्थापन					
भार्से सानोपोखरी कम्पाउण्ड मर्मत					

अनुसूचि ५: गाउँपालिकाको नक्सा

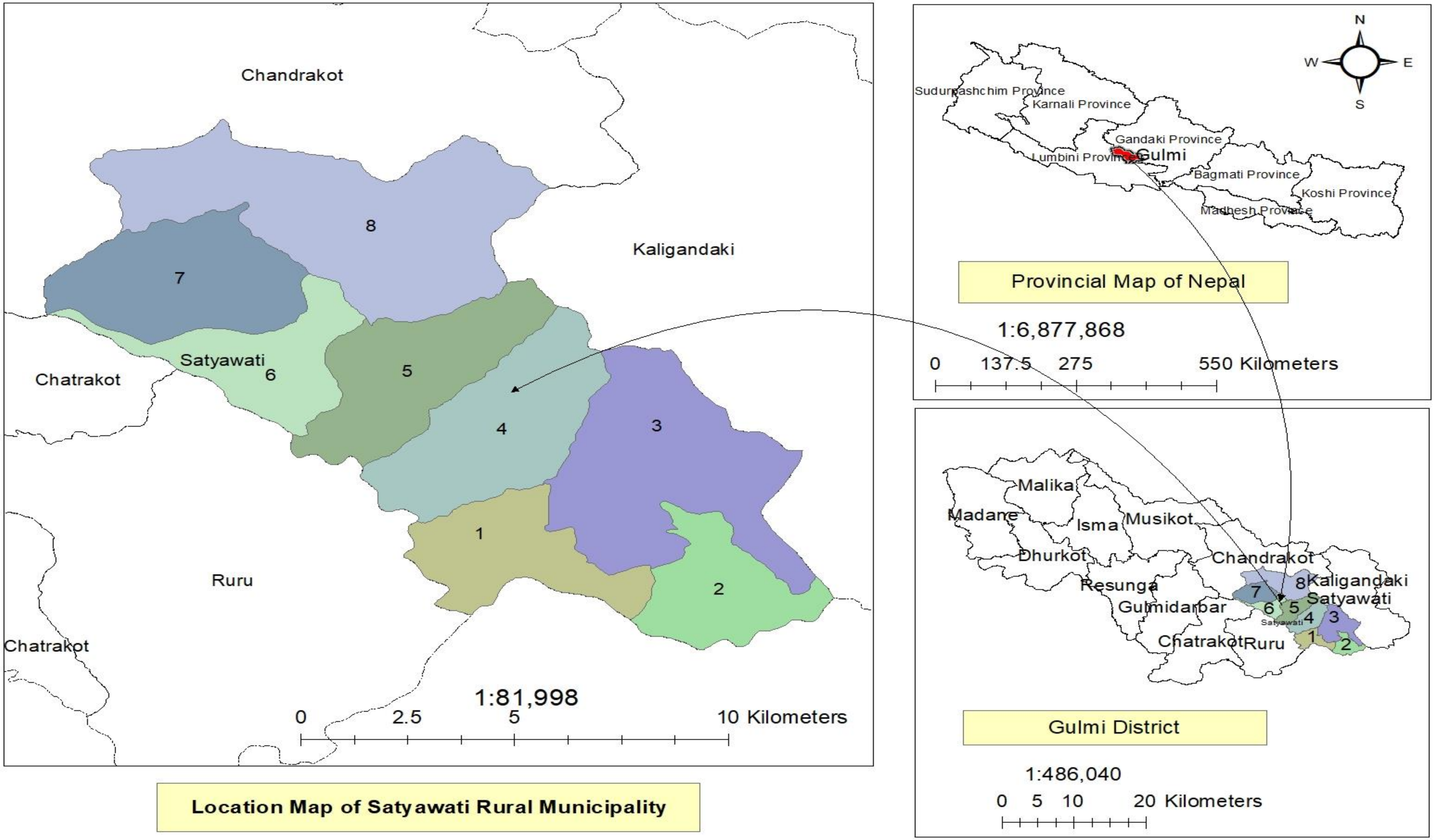

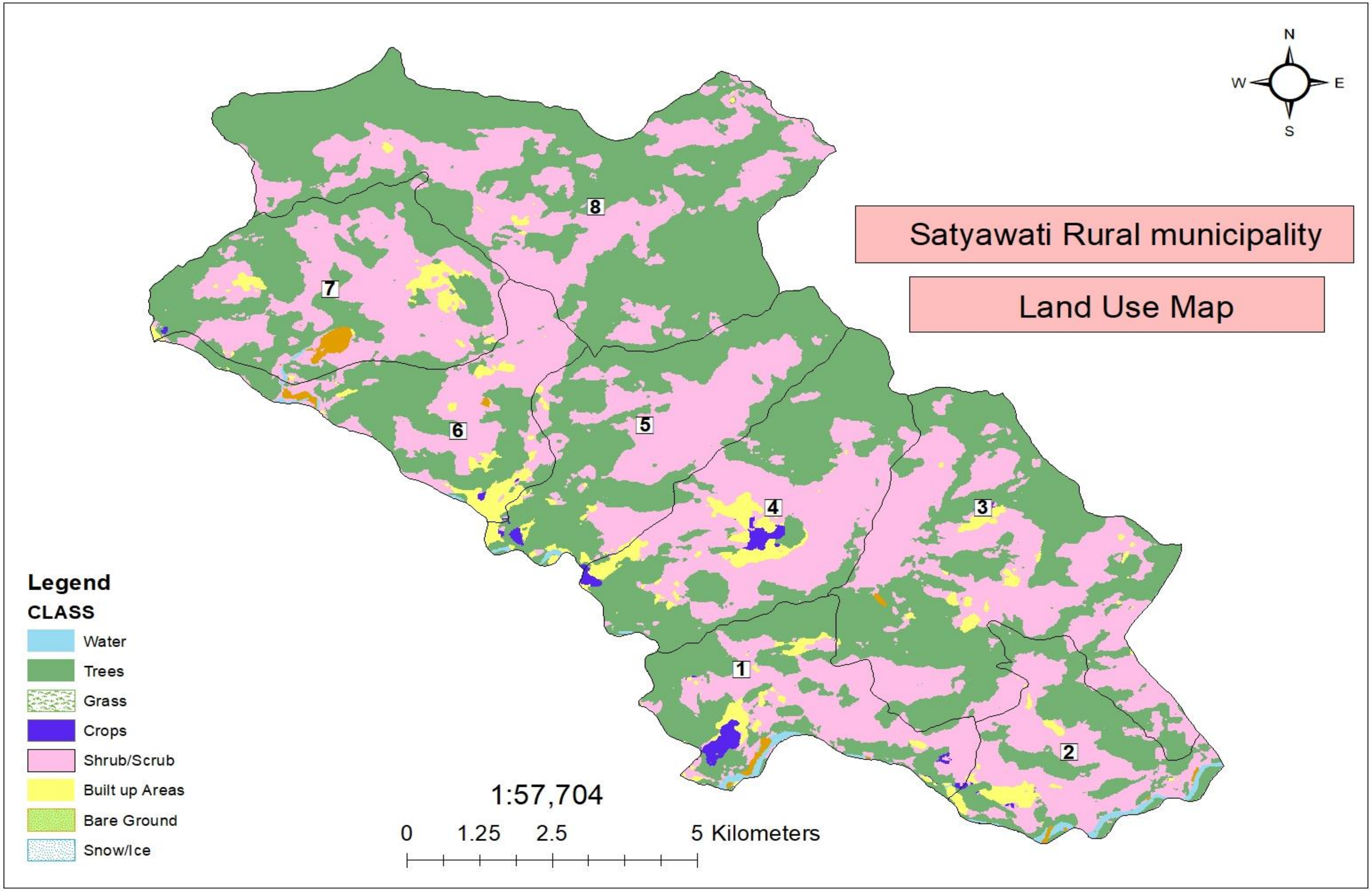
Satyawati Rural municipality
Land Use Map
N
W
E
S
Legend
CLASS
Water
Trees
Grass
Crops
Shrub/Scrub
Built up Areas
Bare Ground
Snow/Ice
1:57,704
0
1.25
2.5
5 Kilometers
1
2
3
4
5
6
7
8

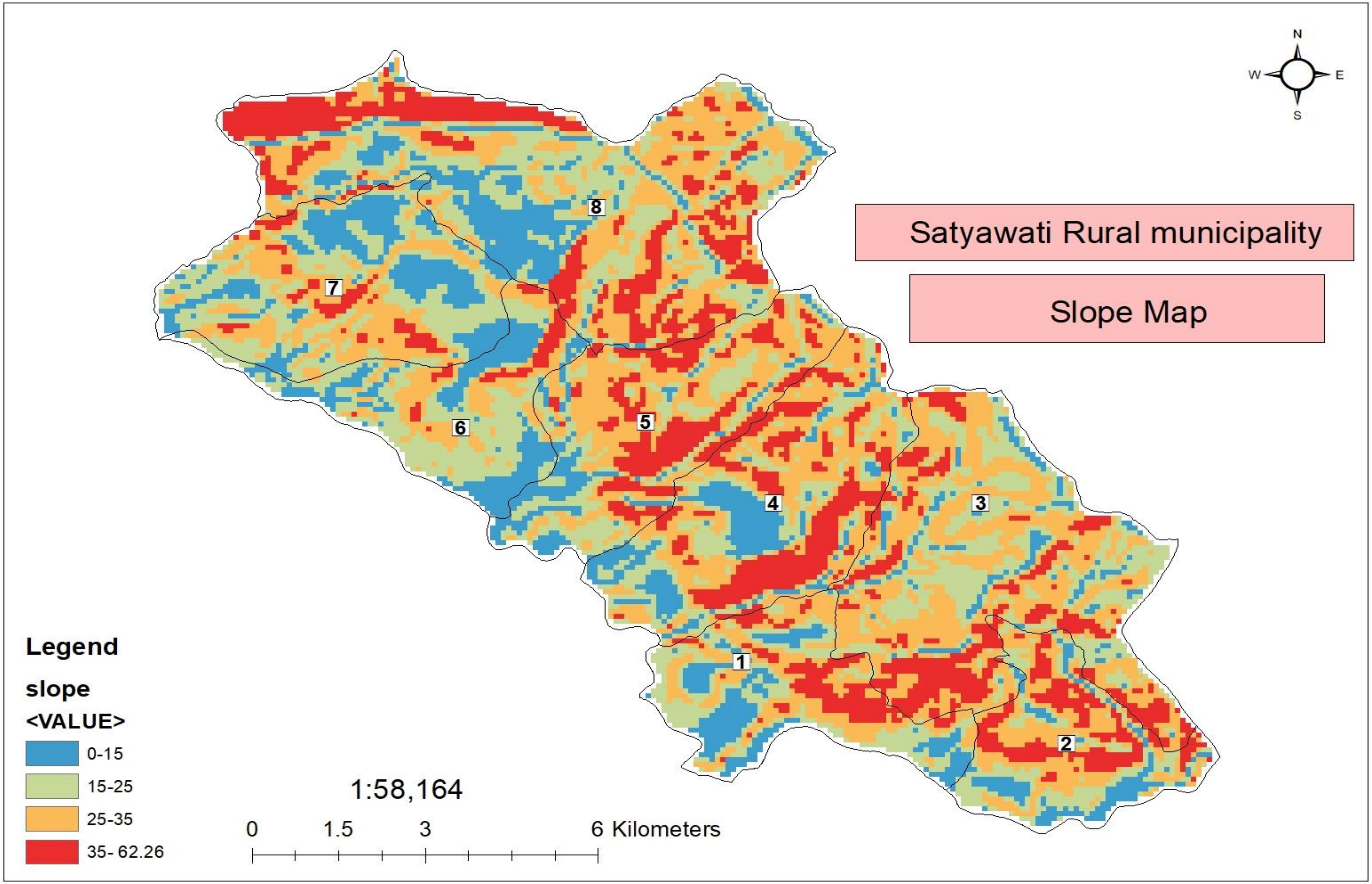
Satyawati Rural municipality
Slope Map
N
S
E
W
Legend
slope
<VALUE>
0-15
15-25
25-35
35- 62.26
1:58,164
0 1.5 3 6 Kilometers
1
2
3
4
5
6
7
8

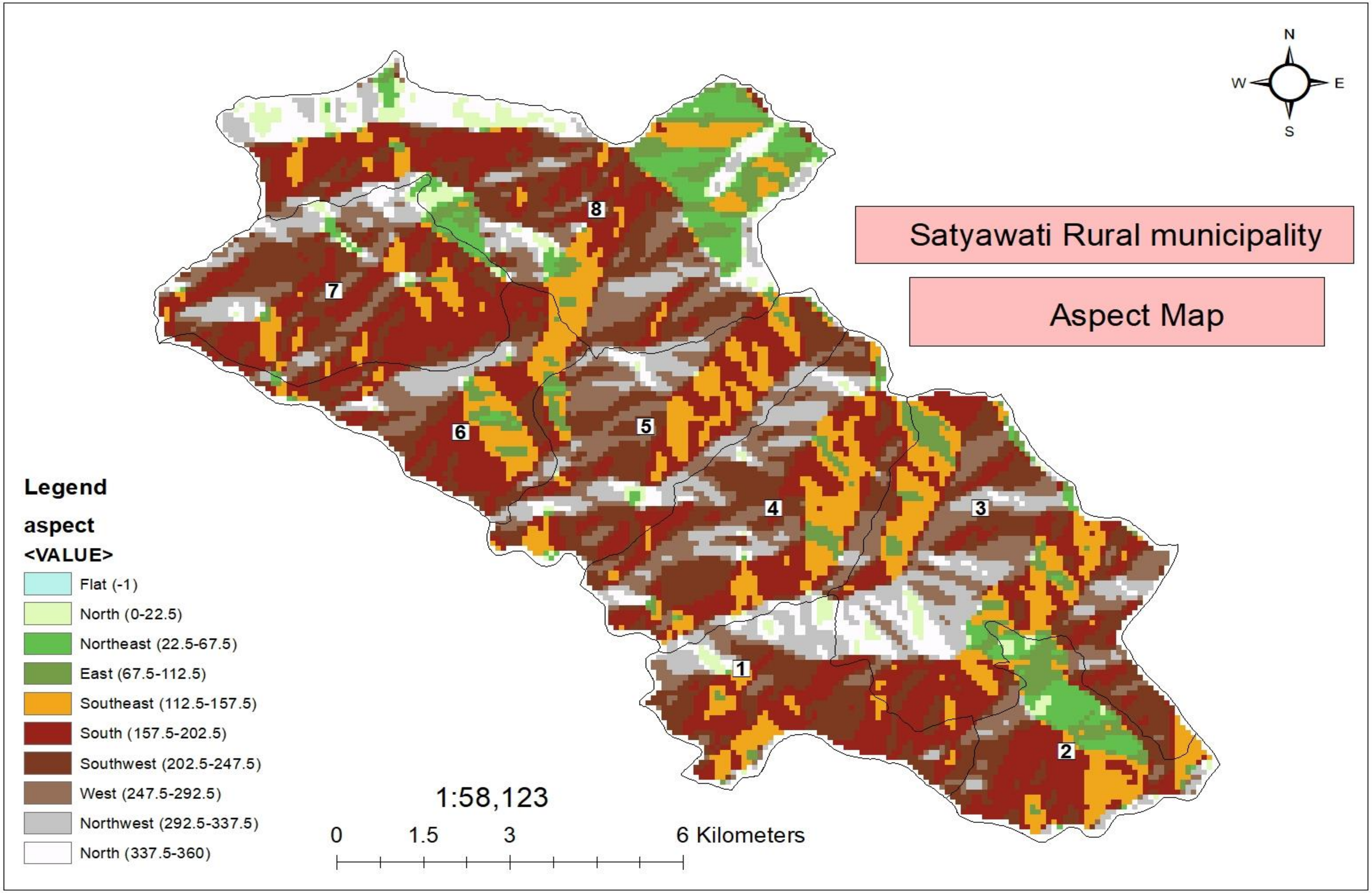

Satyawati Rural municipality
Aspect Map
N
W
E
S
Legend
aspect
<VALUE>
Flat (-1)
North (0-22.5)
Northeast (22.5-67.5)
East (67.5-112.5)
Southeast (112.5-157.5)
South (157.5-202.5)
Southwest (202.5-247.5)
West (247.5-292.5)
Northwest (292.5-337.5)
North (337.5-360)
1:58,123
0 1.5 3 6 Kilometers
1
2
3
4
5
6
7
8

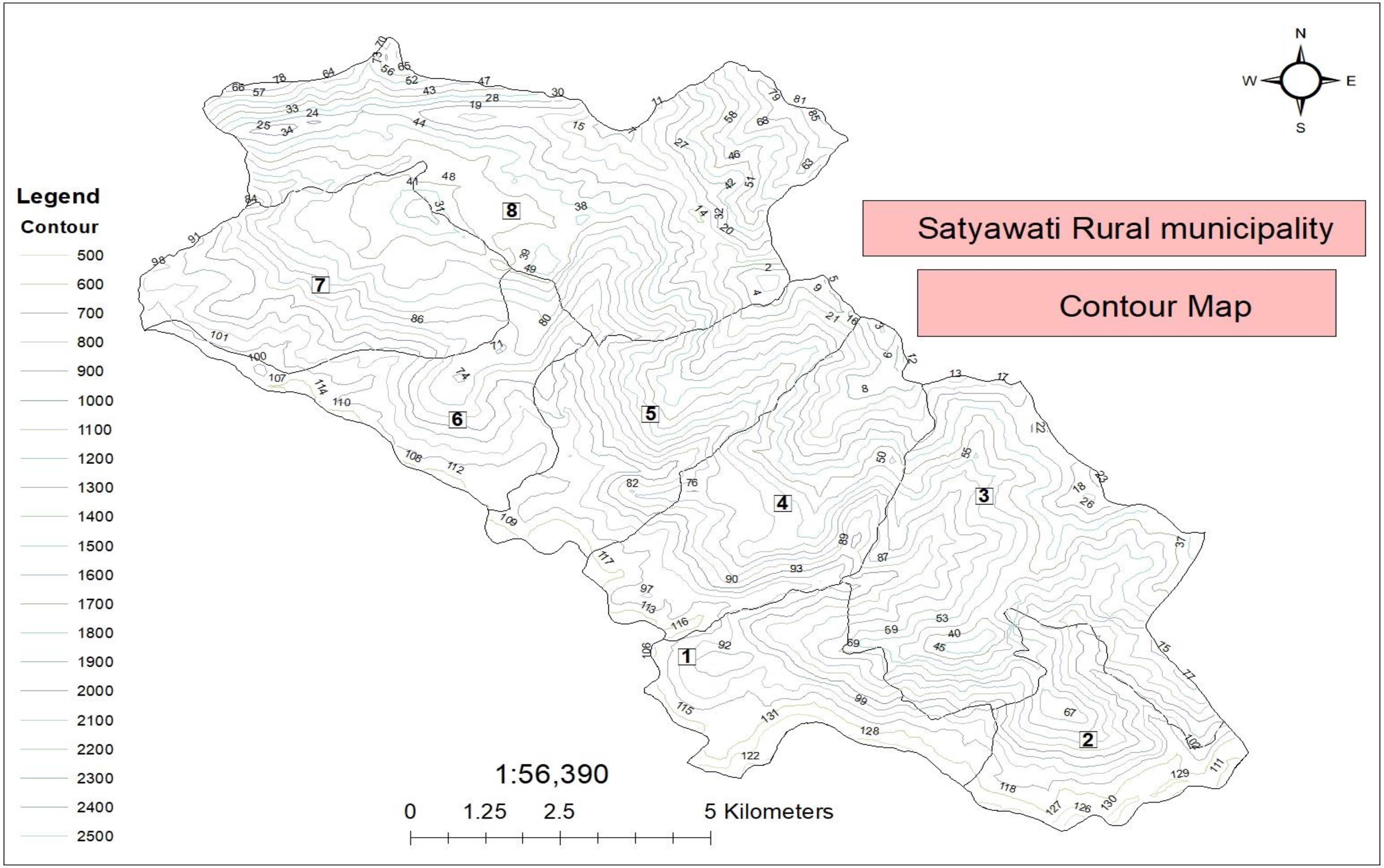

Satyawati Rural municipality
Contour Map
Legend
Contour
500
600
700
800
900
1000
1100
1200
1300
1400
1500
1600
1700
1800
1900
2000
2100
2200
2300
2400
2500
1:56,390
0 1.25 2.5 5 Kilometers
N
S
E
W
1
2
3
4
5
6
7
8

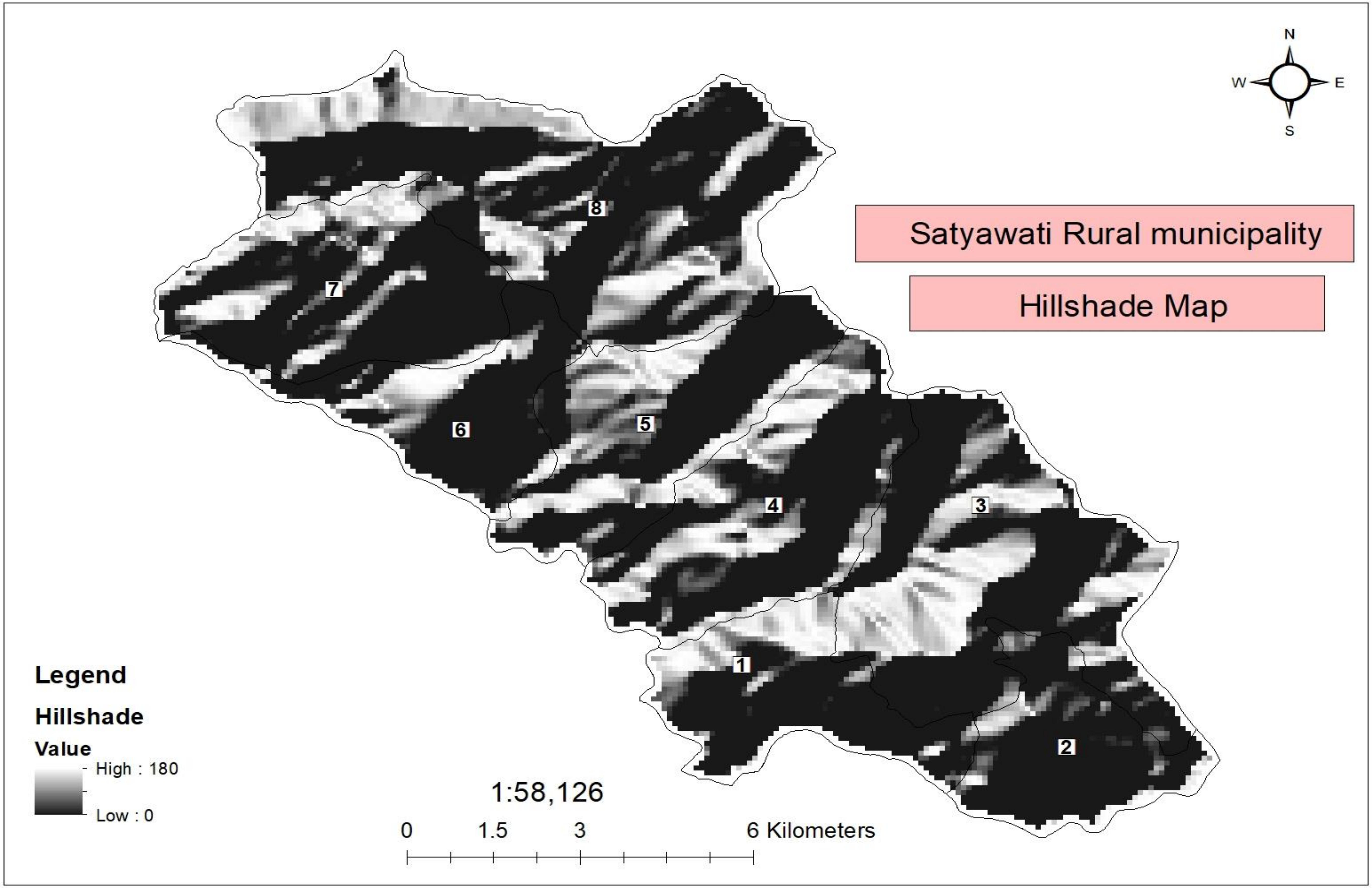
Satyawati Rural municipality
Hillshade Map
N
W
E
S
8
7
6
5
4
3
1
2
Legend
Hillshade
Value
High : 180
Low : 0
1:58,126
0
1.5
3
6 Kilometers

अनुसूचि ६ : आवधिक योजना तर्जुमा प्रकृयामा सहभागीहरुको नामावली

<u>कार्यशाला गोष्ठी</u>

आज मिति २०८० साल बैशाख २८ गते बिहिबारका दिन [illegible] गाउँपालिका अध्यक्ष श्री टिकाराम पाण्डे ज्यू को अध्यक्षतामा [illegible] गाउँपालिकाको आवधिक योजना तर्जुमा गोष्ठी गाउँपालिकाको सभाहलमा [illegible] निम्नको उपस्थितिमा सुभारम्भ गरियो ।

उपस्थिति

क्र.सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.	दस्तखत
१	टिकाराम पाण्डे	अध्यक्ष		
२	निरमाया [illegible]	उपाध्यक्ष		
३	कमल प्र. [illegible]	प्र.प्र.अ.		
४	अर्जुन [illegible]	वडाअध्यक्ष		
५	[illegible] थापा	,,	9857064360	
६	[illegible] बहादुर [illegible]	,,	9857064990	
७	पिताम्बर [illegible]	,,	9857064290	
८	[illegible]	,,	[illegible]	
९	[illegible] प्रसाद [illegible]	,,		
१०	[illegible]	,,	[illegible]	
११	[illegible] रान	,,	[illegible]	
१२	कमला [illegible]	[illegible] सदस्य		
१३	[illegible] पुन	[illegible]	[illegible]	
१४	[illegible] प्रसाद [illegible]	नेपाल [illegible]	[illegible]	
१५	सृजना [illegible]	[illegible] सदस्य	[illegible]	
१६	[illegible]	[illegible] सदस्य	[illegible]	
१७	पवित्रा [illegible]	[illegible] सदस्य	[illegible]	
[illegible]	[illegible] बहादुर [illegible]	[illegible]	9867516890	
[illegible]	डि [illegible] शर्मा	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	[illegible] बहादुर [illegible]	MIS operator	[illegible]	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	9749709796	
[illegible]	[illegible]	[illegible] सदस्य	9857067542	
[illegible]	[illegible]	[illegible] सदस्य	[illegible]	

क्र.सं.	नाम थर	पद	सम्पर्क नं.	दस्तखत
२६	नारायण प्रसाद [illegible]	[illegible]	९८६६४६३३१८	
२७	श्री प्रसाद पाण्डे	[illegible]	९८५९२२६४९८	
२८	[illegible]	[illegible]	९८४६०२४३१५	
२९	नेत्र प्रसाद पाण्डे	[illegible]	९८६५०४०६२४	
३०	[illegible] भण्डारी	वडा सदस्य	९८४८०६०६९१	
३१	ओमबहादुर [illegible]	[illegible]	९८४७०९८२४२	
३२	छविलाल [illegible]	वडा सदस्य	९८४६०६८६४	
३३	महेन्द्र प्र. भण्डारी	सहकारी अध्यक्ष	९८४४६२४०६४	
३४	बाबुराम [illegible]	वडा अध्यक्ष	९८४०४२८८७७	
३५	खड्ग [illegible]			
३६	नारायण खनाल	[illegible]	९८५०६२९६६	
३७	[illegible] आचार्य	[illegible]	९८८६०८८६१५	
३८	[illegible] प्रसाद [illegible]	[illegible]	९८४८८२६०८६२	
३९	प्रेम शाही	[illegible]	9817436076	
४०	[illegible] राना	वडा सदस्य	९८६०२१०२२७	
४१	[illegible]	[illegible]	९८४६०४२४०८७	
४२	प्रकाश राज [illegible]	[illegible]	९८४८६२८०६०	
४३	[illegible]	[illegible]	९८४३३८६९००	
४४	[illegible]	[illegible]	९८४६०६४४२६	
४५	[illegible] ब. [illegible]	[illegible]	९८४६१०२०८४	
४६	[illegible] बहादुर थापा	[illegible]	९८४०६४४०८	
४७	यम बहादुर थापा	[illegible]	९८४४०२२३१	
४८	सुन्दर [illegible]	[illegible]	९८४०८७०८८	
४९	[illegible]	[illegible]	९८६६०३८१८१	
५०	[illegible]	[illegible]	९८५६०६८०७७	
५१	ओम [illegible]	"	९८५६२८९०२४	
५२	[illegible]	[illegible]	९८४८२६६८५५	
५३	तेज [illegible] थापा ([illegible])	[illegible]	९८६६४९२४४१	
५४	[illegible]	वडा सदस्य	९८४०६६६००	
५५	[illegible]	[illegible]	९८४६६८८२८६	
५६	[illegible]	[illegible]	९८६४४२३४८८	
५७	[illegible] बहादुर शाही	इन्जिनियर		

आज मिति २०८० साल बैशाख २६ गते आइतवार का दिन [illegible] गाउँपालिका का अध्यक्ष श्री टिकाराम पाण्डे ज्यू को अध्यक्षतामा गाउँपालिका को आवधिक योजना तर्जुमा गोष्ठी यस गाउँपालिकाको सभाहलमा तपसिल बमोजिमको उपस्थितिमा सम्पन्न भयो।

उपस्थिति

सि.नं.	नाम थर	पद	दस्तखत
१	श्री टिकाराम पाण्डे	गा.पा. अध्यक्ष	
२	श्री चिन्तामणि पाण्डे	प्रदेश सभा सदस्य (नु.प्र.)	
३	श्री यमु जैरे	" " " (नु.प्र.)	
४	श्री विमला [illegible]	उपाध्यक्ष	
५	श्री कमल प्रसाद पौडेल	प्र.प्र.अ.	
६	श्री अर्जुन [illegible]	वडाध्यक्ष	
७	श्री रघुवीर थापा	" "	
८	श्री जित ब. [illegible]	" "	
९	श्री पितम्बर अधिकारी	" "	
१०	श्री बाबुराम ज्ञवाली	" "	
११	श्री विष्णु प्रसाद भण्डारी	" "	
१२	श्री लोक बहादुर बुढाथोकी	" "	
१३	श्री होम ब. रावत		
१४	श्री सन्तोष गौतम	प्रे.क्ल. ([illegible])	
१५	श्री अमर बहादुर राना		
१६	श्री ओम ब. [illegible]		
१७	श्री [illegible] प्रसाद [illegible]		
१८	श्री तेज बहादुर [illegible]		
१९	श्री [illegible] प्रसाद पाण्डे		
२०	श्री बालकृष्ण भण्डारी		
२१	श्री निशान बाबु कार्की		
२२	श्री टिकाराम जैरे		
२३	श्री प्रेम शाही	[illegible]	
२४	श्री नरसिंह शाही	वडा सदस्य ४	
२५	श्री इन्द्र बहादुर [illegible]	वडा सदस्य -३	
२६	श्री [illegible] भट्टराई	[illegible] ४	

क्र.सं	नाम	पद	दस्तखत
२७	श्री लेखनाथ भण्डारी	[illegible]	[illegible]
२८	श्री विष्णुप्रसाद कँडेल	उपकोषाध्यक्ष नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	[illegible]
२९	श्री कृष्ण क० पुलामी	शिक्षक	[illegible]
३०	श्री छविलाल बेलुवाल	[illegible]	[illegible]
३१	श्री नरहरिराज अधिकारी	सदस्य वडा नं २	[illegible]
३२	श्री दल बहादुर [illegible]	[illegible]	[illegible]
३३	श्री नारायण प्रसाद [illegible]	[illegible]	[illegible]
३४	श्री लक्ष्मण बहादुर अधिकारी	वडा सदस्य	[illegible]
३५	[illegible] थापा	[illegible]	[illegible]
३६	प्रेम बहादुर थापा	कलाकार	[illegible]
३७	तेज कुमारी थापा	दे०अ०मो०	[illegible]
३८	ममता वि. क	वडा सदस्य	[illegible]
३९	भुवन पुन	[illegible]	[illegible]
४०	धन बहादुर थापा	वडा सदस्य	[illegible]
४१	डम्बर क. शाही	वडा सदस्य	[illegible]
४२	पवित्रा छेत्री	वडा सदस्य	पवित्रा
४३	उषा [illegible]	वडा सदस्य	उषा
४४	लक्ष्मी पाण्डेय	वडा सदस्य	[illegible]
४५	[illegible] पुलामी मगर	[illegible]	[illegible]
४६	[illegible]	वडा सदस्य	[illegible]
४७	[illegible]	कार्यपालिका	[illegible]
४८	[illegible] रजाल	९८६०२१०३३४	[illegible]
४९	सृजना कुमाल	को सदस्य	सृजना
५०	बसन्ती सिजाली	वडा सदस्य	[illegible]
५१	सिता परियार	वडा सदस्य ९८६७२९२८७८	[illegible]
५२	कमला परियार [illegible]	कार्यपालिका सदस्य	[illegible]
५३	सुन्दर नेपाली	सदस्य	[illegible]
५४	[illegible]	[illegible]	[illegible]
५५	कृष्णबहादुर थापा	प्र० अ०	[illegible]
५६	[illegible] भण्डारी	[illegible]	[illegible]
५७	[illegible] भुसाल	[illegible]	[illegible]
५८	[illegible]	[illegible]	[illegible]

PAGE NO.
DATE / /

क्र.सं.	नाम	पद	हस्ताक्षर
६०	श्याम ब० तरामु	पार्टी प्रतिनिधि	[signature]
६१	रनमाया थापा मगर	सि अ.नं.मी.नि.	[signature]
६२	कमल पुन मगर	रोजगार सहजकर्ता	[signature]
६३	निर्मला थापा	प्रशासन शाखा	[signature]
६४	दल ब० शाही	फिल्ड सहायक	[signature]
६५	विमला कलि	उद्यम विकास शाखा	[signature]
६६	निर्मला पुन मगर	उद्यम विकास शाखा	[signature]
६७	भरत ढकाल	नगर प्रहरी	[signature]
६८	विक्रम शाही	ह० स० नाय	[signature]
६९	चन्द्र प्रसाद पाण्डे	बा. ने. प.	[signature]
७०	महेन्द्र प्र० अधिकारी	स०द्धुर्ख म. उद्योग	[signature]
७१	हरि प्रसाद भण्डारी	पोषणभिकारी	[signature]
७२	पुनाराम भण्डारी	का.से.	[signature]
७३	विष्णु प्र. ज्ञवाली	अ०नं०पं०	[signature]
७४	हिरालाल भण्डारी	स्वास्थ्य अधिकृत	[signature]
७५	ईशान काउचा	कां० प्र०	[signature]
७६	रविन्द्रबहादुर शाही	कांग्रेस	[signature]
७७	नारायण भण्डारी	वडा सदस्य -५	[signature]
७८	प्रकाश आचार्य	रोजगार संयोजक	[signature]
७९	सुकित पाण्डे	वृ. पं. अ	[signature]
८०	बविता अतिम ज्ञवाली	ने.का. अधि. प्रमुख	[signature]
८१	विपिक्ला ढकाल	कां से	[signature]
८२	केशप्रसाद पाण्डे	प्रशासन शाखा	[signature]
८३	दुर्गा ब. बुढाथोकी	नगर प्रहरी	[signature]
८४	भरत ढकाल	नगर प्रहरी	[signature]

आज मिति २०६८ साल वैशाख ३० गते शनिवारका दिन सत्यवती गा.वि.स. अध्यक्ष श्री टिकाराम पाठी ज्यूको अध्यक्षतामा यस गाउँ पालिकाको आवधिक योजना तर्जुमा गोष्ठी आरम्भ भयो। निम्न तपसिल बमोजिमको उपस्थितिमा सुरुमात गरियो।

उपस्थिति

1 श्री टिकाराम पाठी अध्यक्ष
२ श्री चिन्तामणी पाठे प्रमुख सह अध्यक्ष
३ श्री यमु डाँरे " " "
४ श्री प्रेमराज ज्ञवाली महाशाखा प्रमुख (योजना)
५ श्री टक बहादुर खत्री सुशासन बिशेषज्ञ
६ श्री त्रिलोचन लाइमु ग्रा.वि.स. सचिव
७ श्री कमल प्रसाद कुसाल प्र.प्र. अ.
८ श्री अर्जुन कुँवर वडा अध्यक्ष
९ श्री खडाबिर थापा " "
१० श्री जित बहादुर खड्का " "
११ श्री पितम्बर अधिकारी " "
१२ श्री नारायण जोशी " "
१३ श्री विष्णु प्र कार्की " "
१४ श्री लोक नं दुलाल " "
१५ श्री होम बहादुर राना " "
१६ श्री हरि प्रसाद ज्ञवाली ने क पा एमाले
१७ श्री गोपाल पाठे ने का.
१८ श्री श्री प्रसाद पाठे ने क पा एमाले
१९ श्री ओमकार प्र राना ने क पा एमाले
२० श्री मन कु तपरु ने क पा माओवादी
२१ श्री सुजना कुमारी का.पालिका सदस्य
२२ श्री द्रौपदी राना का. सदस्य
२३ श्री सिता परिवार वडा सदस्य
२४ श्री माना परियार का सदस्य
२५ श्री बसन्ता सिजाली वडा सदस्य
२६ श्री पाठे का.डाँ वडा सदस्य
२७ श्री लक्ष्मी पाठे वडा सदस्य

क्र.सं.	नाम	पद	हस्ताक्षर
२८	कमला पन्थी काफ्ले	कार्यपालिका सदस्य	Kamala
२९	तारा बहादुर श्रेष्ठ	प्रि. सरस्वती मा.वि. [illegible]	[illegible]
३०	कृष्ण बहादुर थापा	प्र.अ. श्री जोरबाला [illegible]	[illegible]
३१	छविलाल भट्टराई	प्र.अ. श्री सरस्वती [illegible]	[illegible]
३२	फणि प्रसाद ज्ञवाली	शिक्षक	[illegible]
३३	गोकुल बहादुर पाण्डे क्षेत्री	वडा सदस्य	[illegible]
३४	प्रेम कला शाही विश्वकर्मा	वडा सदस्य	[illegible]
३५	सुन्दर नराम	[illegible]	[illegible]
३६	यम बहादुर थापा	मूर्तिकार	[illegible]
३७	तेज कुमारी थापा	[illegible] नेपाल	[illegible]
३८	कुमा [illegible]	वडा सदस्य	कुमा
४०	डम्बर प्र. शाही	वडा सदस्य	[illegible]
४१	धन बहादुर थापा	वडा सदस्य	[illegible]
४२	नर बहादुर [illegible]	पूर्व [illegible]	[illegible]
४३	[illegible] तराम	वडा सदस्य	[illegible]
४४	पतिराम विक.	कार्यपालिका	[illegible]
४५	प्रेम शाही	वैदेशिक रोजगार	[illegible]
४६	[illegible] बहादुर शाही	वडा सदस्य - २	[illegible]
४७	नरेश शाही	वडा सदस्य - ४	[illegible]
४८	[illegible] ब. [illegible]	" - " - ८ -	[illegible]
४९	[illegible] प्रसाद [illegible]	[illegible]	[illegible]
५०	[illegible]	[illegible]	[illegible]
५१	[illegible] पुनामि	[illegible]	[illegible]
५२	विष्णु प्रसाद भट्टराई (नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा गुल्मी)		[illegible]
५३	[illegible] उपाध्याय	उप प्राध्यापक [illegible]	[illegible]
५४	पुरुषोत्तम पाण्डेय	[illegible]	[illegible]
५५	निशान बाबु कार्की	[illegible]	[illegible]
५६	[illegible] भट्टराई	शिक्षक	[illegible]
५७	नारायण खनाल	पशु [illegible]	[illegible]
५८	महेन्द्र प्र. भण्डारी	[illegible]	[illegible]
५९	हरि लाल भट्टराई	वडा सदस्य	[illegible]
६०	[illegible]	[illegible]	[illegible]

क्र.सं.	नाम	पद	हस्ताक्षर
६१	श्री पार्वती ढकाल	पूर्व गा.पा. उपाध्यक्ष	[illegible]
६२	अमृता वि.क.	वडा सदस्य	[illegible]
६३	निर्मला थापा	कम्प्युटर अपरेटर	[illegible]
६४	विनिता बोहरा	प्रथम विभाग इन्चार्ज	[illegible]
६५	पुनराम मन्नागी	का.स.	पुनराम
६६	हेमन्त काइँया	''	[illegible]
६७	चुन्न प्र. पाण्डे	व.न.प्र.	पाण्डे
६८	भरत ढकाल	नं.प्र.	[illegible]
६९	हिरालाल न्यौपाने	लेखा अधि.	[illegible]
७०	रविराजबहादुर शाह	इन्जिनियर	[illegible]
७१	ओम बहादुर शाह	फिल्ड सहायक	[illegible]
७२	हरि प्रसाद अधिकारी	योजना प्रमुख	[illegible]
७३	कमल पुलामी	रोजगार संयोजक	[illegible]
७४	सम्पा आचार्य	लेखा सहायक	[illegible]
७५	लोकनाथ काइँया	हेल्थ असिस्टेन्ट	[illegible]
७६	लालकान्त भट्ट	वडा अध्यक्ष - ५	[illegible]
७७	निर्मला कुमारी	प्रथम विभाग इन्चार्ज	Nirmala
७८	सुशील पाण्डे	सू.प्र.अ.	[illegible]
७९	विष्णु प्र. तिवारी	शिक्षा प्रमुख	[illegible]
८०	कमला ...	लेखा अधि.	[illegible]
८१	रविकला ढकाल	का.स.	[illegible]
८२	नेत्रप्रसाद ...	प्रशासन शाखा	[illegible]
८३	... थापा	का. सो. इन्चार्ज	[illegible]
८४	रविराजबहादुर शाह	इन्जिनियर	[illegible]
८५	भरत ढकाल	नायब सुब्बा	[illegible]
८६	दुर्गा ब. बुढाथोकी	''	Durga
८७	कमल पुलामी	रोजगार सहायक	[illegible]
८८			

वडागत कार्यशालाको माईन्युट्स

वडा नं. १

१

सत्यवती गाउँपालिका
१ नं. वडा कार्यालय
अस्लेवा, गुल्मी
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

आज मिति २०७९ । ११ । २८ गतेका बिहान ९ वजे यस सत्यवती गाउँपालिका १ नं. वडाका अध्यक्ष श्री अर्जुन कनौजेको अध्यक्षतामा वडा समिति प्रमुख राजनितिक दल प्रतिनिधी र टोल संयोजक सहितको तपसिल अनुसारको संयुक्त बैठक बसी निम्नानुसारको प्रस्ताव माथी छलफल र निर्णय गरीयो ।

तपसिल : उपस्थिति

१ वडा अध्यक्ष श्री अर्जुन कनौजे ,

२. दलित महिला सदस्य श्री उसा परियार ,

३. महिला सदस्य श्री लक्ष्मी पाण्डे ,

४ खुल्ला सदस्य श्री डिल वहादुर चौहान ,

५. ,, ,, श्री हिमलाल कुँवर ,

६ वडा सचिव श्री रामलाल कुँवर ,

७.कार्यालय सहयोगी श्री शोभा कुँवर ,

८.कृषि प्राबिधिक श्री प्रतिक्षा पौड्याल क्षेत्री

९. स्थलगत अनुसन्धानकर्ता श्री झलक पुलामी ,

प्रमुख राजनितिक दल

१०.ने.क.पा. ऐ.मा.ले. सत्यवती गाउँकमीटीका श्री भिमलाल पाण्डे ,

११.नेपाली काग्रेश पार्टी प्रमुख प्रतिनिधि श्री गोपाल प्रसाद पाण्डे ,

१२.रा.प्र.पा. नेपाल ,, श्री यज्ञ वहादुर पाण्डे ,

टोल संयोजक

१३.श्री टिकाराम पाण्डे - ४,

१४.श्री झविलाल पाण्डे - ६,

२

१३.श्री टिकाराम पाण्डे - ४,

१४.श्री झविलाल पाण्डे - ६,

१३. श्री कुलाचन्द्र पाण्डे - ५,

१४.श्री बिक्रम पाण्डे - ७

१५.श्री खिमानन्द पाण्डे १

१६. श्री देवराज पाण्डे - २

१७.श्री ठङ्गर व. मिधुन -३

१८. श्री दिपक कुवर - ८

१८.श्री केशवराज पाण्डे - ९

१९.श्री संजिव वोटे - १०

अन्य उपस्थित

श्री वलवहादुर कुवर

श्री पिताम्वर कुवर

प्रस्तावहरु

आवधिक योजना तर्जुमा सम्बन्धमा ,

निर्णयः

१. आ. वं. २०८० बाट कार्यान्यन हुने गरी साबिकका वडाका टोल संयोजकवाट छनौट भई आएका योजनाहरुको ५ वर्षमा कार्यान्वयन गर्ने गरी आवधिक बिकास योजना तपसिल अनुसारको बिवरण श्री सत्यवती गाउँपालिकाको कार्यालयमा पठाउने निर्णय गरियो ।

तपसिल : **आर्थिक बिकास कृषि तथा पशुपालन :**

१. आवश्यक बिरुवा फलफूल : क) लिची, आँप, केरा, कागती,ड्रागन, एभोकाडं ।

अर्जुन कनौ.
वडा अध्यक्ष

वडा नं. २

आज मिति २०७३।११।१७ गतेका दिन यस सत्यवती गाउँपालिका वडा नं. २ को वडा अध्यक्ष श्री खड्ग बिर थापा ज्यू को अध्यक्षता र, सिलिकन इन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी स्थानीय स्वलगत अनुसन्धान कर्ता श्री झलक पुलामी ज्यू को सहजीकरणमा आवधिक विकास योजना संकलनको लागि वडा कार्यालयमा बैठक बसि तपसिल बमोजिमको प्रस्ताव माथि छलफल गरि तपसिल बमोजिमको निर्णय गरियो ।

उपस्थिती :

वडा अध्यक्ष श्री खड्ग बिर थापा
स्थानीय स्वलगत अनुसन्धानकर्ता श्री झलक पुलामी
टोपली म. वडा सदस्य श्री टोपली राना
पवित्रा द. म. वडा सदस्य श्री पवित्रा दर्जी
खुल्ला वडा सदस्य श्री गुणदेव कुँवर
" " श्री तारापति तरामु
श्री लक्ष्मीपुर मा. वि. शिक्षक श्री हेमन्त कुँवर
श्री नेरा गगनपुर आ. वि. प्र. अ. श्री मन बहादुर राहादी
श्री धुसेनी आ. वि. प्र. अ. श्री हरि प्रसाद पाण्डे
१ नं. टोल विकास संस्था संयोजक श्री कुमारी सिंजाली
२ नं. " " श्री लिला थापा
३ नं. " " श्री जंग बहादुर पराजुली
४ नं. " " श्री मिठलाल तरामु
नेपाली कांग्रेस पार्टी प्रतिनिधी श्री तिल बहादुर कुँवर
नेकपा एमाले " श्री गिरी राहादी
नेकपा माओवादी " श्री लाल ब. थापा
जनमोर्चा पार्टी प्रतिनिधी श्री पुर्ण ब. कुँवर
दे. ज. मो " श्री कृष्ण तरामु
रा. प्र. पा. " श्री पितामबर कुँवर
दधिराम निवर्तमान वडा अध्यक्ष श्री दधिराम कुँवर क्षेत्री
" द. म. वडा सदस्य श्री तारा कुमारी दर्जी
श्री गाउँ सेवा युवा परिवार अध्यक्ष श्री अमृत पाण्डे
श्री धनसक्रिय युवा समुह कोषाध्यक्ष श्री विनोद कुँवर

समाजसेवी व्यक्तित्व श्री टोपली थापा
धुसेनी-पौंहादी खानेपानी अध्यक्ष श्री वतुराम पाण्डेय
च्यैहेमी खानेपानी अध्यक्ष श्री इश्वरी कुंवर
धुस्का खानेपानी सदस्य श्री जित ब. राना
कालिगण्डकी सामुदायीक वन अध्यक्ष श्री सोमकान्त पाण्डेय
रानीवन सामुदायीक वन अध्यक्ष श्री शेर ब. नराम्
अगवा किसान श्री भिम बहादुर राहादी
समाजसेवी युवा श्री देव बहादुर थापा
समाजसेवी व्यक्तित्व श्री राम बहादुर कुँवर
समाजसेवी व्यक्तित्व श्री लोकेन्द्र सिंजाली
" " श्री दल बहादुर दर्जी
" " श्री गंगाधार पाण्डेय
" " श्री पूर्ण प्रसाद भट्टराई
वडा सचिव श्री कुसुम पत्यार दर्जी
कार्यालय सहयोगी श्री सूर्य ब. रानु मगर
तुनी पोखरी युवा समुह श्री धामु राहादी
समाज सेवी व्यक्तित्व श्री भिम बहादुर कुँवर
" " श्री विष्णु प्रसाद कुँवर

प्रस्तावहरु :

१) आवधिक योजना संकलन छलफल सम्बन्धमा ।

निर्णयहरु :

१) प्रस्ताव नं. १ माथि छलफल गर्दा यस सत्यवती गाउँपालिका वडा नं. २ अन्तर्गतको (च्यैहेमी, ढाव गुलम्दी, धुस्का, धुसेनी पौंहादीका लागि आवधिक योजना निर्माण संकलन , वडा स्तरीय अभिमुखीकरण तथा छलफल कार्यक्रम वडा नं. २ का बुद्धिजिवी, समाजसेवी, युवा व्यक्तिहरुको उपस्थितीमा वृहत छलफल गरि सु-सम्पन्न ~~गरियो~~ ~~निर्णय~~ गरियो ।

वडा नं. ३

आज मिति २०७४।११।३० गतेका दिन यस सत्यवती गाउँपालिका वडा नं. ३ कुर्लोतुम्केकका वडाध्यक्ष श्री मित बहादुर थापा मगरको अध्यक्षतामा जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, शिक्षक, राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरु, समाजसेवी, बुद्धिजीवीहरुको उपस्थितिमा सत्यवती गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको आवधिक विकास योजना तर्जुमा कार्यक्रम अनुसार यस वडा नं. ३ कुर्लोतुम्केक मा तपसिल अन्तर्गतका आयोजनाहरु तर्जुमा गरियो ।

उपस्थिति

मीत बहादुर थापा मगर वडाध्यक्ष
नरमाया राना मगर जि.स.स.स.
प्रेमकला गाहा विश्वकर्मा द.म.स.
ओम बहादुर सिंजापति वडा सदस्य
ज्ञान बहादुर थापा वडा सदस्य
चन्द्रलाल रहाडी वडा सचिव
मलक पुलामी स्थलगत अनुसन्धानकर्ता (
टिका राना
कृष्ण बहादुर सिंजाली
जानु माया थापा श्री सिद्धु आधारभूत विद्यालय
कृष्ण बहादुर ... , श्री ...
धनपती सिंजाली
डोमकला ...
... नेपाली कांग्रेस
रिपनलाल राहाडी श्री भानु आ.वि.
शेर बहादुर
गुपाल थापा श्री ... आ.वि.
... कुँवर
...
नर ... मगर ने.क.पा. एमाले
जित ब. सिंजापति
टेक ब. ...
हिम ब. ...
होम ब. थापा
नर ब. थापा
... ब. मिश्र

वडा नं. ४

आज मिति २०६६ - ११ - ... गते का दिन यस सत्यवती गा.पा. वडा नं. ४ को वडा अध्यक्ष श्री पितम्बर अर्याल को अध्यक्षतामा बैठक बसी सिलिकन हेल्थलाइन कन्सलटेन्सी को सहजीकरण मा आवधिक योजना तर्जुमा लगायत को उपस्थिति मा प्रस्ताव उपर छलफल गरी निर्णय पारित गरियो ।

उपस्थिति

वडा अध्यक्ष :- श्री पितम्बर अर्याल
हेल्थ लाइन अनुसन्धान कर्ता :- श्री कमल के.सी.
कृष्ण बहादुर शाही
:- मान ब: कुँडाली
:- गंगा बहादुर शाही
:- छविलाल कुँडाली
:- रविन बहादुर थापा
:- जित ब: थापा
:- लाल ब: थापा
:- प्रेम ब: कार्की
:- कालाराम भट्टराई
:- शेर ब: कुनाथोकी
Dharam Bdr :- धर्म बहादुर कुँडाल
:- बालकृष्ण अर्याल
:- पितम्बर अर्याल
:- मिन बहादुर थापा
:- दुर्गाला शाही

प्रस्ताव नं:-१ - आवधिक योजना तर्जुमा सम्बन्धमा
निर्णय नं: १: प्रस्ताव नं: १ उपर छलफल गर्दा
सिलिकन इन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी को सहजिकरण
मा आवधिक योजना मस्यौदा गरी तर्जुमा को लागि तयारीको
को योजना छ गा०वि०स० कार्यालय मा पठाउन
सर्व सहमत निर्णय गरीयो ।

वडा नं. ५

आज मिति २०७९।११।२३ गतेको दिन यस सत्यवती गाउँपालिका वडा नं. ५ को वडा अध्यक्ष श्री क्लिकन ईन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी स्थानीय अनुसन्धान कर्ता श्री झलक पुलामी ज्यूको सहजीकरण साथै तपशिलको उपस्थितितमा तपशिलको प्रस्तावहरु उपर छलफल गरी तपशिलको निर्णय गरियो

तपशिल :

वडा अध्यक्ष- श्री बावुराम ज्ञवाली
वडा सदस्य- श्री ऋषिराम भण्डारी
वडा सदस्य - श्री नारायण भण्डारी
वडा सदस्य - श्री हरिशोभा वुढाथोकी
वडा सदस्य - श्री सिता परियार
स्थानीय स्थलगत अनुसन्धानकर्ता- श्री झलक पुलामी
वडा सचिव - श्री सिताराम सुर्खेती

अन्य उपस्थिति

पुर्व वडा अध्यक्ष- श्री ओम प्रकाश भण्डारी
ने.कपा.एकाले अध्यक्ष- श्री नारायण प्रसाद न्यपाने
ने.का.सभापती - श्री नेत्र बहादुर क्षेत्री
सत्यवती बहुमुखी क्याम्पस संचालक समितीको संयोजक-लक्ष्मण भण्डारी
सत्यवती बहुमुखी क्याम्पस प्रमुख- श्री विकास ढकाल
प्र.अ.. ग्रामविकास आ.वि. – श्री गिता भण्डारी
प्र.अ. गौरीशंकर आ.वि.- श्री प्रकाश भण्डारी
महिला प्रतिनिधि -श्री हिरा थापा
कृषक – श्री जिवन ज्ञवाली
कृषक- श्री युवराज ढकाल
कृषक- श्री होमनाथ भण्डारी
कर्मचारी- श्री मिरा ढकाल
कर्मचारी – श्री कृष्ण प्रसाद ढकाल

नं.-१ आवधिक योजना संकलन तथा छलफल सम्वन्धमा ।

नं.-२

नं.-२ उपर छलफल गर्दा यस सत्यवती गाउँपालिका वडा नं.५ हँसराको विभिन्न हरुबाट आवधिक योजनाहरुको संकलन तथा सो सम्वन्धमा छलफल एव अभिमुखीकरण उपस्थित जनप्रतिनिधी, वुदिजिवी, शैक्षिक क्षेत्रका विज्ञ एवं अगुवा कृषकहरु सँगको बृहत कार्यक्रम सम्पन्न गरियो ।

वडा नं. ६

आज मिति २०७६।११।२३ गतेका दिन यस सत्यवती गाउँपालिका वडा नं. ६ का वडाध्यक्ष श्री विष्णु प्रसाद भण्डारीको अध्यक्षतामा आवधिक योजना संचालन कार्यक्रमको लागि तपशिलमा उल्लेखित जनप्रतिनिधि, राजनीतिक दल, समाजसेवी, शिक्षक, व्यापारी, महिला स्वयम सेविका तथा कर्मचारीहरुको रोहवरमा निम्न लिखित विषयहरुमाथि छलफल भई निम्नानुसार निर्णय गरियो।

उपस्थिति

वडा अध्यक्ष श्री विष्णु प्रसाद भण्डारी
पूर्व गा.पा. अध्यक्ष प्रमुख अतिथि श्री पारिस्वर ढकाल
महिला सदस्य श्री लक्ष्मी पुलामी
द. महिला " श्री अमता कामी
सदस्य श्री छविलाल न्यौपाने
" श्री युवराज न्यौपाने
वडा सचिव श्री रिता भण्डारी
कार्यालय सहयोगी श्री रामकला न्यौपाने
शिक्षक प्रतिनिधि श्री लक्ष्मण ढकाल
" " श्री विकास ढकाल
ने.क. पार्टी प्रतिनिधि श्री माधव भण्डारी
एमाले " " श्री महेन्द्र प्र. भण्डारी
माओवादी " " श्री चिरञ्जिवी भुसाल
रा. जं. मो " " श्री कमल पुलामी
समाज सेवी श्री देवी प्रसाद भण्डारी
व्यापारी श्री सिद्दिनाथ श्रेष्ठ
कृषि विज्ञ श्री मुक्ति प्रसाद भण्डारी
पूर्व शिक्षक श्री नारानाथ ढकाल
दलित प्रतिनिधि श्री धने कामी
स्थानीय स्थलगत अनुसन्धानकर्ता श्री झलक पुलामी
९८६५७१७६०७

Date |
Page |

प्रस्तावित निर्णय नं. ७

वडास्तरमा ५ वर्षमा कार्यान्वयन गर्ने प्रकृतिका ठूला योजना, रोजगारी बढाउने, धेरै घरपरिवारलाई फाइदा पुग्ने यस गाउँपालिकाको सुधार गर्ने खाल-का योजनाहरुको विधिवत अध्ययन आवधिक विकासका योजनाहरु प्राप्त फर्ममा उल्लेख गरी सम्बन्धित निकायमा जानकारी गराउने निर्णय सर्वसम्मतको साथ गरियो।

वडा नं. ७

मिति २०७४।११।२१

आज मिति २०७४।११।२१ गतेका दिन यस सत्यवती गाउँपालिका वडा नं. ७ का वडा अध्यक्ष श्री लोक बहादुर कुंवर ज्युको अध्यक्षतामा ७ सिलिकन इन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी स्थानिय स्वराज अनुसन्धानकर्ता श्री कमलक पुलामी ज्युको सहजीकरणमा आवधिक विकास योजना संकलनका लागी वडा कार्यालयमा बैठक बसी तपशिल बमोजिमको प्रस्ताव माथि छलफल गरी तपशिल बमोजिमको निर्णय पारित गरियो।

उपस्थिति

वडा अध्यक्ष श्री लोक बहादुर कुंवर
स्थानिय स्वराज अनुसन्धानकर्ता श्री कमलक पुलामी
म.वडा सदस्य श्री सिता चन्द्र मगराई
द.म " " श्री माया वि.क
खुल्ला वडा सदस्य श्री लक्ष्मण बहादुर भण्डारी क्षेत्री
श्री डम्बर बहादुर शाही
नेकपा एमाले श्री निरञ्जन थापा
नेपाली काँग्रेस प्रतिनिधि श्री दुर्गा बहादुर नेपाली
नेकपा माओवादी श्री बहादुर सार्की
पूर्व वडा सदस्य श्री मेघराज भण्डारी
टोल सुधार समिति संयोजक श्री जुक बहादुर काउचा
बुद्धिजीवी युवा श्री राम बहादुर सिंह
श्री नर बहादुर कार्की
श्री हरि भण्डारी
वडासचिव श्री रेमा क्षेत्री
प्राविधिक श्री रेशम चौधरी
का.ले श्री प्रदिप शाही
श्री ललिता नेपाली
श्री प्रकाश वि.क
श्री चन्द्र बहादुर वि.क

प्रस्तावहरु (१) आवधिक योजना संकलन छलफल सम्बन्धमा।
(२) निर्वाचन कार्यालय गुल्मीबाट सूचना टाँस तथा जानकारी गराउने सम्बन्धमा
(३) मतदाता नामावली बाट मृत्यु भएका व्यक्तिहरु नामावली हटाउने सम्बन्धमा।

वडा नं. ८

आज मिति २०७९।११।२९ गते यस सत्यवती गाउँपालिका वडा नं. ८ का वडा अध्यक्ष होम बहादुर राना ज्यूको अध्यक्षतामा तपसिलको उपस्थितिमा आजमेला वडा आवधिक योजनासम्बन्धी तपसिल निर्णय पारित गरियो।

तपसिल:

वडा अध्यक्ष श्री होम बहादुर राना
कार्यपालिका सदस्य श्री कमला पचभैया कामी
पूर्व जि.स. सदस्य श्री हरि प्रसाद वि.क.
वडा सदस्य श्री रिता रम्तेल
वडा सदस्य श्री यम बहादुर थापा
वडा सदस्य श्री सोम बहादुर श्रीस
प्र.अ.मा.वि. पु.ब. श्री लोक हरि पाण्डे
श्री आलक पुलामी
आई.टे.पी.ई. श्री नबिना गलामी
द्वन्द्व प्रा.वि.पु.ध. श्री तिल कुमारी श्रीस
थाप्ले क्लब अध्यक्ष श्री नर ब. वुढाथोकी
द्वन्द्व फ्रेन्डशिप क्लब अध्यक्ष श्री यम ब. श्रीस
२ नं. टोल संयोजक श्री खिल ब. थापा
३ नं. टोल संयोजक श्री मोति पु. गलामी
४ नं. टोल संयोजक श्री टिका कु. श्रीस
६ नं. टोल .. श्री बुजन गलामी
८ नं. .. श्री खेमराज वि.सी.
नेउपा वडा अध्यक्ष चन्द्र कुमार राना
वडा सचिव खगिसरा काला
४ नं. टोल आमा समूह अध्यक्ष श्री लक्ष्मी भुजेल
५ नं. टोल आमा समूह अध्यक्ष ममकली गुरुङ
टीका प्रसाद थापा
दिल बहादुर भुजेल
ओम बहादुर दगामी
याम बहादुर श्रीस
अशोक गलामी
लाल बहादुर राना

PAGE NO.............................
DATE / /

देवि बुढाथोकी	देवी
भमिलाल पाण्डे	[signature]
दिल बहादुर काउचा	DB KauCha
मधु काउचा	मधु
लक्ष्मी पुन	लक्ष्मी
खान बहादुर काउचा	[signature]

आज मिति २०७६ साल फागुन ११ गतेका दिन सत्यवती गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री टिकाराम पाण्डे ज्यूको अध्यक्षतामा सत्यवती गाउँपालिकाको आवधिक योजना तर्जुमा सम्बन्धि प्रारम्भिक कार्यशाला गोष्ठी विभिन्न राजनैतिक दलका प्रमुख कार्यपालिका सदस्य, गाउँसभा सदस्य तथा शाखा प्रमुख कर्मचारी हरुको उपस्थितिमा समारम्भ गरियो।

उपस्थिति

क्र.स.	नाम थर	पद	दस्तखत
१	श्री टिकाराम पाण्डे	गा.पा. अध्यक्ष	टिकाराम
२	श्री निरमाया नराम्	,, ,, उपाध्यक्ष	[illegible]
३	श्री कमल प्रसाद अर्याल	प्र.प्र.अ.	[illegible]
४	श्री भिमलाल पाण्डे	ने.क.पा. (एमाले) गा.क. अध्यक्ष	[illegible]
५	श्री ओम कुँवर	राष्ट्रिय जनमोर्चा	[illegible]
६	श्री टोपलाल थापा	ने.क.पा. माओवादी केन्द्र	[illegible] थापा
७	श्री तेजा कुमारी थापा	जसपा नेपाल	तेजकुमारी थापा
८	श्री अर्जुन कार्की	वडा अध्यक्ष	अर्जुनकार्की
९	श्री खड्गबहादुर थापा	,, ,,	[illegible]
१०	श्री जित बहादुर शाह	,, ,,	
११	श्री पिताम्बर ज्ञवाली	,, ,,	[illegible]
१२	श्री बाबुराम ज्ञवाली	,, ,,	[illegible]
१३	श्री विष्णु प्र. भण्डारी	,, ,,	[illegible]
१४	श्री लोक ब. बुढाथोकी	,, ,,	[illegible]
१५	श्री होम ब. राना	,, ,,	[illegible]
१६	श्री प्रेमकला शाही (विश्वकर्मा)	द. वडा सदस्य	[illegible]
१७	श्री बचनी पुलामी	वडा सदस्य	[illegible]
१८	श्री अमृता बि.क.	द. वडा सदस्य	[illegible]
१९	श्री हरिशोभा बुढाथोकी	वडा सदस्य	हरिशोभा
२०	श्री पवित्रा दर्जी	वडा सदस्य	पाबित्रा
२१	उषा दमाई	वडा सदस्य	उषा
२२	श्री लक्ष्मी पाण्डे	,, ,,	[illegible]
२३	श्री सृजना कुमाल	कार्यपालिका सदस्य	सृजना
२४	श्री कमला पचभैया कामी	कार्यपालिका सदस्य	कमला
२५	श्री भुता परियार	,,	[illegible]

क्र.	नाम थर	पद	दस्तखत
२८	टोपली राना	कार्यपालिका सदस्य	[signature]
२७	नरसिं शाही	वडा सदस्य	[signature]
२८	ओम बहादुर [illegible]	वडा सदस्य	[signature]
२९	ओम कुंवर	राष्ट्रिय जनमोर्चा प्रतिनिधि	[signature]
३०	लक्ष्मण बहादुर भण्डारी क्षेत्री	सत्यवती ७ सदस्य	[signature]
३१	पतिराम विके	सत्यवती ३ कार्यपालिका	[signature]
३२	दिलबहादुर बुढाथोकी	८ - १ वडा सदस्य	[signature]
३३	तारापति [illegible]	सत्यवती २ का सदस्य	[signature]
३४	हिमलाल कुवर	सत्यवती १ वडा सदस्य	[signature]
३५	नारायण भण्डारी	सत्यवती ५ वाई सदस्य	[signature]
३६	[illegible] भण्डारी	सत्यवती ५ वार्ड सदस्य	[signature]
[illegible]	छवि लाल भट्टराई	सत्यवती ६ वार्ड सदस्य	[signature]
३८	धन बहादुर थापा	सत्यवती ८ वडा सदस्य	[signature]
३९	अम्बर शाही	" ७ वडा सदस्य	[signature]
४०	दल बहादुर [illegible]	" - ४ - "	[signature]
४१	श्री उगत बहादुर [illegible]	" - ३ "	[signature]
४२	सोम बहादुर [illegible]	[illegible] - ८ वडा सदस्य	[signature]
४३	कमल प्रसाद पन्थी	अमित	[signature]
४४	नेत्र प्रसाद पाण्डे	कोषाध्यक्ष	[signature]
४५	हिमलाल भण्डारी	[illegible]	[signature]
४६	निर्मला पुन मगर	उ. वि. स	[signature]
४७	फत्तमान थापा "	[illegible]	[signature]
४८	रमेशबहादुर शाही	इन्जिनियर	[signature]
४९	सुमित पाण्डे	सु. प्र. अ	[signature]
५०	माधव पुरी	स्वा. पा. स. ई.	[signature]
५१	हरि प्रसाद भण्डारी	योजना शाखा	[signature]
५२	चुडा प्र. पाण्डे	के. जे. प्र.	[signature]
५३	भुमिस्वर ज्ञवाली	नगर प्रहरी	[signature]
५४	विष्णु प्र. ज्ञवाली	शिक्षा शाखा	[signature]
५५	हिमाल काउचा	कार्यालय सहयोगी	[signature]
५६	सुवास आचार्य	[illegible]	[signature]
५७	बबिता गौतम ज्ञवाली	सेवा शाखा प्रमुख	[signature]

अनुसूचि ७ : आवधिक योजना तर्जुमा प्रकृयाका झलकहरु